

FRIEDRICH NIETZSCHE

Tiele parolis Zaratuŝtra

Libro por ĉiu kaj neniu

Traduko de
W.A. VERLOREN VAN THEMAAT

Enduko kaj notoj (elgermanigitaj) de
WALTHER LINDEN

FONDUMO ESPERANTO

ENKONDUKO (de Walther Linden)

En la kulmina kaj matureca tempo de sia vivo, en la jaroj 1883-85, Friedrich Nietzsche verkas „Tiele parolis Zaratustra“, unu el la du grandaj ĉefverkoj de sia kreado — la ununuran kompletigitan (kvankam ne tute laŭplane finitan), dum „Der Wille zur Macht“ („La volo je potenco“), komencita samtempe kaj daŭrigita ĝis 1888, ĝis la frenezigo, neniam atingis la formon definitivan kompletan kaj harmoniigitan. „Zaratustra“ estas la ĉefverko poezia-filozofia kiel „La volo je potenco“ la ĉefverko filozofia-sciencia. Per „Zaratustra“ Nietzsche donis al sia plena verkaro la alte superan kulminon videblan de malproksime; per ĝi antaŭ ĉio li atingis sian vastan efikon, li parolas ankoraŭ nun kaj por vastaj epokoj al la posteularo en Germanujo kaj en la tuta Eŭropo. Poeziaĵo, filozofia poeziaĵo akiris por la vivo- kaj farofilozofo de l' plej nova epoko lian decidan sukceson — verdire nur post lia morto spirita, eĉ nur post lia morto korpa en plena efiko.

De la severa scienca sinteno kaj ekkona sobreco, de la psikologia kritiko sen nova celo en „Menschliches Allzumenschliches“ („Homa tro homa“, 1878) Nietzsche pluevoluante ĉiam pli atingis novan volodirekton, novan vividealon. La dua volumo de „Homa tro homa“ kaj la „Morgenröte“ („Aŭroro“) formis la transiron, „Die fröhliche Wissenschaft“ („La ĝoja scienco“) donis kontraste al la ĝistiana neada kaj detruanta sinteno

kompletigon en la jesdirado, aspiran rigardon al novaj idealoj: al la idealo de l' unuopulo forta, libera kaj sana laŭ korpo kaj animo. Ankoraŭ la libroj de l' „Ĝoja scienco” ne estas finitaj, kiam jam aperis la unuaj pensoj kaj planoj de l' „Zaratuŝtra”-poeziaĵo. Estis la subita koncipiĝo de l' penso de l' eterna reveno en aŭgusto 1881 en Sils-Maria („6000 futojn super la maro kaj multe pli alte super ĉiuj homaj aferoj! —”), kiu estigis la planon de tiu poeziaĵo. Superhomo, eterna reveno, volo je potenco: la nuna kuneco de l' tri ĉefaj ideoj de la doktrino de Nietzsche urĝis al totala prezento de liaj konceptoj pri l' vivo. Sed tiu totala prezento iĝis poezia, simbole kovrita: la lastaj libroj de l' „Ĝoja scienco” ja jam enkondukas ĉiam pli en lingvaĵon poezie levitan, sente flugilizitan. Fine de aŭgusto 1881 en Sils-Maria Nietzsche verkas unuan projekton sub la titolo „Tagmezo kaj eterneco. Projektetoj por nova vivo”. Sub ĝi staras rimarkigo pri la vivo de Zaratuŝtra kaj unua provo, jam preskaŭ en la stilo de l' posta poeziaĵo:

„La suno de l' kono — denove foje staras tagmeze: volviĝanta kuŝas la serpento de l' eterneco en ĝia lumo --: estas via tempo, vi tagmezaj fratoj!”

Kvar libroj tiam estis planitaj: la unua pritraktas la esencon de l' naturo sen homa idealigo, kiel ĥaoson, kiel potencon, la dua la doktrinon ke kono estas eraro kaj nur la eraro konservas la vivon, la tria („la plej intima kaj ŝvebanta super la ĉieloĵ, iam verkota”) „Pri la lasta feliĉo de l' solulo”, la rapsodion de l' perfekta homo, kiu kunigas egoismon kaj amon en sia plej

alta soleco kaj memĝojo, do la anoncon de l' superhomo, la kvara („ditirambe ampleksanta") la „annulus aeternitatis" (ringon de l' eterneco), do la ideon de l' eterna reveno. Oni vidas: en la ideenhavo kiel en la stilformo ĉi tie li planis la Zaratuŝtrapoeziaĵon, kvankam ambaŭrilate ĝi iĝis tute esence ellaboro de la ĉi tie skizitaj libroj tria kaj kvara.

En la aŭtuno de 1882 Nietzsche komencis la striktasencan laboron. La agrablega vintro 1882-1883, kiun li pasigis en Rapallo apud Genua kun ĝia miriga golfo kaj la promontoro de Portofino ĉiam sorĉanta Nietzschen, maturigis la idean kaj forman mondon de la unua parto de „Tiele parolis Zaratuŝtra". Skribis li ĉi tiun unuan parton en subita surprizo de inspiro — komparu pri tio la konfesojn en „Ecce homo" — en la mallonga tempo de dek tagoj, de la 3a ĝis la 13a de februaro 1883. En la sama horo — kiel asertis Nietzsche —, kiam Richard Wagner mortis en Venecio, li verkis la lastan parton de la unua „Zaratuŝtra". Kun febra malpacienco la verkinto atendis la preson, kiun en la presejo de Teubner en Leipzig — ho ironio de la sorto! — prokrastis la pretigo de 500 000 kristantaj kantaroj. En majo de 1883 la libro aperis, salutote de la malmultaj amikoj kun videbla rezervo, preskaŭ neatentote de la larĝa publiko. En junio de 1883, kiam Nietzsche kun sia fratino estis en la varmega Romo, estiĝis kelkaj ĉapitroj de la dua parto. „Sur loĝio alte super la menciita placo" (piazza Berberini), li rakontas en „Ecce homo", el kiu oni supervidas la tutan Romon kaj profunde sube aŭdas murmuri la fontanojn, mi verkis tiun plej solecan kanton iam verkitan, la

noktokanton: en tiu tempo ĉiam rondiriĝis ĉirkaŭ mi meĉadido de nedirebla melankolio, kies refrenon mi retrovis en la vortoj „morta pro senmorteco'..." Fine de junio 1883 li revenis en la pli malvarman altan montaron de Sils-Maria; la malstreĉiton de la itala varmego surprizis nova inspiro, kaj denove en dek tagoj de la komenco de julio 1883 li verkis la duan parton, kiu komencas la internan luktadon de Zaratuŝtra pri la revenoideo. La vintron de 1883-1884 Nietzsche pasigis en la amata Nizza, kie nova inspiro aperigis la trian parton en la kutima dektaga tempo en januaro de 1884. Nun komenciĝis pli granda intervalo ol ĝis nun inter la unuopaj partoj; la internan distancon, nepretervideblan inter la unuaj tri partoj kaj la lasta, parte jam kaŭzis la ekstera estiĝa historio. En la vintro de 1884-1885 en Zŭrich, Mentone kaj Nizza, dum pli longa tempo, estiĝis la kvara parto, restonta la lasta. Dume Nietzsche havis ekrajn konfliktojn kun sia eldoninto Schmeitzner; la klopodoj trovi novan eldononton malsukcesis, tiel ke li decidis aperigi la kvaran parton de „Zaratuŝtra" ne kiel la tri unuajn publike, sed nur presigi kiel privatan presaĵon en 40 ekzempleroj por siaj amikoj. El la 40 presaĵoj nur sep estis forsenditaj — ankaŭ tiuj preskaŭ senefike! Nur dum pasko 1892, post la spirita morto de Nietzsche, la kvara parto aperis publike.

La Zaratuŝtrapoeziaĵo en siaj kvar kompletigitaj partoj estas la poezia-simbola proklamo de la du ĉefaj ideoj de Nietzsche pri la superhomo kaj la eterna reveno. La trian ĉefan ideon, la

volon je potenco, li prezentis en la dua ĉefa verko, tiel titolita, sed nun ne poezie, sed science-filozofie. „Zaratuŝtra” estas tute ideo poeziaĵo; agado kelkloke aperantan, poste malaperantan por longaj intervaloj daŭre inundas la vivosago simbolisme videbligata, ditirambe proklamata. Agado kaj doktrino havas en la kvar partoj mallonge skizite la jenan disvolviĝon:

Unua parto

Zaratuŝtra eliras el sia monta soleco post dekjara meditado por prediki la nove trovitan doktrinion pri la superhomo al la popolo, la larĝa homamaso („sur la foiro”). La plebaĉo ridas pri Zaratuŝtra, tiel ke li ekkomprenas, ke li devas konatigi sian novan doktrinion ne al la homamaso, sed al malmultaj elektitaj unuopuloj, disĉiploj vokitaj al postaj memstareco kaj propra forto („vivantaj kunuloj”, „la prologo de Zaratuŝtra”). Por tiuj disĉiploj li nun faras siajn paroladojn: la doktrinion pri la transiro de la homo nuna en la superhomon de l’ estonto, pli fortan, pli liberan, pli sanan, liberigitan de la bremsanta moralo kaj kreskintan al malmola, sed bonkora propra potenco. Li kontraŭbatalas la doktrinojn ĝis nun regantajn: la moralon dormigantan ĉiun forton, la transamondan doktrinion, la malestimon de la korpo, la herezigon de la granda fekunda pasio, la mallumiĝon de la tuta mondo per la kulpa kaj puna penso, la regadon de l’ plebaĉo kaj de la plebaĉa ŝtato, la prok-

simulan amon bremsantan ĉiujn estontecajn celojn. Kontraŭ ĉio ĉi li proklamas sian novan doktrinion bazitan sur malmoleco, militista kuraĝo, amikeco ĵaluze luktanta pri la unua pozicio, senkulpeco en la sensaj ĝuoj, libereco en la elekto de la mortohoro kaj proklamantan anstataŭ la malnova virto estiĝinta pro malforto novan virton donacantan, la fortoplenan bonecon de l' homo triumfa transfluanta pro vivopleneco. Post tiaj doktrinoj Zaratuŝtra forlasas siajn disĉiplojn, por ke ili vekiĝu al propreco, kaj revenas en sian montan solecon.

Dua parto

Sed li devas sperti, ke lian doktrinion la malamikoj misprezentas: la fortoplenan egoismon de la superhomo, kiun li predikis, oni prezentas kiel moralan senbridecon. Tial Zaratuŝtra revenas al siaj disĉiploj kaj daŭrigas siajn paroladojn. La tutan nunan homaron malfortan kaj degenerintan li kritikas en ĝiaj unuopaj klasoj el la vidpunkto de la idealo de la superhomo: la pastrojn kaj moralistojn, la sciencistojn kaj la filozofojn, la politikajn egalecopredikantojn kaj la ĵurnalistojn, la historie kulturitojn kaj la pensistojn de l' „pura“, seninteresa ekkono. En tiu lia doktrino kiel en lia mondlaceco li kondamnas Schopenhauer-on. Kontraŭ ĉiuj ĉi doktrinoj de l' malforteco kaj degenero, de la

homo malsana kaj malgranda Zaratuŝtra proklamas sian superhoman idealon. Sed tio ĉi grave ŝanĝiĝis. Dum la unua parto ankoraŭ deiris de tio, ke la superhomo kiel pli granda, forta, triumfa speco de l' homo tute anstataŭos la ĝisnunan homon, dum precipe la „prologo“ parolis ne nur parabole kun forte Darwinismaj subtonoj pri transiro kiel de animalo al homo tiel de homo al superhomo, Zaratuŝtra, plimaturiĝinte, agnoskas nun la necesajn kontrastojn de l' vivo, kiu konserviĝas nur en la polusaj kontrastoj; li agnoskas, ke kiel ĝojo kaj malĝojo, tiel ankaŭ grandeco kaj malgrandeco, forteco kaj malforteco, saneco kaj degenero postulas sin reciproke, unu ne povas ekzisti sen la alia. Pro tio la perspektivoj transmoviĝas: la superhomo la nunan homon ne anstataŭos, sed eterne la granda, forta kaj la malgranda, aĉa ekzistos apud si. La entuziasmigan estontecan celon de la superhomo li anstataŭigas per la eterna reveno tiel de la grandulo, la superhomo kiel de la homo malgranda kaj plebaĉa. Jen la „plej abisma penso“, la penso de l' eterna reveno, kiu konkeras terenon en Zaratuŝtra kaj kies terurajn kaj deprimantajn konsekvencojn li nun devas tralukti en si kaj por si. Por la disĉiploj li kaŝas sian sekreton, plurfoje en la fino de tiu dua parto li interrompas sin kontraŭ ili dum la parolo, kiam li venas al ĉi tiu timiga penso; fine li forlasas siajn disĉiplojn, por unue por si mem ekregi tiun plej gravan skupon en sia pensa mondo.

Tria parto

La unueca ĉefa temo de ĉi tiu parto estas la interna diskutado de Zaratuŝtra kun la ŝarĝa penso de l' eterna reveno, lia triumfa venkpaso de la vololamigantaj konsekvencoj de tiu penso. Dum la enhavo de la du unuaj partoj estis esence superhomo, la tria estas tute dediĉita al la reveno. La ekstera agado estas tiel daŭrigata, ke Zaratuŝtra, la eterna migranto kaj montgrimpanto, veturas el la insuloj feliĉegaj, kie li estis kun siaj disĉiploj, trans la maron kaj revenas tra homenloĝatan, urboriĉan ebenan landon en sian amatan altmontaran solecon (la vojaĝoj de Nietzsche el Râviero al Engadin!). Tiu vojaĝo estas daŭrigata interna lukto kun la revenopenso kaj antaŭ ĉio kun ĝia neevitebla konsekvenco: „eterna reveno ankaŭ de la plej malgranda!” Eterna batalo inter la granda kaj la malalta, la anime kava kaj la ordinaraĉa, la matura solulo kaj la amaso de l' plebaĉo. Zaratuŝtra batalas kontraŭ la deprimanta seriozeco de tiu konsekvenco, kontraŭ sia malnova diablo, la „spirito de l' pezo”, li luktas pri la „dancemeco”, la leĝereco de l' interna libereco kaj leviteco, pri la vivakcepto jubilanta kaj ĉion subjugiganta. Li atendas la momenton, kiam interne li estos iĝinta tiel forta kaj libera, ke sian „plej abisman penson”, tiun de l' reveno, li mem vokos el sia profundo en leone forta triumfa ĝojo. Tion li faras — sed ankoraŭ unu fojon lin kaptas la vivonaŭzo, la timo de l' eterna reveno de ĉio aĉa. Sed tiam li **venkpasis**

suprengrimpas triumfe. Li grimpatigis la lastan pinton de sia saĝo; li unuiĝis kun la vivo nepenetreble kontraŝtrika, li akceptas en ĝi ĉion noblan kiel ĉion malnoblan, ĉion feliĉigantan kiel ĉion senkuraĝigantan. Vivakcepto kaj revenoideo, kiuj sin kontraŭdiris, kunkreskis al pli alta unueco. El tia venkpasaro Zaratuŝtra kantas siajn novajn kantojn, liberiĝinto, triumfanto, subjugiginto de la vivo, jesdiranto al ĉio, eĉ al ĉio eterne revenanta ordinara, kaj tial la finon de la tria parto formas la „sepsigela“ aŭ la „jes-kaj-amen-kanto“, la jubilanta jesdiro al la vivo kun ĝia tuta miksaĵo de l' kontrastoj kaj en la eterneco de ĝia kontraŝtrikeco.

Kvara parto

Se la unuaj tri partoj formas spiritan unuecon en la interna leviĝo de Zaratuŝtra, la kvara parto estas nova, funde la unua parto de nova poeziaĵo aŭ almenaŭ la dua parto de la tuta poeziaĵo de Zaratuŝtra. La ekstera agado regas ĉi tiun kvaran parton preskaŭ komplete. Zaratuŝtra devas venki sian lastan kaj plej danĝeran tenton, antaŭ ol li povas komenci la grandan laboron de l' praktika efektivigo de sia doktrino: la kompaton kun la pli alta homo, nome kun tiu parto de la nuna homaro, kiu konscie sopiras ion pli altan, pli fortan kaj tamen ne havas la forton sin alikrei al tio. Zaratuŝtra aŭdas la krizokrion de tiuj pli altaj homoj, invitas ilin en sian kavernon kaj klopodas kuraci ilin de ilia pesimismo kaj gvidi renkonten al la granda kuraco.

Lia plano sukcesas nur parte; fine li devas ekkoni, ke li bezonas eĉ pli fortajn kaj triumfajn kunulojn. Li forskuas ĉi tiun kompaton. Nun venas al li la signo sopirita jardekojn: la ridanta leono kun la kolombo. Zaratuŝtra ekiras en la mondon.—

Ĉi tie finiĝas la realigita Zaratuŝtrapoeziaĵo ne atinginte definitivon kompletigon. La kvara parto, kiel dirite, estas nur la unua triono de nova poeziaĵo respektive dua duono de la plena poeziaĵo; la partoj kvina kaj sesa restis neverkitaj. Nietzsche parolas unuflanke pri partoj kvara, kvina kaj sesa de „Zaratuŝtra“, aliflanke pri la partoj unua, dua kaj tria de nova poeziaĵo, kiun, kiel jam en la komunikita projekto de 1881, li nomis „Tagnezo kaj eterneco“. Decidis esence eksteraj kaŭzoj, kiam Nietzsche parolas pri nova poeziaĵo kun nova titolo; konsiderante tiujn menciitajn konfliktojn kun sia eldoninto Schmeitzner (Ŝmajcner) li volis transdoni la partojn kvaran ĝis sesan al alia eldonisto. Se la unuaj tri partoj estus restintaj en la manoj de Schmeitzner, neniu eldonisto estus povinta transpreni la daŭrigon kiel tian; do Nietzsche planis ilin kiel novan poeziaĵon. La esencon de la enhavo tio tuŝas nur malmulte. La konservitaj planoj de la partoj kvara ĝis sesa varias forte; kelkaj planoj estas direktitaj tute al novaj doktrinoj kaj instruoj de Zaratuŝtra, aliaj male ne al nova saĝo, sed al ekstera agado: la enkonduko de la doktrino de Zaratuŝtra en la mondon. Ĉe tio Nietzsche pripensis la plej diversajn unuopajn

motivojn: la tentojn de Zaratuŝtra (kompato k.t.p.), lian rompiĝon pro la necesa malmoleco de l' kreanto, terurajn efikojn de lia doktrino, sindeturnon de ĉiuj amikoj, tiel ke Zaratuŝtra morta pro kompato, kaj multajn aliajn. Unu el la plej gravaj kaj detalaj planoj por daŭrigo ni ĉi tie komuniku:

„1. La invito.

2. La triumfa procesio. La pesta urbo. La brulŝtiparo (la malnova kulturo bruligita)".

3. La printempa festo kun Ĥoroj.

4. Klarigo por Zaratuŝtra: „kion vi faris?" (ĉu vi eltrovis?)

— Karaktero de la socio (kiel en Korsiko).

5. Loĝlokoj.

6. Militoj kaj vetluktoj.

7. La nova nobelaro.

8. La provoĵ (kun la malbonuloj, „punoj" k.t.p.)

9. Liberigi la virinon en la virino.

10. La sklavoj (abelokorboj). Lerni toleri ripozon. Pli da maŝinoj. Transformiĝo de la maŝino en belaĵon.

11. La tempo por la soleco. Divido de la tago.

12. La longa **juneco** kaj la transformoj.

— Post tio la grandaj paroledoj de Zaratuŝtra, kiel preĝoj.

13. La sanktigo de l' riĉo. Estonto de la danco. Triumfo super la spirito de l' pezo.

14. La senkulpeco de l' iĝado.

15. La beno de l' plej malgranda.
16. La frakaso de l' tabuloj.
17. La kiberigo de la malbonuloj.
18. La provoko de la malamiko.
19. La novaj reĝoj: — kiel ekzemplo: instruantoj.
20. La eterna mio kaj ĝia sanktigo. Beatigo de l' instinktoj.

Determinismo kaj ĝia solvo. Ne ekzistas moralo kaj absoluta respondeco: ni surmetas ilin al ni.

21. Decida momento: Zaratuŝtra demandas al la tuta homamaso dum festo: „Ĉu vi volas ĉion ĉi ankoraŭ unu fojon?" — Ĉio diras: „Jes!" Li mortas pro feliĉo dum tio. — (Mistere, ĝoje, timige.) (La ĉielo hela, profunda; profundega silento; la animaloj ĉirkaŭ Zaratuŝtra; li kovris la kapon, etendis la brakojn sur la rokplatojn, — ŝajnas dormi. La hundo hurlanta. Timiga silento; io lumanta foriras super iliaj pensoj.) — La finon formas la paroladoj de l' promesjurantoj ĉe lia kadavro.

La promesjurantoj.

22. k.t.p. La ega tagmezo kiel turnotempo, — la du vojoj. La martelo por venki la homon: plej alta perfektigo de l' individuo, tiel ke ĝi devas pereji pro si mem (kaj ne, kiel ĝis nun, pro dieteraroj!) — Kia feliĉo!

La kreanto kiel la sindetruanto. Kreantoj pro boneco kaj saĝeco. Ĉiu ĝisnuna moralo superita!

Fine la promesjuroj. — teruraj juroj!

Rimarkindaĵ estas ĉi tie la simboloj: la pesto kiel simbolo de la estiĝanta malsaneco kaj degenero de l' homaro (pesta urbo =malsana granda urbo), la abelkorboj kiel simboloj de l' greguloj; la brulŝtiparo kiel simbolo de l' purigo de l' homaro, k.t.p. Al la plej rimarkindaĵ temoj apartenas la transformo de l' maŝino en beladon. La decida momento ĉi tie estas prezentita tiel, ke Zaratuŝtra mortas pro feliĉo ĉe la ĝenerala adopto de lia doktrino. En aliaj objektoj male Zaratuŝtran ĉiuj forlasas, lia karulo, la virino Pana, puŝas en lin la ponardon, li mortas pro kompatato kun ilia kompatato. Nur post lia morto lia spirito venas en liajn amikojn. „Antaŭe ili fuĝis; nun, kiam ili trovas lin mortinta, ili iĝas la heredintoj de lia animo kaj levas sin sur lian alton. Sur lia tombo fermiĝas la ligo de l' sinoferantoj.”

Tiuj lastaj detaloj, la disĉiploj fuĝantaj kaj sekvantaj la majstron oferpretaj nur post lia morto, kiel tiom alia indikas la plej profundan sencon de l' tuta poeziaĵo: ĝian sencon kiel kontraŭevangelio, kiel nova, tute ŝanĝita ĝoja mesaĝo al la homaro. Nietzsche mem nomis „Zaratuŝtra” „sankta libro”, kiun li verkis por ĉiuj homoj; aliafoje li parolas pri la „kvina evangelio”. Ĉie renkontiĝas la seriozaj kaj satiraj transformoj de l' evangelia rakonto pri Kristo en la Zaratuŝtra-an vivakcepton: la paraboloj kaj paroladoj, la tuta montprediko (parodiege: al la bovinoj), la olivomonto, la vespermanĝo (denove parodiege: la azena festo), la dormo de l' disĉiploj en Getsemano, en la daŭrigo la Golgoto de Zaratuŝtra mortanta pro sia kompatato kaj fine la promesojuroj de l' disĉiploj post lia morto. Enhavo ka senco de „Zaratuŝtra” estas, klare asimiliĝante al la evangelioj: sinofero de granda kaj pura unuopulo por la tuta homaro. Nur ĉio, kio tie estis mondneado, kompatata doktrino, ĉielregna espero, estas nun transformita al vivakcepto, ag-malmoleco, tera regno, superhomo kaj eterna reveno, al vivo ĝoja, antaŭmorte tera ankaŭ en ĝia terura kontrastriĉeco. La daŭra travestado de la nova testamento, el kiu la Zaratuŝtrapoeziaĵo

vivas, etendiĝas ĝis la plej eta detalo, la unuopaj paroladoj, la konsistigaj partoj de la lingvoformo. Tiu lingvoformo, io tute nova, metita de Nietzsche mem kiel tria kulmino de la germana lingvo apud Luther kaj Goethe, estas la krea ligaĵo de la stilo patose biblia, precipe psalma, kun ĉiuj rimedoj de moderna elvokiveco, kun la tuta pleno de impresismaj tonoj, koloroj, lumoj, sentotremoj. Tiu Zaratuŝtralingvaĵo estas predikante, psalme malnova kaj impresregante, sentolibrigante nova; ĝi disponas samgrade kaj en daŭra variado patoson kaj satiron, dramon malmolecon kaj lirikan molecon, subliman seriozecon kaj burleskajn trajtojn, aferecan memregadon kaj abunde fluantan pasion, pezan seriozecon kaj ŝvebantan malpezecon — en unu vorto: ĝi estas bildo de l' vivo en la Nietzschea koncepto mem, bildo de l' kontrastoj kaj kontraŭdiroj de l' mondo, Dionize plenigita kaj jubilanta, lingvo de l' granda ebrio kaj de la dance liberiginta ekstazo. Tiun ditiramban lingvon de Zaratuŝtra Nietzsche atingis en la lukto kun Wagner; vivas en ĝi tiom Wagnera, la ebrieeco en vortelekto, sonelekto, vortludoj kaj sonludoj, kiel Nietzsche ankaŭ indikis la kernon per sia eldiro, ke „Zaratuŝtra" estas esence muzika artverko. „Eble la tutan Zaratuŝtran oni rajtas kalkuli al la muziko", li diras en „Ecce homo". Sed Nietzsche kompletigis Wagner-on durilate: unue per pli vira linio, pli granda malmoleco kaj memregado en multaj lokoj, kaj due per la leĝeraflugileco, dancosimileco, liberigiteco de sia lingvo senbridigita al freneza ĥorodanco.

„Mia stilo estas danco" li skribas en letero de la 22a de februaro 1884 al Erwin Rohde, „ludo de la simetrio ĉiuspeca kaj transsalto kaj moko de tiuj simetrioj. Tio etendiĝas ĝis la elekto de la vokaloj." La paroladoj de Zaratuŝtra ĉiam denove eskapas timatan rigidiĝon en dogmo, en sistemo: ili neniam establiĝas solide, sed tuj transŝvebas al kontrasto. „Ĉi tie parolas ne fanatikulo", li skribas en „Ecce homo", ĉi tie oni ne „predikas", ĉi tie oni ne postulas kredon: el senlima lumo-pleno kaj feliĉprofundo falas guto post guto, vorto post vorto, — milda malrapideco estas la rapido de tiuj paroladoj." Nur deklamarto tute matura kaj anime perfektiginta povas malfermi la lastan profundon de multaj ĉapitroj de Zaratuŝtra. „Zaratuŝtra" de Nietzsche estas la plej malfacila tasko de la tuta deklamarto. Ĉu „Zaratuŝtra" vere senrezerve rajtas esti konsiderata kiel la kulmino de la lingvoarto de Nietzsche, estas dubinde. La tute maturaj prozaj fragmentoj de li „Ĝoja scienco", la tute perfektaj poemoj kiel „La suno sinkas", „Venecio" kaj aliaj, precipe el la Dionizaj ditiramboj, staras pli alte precipe ol la instruaj ĉapitroj el la ĉefverko. Ankaŭ Nietzsche ne eskapis la danĝeron de ĉiuj ideaj poeziaĵoj, fojfoje forgliti en la eterecon kaj abstraktecon, kaj ne ĉiam trovis la ponton inter abstrakta pensoĉo kaj simboliisma videbligo (kun ĝia danĝero de mallumeco aŭ serĉiteco). La ludeco en vortaj kaj sonaj dancoj ne ĉiam estas juĝenda kiel pura valoro: la muzikeco alportas ankaŭ siajn malfortojn. Jen riproĉoj, kiujn oni ne

rajtas silenti ankaŭ kontraŭ la altegaj valoroj de la poezia lingvoformo.

En heroa ideala prapejzaĝo vivas tiu verko: maro kaj alta montaro, insuloj feliĉegaj kaj fajroŝprucaj montoj, pinioj kaj cipresoj: leonoj kaj agloj. Ĉie renkontiĝas idealigitaj tipoj: la ermita kaverno, la granda urbo k.t.p. Ĉio modernkostuma estas kaŝita sub idealajn vestaĵojn: ne la fakscienculo, sed la „konscienculo spirita“, ne la muzikisto Wagner, sed la „sorĉisto“ kaj tiel plu. La Alpoj, Italio, la Oriento pruntis pejzaĝon kaj motivojn. Tiel „Zaratuŝtra“ vivas kiel heroa idea poeziaĵo, kiel Dioniza kontraŭevangelio, kiel simbola formo de l' nova vivosaĝo kaj agodoktrino. Nefinita kaj tamen kompleta en ĉio esenca, majstroverko de pensokonstruo kiel de tute nova lingvoformo, verko de plej alta mondkoncipa efiko por multaj jardekoj. Iam apenaŭ trovinte eldononton, sep jarojn kaŝite en sia kvara parto, nun ĝi plenigas la tutan mondon. Ĝi estas unu el la grandaj libroj de l' homaro, ĉiam trovontaj siajn legontojn. La danĝero por la kono de Nietzsche kuŝas en tio, ke oni legas tiun poeziaĵon tro ofte sen klariga komentario aŭ sendepende de la ceteraj verkoj; tiam la senco de l' verko restas sigelita sub la simbola formo. Nur la klarigo de tiu enfermana kovraĵo proksimigas „Zaratuŝtran“ komplete: ĝi malkaŝiĝas nur kiel simbola enkorpiĝo de la ideenhavo esprimita en la plena verkaro.

TIELE PAROLIS ZARATUŠTRA

Unua parto

LA PROLOGO DE ZARATUŜTRA

1.

Aĝante tridek jarojn, Zaratuŝtra forlasis sian hejmlandon kaj la maron de sia hejmlando kaj iris en la montaron. Ĉi tie li ĝuis sian spiriton kaj sian solecon kaj pri tio dek jarojn ne laciĝis. Fine tamen lia spirito turniĝis, — kaj iun matenon li leviĝis kun la aŭrora ruĝo, paŝis antaŭ la sunon kaj parolis al ĝi jene:

„Vi granda astro! Kio estus via feliĉo, se vi ne havus homojn, por kiuj vi lumas!

Dek jarojn vi leviĝis ĉi tie ĝis mia kaverno! Vi estus **satiĝinta** pro via lumo kaj tiu vojo, sen mi, mia aglo kaj mia serpento.

Sed mi vin atendis ĉiun matenon, prenis de vi vian abundon kaj por tio vin benis.

Vidu! Mi estas trosata de saĝo, kiel la abeloj, kunigintaj tro multan mielon, kaj mi bezonas la manojn etendiĝantajn.

Mi volus disdoni kaj disdividi, ĝis ĝojiĝis la saĝaj inter la homoj denove pro sia malsaĝo kaj la malriĉaj pro sia riĉo.

Tial mi devas malgrimpi en la profundon: kiel vi faras vespere, kiam vi iras malantaŭ la maron kaj donas lumon al la submondo, vi astro donriĉega!

Mi devas, kiel vi, subiri, kiel ĝin nomas la homoj, al kiuj mi volas malgrimpi.

Tial min benu, serena okulo, kiu sen envio povas vidi antaŭtro grandan feliĉon!

Benu la pokalon, kiu volas transflui, ke ora la akvo elfluu kaj ĉien portu la rebrilon de via volupto!

Vidu! Tiu ĉi pokalo volas denove iĝi malplena, kaj Zaratuŝtra volas denove iĝi homo."

— Tiele komenciĝis la subiro de Zaratuŝtra.

2.

Zaratuŝtra sola malgrimpis de la montaro kaj neniu lin renkontis. Sed kiam li venis en la arbarojn, subite staris antaŭ li maljunulo, kiu forlasis sian sanktan kabanon, por serĉi radikojn en la **arbaro**. Kaj tiele parolis la maljunulo al Zaratuŝtra:

„Ne fremda por mi estas tiu vaganto: antaŭ multaj jaroj ĉi tie li pasis. Zaratuŝtra li nomiĝis; sed li ŝanĝiĝis.

Tiam vian cindron vi portis al la monto: ĉu hodiaŭ vian fajron vi volas porti en la valojn? Ĉu vi ne timas la punon por la bruigisto?

Jes, mi rekonas Zaratuŝtran. Pura estas lia okulo, kaj en lia buŝo ne kaŝiĝas malbelo. Ĉu li ne paŝadas kiel dancisto?

Ŝanĝiĝis Zaratuŝtra, infaniĝis Zaratuŝtra, vekiĝinta estas Zaratuŝtra: kion vi nun volas ĉe la dormantoj?

Kiel en maro vi vivis en la soleco, kaj la maro vin portis. Ve, ĉu vi volas allandiĝi? Ve, ĉu vian korpon vi volas denove

mem treni?"

Zaratuŝtra respondis: „Mi amas la homojn."

„Kial, la sanktulo diris, mi iris en la arbaron kaj la solecon? Ĉu ne, ĉar la homojn mi tro amis?"

Nun mi amas Dion: la homojn mi ne amas. La homo estas por mi io tro malperfekta. Amo je l' homo min pereigus."

Zaratuŝtra respondis: „Kion mi parolis pri amo! Mi donos al la homoj donacon."

„Donu al ili nenion, diris la sanktulo. Prenu prefere ion de ili kaj portu ĝin kun ili — tio al ili plej bonas: se al vi tio nur bonas!

Kaj se vi al ili volas doni, donu ne pli ol almozon, kaj eĉ tion lasu petegi!"

„Ne, Zaratuŝtra respondis, mi ne donas almozon. Por tio mi estas ne sufiĉe malriĉa."

Ridis la sanktulo pri Zaratuŝtra kaj diris: „Atentu, ke viajn trezorojn ili akceptu! Ili malfidas la ermitojn kaj ne kredas, ke ni venas por donaci.

Niaj paŝoj por ili sonas tro solaj tra la stratoj. Kaj kiam nokte en la litoj ili aŭdas viron iri, longe antaŭ sunleviĝo, ili sin demandas: kien volas la ŝtelisto?

Al la homoj ne iru kaj restu en la arbaro! Iru prefere al la animaloj! Kial vi ne volas esti, kiel mi — urso inter ursoj, birdo inter birdoj?"

„Kaj kion faras la sanktulo en la arbaro?" Zaratuŝtra demandis.

La sanktulo respondis: „Kantojn mi faras kaj kantas, kaj kiam mi faras kantojn, mi ridas, ploras kaj grumbblas: tiel mi laŭdas Dion.

Per kanto, ploro, rido kaj grumblo mi laŭdas la dion, kiu estas mia dio. Sed kion vi portas al ni por donaci?"

Aŭdinte ĉi tiun parolon, Zaratuŝtra la sanktulon salutis kaj diris: „Kion al vi mi povus doni! Sed rapide min lasu, ke mi de vi ne prenu!" Kaj tiel disiĝis la maljunulo kaj la viro, ridante, kiel ridas du knaboj.

Sed kiam Zaratuŝtra estis sola, parolis li jene al sia animo: „Ĉu estus eble! Ĉi tiu maljuna sanktulo en sia arbaro aŭdis ankoraŭ neniom pri tio, ke Dio estas morta!"

3.

Venante en la plej proksiman urbon, kuŝantan apud la arboj, Zaratuŝtra trovis multajn homojn kunvenintajn en la foiron; ĉar oni promesis, ke oni vidu ŝnurdanciston. Kaj Zaratuŝtra parolis al la popolo:

Mi instruas vin pri l' superhomo. La homo estas io venk-pasenda. Kion vi faris, por lin venkpasi?

Ĉiuj estuloj ĝis nun kreis ion super sin mem: kaj ĉu vi volas esti la malflus' de tiu granda fluso kaj prefere reiĝi animalo, ol venkpasi la homon?

Kio estas la simio por la homo? Ridindaĵo aŭ dolora honto.
Kaj tio la homo devas esti por la superhomo: ridindaĵo aŭ dolora honto.

Vi iris la vojon de vermo ĝis homo, kaj multo en vi estas eĉ nun verma. Iam vi estis simioj, kaj eĉ nun la homo estas pli simio ol ĉiu simio.

Sed eĉ la plej saĝa el vi nur estas hibrido de plant' kaj fantomo. Sed ĉu mi ordonas vin iĝi fantomoj aŭ plantoj?

Jen, mi sciigas vin pri l' superhomo!

La superhomo estas la celo de l' tero. Volo via diru: la superhomo estu la celo de l' tero!

Mi vin urĝas, miaj fratoj, restu fidelaj al la tero kaj ne kreu la predikantojn pri espero superteraj! Venenistoj ili estas, ĉu ili scias aŭ ne.

Malestimas ili la vivon, mortadas kaj mem veneniĝas, pri kiuj la tero laciĝis: do ili foriru!

Iam la peko kontraŭ Dio estis la plej granda peko, sed mortis Dio, kaj mortis tiam ankaŭ la pekuloj. Peki kontraŭ la tero estas nun plej terure, kaj pli estimi la intestojn de l' neesplorebla ol la celon de la tero.

Iam l' animo malestime rigardis la korpon: kaj tiem tiu malestimo estis la plej alta: ĝi volis ĝin magra, timiga, malsata. Tiel ĝi kredis eskapi ĝin kaj la teron.

Ho tiu animo mem estis magra, timiga, malsata: kaj turmento estis la volupto de tiu animo.

Sed vi eĉ nun, miaj fratoj, diru al mi: kion esprimas via korpo pri via animo? Ĉu via animo ne estas malriĉo, malpuro kaj mizera plaĉo?

Vere, malpura rivero estas la homo. Bezonas oni marŝon por povi preni malpuran riveron sen propra malpuriĝo.

Jen, mi instruas vin pri l' superhomo: jen tiu maro, en li via granda malestimo povos pereii.

Kio estas la plej granda, kion vi povos travivi? La horo de la granda malestimo. La horo, kiam naŭzos vin eĉ via feliĉo kaj same via racio kaj via virto.

La horo, kiam vi diros: „Kiom gravas mia feliĉo! Ĝi estas malriĉo, malpuro kaj mizera plaĉo. Sed mia feliĉo devus pravigi la vivon!”

La horo, kiam vi diros: „Kiom gravas mia racio! Ĉu ĝi deziras scion kiel la leono sian nutron? Ĝi estas malriĉo, malpuro kaj mizera plaĉo!”

La horo, kiam vi diros: „Kiom gravas mia virto! Ĝi min ne faris furioza. Kiel laca mi estas pri miaj bono kaj malbono! Ĉio ĉi estas malriĉo, malpuro kaj mizera plaĉo!”

La horo, kiam vi diros: „Kiom gravas mia justeco! Mi ne vidas, ke mi estas brul' kaj karbo. Sed la justulo estas brul' kaj karbo!”

La horo, kiam vi diros: „Kiom gravas mia kompato! Ĉu kompato ne estas la kruco, al kiu estas fiksita, kiu amas la homojn! Sed mia kompato ne estas krucumo.”

Ĉu tiel vi jam parolis? Ĉu tiel vi jam kriis? Ah, ke tiel mi vin jam aŭdintus kii!

Ne via peko — via kontento krias kontraŭ la ĉielon, eĉ via avaro en via peko krias kontraŭ la ĉielon!

Sed kie estas la fulmo, kiu per sia lango vin leku. Kie estas la manio, per kiu vi estu vakcinita?

Jen: mi instruas vin pri l' superhomo: jen tiu fulmo, jen tiu manio! —

Post kiam Zaratuŝtra tiel parolis, kriis iu el la popolo:
„Aŭdis ni jam sufiĉe pri la ŝnurdancisto; nun lin al ni vidigu!"
Kaj ĉiuj ridis pri Zaratuŝtra. Sed la ŝnurdancisto, opinianta, ke temas pri li, preparis sin por sia laboro.

4.

Sed Zaratuŝtra alrigardis la popolon kaj miris. Tiam li parolis jene:

La homo estas ŝnuro, streĉita inter animalo kaj superhomo, — ŝnuro super abismo.

Danĝera transeno, danĝera survojeo, danĝera rerigardo, danĝera tremetado kaj ekstaro.

Kio estas granda en la homo, estas, ke li estas ponto kaj ne celo: kio estas amebla en la homo, estas, ke li estas transiro kaj pereo.

Mi amas tiujn, kiuj scipovas vivi nur kiel pereantoj, ĉar ili

estas la transirantoj.

Mi amas la grandajn malhonorantojn, ĉar ili estas la grandaj honorantoj kaj sagoj de l' sopiro al la transa bordo.

Mi amas tiujn, kiuj ne serĉas trans la steloj motivon pereii kaj oferiĝi, sed kiuj sin oferas al la tero, por ke la teron iam akiru la superhomo.

Mi amas tiun, kiu vivas por ekscii, kaj kiu volas ekscii, por ke iam vivu la superhomo. Kaj tiel li volas sian pereon.

Mi amas tiun, kiu laboras kaj inventas, por ke por la superhomo li konstruu la domon kaj preparu la teron, animalon kaj planton; ĉar tiel li volas sian pereon.

Mi amas tiun, kiu amas sian virton: ĉar virto estas volo al pereco kaj sago de l' sopiro.

Mi amas tiun, kiu por si ne konservas eĉ guton da spirito, sed tute volas esti la spirito de sia virto: tiel kiel spirito li paŝas trans la ponton.

Mi amas tiun, kiu faras sian virton sia inklino kaj misdestino: tiel pro sia virto li volas vivi kaj ne plu vivi.

Mi amas tiun, kiu ne volas havi tro da virtoj. Unu virto estas pli virto ol du, ĉar ĝi estas pli pendigilo, sur kiu pendas la misdestino.

Mi amas tiun, kies animo sin fordonegas, kiu dankon ne deziras kaj ne donas; ĉar li ĉiam donas kaj ne volas sin konservi.

Mi amas tiun, kiu hontas, kiam la ĵetkubo falas por lia favoro, kaj demandas: ĉu mi estas falsa ludanto? — ĉar li volas pereii.

Mi amas tiun, kiu ĵetas orajn vortojn antaŭ siajn farojn, kaj ĉiam pli plenumas ol promesas: ĉar li volas sian pereon.

Mi amas tiun, kiu pravigas la estontojn kaj **savas** la pasintojn; ĉar pro la estantoj li volas perei.

Mi amas tiun, kiu puninstruas sian dion, ĉar li amas sian dion: ĉar pro l' kolero de sia dio li devos perei.

Mi amas tiun, kies animo estas profunda eĉ en la vundo, kaj kiu pro eta okazo povas perei: tial volonte li pasas la ponton.

Mi amas tiun, kies animo abundas, tiel ke li sin **forĝegas**, kaj ĉiuj aĵoj estas en li: tial ĉiuj aĵoj lin pereigas.

Mi amas tiun, kiu havas liberan spiriton kaj liberan koron: tial lia kapo estas nur l' intest' de lia koro, sed lia koro pelas lin al pereco.

Mi amas ĉiujn, kiuj estas kvazaŭ pezaj gutoj, unuope falantaj el la malluma nuboj, pendanta super la homoj: ili heroldos la venon de l' fulmo, kaj kiel heroldoj pereos.

Jen, mi estas heroldo de l' fulmo, kaj peza guto el la nuboj: tiu fulmo — jen — nomiĝas superhomo.

Post kiam Zaratuŝtra parolis tiun paroladon, li rerigardis la popolon kaj silentis. „Jen ili staras, li diris al sia koro, jen ili ridas: ili min ne komprenas, mi ne estas la buŝo por tiuj oreloj.

Ĉu oni frakasu iliajn orelojn, por ke ili lernu aŭdi per la okuloj? Ĉu oni kraku kvazaŭ paŭkoj kaj pentpredikantoj? Aŭ ĉu ili kredas nur la balbutanton?

Ili havas ion fierigan. Sed kio ili nomas, kio ilin fierigas? Civilizo ili ĝin nomas, ĝi ilin distingas super la kapropaŝtistoj.

Tial malvolonte ili aŭdas pri si l' vorton „malestimo“. Tial mi parolu al ilia fiereco.

Tial al ili mi parolos pri la plej malestiminda: sed tio estas la lasta homo."

Kaj tiel parolis Zaratuŝtra al la popolo:

Urgas la tempo, ke la homo al si metu celon. Urgas la tempo, ke la homo plantu la ĝermon de sia plej alta espero.

Ankoraŭ lia grundo estas por tio sufiĉe riĉa. Sed iam tiu grundo estos povra kaj malsovaĝa, kaj alta arbo el ĝi ne plu povos kreski.

Ve! Venos la tempo, kiam la homo ne plu ĵetos la sagon de sia sopiro super la homon, kaj la ŝnuro de lia arĉo estos mallerninta zumi!

Mi diras al vi: oni devas havi en si ankoraŭ ĥaoson, por povi naski dancantan stelon. Mi diras al vi: vi havas en vi ankoraŭ ĥaoson.

Ve! Venos la tempo, kiam la homo ne plu naskos stelon. Ve! Venos la tempo de l' homo plej malestiminda, kiu ne plu povos malestimi sin mem.

Jen! Mi montras al vi la lastan homon.

„Kio estas amo? Kio estas kreo? Kio estas sopiro? Kio estas stelo?" — la lasta homo demandas kaj ridetos.

Tiam la tero estos etiĝinta, kaj sur ĝi saltetos la lasta homo, kiu etigos ĉion. Lia raso estos neekstermebla kiel la pularo; la lasta homo vivos plej longe.

„Ni trovis la feliĉon" — diros la lastaj homoj kaj ridetos.

Ili estos forlasintaj la regionojn, kie la vivo estis dura: ĉar oni bezonos varmon. Oni ankoraŭ amos la najbaron kaj frotigos ĉe li, ĉar oni bezonos varmon.

Malsaniĝi kaj malfidi ili taksos pekaj: prudente oni kondutos. Stultulo, kiu ankoraŭ stumblos pro ŝtonoj aŭ homoj!

Malmultan venenon fojfoje: tio donos agrablajn sonĝojn. Kaj multan venenon fine por agrabla morto.

Oni laboros ankoraŭ, ĉar laboro estas distro. Sed oni zorgos, ke la distro ne ekscitu.

Oni ne plu iĝos riĉa kaj malriĉa: ambaŭ tro ĝenas. Kiu ankoraŭ volos regi? Kiu obei? Ambaŭ tro ĝenas.

Neniu greĝestro kaj unu grego! Ĉiu volos egale, ĉiu estos egala: kiu sentos alie, libervole iros en la frenezulejon.

„Iam la tuta mondo estis freneza" — diros la plej subtilaj kaj ridetos.

Oni estos saĝaj kaj scias ĉion okazintan: tial oni neniam ĉesos moki. Oni ankoraŭ kverelos, sed repaciĝos baldaŭ — alie ĝi perturbas la stomakon.

Oni havos sian volupteton por la tago kaj sian volupteton por la nokto: tamen oni honoros la sanon.

„Ni trovis la feliĉon" — diros la lastaj homoj kaj ridetos.

Kaj tie finiĝis la unua parolado de Zaratuŝtra, nomata ankaŭ „la prologo"; ĉar tie interrompis lin la ĝojkriado de l' popolo. „Donu al ni tiun lastan homon, ho Zaratuŝtra, — ili kriis, — Igu nin tiu lasta homo! Tiam ni donos al vi la superhomon!" Kaj ĉiuj jubilis kaj klakis la langojn. Zaratuŝtra tamen iĝis trista kaj diris al sia koro:

„Ili min ne komprenas: mi ne estas la buŝo por ĉi tiu orelo.

Tro longe ja mi vivis en la montaro, tro multe mi aŭskultis burnojn kaj arbojn: nun mi alparolas ilin kiel kapropaŝtistojn.

Senmova estas mia animo kaj hela kiel la montaro dum mateno. Sed ili opinias, ke mi estas frida kaj mokisto per teruraj spritoj.

Kaj jen ili min rigardas kaj ridas: kaj ridante ili min eĉ malamas. Estas glacio en ilia rido."

6.

Sed jen okazis io, kio ĉiun buŝon mutigis kaj ĉies okulon rigidigis. Dume ja la ŝnurdancisto jam komencis sian laboron: li jam elpaŝis el pordeto kaj iris sur la ŝnuro, streĉita inter du turoj, tiel, ke ĝi pendis super la foiro kaj la popolo. Ĝuste kiam li estis meze de sia vojo, la pordeto malfermiĝis refoje,

kaj buntulo, simila al foirarlekeno, elsaltis kaj sekvis l' unuan **rapidpaŝe**. „Antaŭen, lampiedulo, kriis li per voĉo timiga, antaŭen pigrulo, kaŝkomercisto, palvizaĝulo! Por ke mi vin ne tiklu per la kalkano! Kion vi provas ĉi tie inter turoj? La turo vin decas, ĉirkaŭbari oni vin devus, al homo pli bona vi baras la liberan vojon!" — Kaj ĉiuvorte li al li pli-proksimiĝis: sed kiam li estis malantaŭ li ankoraŭ nur unu paŝon, jen okazis tio terura, kio ĉiun buŝon mutigis kaj ĉies okulon rigidigis: — li **ekkriis** kvazaŭ diablo kaj transsaltis sian baranton. Sed tiu, tiel vidante venki sian kunvetanton, perdis la penson kaj ŝnuron; li forĵetis la stangon kaj plonĝis pli rapide ol ĝi, kiel kirlo de kruroj kaj brakoj, profunden. La frotro kaj la popolo similis maron, kiam ventego enflugas: ĉio **disfuĝis** kaj kunpuŝiĝis, plej tie, kie la korpon la tero devis frakasi.

Zaratuŝtra male restis stari, kaj ĝuste apud lin falis la korpo, kripligita kaj frakasita, sed ankoraŭ ne morta. Post momento la frakasito rekonsciiĝis kaj vidis Zaratuŝtran apud lin genui. „Kion vi **faras**? diris li fine, mi scias jam longe, ke trukos min la diablo. Jen li min trenis inferen: vi ĉu volas lin malhelpi?"

„Je mia honoro, amiko, Zaratuŝtra respondis, ne ekzistas ĉi ĉio, pri kio vi parolas: ekzistas nek diablo nek infero. Via animo mortos eĉ pli baldaŭ ol via korpo: nenion nun plu timu!"

La viro ekvidis malfide. „Se vi diras la veron, li diris,

nenion mi perdas per lante la vivon. Mi ne estas multe pli ol animalo, dresita por danco per batoj kaj magraj manĝoj."

„Tamen ne, parolis Zaratuŝtra, la danĝeron vi faris via profesio, en tio nenio estas malestiminda. Nun pro via profesio vi përeos: por tio mi volas vin enterigi propramane."

Post kiam Zaratuŝtra diris tion, la mortanto ne plu respondis; sed li movis la manon, kvazaŭ li serĉus la manon de Zaratuŝtra por danko. —

7.

Duma vesperiĝis, kaj la foiro kaŝiĝis en mallumo: jen foriris la popolo, ĉar eĉ scivolo kaj timo laciĝas. Zaratuŝtra male sidis apud la mortinto sur la tero kaj dronis en pensoj: tiel li forgesis la tempon. Fine tamen nektiĝis, kaj malvarma vento blovis sur la solulo. Jen Zaratuŝtra leviĝis kaj diris al sia koro:

„Vere, bele fiŝkaptis hodiaŭ Zaratuŝtra! Ne homon li kaptis, sed ja kadavron.

Timiga estas la homa ekzisto, kaj restas ankoraŭ sensenca: foirarlekeno povas lin pereigi.

Mi volas instrui la homojn pri l' senco de ilia ekzisto: kiu estas la superhomo, la fulmo el la malluma nubo homo.

Sed ankoraŭ mi estas al ili malproksima, kaj mia animo ne parolas al iliaj animoj. Mezo mi estas ankoraŭ por la homoj

inter arlekeno kaj kadavro.

Malluma estas la nokto, mallumaj estas la vojoj de Zaratuŝtra. Venu, vi kunulo frida kaj rigida! Mi portos vin tien, kie mi vin enterigos propramane."

8.

Zaratuŝtra dirinte tion al sia koro, la kadavron surdorsigis kaj pretigis sin por la vojaĝo. Kaj ankoraŭ ne iris li cent paŝojn, jen homo kaŝe al li alkroĉigis kaj flustris en lian orelon — kaj jen! kiu parolis, estis la foirarlekeno de l' turo. „Foriru el tiu urbo, ho Zaratuŝtra, li parolis, malamas vin tie tro multaj. Malamas vin la homoj bonaj kaj justaj, kaj nomas vin ilia malamiko kaj malestimanto; malamas vin la kredantoj de la vera kredo, kaj ili nomas vin la danĝero por l' amaso. Via feliĉo estis, ke oni vin priridis: kaj vere, vi parolis kiel foirarlekeno. Via feliĉo estis, ke vi kunulis la mortintan hundon; tiel vin humiligante, vi vin savis por hodiaŭ. Sed foriru el tiu urbo — aŭ morgaŭ mi transsaltos vin, vivanto trans mortinton." Kaj dirinte tion la homo malaperis; sed Zaratuŝtra iris plu tra la mallumaj stratetoj.

Ĉe l' pordo de l' urbo renkontis lin la enterigistoj: ili lumigis per la torĉo lian vizagon, rekonis Zaratuŝtran kaj lin mokis tre. „Zaratuŝtra portas la mortintan hundon for; ĝoju,

ke Zaratuŝtra iĝis enterigisto! Ĉar niaj manoj estas tro puremaj por ĉi tiu aferado. Ĉu Zaratuŝtra volas ŝteli la manĝaĵon al la diablo? Nu ek provu! Kaj bonan apetiton! Se nur la diablo ne estas pli bona ŝtelisto ol Zaratuŝtra! — li ilin ambaŭ ŝtelos kaj formangos!" Kaj ili ridis kune kaj kunigis la kapojn.

Zaratuŝtra diris al tio eĉ ne unu vorton kaj daŭrigis sian vojon. Post kiam li iris du horojn preter arbarojn kaj marĉojn kaj tro multe aŭdis la malsathurladon de la lupoj, jen al li mem venis la malsato. Do li restis stari apud domo sola, en kiu brulis lumo.

„La malsato min surprizas, diris Zaratuŝtra, rabiste. En marĉoj kaj arbaroj min surprizas la malsato, en profunda nokto.

Strange kapricadas mia malsato. Ofte venas ĝi al mi nur post la manĝo, kaj hodiaŭ la tutan tagon ĝi ne venis: kie ĝi tardis?"

Kaj poste Zaratuŝtra frapis sur la pordon de la domo. Maljuna vir' aperis, portis lumon kaj demandis: „Kiu venas al mi kaj al mia misa dormo?"

„Vivanto kaj mortinto, Zaratuŝtra diris. Min manĝigu kaj trinkigu, mi forgesis ĝin dumtage. Kiu nutras la malsatanton, refreŝigas sian propran animon: tiel parolas la saĝo."

La maljunulo iris for, sed tuj revenis kaj proponis al Zaratuŝtra panon kaj vinon. „Malbona regiono por malsatantoj, li diris, tial mi ĉi tie loĝas. Animaloj kaj homoj venas al mi, la ermito. Sed invitu al manĝo kaj trinko ankaŭ vien kunulon, li pli lacas ol vi." Respondis Zaratuŝtra: „Mortis mia kunulo,

malfacile mi lin persvados." „Tio por mi ne gravas, la maljunulo diris grumble; kiu **frapas** porde mian domon, devas ankaŭ preni, kion mi al li proponas. Mangu kaj fartu bone!"

Poste Zaratuŝtra iris plu du horojn kaj fidis la vojon kaj la lumon de la steloj: ĉar li estis rutina noktiranto kaj ŝatis alvizaĝi ĉiujn dormantojn. Sed kiam la maten' krepuskis, Zaratuŝtra trovis sin en profunda erbaro, kaj vojon li ne plu vidis. Jen li metis la mortinton en kavan arbon apud sia kapo — ĉar li volis lin protekti **kontraŭ** la lupoj — kaj sin mem sur la grundon kaj la muskon. Kaj tuj li ekdormis, lacakorpe, sen kun senmova animo.

9.

Longe dormis Zaratuŝtra, kaj ne nur l' aŭroro pasis lian vizaĝon, sed ankaŭ la mateno. Sed fine la okulojn li malfermis: mire Zaratuŝtra vidis en l' arbaron kaj silenton, mire li vidis en sin mem. Tiam li levis sin rapide, kiel maristo, kiu subite vidas landon, kaj jubilis: ĉar li vidis novan veron. Kaj tiele tiam li parolis al sia koro:

Lumon mi ekvidis: kunulojn mi bezonas, kaj vivantajn, — ne mortintajn kunulojn kaj kadavrojn, kiujn mi kunportas, kien mi volas.

Sed vivantajn kunulojn mi bezonas, kiuj sekvas min, ĉar ili volas sekvi sin, — kaj tien, kien mi volas.

Lumon mi ekvidis: ne l' popolon alparolu Zaratuŝtra, sed kunulojn! Zaratuŝtra iĝu ne por grego hundo kaj gregestro!

Multajn logi for de l' grego — por tio venis mi. Koleru min popol' kaj grego: rabistoj Zaratuŝtra volas nomi la gregestrojn.

Gregestroj diras mi, sed ili nomas sin la homoj bonaj kaj justaj. Gregestroj diras mi: sed ili nomas sin kredantoj de la vera kredo.

Vidu la homojn bonajn kaj justajn! Kiun ili plej malamas? Tiun, kiu rompas iliajn tabulojn de valoroj, la rompanton, la leĝrompanton: — tiu tamen estas la kreanto.

Vidu la kredantojn de ĉiuj kredoj! Kiun ili plej malamas? Tiun, kiu rompas iliajn tabulojn de valoroj, la rompanton, la leĝrompanton. — tiu tamen estas la kreanto.

Kunulojn serĉas la kreanto kaj ne kadavrojn, kaj ankaŭ ne gregojn kaj kredantojn. Kunkreantojn serĉas la kreanto, tiajn, kiaj skribas valorojn novajn sur tabulojn novajn.

Kunulojn serĉas la kreanto, kaj kunrikoltantojn: ĉar ĉio staras ĉe li rikoltmatura. Sed al li mankas la cent serpoj: do li elplukas spikojn kaj skandalas.

Kunulojn serĉas la kreanto, kaj tiajn, kiaj scipovas akriigi siajn serpojn. Detruantoj oni ilin nomas kaj malestimantoj de la bono kaj malbono. Sed la rikoltantoj ili estas kaj la festantoj.

Kunkreantojn serĉas Zaratuŝtra, kunrikoltantojn kaj kunfestantojn serĉas Zaratuŝtra: kion li faru per gregoj kaj gregestroj kaj kadavroj!

Kaj vi, unua kunulo mia, fartu bone! Bone mi subfosis vin en via kava arbo, bone mi vin kaŝis por la lupoj.

Sed mi disiĝas de vi, la tempo pasis. Inter aŭroro kaj aŭroro venis al mi nova vero.

Ne gregestro estu mi, ne enterigisto. Ne l' popolon alparolos mi denove: lastafoje alparolis mi mortinton.

La kreanton, la rikoltanton, la festanton mi al mi kunigos: la ĉielarkon mi al ili montros kaj ĉiujn ŝtupojn de la superhomo.

Por la soluloj mi kantos mian kanton, kaj la dusoluloj; kaj kiu ankoraŭ povas aŭdi ion neaŭditan, ties koron mi bezigos per mia feliĉo.

Mian celon celas mi, mi iras mian vojon, la hezitulojn kaj sendecidulojn mi trensaltos. Do mia iro estu ilia pereco!

10.

Tion Zaratuŝtra parolis al sia koro, kiam la suno kulminis; jen li rigardis demande supren — ĉar **super** si li aŭdis akran krion de birdo. Kaj jen! Aglo flugis en cirklegoj tra l' aero, kaj sur ĝi pendis serpento, ne simile predon, sed amikino: ĉar ĝi sin fiksis ringe ĉirkaŭ ĝia kolo.

„Jen miaj animaloj!“ diris Zaratuŝtra kaj ĝojis kore.

„La plej fiera besto sub la suno kaj la plej sagaca besto sub la suno — jen ili elmigris por ekscii.

Ekscii ili volas, ĉu Zaratuŝtra ankoraŭ vivas. Vere, ĉu mi ankoraŭ vivas?

Pli danĝera mi trovis inter homoj ol inter animaloj, danĝerajn vojojn iras Zaratuŝtra. Min gvidu miaj animaloj!”

Tion dirinte, Zaratuŝtra memoris la parolojn de l' sanktulo en l' arbaro, ĝemis kaj tiele diris al sia koro:

Ho se mi estus pli sagaca! Se estus mi sagaca funde, kiel mia serpento!

Sed ion neblan jen mi preĝas: do mi preĝas mian fieron, ke ĝi ĉiam iru kun mia sagaco!

Kaj se iam mia sagaco min forlasos: — aĥ, ĝi ĝuas la forflugon! — mia fiero tiam ankoraŭ flugu kun mia stulto! —

Tiele Zaratuŝtra eksubiris.

LA PAROLADOJ DE ZARATUŠTRA

Pri la tri transformoj

Tri transformojn mi rakontas al vi de l' spirito: kiel la spirito iĝas kamelo, kaj leono la kamelo, kaj infano fine la leono.

Multan pezon spertis la spirito, la forta, pacienca spirito, respektama: la pezon kaj plej pezon spiras ĝia forto.

Kio pezas? demandas la spirito pacienca, do ĝi genuiĝas, kiel kamelo, kaj volas esti bone ŝarĝita.

Kio plej pezas, vi herooj? demandas la spirito pacienca, por ke mi ĝin surŝarĝu kaj ĝuu mian forton.

Ĉu ne estas: sin humiligi, por veigi sian fieregon? Lumigi sian stulton, por moki sian saĝon?

Aŭ ĉu estas: disiĝi de sia afero, kiam ĝi triumfas? Grimpigi sur altajn montojn, por tenti la tentanton?

Aŭ ĉu estas: nutri sin per glanoj kaj herbo de la kono kaj malsati laŭ l' animo por la vero?

Aŭ ĉu estas: malsani kaj la konsolantojn hejmensendi kaj amikiĝi kun kolomboj, kiuj neniam aŭdas, kion vi deziras?

Aŭ ĉu estas: subiri en malpuran akvon, se ĝi estas l' akvo de la vero, kaj ne forigi malvarmajn ranojn kaj varmajn bufojn?

Aŭ ĉu estas: ami tiujn, kiuj nin malestimas, kaj doni la manon al fantomo, kiam ĝi volas nin timigi?

Ĉion ĉi plej pezan la spirito pacienca sur sin prenas: kiel kamelo, kiu ŝarĝite rapidas en la dezerton, tiel ĝi rapidas en

sian dezerton.

Sed en la plej soleca dezerto okazas la dua transformo: leono iĝas tie la spirito, liberon ĝi volas por si konkeri kaj mastri en propra dezerto.

Sian lastan mastron tie ĝi serĉas: malamikiĝi ĝi volas al li kaj sia lasta dio, venklukti ĝi volas kun la drakego.

Kiu estas la drakego, kiun la spirito ne plu volas nomi mastro kaj dio? „Vi-devas" nomiĝas la drakego. Sed la spirito de l' leono diras „mi volas".

„Vi-devas" ĝin baras, orbrila, skvamulo, kaj sur ĉiu skvamo brilas ore „vi-devas!"

Miljaraj valoroj brilas sur tiuj skvamoj, kaj tiel parolas la plej potenca de ĉiuj drakoj: „ĉia valoro de l' aĵoj — brilas sur mi."

„Ĉiu valoro jam estas kreita, kaj ĉiu kreita valoro — jen mi. Vere, ne plu ekzistu „mi volas"! Tiele parolas la drako.

Fratoj miaj, por kio necesas la leono en la spirito? Kial ne sufiĉas la besto ŝarĝebla, kiu rezignas kaj estas respekta?

Novajn valorojn krei — ankaŭ la leono ankoraŭ ne povas — sed krei liberon por kreo nova povas la potenco de l' leono.

Liberon krei kaj sankta neo ankaŭ al la devo: por tio, miaj fratoj, necesas la leono.

Preni rajton je valoroj novaj — jen la plej terura preno por la spirito pacienca kaj respekta. Vere, rabo estas al ĝi kaj la tasko de besto rabanta.

Kiel sian plej sanktan iam ĝi amis „Vi-devas": nun arbitron

kaj trompon ĝi devas trovi eĉ en la plej sankta, por ke liberon ĝi rabu de sia amo: la leono necesas por tiu rabo.

Sed diru, fratoj miaj, kion ankoraŭ povas la infano, kion ankoraŭ la leono ne povis? Kial la rabanta leono pluiru iĝante infano?

Senkulpo estas l' infano kaj forgeso, nova komenco, ludo, rado ruliĝanta el si ~~mem~~, unua movo, sankta jesdirado.

Jes, por la ludo de l' kreo, fratoj miaj, necesas sankta jesdirado: sian volon volas nun la spirito, sian mondon akiras la mondperdinto.

Tri transformojn mi rakontas al vi de l' spirito; kiel la spirito iĝis kamelo, kaj leono la kamelo, kaj la leono fine infano. —

Tiele parolis Zaratuŝtra. Kaj ĉume li loĝis en l' urbo nomata: la bunta bovino.

Pri la katedroj de l' virto

Laŭdis oni al Zaratuŝtra saĝulon, ke li bone scipovas paroli pri l' dormo kaj pri la virto: tre oni lin por tio honoras kaj pagas, kaj ĉiuj junuloj sidas antaŭ lia katedro. Al li iris Zaratuŝtra, kaj kun ĉiuj junuloj li sidis antaŭ lia katedro. Kaj tiele parolis la saĝulo:

Honoron kaj pudoron por la dormo! Jen la unus! Kaj evitu ĉiujn malbonajn dormantojn kaj noktajn maldormantojn!

Hontas eĉ la ŝtelisto por la dormo: ĉiam li glitas siblete tra l' nokto. Malhontas **male** la noktgardisto, senhonte li portas la kornon.

Ne facila arto estas dormi: necesas eĉ tiucele la tutan tagon maldormi.

Dek fojojn tage vi devas venki vin mem: tio donas bonan lacon kaj estas papavro por la animo.

Dek fojojn vi devas kun vi repaciĝi; ĉar venko estas amaro, kaj malbone dormas la nepaciĝinto.

Dek verojn vi devas trovi tage: alie ankoraŭ **nokte** vi serĉas veron, kaj via animo restis malsata.

Dek fojojn tage vi devas ridi kaj ĝoji: alie vin nokte malhelpas la stomako, tiu petro de l' tristo.

Malmultaj scias tion: sed ĉiujn virtojn oni devas havi, por bone dormi. Ĉu mi parolu malveran ateston? Ĉu mi adultu?

Ĉu mi deziru la servistinojn de mia proksimulo? Ĉi ĉio malharmonias kun bona dormo.

Kaj eĉ se oni havas ĉiujn virtojn, oni devas scipovi unu kroman: eĉ la virtojn ĝustatempe dormigi.

Ili ne kverelu inter si, la beletaj inetoj! Kaj pri vi, vi malfeliĉega!

Pacu kun Dio kaj la najbaro: tion volas la bona dormo. Kaj pacu ankaŭ kun la najbara diablo! Alie li nokte ĉe vi fantomas.

Honori la registaron kaj obeu, kaj ankaŭ la kurban registaron! Tion volas la bona dormo! Kiel mi povas korekti, ke la potenco volonte promenas sur kurbaj kruroj?

Tiun mi ĉiam nomu la plej bona ŝafisto, kiu gvidas sian ŝafon sur la plej verdan herbejon: tio harmonias kun bona dormo.

Nek multan honoron mi volas, nek grandajn trezorojn: tio inflamas la lienon. Sed malbone oni dormas sen bona nomo kaj eta trezoro.

Malgranda kunularo al mi bonvenas pli ol malbona: tamen ĝi iru kaj venu ĝustatempe. Tio harmonias kun bona dormo.

Tre plaĉas al mi ankaŭ la spirite malriĉuloj: ili favoras la dormon. Feliĉaj ili estas, precipe se oni ilin ĉiam pravigas.

Tiel pasas la tago por la virtulo. Kiam poste venas la nokto, mi gardas min bone voki la dormon! Ne vokita esti volas la dormo, la mastro de l' virtoj!

Sed mi pensas, kion dumtage mi faris kaj pensis. Remaĉante mi demandas, bovine paciencante: kiuj ja estis viaj dek venkoj?

Kaj kiuj estis la dek repaŝiĝoj kaj la dek veroj kaj la dek ridoj, per kiuj mia koro sin nutris?

Tiaĵojn meditantan kaj lulatan ĉe kvardek pensoj, surprizas min subite la dormo, la nevokito, la mastro de l' virtoj.

La dormo frapas mian okulon: jen ĝi peziĝas. La dormo tuŝas mian buŝon: jen ĝi restas malfermita.

Vere, sur molaj plandoj venas ĉe min la plej kara de l' ŝtelistoj, kaj ŝtelas miajn pensojn: jen stulta mi staras kiel ĉi tiu katedro.

Sed ne longe plu staras mi poste: jen mi jam kuŝas. —

Tiel aŭdante paroli la saĝulon, Zaratuŝtra ridis korfunde: ĉar li ĉe tio lumon ekvidis. Kaj tiel li parolis al sia koro:

Stultulo mi juĝas tiun saĝulon kun liaj kvardek pensoj: sed mi kredas, ke li bone scipovas dormi.

Feliĉa jam, kiu loĝas proksime al tiu saĝulo! Tia dormo infektas, eĉ tra dikan muron ĝi infektas.

Sorĉo loĝas en lia katedro. Kaj ne vane la junuloj sidis antaŭ la predikisto de l' virto.

Lia saĝo ordonas: maldormi, por bone dormi. Kaj vere, se la vivo ne havus sencon, kaj mi devus elekti sensencaĵon, ankaŭ por mi tio estus la sensencaĵo plej elektinda.

Nun mi komprenas klare, kion iam oni serĉis antaŭ ĉio serĉante instruistojn pri virto. Bonan dormon oni serĉis kaj virtojn papavroflorajn krome!

Por ĉiuj ĉi laŭdataj saĝuloj **katedraj** saĝo estis la dormo sensonga: ili ne konis pli bonan sencon de l' vivo.

Eĉ nun ankoraŭ estas kelkaj kiel tiu predikisto de l' virto, kaj ne ĉiam tiel sinceraj: sed ilia tempo jam pasis. Kaj ne longe plu ili staros: jen ili jam kuŝos.

Feliĉaj estas tiuj dormemaj: ĉar baldaŭ ili ekdormos. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la malantaŭmonĉanoj

Iam ankaŭ Zaratuŝtra projektis **sian** komprenon trans la homon, kiel ĉiuj malantaŭmonĉanoj. Verko de suferanta kaj turmentata dio, ŝajnis al mi la monĉo.

Songĉo ŝajnis al mi la monĉo, fikcio de dio; fumo kolora antaŭ l' okuloj de dia malkontentulo.

Bono, malbono, ĝojo, malĝojo kaj mi kaj vi — fumo kolora

tio ŝajnis al mi antaŭ kreantaj okuloj. Forvidi volis la kreinto de si, — jen li kreis la mondon.

Ĝuo ebria por la suferanto, forvidi de sia sufero kaj sin perdi. Ĝuo ebria kaj sinperdado ŝajnis iam al mi la mondo.

Ĉi tiu mondo, eterne malperfekta, kopio kaj malperfekta kopio de eterna kontraŭdiro — ĝuo ebria por sia malperfekta kreinto: — tia ŝajnis iam al mi la mondo.

Do iam ankaŭ mi projektis mian tromprevon trans la homon, kiel ĉiuj malantaŭmondanoj. Trans la homon ĉu vere?

Aŭ, vi fratoj, la dio, kiun mi kreis, estis homa verko kaj frenezo, kiel ĉiuj dioj!

Homo li estis, kaj nur povra peco de homo kaj mi: el la propraj cindro kaj brulo atingis min tiu fantomo, kaj vere! Atingis ĝi min ne de transe!

Kio okazis, fratoj miaj? Mi venkis min suferantan, mi portis mian propran cindron monten, pli helan flamon mi trovis. Kaj jen! Fuĝis la fantomo de mi!

Sufero estus nun por mi kaj malsano por la kuracito, kredi tiajn fantomojn: sufero estus nun por mi kaj humiliĝo. Tiel mi parolas al la malantaŭmondanoj.

Sufero kaj malpovo — jen kreis ĉiujn malantaŭmondojn; kaj tiu kurta frenezo de la feliĉo, kiun spertas nur la plej suferanto.

Laco, kiu aspiras la laston per unu salto, per mortosalto, aĉa senscia laco, kiu ne volas eĉ voli: jen kreis ĉiujn diojn kaj malantaŭmondojn.

Kredu min, fratoj miaj! La korpo jen malesperis pri l' korpo, — ĝi palpis per la fingroj de l' trompita spirito la lastajn murojn.

Kredu min, fratoj miaj! La korpo malesperis pri l' tero, — ĝi aŭdis la ventron de l' esto al ĝi paroli.

Kaj jen per la kapo tra la lastaj muroj, kaj ne nur per la kapo, ĝi volis transeniri al „transa mondo“.

Sed „la transe mondo" bone kaŝiĝas por la homo, la mondo senhoma nehoma, **ĉiela** nenio; kaj la ventro de l' esto neniel parolas al la homo, krom kiel homo.

Vere, malfacile pruvebla estas ĉiu esto kaj malfacile paroligebla. Diru al mi, vi fratoj, ĉu ne l' plej miriga de ĉiuj aferoj estas plej bone pruvita?

Jes, ĉi tiu mio kaj kontraŭdiro kaj turbo de l' mio parolas plej sincere pri sia esto, ĉi tiu mio kreanta, volanta, valoriganta, mezurilo kaj valoro de l' aferoj.

Kaj ĉi tiu esto plej sincera, la mio — parolas pri l' korpo, kaj volas la korpon, eĉ kiam ĝi poezias kaj revas kaj flugetas per **rompitaĵ** flugiloj.

Ĉiam pli sincere lernas paroli la mio: ju pli ĝi lernas, des pli ĝi trovas vortojn honorajn por korpo kaj tero.

Novan fieron instruis al mi mia mio, ĝin instruas mi al la homoj: ne plu meti la kapon en la sablon de l' ĉielaĵoj, sed libere levi ĝin, terokapon, kreantan la sencon de l' tero!

Novan volon instruas mi al la homoj: voli tiun vojon, kiun la homo iris blinde, kaj nomi ĝin bona kaj **ne plu ŝteliri flank-en kiel la malsanuloj kaj formortantoj!**

Malsanuloj kaj formortantoj estis, kiuj malestimis korpon kaj teron kaj eltrovis la ĉielon kaj la sangogutojn savantajn: sed eĉ tiujn venenojn mallumajn kaj dolĉajn ili prenis de korpo kaj tero!

Sian mizeron ili volis eskapi, kaj la steloj estis por ili tro distaj. Do ili ĝemis: „Ho se troviĝus vojoj ĉielaj, ŝteliri en alian ekziston kaj feliĉon!" — jen ili eltrovis ŝtelvojojn kaj sangan medikamenton.

Forlevitaj el sia korpo kaj tiu ĉi tero revis sin tiuj sendankuloj. Sed al kio ili dankis la krampfon kaj ĝuon de sia forlevo? Al sia korpo kaj tiu ĉi tero.

Mildas Zaratuŝtra por la malsanuloj. Vere, li ne koleras iliajn formojn de konsolo kaj sendanko. Iĝu ili kuracatoj kaj venkantoj kaj kreu korpon pli altan!

Kolemas Zaratuŝtra ankaŭ ne la kuracaton, se li milde

rigardas sian tromprevon kaj noktmeze ŝteliras ĉirkaŭ la tombo de sia dio: sed malsano kaj malsankorpeco restas al mi ankaŭ liaj larmoj.

Multaj malsanemaj estis ĉiam inter la poeziantoj kaj diemuloj: malamegas ili la konanton kaj la plej junan de l' virtoj, nomatan : sincero.

Retrorigardas ili ĉiam mallumajn epokojn: tiam vere tromprevo kaj kredo estis alia afero; frenezo de l' racio estis disimileco, kaj dubo peko.

Tro bone mi konas tiujn dilomilajn: ili volas, ke oni ilin kedu, kaj dubo estu peko. Tro bone mi scias ankaŭ, kion ili mem kredas plej certe.

Vere ne malantaŭmondojn kaj sangogutojn savantajn: sed la korpon ankaŭ ili kredas plej certe, kaj ilia propra korpo estas ilia aĵo en si.

Sed malsanemaĵo ĝi estas al ili: kaj volonte ili forirus el la haŭto. Tial ili aŭskultas la predikantojn de l' morto kaj mem predikas malantaŭmondojn.

Aŭskultu prefere, fratoj miaj, la voĉon de l' korpo sana: jen voĉo pli sincera kaj pura.

Parolas pli sincere kaj pure la korpo sana, perfekta kaj ortangula: kaj ĝi parolas pri l' senco de l' tero.

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la malestimantoj de l' korpo

Al la malestimantoj de l' korpo mi volas diri mian vorton. Ne alilernu ili kaj aliinstruu, sed nur adiaŭu la propran korpon — kaj do mutiĝu.

„Korpo mi estas kaj animo" — parolas la infano. Kaj kial oni ne devas paroli kiel la infanoj?

Sed la vekiĝinto, la scianto diras: korpo mi estas tute, kaj nenio krome; kaj animo estas nur vorto por iu io en la korpo.

La korpo estas granda racio, multo kun unu senso, milito kaj paco, gregestro kaj grego.

Laborilo de via korpo estas ankaŭ via malgranda racio, fratoj miaj, kiun vi nomas „spirito“, malgranda laborilo kaj ludilo de via granda racio.

„Mi“ vi diras kaj fieras tiun vorton. Sed la pli granda estas — kiun vi ne volas kredi — via korpo kaj ĝia granda racio: ĝi mion ne diras, sed faras.

Kion sentas la senso, kion ekonas la spirito, tio havas neniam sian finon en si. Sed spirito kaj senso volus vin konvinki, ke ili estas la fino de ĉiuj aferoj: tiel vantaj ili estas.

Laboriloj kaj ludiloj estas spirito kaj senso: malantaŭ ili kaŝiĝas ankoraŭ la memo. La memo serĉas ankaŭ per la okuloj de l' pensoj, ĝi aŭskultas ankaŭ per la oreloj de la spirito.

Ĉiam la memo aŭskultas kaj serĉas: komparas, subigas, konkeras, detruas. Ĝi regas kaj estas reganto ankaŭ de l' mio.

Malantaŭ viaj pensoj kaj sentoj, fratoj miaj, staras potenca ordonanto, nekonata saĝulo — nomiĝas li memo. En via korpo li loĝas, via korpo li estas.

Estas pli da racio en via korpo, ol en via plej bona saĝo. Ĉu kiu scias, por kio via korpo bezonas ĝuste vian plej bonan saĝon?

Via memo ridas pri via mio kaj ĝiaj saltoj fieraj. „Kio estas por mi tiuj saltoj kaj flugoj de l' penso? Ĝi diras al si. Ĉirkaŭvojo al mia celo. Mi estas la kondukŝnuro de l' mio kaj l' inspiranto de ĝiaj nocioj.“

La memo diras al la mio: „Ĉi tie sentu doloron!“ Kaj jen ĝi suferas kaj pripensas, kiel ĝi ne plu suferu — kaj por tio ja ĝi devas pensi.

La memo diras al la mio: „Ĉi tie sentu ĝojon!“ Jen ĝi ĝojas kaj pripensas, kiel ĝi ofte reĝoju — kaj por tio ja ĝi devas pensi.

Al la malestimantoj de l' korpo mi volas diri vorton. Ke ili

malestimas, tion kaŭzas ilia estimo. Kio estas, kio kreis estimon kaj malestimon kaj valoron kaj volon?

La memo kreanta kreis por si estimon kaj malestimon, ĝi kreis por si malĝojon kaj ĝojon. La korpo kreanta kreis por si la spiriton kiel manon de sia volo.

Eĉ en viaj stulto kaj malestimo, vi malestimantoj de l' korpo, vi servas vian memon. Mi diras al vi: via memo mem volas morti kaj forturniĝas de l' vivo.

Ne plu ĝi povas, kion ĝi volas plej: — krei super sin mem. Tion ĝi volas plej, jen ĝia tuta korsopiro.

Sed tromalfruĝis al ĝi jam por tio: — do via memo volas pere, vi malestimantoj de l' korpo.

Pere volas via memo, kaj tial vi iĝis malestimantoj de l' korpo! Ĉar ne plu vi povas krei super vin mem.

Kaj tial vi nun koleras la vivon kaj l' teron. Sencia envio estas en la straba rigardo de via malestimo.

Mi iras ne vian vojon, vi malestimantoj de l' korpo! Vi estas por mi ne pontoj al la superhomo! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la pasioj kaj ĝojigoj

Frato mia, se vi havas virton, kaj ĝi estas via virto, vi ĝin havas kun neniu komune.

Kompreneble, vi ĝin volas nome nomi kaj karesi; vi volas pluki ĝian orelon kaj kun ĝi ŝercludi.

Kaj jen! Nun vi havas ĝian nomon komune kun la popolo kaj iĝis popolo kaj grego kun via virto!

Prefere vi dirus: „neprononcebla kaj sennoma estas, kio dolorigas kaj dolĉigas mian animon kaj estas krome la malsato de miaj intestoj.”

Via virto estu por vi tro sublima por l' intimeco de l' nomoj: kaj se vi devas pri ĝi paroli, ne hontu pri ĝi balbuti.

Do parolu balbute: „tio estas mia bono, tion mi amas, tiel ĝi plaĉas min tute, nur tiel volas mi la bonon.

Mi volas ĝin ne kiel leĝon de dio, ne kiel homan leĝon kaj neceson: ne vojindikilo ĝi estu al mi por superteroj kaj paradizoj.

Tera virto estas, kiun mi amas: malmulta sagaco estas en ĝi, kaj plej malmulte la racio de ĉiuj.

Sed tiu ĉi birdo konstruis ĉe mi la neston: tial mi ĝin amas kaj karesas, — nun, ĝi sidas ĉe mi sur siaj ovoj oraj".

Tiel balbutu kaj laŭdu vian virton.

Iam vi havis pasiojn kaj nomis ilin malbonaj. Sed nun vi havas ankoraŭ nur viajn virtojn: ili kreskis el viaj pasioj.

Vian superan celon vi konfidis al tiuj pasioj: jen ili iĝis viaj virtoj kaj ĝojigoj.

Kaj ĉu vi devenis el la raso de l' kolefemaj aŭ tiu de l' libidaj aŭ tiu de l' kredofrenezaj aŭ tiu de l' venĝemaj:

Fine ĉiuj viaj pasioj iĝis virtoj kaj ĉiuj viaj diabloj anĝeloj.

Iam vi havis sovaĝajn hundojn en via kelo: sed fine ili transformiĝis en birdojn kaj belajn kentistinojn.

El viaj venenoj vi kuiris vian balzamon: vian bovinon triston vi melkis, — nun vi trinkas la dolĉan lakton de ĝia brusto.

Kaj neniu malbono plu el vi kreskas krom la malbono kreskanta el la lukto de viaj virtoj.

Frato mia, se vi feliĉas, vi havas unu virton kaj ne pli: tiam pli facile vi pasas la ponton.

Bonege estas havi multajn virtojn, sed sorto pena; kaj multaj fuĝis en la dezerton kaj murdis sin pro laco esti lukto kaj luktokampo de virtoj.

Frato mia, ĉu milito kaj lukto estas malbonaj? Sed necesas ĉi tiu malbono, necesas l' envio kaj malfido kaj kalumnio inter viaj virtoj.

Vidu, kiel ĉiu via virto sopiras la superon: ĝi volas vian spiriton tutan, ke ĝi estu heroldo ĝia, ĝi volas vian tutan

forton en kolero, malamo kaj amo.

Envias ĉiu virto l' aliajn, kaj terura estas envio. Ankaŭ virtoj povas pereji pro envio.

Kiun ĉirkaŭas la flamo de l' envio, fine li turnas skorpie la venenan pikilon en sin.

Aĥ, frato mia, ĉu neniam vi vidis virton sin kalumni kaj mortpiki?

La homo estas io venkpasenda: kaj tial viajn virtojn amu — : ĉar pro ili vi pereos. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la pala krimisto

Ĉu vi ne volas mortigi, juĝistoj kaj oferistoj, antaŭ ol la besto kapsignis? Jen la pala krimisto kapsignis: el lia okulo parolas la granda malestimo.

„Mia mio estas io venkpasenda: mia mio estas por mi la granda malestimo de l' homo": parolas el tiu okulo.

Ke li juĝis sin mem, estis lia momento plej alta: la sublimulon ne retrolasu en lian malsublimon!

Ne eblas savo por tiu, kiu tiel suferas pro si, krom morto rapida.

Viaj mortigoj, juĝistoj, estu kompatoj, ne venĝo. Kaj mortigante zorgu mem pravigi la vivon!

Ne sufiĉas repaciĝi kun la mortigato. Via tristo estu amo je l' superhomo: vi pravigas vian pluvivon!

„Malamiko" diru, sed ne „krimisto"; „malsanulo" diru, sed ne „fiulo"; „stultulo" diru, sed ne „pekanto".

Kaj vi, ekzekutisto, se vi volus diri malkaŝe ĉion kion vi jam faris pense, ĉiu krius: „por tiun aĉulon kaj venenvermon!"

Sed alia estas la penso, alia la faro, alia la bildo de l' faro. La rado de l' rilato inter ili ne ruliĝis.

Bildo paligis tiun palulon. Samnivela al sia faro li estis la faron farante: sed ĝian bildon li ne toleris farinte.

Ĉiam li vidis sin kiel farinton de unu faro. Frenezo tion mi nomas: la escepton li turnis esenco.

La streko kaptas la kokinon; la krimo kiun li kulpis kaptis lian mizeran racion — la frenezo post la faro tion mi nomas.

Aŭskultu, juĝistoj! Alia frenezo ekzistas krom tio: tiu estas ankaŭ la faro. Aĥ, tiun animon vi sondis ne sufiĉe profunde!

Parolas la ekzekutisto: „kial murdis tiu kriminto? Volis li rabi." Sed mi diras al vi: lia animo volis sangon, ne rabon: soifis li la feliĉon de l' tranĉilo!

Sed lia mizera racio tiun frenezon ne komprenis kaj lin persvadis: „Kiom gravas sango! Ĝi parolis, ĉu vi ne volas almenaŭ rabi aldone? Venĝi?"

Kaj aŭskultis li sian mizeran racion: plumbe ĝia parolo lin premis, — jen li rabis murdante. Li volis ne honti pro sia frenezo.

Kaj denove la plumbo de lia kulpo lin premas, kaj denove lia mizera racio estas tiel rigida, tiel lamiĝinta, tiel peza.

Se li nur povus skui la kapon, lia ŝarĝo subenruliĝus; sed kiu skuas tiun kapon?

Kio estas tiu homo? Arego da malsanoj, kiuj per la spirito sin streĉas eksteren en la mondon: tie ili volas predigi.

Kio estas tiu homo? Turbo de serpentoj sovaĝaj, inter si malofte pacantaj, — jen ili foriras por si kaj serĉas predon en la mondo.

Vidu tiun mizeran korpon! Kion ĝi suferis kaj sopiris, sencigis al si la mizera animo, — sencigis kiel murdvolupton kaj deziron je la feliĉo de l' tranĉilo.

Kiu nun malsaniĝas, tiun surprizas la malbono nuna: veigi li volas per tio lin veiganta. Sed ekzistis aliaj epokoj kaj aliaj malbono kaj bono.

Iam la dubo estis malbona kaj la volo je l' memo. Tiam la malsanulo iĝis herezulo kaj **sorĉistino**. Kiel herezulo kaj sorĉistino li suferis kaj volis suferigi.

Sed tio ne iras en viajn orelojn: viajn bonulojn ĝi domaĝas, vi diras al mi. Sed kiom gravas por mi viaj bonuloj!

Multo en viaj bonuloj min **naŭzas**, kaj vere ne ilia malbono. Volus mi ja, ke ili havu frenezon, pro kiu ili pereu, kiel tiu pala krimisto!

Vere, mi volus, ke ilia frenezo nomiĝu vero aŭ fidelo aŭ justeco: sed ili havas sian virton, por vivi longe kaj en **kompacinda komforto**.

Mi estas pavezo apud rivero: kaptu min, kiu min kapti povas! Sed via lambastono mi ne estas. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri legi kaj skribi

El ĉio skribita mi amas nur tion skribitan per sango. Skribu per sango kaj vi spertos, ke sango estas spirito.

Ne estas facile kompreni alies sangon: malamas mi la legantajn pigrulojn.

Kiu konas la leganton, nenion plu faras por li. Ankoraŭ jarcento da legantoj — kaj la spirito mem fetoros.

Ke ĉiu rajtas lerni legi, putrigas finfine ne nur la **skribaĉon**, sed eĉ la pensadon.

Iam la spirito estis Dio, poste ĝi iĝis homo kaj nun ĝi iĝis eĉ plebo.

Skribanto en sango kaj sentencoj volas esti ne legata, sed parkerigata.

En la montaro la plej senpera vojo estas de pinto al pinto, sed por tio vi bezonas longajn krurojn. Sentencoj estu pintoj kaj la alparolatoj grandaj kaj altstaturaj.

L' aero maldense kaj pura, la danĝero proksima kaj la spirito plena de ĝoja kolero: tiel harmonias.

Koboldojn mi volas havi ĉirkaŭ mi, ĉar mi estas kuraĝa. Kuraĝo, fuĝiganta l' fantomojn, kreas mem koboldojn — la kuraĝo volas ridi.

Mi sentas ne plu kun vi: tiu nubo, kiun mi vidas sub mi, tiu nigro kaj pezo, pri kiu mi ridas, — jen precize via fulmonubo.

Vi vidas supren, se vi deziras levon. Kaj mi vidas suben, ĉar mi estas levita.

Kiu el vi novas samtempe ridi kaj esti levita?

Kiu grimpas sur la montopintoj, ridas pri ĉiaj tragikaj teatraĵoj kaj tragikaj vivospertoj.

Kuraĝaj, senzorgaj, mokemaj, perfortemaj — tiaj volas nin la saĝo: ĝi estas virino kaj amas ĉiam nur militiston.

Vi diras al mi: „la vivo estas malfacile portebla." Sed por kio vi matene fierus kaj vespere rezignus?

La vivo estas malfacile portebla: sed tamen ne tiom malfortu! Ni ĉiuj same estas beletaj ŝarĝeblaj **geazenoj**.

Ĉu ni similas rozburĝonon, kiu tremetas, ĉar guto da roso kuŝas sur ĝia korpo?

Estas vere: ni **amas** la vivon, ne ĉar ni kutimas la vivon, sed ĉar ni kutimas la amon.

Estas ĉiam iom frenezo en l' amo. Sed estas ĉiam ankaŭ iom **racio** en la frenezo.

Kaj ankaŭ en mi: amanta la vivon, ĝiajn papiliojn kaj sapvezikojn kaj homojn similajn, kiuj scias plej pri feliĉo.

Vidi flirti tiujn animetojn facilajn stultajn elegantajn moviĝemajn — inspiras Zaratuŝtran al larmoj kaj kantoj.

Mi kredus nur ĉion, kiu scipovus danci.

Kaj vidante mian diablon mi trovis lin serioza, solida, solena: jen la spirito de l' pezo, — pro li ĉiuj aferoj falas.

Ne per kolero, sed per ridoj oni mortigas. Ek, ni mortigu la spiriton de l' pezo.

Mi lernis iri: ekde tiam mi lasas min kuri. Mi lernis flugi:

ekde tiam mi ne volas esti puŝita por forlokiĝi.

Nun mi malpezas, nun mi flugas, nun mi vidas min sub mi, nun dio dancas tra mi.

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la arbo sur la monto

La okulo de Zaratuŝtra jam vidis, ke junulo lin evitas. Kaj kiam li iris iun vesperon sola tra la montoj ĉirkaŭantaj la urbon nomatan „la bunta bovino”: jen li trovis irante tiun junulon, kiu sidis apogiĝante sur arbo kaj lacmiene rigardis en la valon. Zaratuŝtra kaptis la arbon, apud kiu la junulo sidis, kaj diris tiele:

„Se mi volus skui tiun arbon per miaj manoj, mi ne povus.

Sed la vento, kiun ni ne vidas, jen ĝin turmentas kaj fleksas, kien ĝi volas. Nevideblaj manoj nin plej turmentas kaj fleksas.

Jen la junulo leviĝis embarasite kaj diris: „aŭdas mi Zaratuŝtran kaj Jus mi pensis pri li.” Zaratuŝtra respondis:

„Kial ektimas vi tial? — Sed la homo similas la arbon.

Ju pli li volas supren en l' alton kaj helon, des pli forte liaj radikoj strebas teren, suben, mallumen, profunden, — en la malbonon.”

„Jes en la malbonon! kriis la junulo. Kiel eblas, ke vi malkovris mian animon?”

Zaratuŝtra ridetis kaj diris: „Multajn animojn oni malkovros neniam, se oni ilin ne unue eltrovos.”

„Jes, en la malbonon! kriis la junulo refoje.

Vi diris la veron, Zaratuŝtra. Mi fidis min mem ne plu, ekde kiam mi volas supren, kaj neniu plu fidis min, — kiel tio okazas?

Transformiĝas mi tro rapide: mia hodiaŭo malpruvas mian hieraŭon. Mi transsaltas ofte la ŝtupojn, dum mi leviĝas, — tion al mi neniu ŝtupo pardonas.

Supriĝinte ĉiam mi trovis min sola. Neniu kun mi parolas, la frosto de l' soleco min tremigas. Kion mi ja volas en la altaĵo?

Mia malestimo kaj mia sopiro kreskas sentakte; ju pli alten mi grimpas, des pli mi malestimas la grimpanton. Kion li ja volas en la altaĵo?

Kiom mi hontas pri miaj grimpo kaj stumblo! Kiom mi mokas mian viglegan snufadon! Kiom mi malamas laflugantojn! Kiel laca mi estas en la altaĵo!

Tie la junulo silentis. Kaj Zaratuŝtra rigardis la arbon, apud kiu ili staris, kaj parolis tiele:

„Tiu arbo staras sola ĉi tie sur la montaro; forkreskis ĝi alten super homon kaj beston.

Kaj se ĝi volus paroli, ĝi havus nenium ĝin komprenantan: tiel alte ĝi kreskis.

Nun ĝi atendas kaj atendadas, — kion tamen ĝi atendas? Loĝas ĝi tro proksime al la loko de l' nuboj: ĝi atendas ĉu la unuan fulmon?"

Post kiam Zaratuŝtra diris tion, la junulo kriis kun viglaj gestoj: „Jes, Zaratuŝtra, vi diras la veron. Mian pereon mi sopiris volante en la alton, kaj vi estas la fulmo, kiun mi atendis! Jen kio ankoraŭ mi estas, ekde kiam vi al ni aperis? La envio je vi min detruis!" — Tiel la junulo parolis kaj ploris amare. Sed Zaratuŝtra metis sian brakon ĉirkaŭ lin kaj gvidis lin kun si.

Kaj post kiam ili iris kune kelktempe, Zaratuŝtra tiel komencis paroli:

Traŝiras tio mian koron. Pli bone ol viaj vortoj diras, via okulo rakontas al mi la tutan vian danĝeron.

Ankoraŭ vi ne estas libera, serĉas vi ankoraŭ liberon. Sendorma faris vin via serĉado kaj trovigla.

En la liberan alton vi volas, stelojn soifas via animo. Sed ankaŭ viaj misaj instinktoj soifas liberon.

Viaj sovaĝaj hundoj volas en la liberecon; ili hurlas pro ĝuo en sia kelo, kiam via spirito klopoĉas malfermi ĉiujn prizonojn.

Ankoraŭ vi estas por mi kaptito aspiranta liberon: aŭ sugaca

iĝas l' animo de tiaj kaptitoj, sed ankaŭ malica kaj ruza.

Purigi sin devas ankoraŭ la liberigito spirite. Multo prizona kaj kota en li ankoraŭ restas: puriĝi devas ankoraŭ lia okulo.

Jes, mi konas vian danĝeron. Sed je miaj espero kaj amo mi urĝas vin: viajn esperon kaj amon ne forĵetu!

Nobla vi sentas vin ankoraŭ, kaj nobla vin ankoraŭ sentas ankaŭ la aliaj, rigardantaj vin kolere. Sciu, ke ĉiujn baras noblulo.

Ankaŭ la bonulojn baras noblulo: kaj eĉ se ili lin nomas bonulo, per tio ili volas lin devojigi.

Ion novan la noblulo volas krei kaj novan virton. Malnovaĵon la bonulo volas, kaj ke malnovaĵoj konserviĝu.

Sed la danĝero por la noblulo estas ne, ke li iĝu bonulo, sed senhontulo, mokanto, detruanto.

Aŭ, mi konis noblulojn perdintajn sian superan esperon. Kaj nun ili kalumniis ĉiujn altajn esperojn.

Nun ili vivis senhonte en kurtaĵoj, kaj trans la tagon ili apenaŭ projektis celojn.

„Spirito estas ankaŭ libido" — ili diris. Jen al ilia spirito rompiĝis la flugiloj: nun ĝi rampadas kaj malpuriĝas rongante.

Iam ili pensis iĝi herooj: libiduloj ili estas nun. Kolerigas kaj naŭzas ilin la heroo.

Sed je miaj espero kaj amo mi urĝas vin: la heroon en via animo ne forĵetu. Sankta tenu vian superan esperon! —

Tiele parolis Zaratruŝtra.

Pri la predikantoj de l' morto

Ekzistas predikantoj de l' morto, kaj la tero plenas de tiaj, al kiuj oni devas prediki naŭzon pri l' vivo.

Plenas la tero de superfluuloj, putrigas la vivon la multetro-multuloj. Per la „vivo eterna" ilin oni forlogu el vivo ĉi tiu!

„Flavuloj" oni nomas la predikantojn de l' morto, aŭ „nigruloj". Sed mi al vi montru ilin ankaŭ en koloroj aliaj.

Jen la teruruloj, portantaj la rabobeston en si kaj sen elekto krom voluptoj kaj memdetruo. Kaj eĉ iliaj voluptoj estas memdetruo.

Eĉ ne homiĝis tiuj teruruloj: prediku ili naŭzon pri l' vivo kaj mem foriru!

Jen la lepruloj animaj: apenaŭ naskite ili jam komencas morti kaj sopiras doktrinojn de laco kaj rezigno.

Ili volonte volas esti mortaj, kaj ilian volon ni devas aprobi! Atentu ni ne veki tiujn mortintojn kaj ne difekti tiujn vivantajn ĉerkojn!

Renkontas ilin malsanulo aŭ maljunulo aŭ kadavro, kaj tuj ili diras: „la vivo estas malpruvita!"

Sed nun ili estas malpruvitaj kaj ilia okulo, kiu vidas nur unu aspekton de l' vivo.

Envolvita en dikan splenon kaj dezirantaj la malgrandajn akcidentojn, kiuj kaŭzas la morton: tiaj ili atendas kaj mordas la dentojn kunen.

Aŭ: ili streĉas sin al sukeraĵoj kaj dume mokas sian infanaĵon: ili apogas sin sur sia pajlaĵo vivo kaj mokas, ke ili ankoraŭ sin apogas sur pajlaĵo.

Jen ilia saĝo: „stultulo, kiu restas vivanta, sed tiom ni estas stultuloj! Kaj ĝuste tio estas plej stulta en la vivo!" —

„La vivo estas nur sufero" — aliaj diras kaj ne mensogas: do zorgu nur, ke vi ĉesu! Do zorgu nur, ke ĉesu la vivo, kiu estas nur sufero!

Kaj jen la doktrino de via virto: „vin mem mortigu! Vin mem

forigu!" —

„Libido estas peko, — diras kelkaj predikantaj la morton — devojiĝu ni kaj ne generu infanojn!"

„Naski penigas — diras aliaj — kial plu naski? Naskas oni nur malfeliĉulojn!" Kaj ankaŭ ili estas predikantoj de l' morto.

„Kompato necesas — diras triaj. Forprenu, kion mi havas! Forprenu, kió mi estas! Des malpli min fiksas la vivo!"

Se ili kompatus funde, por siaj proksimuloj la vivon ili tristigus. Malboneco — estus ilia vera bono.

Sed ili volas malfiksiĝi de l' vivo: kiom ilin ĝenas, ke aliajn per siaj ĉenoj kaj donacoj ili fiksas pli strikte! —

Kaj ankaŭ vi, por kiuj la vivo estas senbrida laboro kaj malkvieto: ĉu vi ne estas tre lacaj pro l' vivo? Ĉu vi ne estas tre maturaĵ por la prediko de l' morto?

Vi ĉiuj, kiuj amas la senbridan laboron kaj ĉion rapidan, novan, strangan, — vi toleras vin malbone, via fervoro estas fuĝo kaj volo forgesi sin mem.

Se vi pli kredus la vivon, malpli vi vin forĵetus al la momento. Sed vi ne havas sufiĉan enhavon en vi por atendo — kaj eĉ ne por pigro!

Ĉie aŭdiĝas la voĉoj de tiuj, kiuj predikas la morton: kaj la tero plenas de tiuj, al kiuj la morton oni devas prediki.

Aŭ „la vivon eternan": egale por mi, — se ili nur foriru rapide!

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la milito kaj militistaro

De niaj plej malbonaj malamikoj ni ne volas indulgon, kaj ankaŭ ne de tiuj, kiujn ni funde amas. Do mi diru al vi la veron!

Miaj fratoj militaj! Mi amas vin funde, mi estas kaj estis via egala. Kaj mi estis ankaŭ via plej malbona malamiko. Do mi diru al vi la veron!

Mi konas la malamon kaj envion de via koro. Vi ne estas sufiĉe grandaj por ne koni malamon kaj envion. Nu, do estu sufiĉe grandaj por ne honti pri ili!

Kaj se vi ne povas esti sanktuloj de l' scio, estu almenaŭ ĝiaj militistoj. Tiaj estas la kunuloj kaj antaŭuloj de tia sankteco.

Mi vidas multajn soldatojn: ho se mi vidus multajn militistojn! „Unu-formo" oni nomas, kion ili surhavas: estu ne unu-formo, kion ili per tio kaŝas!

Vi estu por mi tiaj, kies okulo ĉiam serĉas malamikon — malamikon vian. Kaj ĉe kelkaj el vi okazas malamo unuarigarda.

Vian malamikon serĉu, vian militon vi militu kaj por viaj ideoj! Kaj se via ideo malvenkos, eĉ pri tio via sincero krii triumfon!

La pacon vi amu kiel rimedon por novaj militoj. Kaj la mallongan pacon pli ol la longan.

Al vi mi konsilas ne laboron, sed lukton. Al vi mi konsilas ne pacon, sed triumfon. Via laboro estu lukto, via paco estu triumfo!

Oni povas silenti kaj sidi fiksa nur havante sagon kaj arĉon: alie oni klaĉas kaj kverelas. Via paco estu triumfo!

Vi diras, ke estas la bona afero, kiu sanktigas eĉ la militon? Mi diras al vi: la bona milito estas, kiu sanktigas ĉiun aferon.

La milito kaj la kuraĝo faris pli da grandaĵoj ol la proksima amo. Ne via kompato, sed via kuraĝo servis ĝis nun la malfeliĉigintojn.

Kio estas bona? vi demandas. Kuraĝo estas bona. Diru la knabinetoj: „boneco estas ĉio samtempe kortuŝa kaj ĉarma."

Oni nomas vin senkoraj: sed via koro estas sincera, kaj mi amas la pudoron de via koreco. Vi pudoras vian fluson, kaj aliaj

pudoras sian malfluson.

Vi estas ĉu malbelaj? Nu ek kun tio, miaj fratoj! Ĉirkaŭprenu do la sublimon, la mantelon de l' malbelo!

Kaj se via animo grandiĝas, ĝi trokuraĝiĝas, kaj en via sublimo estas kolero. Mi konas vin.

En la kolero renkontiĝas la trokuraĝulo kaj la malfortulo. Sed ili sin miskomprenas. Mi konas vin.

Vi rajtas havi nur malamikojn malamindajn, sed ne malestimindajn. Fieri vi devas vian malamikon: tiam liaj atingoj estas ankaŭ viaj atingoj.

Ribelo — jen la nobleco de l' sklavo. Via nobleco estu obeo! Eĉ via ordono estu obeo!

Por bona militisto „vi devas” sonas pli agrable ol „mi volas”. Kaj eĉ ĉion karan al vi vi devas al vi lasi ordoni.

Via amo je l' vivo estu amo je via supera espero: kaj via supera espero estu la supera penso de l' vivo!

Sed vian superan penson vi lasu al vi ordoni de mi — kaj ĝi tekstas: la homo estas io venkpasenda.

Do vivu vian vivon de obeo kaj milito! Kiom valoras vivo longa! Kiu militisto volas indulgon!

Mi vin ne indulgas, mi amas vin funde, miaj amikoj militaj! —

Tiele parolis Zaratruŝtra.

Pri l' nova idolo

Ie ankoraŭ ekzistas popoloj kaj gregoj, sed ne ĉe ni, miaj fratoj: tie ekzistas ŝtatoj.

Ŝtato? Kio estas tio? Nu ek! Nun malfermu al mi la orelojn, ĉar nun mi diras al vi mian vorton pri l' morto de la popoloj.

Ŝtato nomiĝas la plej malvarma de ĉiuj malvarmaj monstroj. Malvarme ĝi ankaŭ mensogas; kaj jen la mensogo rampanta el ĝia buŝo: „Mi, la ŝtato, estas la popolo.”

Mensogo estas! Kreantoj estis, kiuj kreis la popolojn kaj super ilin pendigis kredon kaj amon: tiel ili servis la vivon.

Detruantoj estas, kiuj kaŝas kaptilojn por multaj kaj nomas ilin ŝtato: ili pendigas glavon kaj cent dezirojn super ilin.

Kie ankoraŭ ekzistas popolo, la ŝtaton ĝi ne komprenas kaj malamas, kiel malbonan rigardon kaj pekon kontraŭ moralo kaj rajtoj.

La jenan signon mi donas al vi: ĉiu popolo parolas sian lingvon de bono kaj malbono: ĝin la ŝajbaro ne komprenas. Sian lingvon ĝi inventis en moralo kaj rajtoj.

Sed la ŝtato mensogas en ĉiuj lingvoj de bono kaj malbono; kaj kion ajn ĝi diras, ĝi mensogas — kaj kion ajn ĝi havas, ĝi ŝtelis.

Falsa estas ĉio en ĝi; per ŝtelitaj dentoj mordas la mordemulo. Falsaj estas eĉ ĝiaj intestoj.

Lingvokonfuzon de bono kaj malbono: tiun signon mi donas al vi kiel signon de l' ŝtato. Vere, la volon je l' morto tiu signo esprimas. Vere, ĝi vokas la predikantojn de l' morto!

Multe tro multaj estas naskataj: por la superfluuloj estis eltrovita la ŝtato!

Vidu nu, kiel ĝi agas al si la multe-tro-multulojn! Kiel ĝi ilin englutas kaj maĉas kaj remaĉas!

„Surtere ekzistas nenio pli granda ol mi: mi estas la ordiganta fingro de Dio" — hurlas la monstro. Kaj ne nur longoreluloj kaj kurtokululoj sinkas sur la genuojn!

Aĥ, ankaŭ en vi, vi grandaj animoj, ĝi flustras sian malluman mensogon! Aĥ, ĝi sondas la riĉajn korojn, volonte sin malŝparantajn!

Jes, ankaŭ vin ĝi sondas, vi venkintoj de l' inta dio! Laciĝis vi en la batalo, kaj nun eĉ via laco servas la novan dion!

Heroojn kaj honorulojn ĉirkaŭ sin volus vicigi la nova idolo! Volonte sunumas en la sunobrilado de bonaj konsciencoj, — la monstro malvarma!

Ĉion ĝi volas doni al vi, se vi adoras ĝin, la novan idolon: tiel ĝi aĉetas por si la brilon de via virto kaj la rigardon de

viaj fieraj okuloj.

Lôgi ĝi volas per vi la multe-trò-multulojn! Jes, infera artverko jen estis kreita, ĉevalo de l' morto, tintanta en la pompo de diaj honoroj!

Jes, ĝi eltrovis morton por multaj, kiu laŭdas sin mem kiel vivon: vere, kora servo por ĉiuj predikantoj de l' morto!

Ŝtato mi nomas, kie ĉiuj estas venentrinkantoj, bonuloj kaj malbonuloj: ŝtato, kie ĉiuj perdas sin mem, bonuloj kaj malbonuloj: ŝtato, kie la popaŝa sinmortigo de ĉiuj — nomiĝas „la vivo“!

Vidu nu tiujn superfluulojn! Stelas ili por si la verkojn de l' eltrovintoj kaj la trezorojn de l' saĝuloj: kulturo ili nomas sia ŝtelaĵo — kaj ĉio iĝas por ili malsano kaj malkomforto!

Vidu nu tiujn superfluulojn! Malsanaj ili estas ĉiam, ili rompas sian galon kaj nomas ĝin ĵurnalo. Englutas ili sin kaj povas sin eĉ ne digesti.

Vidu nu tiujn superfluulojn! Riĉon ili akiras kaj per ĝi malpliriĉiĝas. Potencon ili volas kaj unue la ŝrankrompilon de l' potenco, multan monon, — tiuj senpotenculoj!

Vidu grimpi ilin, tiujn rapidajn simiojn! Ili grimpas puŝante aliajn kaj tiel sin trenas en la ŝlimon kaj en la profundon.

Tronen volas ili ĉiuj: jen ilia frenezo — kvazaŭ la feliĉo sidus sur la trono! Ofte la ŝlimo sidas sur la trono — kaj ofte ankaŭ la trono sur la ŝlimo.

Frenezuloj ili ĉiuj estas por mi kaj **grimpantaj** simioj kaj trovarmeguloj. Putre odoras por mi ilia idolo, la monstro malvarma: putre odoras ili ĉiuj, tiuj idoladorantoj.

Miaj fratoj, ĉu vin sufoku la vaporo de iliaj buŝaĝoj kaj deziroj? Prefere frakasu la fenestrojn kaj saltu liberen!

La putran odoron fuĝu! Foriru de la idoladoro de l' superfluuloj!

La putran odoron fuĝu! Foriru de la vaporo de tiuj homoferoj! Liberas por grandaj animoj eĉ nun ankoraŭ la tero. Vakas

ankoraŭ multaj lokoj por soluloj kaj dusoluloj, ĉirkaŭ kiuj
ventas l'odoro de **maroj** silentaj.

Liberas ankoraŭ grandaj animoj vivi libere. Vere, kiu posedas
malmulte, posedos des pli malmulte: laŭdatu la eta malriĉo!

Kie la ŝtato ĉesas, nur tie komencas la homo ne superflua:
tie komenciĝas la kanto de l'neceso, la melodio unufoja kaj
neanstataŭigebla.

Kie la ŝtato ĉesas, — rigardu nur foren, fratoj miaj! Ĉu
jen vi ne vidas la ĉielarkon kaj la ponton de l'superhomo? —

Tiele parolis Zaratustra.

Pri la muŝoj de l'foiro

Fugu, amiko mia, en vian solon! Mi vidas vin **surdigita** de l'
bruo de l'grandaj homoj kaj trapikita de la pikiloj de la
malgrandaj.

Digne arbaro kaj roko scias silenti kun vi. Similu ree la
arbon amatan largabranĉan: silente kaj atante aŭskultante ĝi
pendas super la maro.

Kie la soleco ĉesas, komenciĝas la **foiro**; kaj kie la foiro
komenciĝas, komenciĝas ankaŭ la bruo de l'grandaj aktoroj kaj
la zumado de l'muŝoj venenaj.

En la mondo valoras neniom eĉ la aferoj plej bonaj sen
prezentanto: grandaj homoj la popolo nomas tiujn prezentantojn.

Malmulte la popolo komprenas ĉion grandan, tio estas, kre-
antan. Sed aprezas ĝi ĉiujn prezentantojn kaj aktorojn de
grandaj aferoj.

Ĉirkaŭ la eltrovaĵoj de novaj valoroj turniĝas la mondo —
nevideble ĝi turniĝas. Sed ĉirkaŭ la aktoroj turniĝas la popolo
kaj la gloro: tia estas „la irado de l'mondo".

Spiriton la aktoro havas, sed malmultan konsciencon spiritan

Ĉiam li kredas tion, per kio li plej forte igas kredi, — kredi lin.

Morgaŭ li havas kredon novan kaj postmorgaŭ pli novan. Pasmaj interesojn li havas, kiel la popolo, kaj ŝanĝemajn intuiciojn.

Renversi — li nomas: pravi. Frenezigi li nomas: konvinki. Kaj sango por li validas kiel la plej bona de ĉiuj argumentoj.

Veron ŝteliĝantan nur en subtilajn orelojn li nomas mensogo kaj nenio. Vere li kredas nur diojn grande bruantajn en la mondo! Plenas de solenaj foirarlekenoj la foiro — kaj la popolo glorigas siajn grandajn homojn: tiaj estas por ĝi la mastroj de la momento.

Sed la momento ilin urĝas: do ili urĝas vin. Kaj ankaŭ de vi ili postulas jes aŭ ne. Ve, ĉu vi volas lokigi vian seĝon inter por kaj kontraŭ?

Pro tiuj senkondiĉaj kaj urĝantaj estu sen envio, vi amanto de l' vero! Neniam ankoraŭ la vero apogis sin sur la brako de senkondiĉulo.

Pro tkuj subituloj reiru en vian sekurecon: nur sur la foiro oni surprizas per jes? aŭ ne?

Lanta estas la spertado de ĉiuj fontoj profundaj: longe ili devas atendi, ĝis ili scias, kio falis en ilian profundon.

For de l' foiro kaj gloro okazas ĉio granda: for de l' foiro kaj gloro loĝis ĉiam la eltrovantoj de novaj valoroj.

Fuĝu, amiko mia, en vian solecon: mi vidas vin trapikita de muŝoj venenaj. Fuĝu tien, kie ventas aero kruda, fortiga!

Fuĝu en vian solecon! Vivis vi tro proksime al la etuloj kaj mizeruloj. Fuĝu ilian venĝon nevideblan! Kontraŭ vin ili nur venĝemas.

Ne plu levu la brakon kontraŭ ilin! Sennombraj ili estas, kaj via sorto ne estas tiu de muŝventumilo.

Sennombraj estas tiuj homoj etaj kaj mizeraj; kaj multajn fierajn konstruaĵojn jam pluvogutoj kaj fiherboj sufiĉis detrui.

Vi estas ne ŝtono, sed kavigis vin jam multaj gutoj. Frakasos

kaj krevigos vin ankoraŭ multaj gutoj.

Lacigita de muŝoj venenaj mi vin vidas, sange ŝirita sur cant lokoj, kaj via fiero volas eĉ ne koleri.

Sangon ili dezirus de vi plene senkulpe, sangon deziras iliaj animoj sensangaj — kaj tiaj ili pikas plene senkulpe.

Sed vi profunda, vi suferas tro profunde eĉ en vundoj etaj; kaj antaŭ ol vi kuraciĝis, la sama venenvermo rampis sur via mano.

Tro fiera vi estas por mortigi tiujn frandemulojn. Sed atantu, ke ne iĝu via fifato toleri ĉiun ilian venenan maljuston!

Zumas ili ĉirkaŭ vi ankaŭ vin laŭdante: proksimiĝemo estas ilia laŭdado. Volas ili la proksimon de via haŭto kaj via sango.

Flatas ili vin kiel dion aŭ diablon; plendas ili por vi kiel por dio aŭ diablo. Kiom gravas! Flatuloj ili estas kaj plenduloj, kaj nenio pli.

Ankaŭ pozas ili ofte por vi kiel amindaĵ. Sed tio **estis** ĉiam nur la ruĝo de l' malkuraĝuloj. Jes, la malkuraĝuloj estas ruĝaj.

Ili pensas multe pri vi per sia mallarĝa animo, — suspekta vi estas al ili ĉiam! Ĉio multe pripensata iĝas suspekta.

Punas ili vin pro ĉiuj viaj virtoj. Pardonas ili al vi funde nur — viajn erarojn.

Ĉar vi estas laca kaj justanima, vi diras: „ne kulpas ili pri sia malgranda ekzisto!“ Sed ilia mallarĝa animo pensas: „Kulpo estas ĉia granda ekzisto.“

Eĉ se vi por ili estas milda, ili sentas sin ankoraŭ malestimataj de vi; kaj ili ĉiam **kompensas vian** bonfaron per kaŝitaj malbonfaroj.

Via senvorta fiero kontraŭas ĉiam ilian guston; jubilas ili, kiam vi foje estas sufiĉe humila por esti vanta.

Kion ni ekkonas en homo, tio en li ne ankaŭ ekscitas. Do gardu vin por la etuloj!

Antaŭ vi ili sentas sin etaj, kaj ilia malsublimo brilas kaj brulas kontraŭ vi en nevidebla venĝo.

Ĉu vi ne rimarkis, kiel ofte ili mutiĝas, kiam vi iras al ili, kaj kiel ilia forto de ili foriĝas, kiel la fumo de fajro

estingiĝanta?

Jes, amiko mia, la malbona konscienco vi estas por via proksimulo: ĉar ili ne estas indaj de vi. Tial ili vin malamas kaj volonte suĉus vian sangon.

Viaj proksimuloj estos ĉiam muŝoj venenaj; ĉio granda en vi, — tio mem devas fari ilin pli venenaj kaj ĉiam pli muŝecaj.

Fugu, amiko mia, en vian solecon kaj tien, kie ventas aero kruda, fortiga! Via sorto ne estas tiu de muŝventumilo. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la ĉasteco

Mi amas la arbaron. En la urboj estas malbone vivi, tie ekzistas tro multaj libiduloj.

Ĉu ne estas pli bone fali en la manojn de murdisto, ol en la sonĝojn de voluptemulino?

Kaj tamen ekvidu tĥujn virojn: diras ilia okulo — ili scias nenion pli bonan surtere ol kuŝi kun ino.

Ŝlimo estas sur la fundo de ilia animo; kaj ve, se ilia ŝlimo krome havas spiriton!

Se vi nur estus almenaŭ animale perfektaj! Sed por animaleco necesas la senkulpeco.

Ĉu mi konsilas al vi mortigi viajn sensojn? Mi konsilas al vi la senkulpecon de la sensoj.

Ĉu mi konsilas al vi la ĉastecon? La ĉasteco estas en kelkaj virto, sed en multaj preskaŭ malvirto.

Ili abstinis ja: sed la hundino sensualeco rigardas envie el ĉio farata.

Eĉ en la altojn de ilia virto kaj en la fridan spiriton sekvas ilin tiu fibesto kaj ĝia malpaco.

Kaj kiel lerte la hundino sensualeco kapablas petadi pecon da spirito, se pecon da karno oni al ĝi rifuzas!

Vi amas ĉu tragediojn kaj ĉion frakasantan la koron? Sed mi malfidas vian hundinon.

Vi havas pro mi tro kruelajn okulojn kaj rigardas volupteme suferantojn. Ĉu via voluptemo ne nur sin kamuflis kaj nomas sin kompto?

Kaj ankaŭ la jenan parabolon mi donas al vi: ne malmultaj volantaj forpeli sian diablon, mem tiam iris en la porkinojn.

Kiun la ĉasteco penigas, al tiu ĝi estas malkonsilinda: ĝi iĝu ne l' vojo en la inferon — tio estas en la ŝlimon kaj libidon animan.

Ĉu mi parolas pri malpuraĵoj? Tio ne estas por mi plej malbona.

Ne se la vero estas malpura, sed se ĝi estas malprofunda, la sciinto malvolonte subiras en ĝian akvon.

Vere, ekzistas ĉestuloj fundaj: ili estas kore pli mildaj, ili ridas pli volonte kaj multe ol vi.

Ridas ili ankaŭ pri la ĉasteco kaj demandas: „kio estas ĉasteco!

Ĉasteco ĉu ne estas stulteco? Sed venis tiu stulteco al ni kaj ne ni al ĝi.

Proponis ni al tiu gasto gastloĝon kaj koron: nun ĝi loĝas ĉe ni, — ĝi restu, dum ĝi nur volos!" —

Tiele parolis Zaratustra.

Pri la amiko

„Ĉiam ĉirkaŭas min unu tro multa" — pensas la solulo. „Ĉiam unu oble unu — produktas fine du!"

Mi kaj mi interparolas tro ĉiam: kiel estus tolereble, se ne troviĝus amiko?

Ĉiam por la solulo la amiko estas la tria: la tria estas la

korko malhelpanta, ke la interparolo de l' duo sinku en la profundon.

Aĥ, ekzistas tro multaj profundoj por ĉiuj soluloj. Tial ili tiel sopiras **amikon** kaj lian alton.

Perfidas nia kredo je aliaj, kion ni volonte kredus en ni. Nia sopiro je amiko nin perfidas.

Kaj ofte per la amo oni volas **transsalti** nur la envion. Kaj ofte oni atakas kaj faras malamikon por kaŝi, ke oni estas atakebla.

„Almenaŭ estu mia malamiko!" — parolas la vera respekto, kiu ne kuraĝas peti amikecon.

Se oni volas havi amikon, por li oni devas voli ankaŭ militi: kaj por militi oni devas povi esti malamiko.

En sia amiko oni honoru ankoraŭ la malamikon. Ĉu vi al via amiko povas intime ĉeiri kaj tamen en lin ne transiri?

En sia amiko oni havu sian plej bonan malamikon. Vi estu al li kore plej proksima lin kontraŭbatalante.

Ĉu por via amiko vi ne volas porti veston? Estu la honoro de via amiko, ke vi vin donas al li, kia vi estas? Sed tial li deziras vin diablen!

Kiu sin **ne** kaŝas, skandaligas: tiom vi havas motivojn timi la **nudon**! Jes, se vi estus dioj, vi rajtus honti pri viaj vestoj!

Por via amiko vi ne povas vin sufiĉe beligi: ĉar vi estu al li sago kaj sopiro je la superhomo.

Vian amikon ĉu vi jam vidis dormi, — por sperti, kiel li aspektas? Kio ja estas alie la vizaĝo de via amiko? Ĝi estas vizaĝo via, sur spegulo kruda kaj malperfekta.

Vian amikon ĉu vi jam vidis dormi? Ĉu vi ne ektimis, ĉar via amiko aspektas tia? Ho, amiko mia, la homo estas io **venkpasenda**.

En la diveno kaj prisilento la amiko estu majstro: ne ĉion vi devas voli vidi. Sonĝo via al vi perfidu, kion via amiko faras maldorma.

Diveno estu via kompatato: unue vi sciu, ĉu via amiko kompaton volas. Eble li amas en vi la nerompitan okulon kaj la rigardon

de l' eterneco.

La kompaton je amiko kaŝu sub dura ŝelo, sur ĝi vi formordu denton. Tiel ĝi havos sian fajnon kaj dolĉon.

Ĉu por amiko via estas vi aero pura kaj soleco, pan' kaj kuracilo? Multaj ne povas malfiksi siajn proprajn ĉenojn kaj tamen la amikojn savas.

Ĉu vi estas sklavo? Tiam vi ne povas esti amiko. Ĉu vi estas tirano? Tiam amikojn vi ne povas havi.

Tro longe en la virino kaŝiĝis sklavo kaj tirano. Tial la virino ankoraŭ ne kapablas la amikecon: ŝi konas nur la amon.

En la amo de l' virino estas maljusteco kaj blindeco kontraŭ ĉio, kion ŝi ne amas. Kaj eĉ en la scianta amo de l' virino estas ankoraŭ nun surprizo kaj fulmo kaj nokto apud la lumo.

Ankoraŭ la virino ne kapablas amikecon: katoj restis nun ankoraŭ la virinoj, kaj birdoj. Aŭ, plejbonakaze, bovinoj.

Ankoraŭ la virino ne kapablas amikecon. Sed diru al mi, vi viroj, kiu el vi kapablas amikecon?

Ve pri via malriĉeco, vi viroj, kaj via avareco anima! Kion donas vi al la amiko, mi volas doni eĉ al mia malamiko, kaj per tio eĉ ne malpliriĉiĝos.

Ekzistas kamaradeco: ekzistu amikeco!

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri mil kaj unu celoj

Multajn landojn vidis Zaratuŝtra kaj multajn popolojn: tiel li malkovris la bonon kaj malbonon de multaj popoloj. Neniun potencon pli grandan ol bono kaj malbono Zaratuŝtra trovis surtere.

Vivi povis neniuj popolo ne valoriginta; sed se ĝi sin volas vixteni, ĝi rajtas ne valorigi, kiel la najbaroj valorigas.

Multon, kion unu popolo juĝis bona, alia juĝis moko kaj honto: tiel mi trovis. Multon mi trovis jen nomata malbona kaj jen pompigita per purpuraj honoroj.

Neniam la najbaroj sin komprenis: ĉiam ĝia animo miris pri l' tromprevo kaj malbono de l' najbaro.

Tabuloj de l' bonoj pendas super ĉiu popolo. Jen la tabulo de ĝiaj venkoj; jen la voĉo de ĝia volo je potenco.

Laŭdindas ĉio por ĝi peniga; ĉion neeskapeblan kaj penigan ĝi nomas bona; kaj kie liberigas eĉ el la plej urĝa mizero, la malofta, la plej pena, — ĝin ĝi laŭdas sankta.

Kio kaŭzas, ke ĝi regas, venkas, brilas, kaj l' najbaron naŭzas kaj enviigas: tion ĝi juĝas la alta, l' unua, la mezuranta, la signifo de ĉiuj aferoj.

Vere, fratoj miaj, se vi nur konus la mizeron, landon, ĉielon kaj najbaron de popolo: vi divenus certe la leĝon de ĝiaj venkoj, kaj kial sur tiu ŝtuparo ĝi supreniras al sia espero.

„Ĉiam estu l' unua kaj superu la aliajn: nenium via animo ĵaluza amu, krom la amikon" — tio por greko tremigis l' animon: laŭ tio li iris sian vojon de grandeco.

„Veron diri kaj lerte pafi per arko kaj sagoj" — tiel ŝajnis tiel kara kiel pena al popolo, el kiu venas mia nomo — la nomo al mi tiel kara kiel pena.

„Honoru patron kaj patrinon kaj plaĉi ilian volon ĝis la radiko de l' animo": tiun tabulon de venkpaso alia popolo pendigis super sin kaj per tio iĝis potenca kaj eterna.

„Fideli kaj pro la fidelo riski honoron kaj sangon eĉ por aferoj penigaj kaj danĝeraj", tiel sin instruante alia popolo sin bridis, kaj tiel sin bridante ĝi gravediĝis de grandaj esperoj.

Vere, la homoj donis al si ĉion sian bonan kaj malbonan. Vere, ili ĝin ne prenis, ne trovis, ne falis ĝi al ili kiel voĉo de l' ĉielo.

Valorigis nur la homo l' aferojn, por vivteni sin — li kreis nur la signifon de l' aferoj, homan signifon! Tial li nomis sin

„homo“, tio estas: la valoriganto.

Valorigi estas krei: aŭdu, vi kreantoj! Valorigi mem estas la valoro kaj trezoro de ĉiuj aferoj valorigataj.

Nur pro la valorigo ekzistas valoro: kaj sen la valorigo la nukso de la ekzisto estus kava. Aŭdu, vi kreantoj!

Ŝanĝo de l' valoroj, — estas ŝanĝo de l' kreantoj. Ĉiam detruas, kiu devas esti kreanto.

Kreantoj estis unue popoloj kaj nur malfrue unuopuloj; vere, la unuopulo mem estas eĉ la kreaĵo plej juna.

Popoloj ĉiam pendigis tabulon de l' bono super sin. Amo volanta regi kaj amo volanta obei kreis kune tiajn tabulojn.

Pli praa estas la ĝojo pro l' grego ol la ĝojo pro l' mio: kaj dum la bona konscienco nomiĝas grego, nur la malbona konscienco diras: mio.

Vere, la mio ruza, senama, volanta sian profiton per la profito de multaj: jen ne la komenco de l' grego, sed ĝia pereco.

Amis kaj kreis ĉiam, kiuj kreis bonon kaj malbonon. Fajro de amo brulas en la nomo de ĉiuj virtoj kaj fajro de kolero.

Multajn landojn vidis Zaratuŝtra kaj multajn popolojn: nenium potencon pli grandan ol la verkoj de l' amantoj Zaratuŝtra trovis surtere: „bono“ kaj „malbono“ estas ĝia nomo.

Vere, monstro estas la potenco de tiu laŭdo kaj mallaudco. Diru, kiu ĝin bridu, vi fratoj? Diru, kiu al tiu besto ĵetu la bridon sur la mil nukojn?

Mil celoj ekzistis ĝis nun, ĉar mil popoloj ekzistis. Nur la brido de l' mil nukoj mankas ankoraŭ, mankas la unika celo. Ankoraŭ la homaro ne havas celon.

Sed diru al mi, fratoj miaj, se al la homaro ankoraŭ mankas la celo, ĉu mankas ne ankoraŭ — ĝi mem? —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la proksimula amo

Vi trudiĝas ĉirkaŭ la proksimulo kaj havas por tio belajn vortojn. Sed mi diras al vi: via proksimula amo estas via malbona amo je vi mem.

Vi fuĝas al via proksimulo por vi mem kaj volu tion fari virto: sed mi travidas vian „senmemecon”.

La vio antaŭas la mion; la vio estas sanktigita, sed ankoraŭ ne la mio: tial la homo trudiĝas al la proksimulo.

Cu mi konsilas al vi la proksimulan amon? **Prefere mi konsilas al vi eĉ proksimulan fuĝon kaj malproksimulan amon!**

Super la amo je l' proksimulo staras la amo je l' malproksimulo kaj estonto; super eĉ la amo je homoj staras por mi la amo je aferoj kaj fantomoj.

Tiu fantomo, kuranta antaŭ vi, frato mia, estas pli bona ol vi; kial al li vi ne donas viajn karnon kaj ostojn? Sed vi timas vin kaj kuras al via proksimulo.

Vi ne povas toleri vin mem kaj ne sufiĉe amas vin mem: nun vi volas tenti la proksimulon al amo kaj orumi vin per lia eraro.

Mi volus, ke vi ne povu toleri viajn proksimulojn kaj liajn najbarojn; tiam vi devus krei el vi mem vian amikon kaj lian koron transfluantan.

Vi invitas por vi atestanton, kiam vi volas bone paroli pri vi; kaj lin tentinte bone pensi pri vi, vi mem bone pensas pri vi.

Mensogas ne nur, kiu parolas kontraŭ sia scio, sed ankaŭ precipe, kiu parolas kontraŭ sia nescio. Kaj tiel vi parolas pri vi publike kaj trompas kune la najbaron.

Tiel parolas la stultulo: „La kontaktado kun homoj pervertas la karakteron, precipe se oni ĝin ne havas.”

Unu iras al la proksimulo, ĉar li sin serĉas, kaj alia, ĉar li sin volus perdi. Via malbona amo je vi faras por vi la solecon prizono.

La malpli proksimaj estas, kiuj pagas vian amon je l' proksimulo; kaj jam se vi kvinope estas kune, ĉiam sesa devas morti.

Ankaŭ viajn festojn mi ne amas: tro multajn aktorojn mi trovis en ili, kaj ankaŭ la spektantoj gestis ofte kiel aktoroj.

Ne la proksimulon mi **instruas** al vi, sed la amikon. La amiko estu por vi la festo de l' tero kaj antaŭsento de l' superhomo.

Mi instruas al vi la amikon kaj lian koron troplenan. Sed oni devas scipovi spongi, se oni volas, ke onin amaj koroj troplenaj.

Mi instruas al vi la amikon, en kiu la mondo prezentiĝas preta, plado de l' bono, — amikon kreantan, ĉiam pretan fordoni mondon pretan.

Kaj kiel por li la mondo disruliĝas, tiel ĝi por li rekunruliĝas en ringoj, kiel la iĝo de l' bono el la malbono, kiel la iĝo de l' celoj el la hazardo.

La onto kaj la plejforo estu por vi la kaŭzo de via nuno: en via amiko vi amu la superhomon kiel vian kaŭzon.

Fratoj miaj, proksimulan amon mi al vi ne konsilas: mi konsilas al vi la malproksimulan amon,

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la vojo de la kreanto

Ĉu vi volas, frato mia, iri en la solecon? Ĉu vi volas serĉi la vojon al vi? Iom atendu kaj aŭdu min.

„Serĉanto facile perdiĝas mem. Ĉia soliĝo estas kulpo": tiel diras la grego. Kaj vi longe apartenis al la grego.

La voĉo de l' grego aŭdiĝos ankaŭ en vi. Kaj se vi diros: „Mi ne plu havas kun vi komunan konsciencon", estos plendo kaj doloro.

Jen, tĉun doloron naskis ankoraŭ la komuna konscienco: kaj la postkrepusko de tiu konscienco bruletos ankoraŭ sur via tristo.

Sed vi volas iri ĉu la vojon de via tristo, la vojon al vi mem ? Do montru al mi vian rajton kaj vian forton por tio!

Vi estas ĉu nova forto kaj nova rajto? Ĉu unua movo? Ĉu rado ruliĝanta preter si mem? Ĉu vi povas devigi eĉ stelojn turni sin ĉirkaŭ vi?

Aĥ, tiom sopiras alten! Tiom krampfas ambiciuloj! Montru al mi, ke vi ne estas unu el la sopiruloj kaj ambiciuloj!

Aĥ, ekzistas tiom da grandaj pensoj farantaj ne pli ol blovilo: ili blovŝvelas kaj malplenigas.

Libera ĉu vi vin nomas? Vian regantan penson mi volas aŭdi kaj ne, ke vi liberiĝis de jugo.

Ĉu vi estas tia, kia rajtis liberiĝi de jugo. Multaj forĵetis sian lastan valoron forĵetante sian servuton.

Libera de kio? Kiom gravas por Zaratuŝtra? Sed hele al mi via okulo heroldu: libera por kio?

Ĉu vi povas doni al vi viajn malbonon kaj bonon kaj pendigi vian volon super vin kiel leĝon? Ĉu vi povas esti juĝisto por vi mem kaj venĝisto de via leĝo?

Terura estas la soleco kun la juĝisto kaj venĝisto de l' propra leĝo. Tiel stelo forĵetiĝas en la vakam spacon kaj la fridegan spiron de la soleco.

Hodiaŭ ankoraŭ vi suferas pro la multuloj, vi unuulo: hodiaŭ ankoraŭ vi havas plenaj vian kuraĝon kaj viajn esperojn.

Sed iam vin la soleco lacigos, iam via fiero kurbiĝos kaj via kuraĝo grincos. Krios vi iam „mi estas sola!”

Iam vian alton vi ne plu vidos kaj vian malalton tro proksima; via sublimo mem vin timigos kiel fantomo. Krios vi iam: „Ĉio estas falsa!”

Ekzistas sentoj volantaj mortigi la solulon; se ili ne sukcesas, nu, tiam ili devas morti mem! Sed ĉu vi scipovas esti mortigisto?

Vi konas, frato mia, ĉu jam la vorton „malestimo”? Kaj ĉu

la torturon de via justeco, esti justa al viaj malestimentoj?

Vi devigis multajn alilerni pri vi; tion en vi ili juĝas dure. Vi al ili proksimiĝis kaj tamen pasis: tion ili al vi pardonos neniam.

Vi pasas super ilin: sed ju pli alte vi leviĝas, des pli eta vin vidas l' okulo de la envio. Plej malestimas tamen oni la fluganton.

„Kiel kontraŭ mi vi volus esti justaj! — vi parolu — mi elektas vian maljuston kiel la sorton decantan por mi.”

Maljustecon kaj malpuraĵon ili ĵetas sur la solulon: sed, frato mia, se vi volas esti stelo, pro tio vi devas ilin ne malpli lumigi!

Kaj gardu vin por la homoj bonaj kaj justaj! Krucumas ili volonte tiujn, kiuj inventas sian propran virton, — malamas ili la solulon.

Gardu vin ankaŭ por la sankta simpleco! Malsankta estas por ĝi ĉio ne simpla; volonte ĝi ludas ankaŭ per la fajro — de l' brulŝtiparoj.

Gardu vin ankaŭ por viaj ekamoj! Tro rapide la solulo streĉas la manon al la renkontato.

Al multaj homoj vi rajtas doni ne la manon, sed nur la ungegon; kaj mi volas, ke via bestbrako havu ankaŭ ungegojn.

Sed via pleja malamiko renkontebla estos ĉiam vi mem; vi mem insidas vin en kavernoj kaj **arbaroj**.

Solulo, vi iras la vojon al vi mem! Kaj vin mem via vojo pasas kaj viajn sep diablojn.

Herezulo vi estos por vi mem kaj sorĉistino kaj aŭguristo kaj stultulo kaj dubulo kaj malsanktulo kaj krimisto.

Forbruli en viaj propraj **flamoj** vi devas voli: kiel vi volus noviĝi ne cindriĝinte!

Solulo, vi iras la vojon de la kreanto: dion vi volas krei el viaj sep diabloj!

Solulo, vi iras la vojon de la amanto: vin mem vi amas kaj tial vi vin malestimas, kiel malestimas nur amantoj.

Krei volas la amanto, ĉar li malestimas! Kion scias pri amo, kiu ne devis malestimi ĝuste, kion li amis!

Kun viaj amoj kaj kreado iru en vian solecon, frato mia; kaj nur malfrue vin postlamas la justeco.

Kun viaj larĝoj iru en vian solecon, frato mia. Mi amas tiun, kiu volas krei super sin mem kaj tiel pereas. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la inĵoj maljunaj kaj junaj

„Kial tiel tute vi ŝteliras tra la krepusko, Zaratuŝtra? Kaj kion vi kaŝas singarde sub via mantelo?

„Ĉu jen trezoro, al vi donacita? Aŭ ĉu infano, al vi naskita? Aŭ ĉu vi mem iras la vojon de l' ŝtelistoj, vi amiko de l' malhonuloj?" —

Vere, frato mia! diris Zaratuŝtra, estas trezoro, al mi donacita: vereto, kiun mi portas.

Sed ĝi estas senbrida kiel bebo; kaj se mi al ĝi ne fermas la buŝon, ĝi kriegas.

Kiam hodiaŭ mi sola iris mian vojon je l' horo sunosinka, renkontis min maljunulinjo kaj diris tiel al mia animo:

„Multon Zaratuŝtra parolis ankaŭ al ni virinoj, sed neniam li parolis al ni pri l' virino."

Kaj mi ŝin respondis: „Pri la virino oni parolu nur al la viroj."

„Parolu ankaŭ al mi pri l' virino, ŝi diris; mi estas sufiĉe maljuna por reforgesi ĝin tuj."

Kaj mi kompleksis la maljunulinjon kaj tiele parolis al ŝi:

Ĉio en la virino estas enigmo, kaj ĉio en la virino havas unu solvon: ĝi nomiĝas gravedo.

La viro estas por la virino rimedo: la celo estas ĉiam la ido. Sed kio la virino estas por la viro?

Du aferojn volas la viro vera: danĝeron kaj ludon. Tial li volas la inon, la plej danĝeran ludilon.

La viron educa por militi kaj la virinon por distri la militiston: ĉio alia estas stulteco.

Tro dolĉajn fruktojn — la militisto ne deziras. Tial li deziras la virinon; amara estas eĉ la virino plej dolĉa.

Pli ol viron la ino komprenas la infanojn, sed la viro estas pli infana ol la virino.

En vera viro kaŝiĝas infano: ĝi volas ludi. Ek, vi virinoj, malkovru do la infanon en la viro.

Ludilo estu la ino, pura kaj bela, simila al juvelo, surradiu sin la virtoj de mondo ankoraŭ estonta.

La radio de stelo brilu en via amo! Via espero nomiĝu: „naski mi superhomon!”

En via amo estu kuraĝo! Kun via amo vi sturme kuru al tiu, kiu vin timigas.

En via amo estu via honoro! Malmulte alie la ino komprenas honoron. Sed tio estu via honoro: ĉiam pli ami, ol oni vin amas, kaj neniam esti la duaj.

La viro timu la inon amantan: tiam ŝi donas ĉiun oferon, kaj ĉion alian ŝi taksas sen valoro.

La viro timu la inon malamantan: ĉar la viro estas animfunde nur malica, sed la ino tie malbona.

Kiun la ino malamas plej? — Tiele parolis la fero al la magneto: „malamas mi plej vin, ĉar vi altiras, sed estas ne sufiĉe forta por tiri al vi.”

La feliĉo de l' viro nomiĝas: mi volas. La feliĉo de l' ino nomiĝas: li volas.

„Jen, ĝuste nun la mondo iĝis perfekte!” tiel pensas ĉiu ino, se obeas ŝi pro plena amo.

Kaj obei devas la virino kaj profundon trovi al sia supraĵo. Supraĵo estas la virinanimio, movoplena ventega haŭto sur akvaĵo malprofunda.

La vira animo male estas profunda; ĝia flua murmuras en kavernoj subteraj; la ino lian forton divenas, sed ne komprenas, —

Jen respondis al mi la maljunulinjo: „Multon beletan Zaratuŝtra diris kaj precipe por tiuj sufiĉe junaj por tio.

„Mirinde, Zaratuŝtra konas la virinojn malmulte, kaj tamen pri ili li pravas! Tio okazas ĉu tial, ĉar rilate virinojn nenio estas neebla?

Jen danke ricevu etan veron! Mi ja estas por ĝi sufiĉe maljuna!

Envolvu ŝin kaj fermu ŝian buŝon: alie kriegas tiu eta vĉro."

„Donu al mi, virino, vian etan veron!" mi diris. Kaj tiel parolis la maljunulinjo:

„Vi iras ĉu al inoj? La vipon ne forgesu!"

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la mordado de la vipuro

Iun tagon Zaratuŝtra ekdormis sub figarbo, ĉar varmegis, kaj metis la brakon sur la vizagon. Jen venis vipuro kaj mordis en lian kolon, tiel ke Zaratuŝtra ekkriis pro doloro. Preninte la brakon de sia vizago li ekrigardis la serpenton: jen ĝi rekonis la okulojn de Zaratuŝtra, turnis sin mallerte kaj volis foriri. „Sed ne, diris Zaratuŝtra, mian dankon vi ankoraŭ ne akceptis. Vekis vi min ĝustatempe, mia vojo estas ankoraŭ longa." „Via vojo estas ankoraŭ kurta, la vipuro diris triste, mortigas mia veneno." Ridetis Zaratuŝtra. „Kiam drako mortis pro l' veneno de serpento? — li diris. Sed vian venenon reprenu! Vi estas ne sufiĉe riĉa por donaci ĝin al mi." Jen la vipuro denove ĉirkaŭis lian kolon kaj lekis liajn vundojn.

Kiam Zaratuŝtra iam rakontis tion al siaj disĉiploj, ili demandis: „Kaj kio, ho Zaratuŝtra, estas la moralo de via historio?" Zaratuŝtra respondis tion:

„La detruanto de l' moralo nomas min la homoj bonaj kaj justaj:

mia historio estas malmorala.

Sed se vi havas malamikon, lian malbonon rekompensu ne per bono: tio ja hontigus. Sed pruvu, ke al vi li faris ion bonan.

Prefere eĉ koleru ol hontigu! Se oni sakras vin, al mi ne plaĉas, ke vi benu. Prefere kunsakretu!

Se vi suferis grandan maljuron, rapide aldonu kvin malgrandajn! Terure estas vidi la unikan maljuraton.

Ĉu tion vi jam sciis? Dividita maljuro estas duona juro. Prenu sur sin la maljuron, kiu povas porti ĝin.

Malgranda venĝo estas pli homa ol plena senvenĝeco. Kaj se la puno ne estas ankaŭ juro kaj honoro por la kriminto, ankaŭ vian punon mi ne amas.

Pli noble estas sin malpravigi ol pravigi, precipe por pravanto. Nur sufiĉe riĉa esti necesas.

Mi ne amas vian fridan justecon; kaj el la okulo de viaj juĝistoj rigardas ĉiam la ekzekutisto kaj lia frida fero.

Diru, kie troviĝas la justeco, kiu estas amo kun okuloj vidantaj?

Trovu do por mi la amon, kiu portu ne nur ĉiujn punojn, sed ankaŭ ĉiun kulpon!

Trovu do por mi l' justecon, kiu liberigu ĉiun krom la juĝanto!

Ankaŭ tion ĉu vi volas aŭdi? En li, kiu volas esti justa funde, eĉ la mensogo iĝas homamikeco.

Sed kiel mi estu justa funde! Kiel al ĉiu mi povas doni la lian! Sufiĉu por mi: al ĉiu mi donas la mian.

Fine, fratoj miaj, evitu maljuri ĉiujn ermitojn! Kiel ermito povus forgesi! Kiel li povus rekompensi!

Profundan fonton similas ermito. Facilas enĵeti ŝtonon; sed se ĝi sinkas ĝis la fundo, kiu reelportu ĝin?

Evitu la ermiton insulti! Sed ĝin farinte, nu, lin krome murdu!

Tiele parolis Zaratustra.

Pri la infano kaj edzeco

Mi havas demandon nur por vi, frato mia: kiel sondilon tiun demandon mi ĵetas en vian animon por scii, kiel profunda ĝi estas.

Vi estas juna kaj deziras por vi infanon kaj edzecon. Sed mi demandas al vi: ĉu vi estas homo, kia infanon deziri rajtas?

Ĉu vi estas la venkinto, la sindeviginto, la ordonanto de l' sensoj, la mastro de viaj virtoj? Tiel mi al vi demandas.

Aŭ ĉu el via deziro parolas la besto kaj la urĝo? Aŭ la soleco? Aŭ malpaco kun vi?

Mi volas, ke via venko kaj via libero deziru infanon. Vivantajn monumentojn konstruu por via venko kaj via liberigo.

Trans vin konstruu. Sed unue vi mem estu konstruita, bonstatura korpe kaj anime.

Ne nur pluen vi prokreu, sed supren! En tio vin helpu la ĝardeno de l' edzeco.

Superan korpon vi kreu, unuan moviĝon, radon ruliĝantan el si, — kreanton vi kreu.

Edzeco: tia mi nomas la volon duope krei la unuon, **kiu** estas pli ol kiuj ĝin kreis. Respekton reciprokan mi nomas edzeco kiel por la volantoj de tia volo.

Tio estu la senco kaj la vero de via edzeco. Sed tion, kion nomas edzeco la multe-tro-multuloj, la superfluuloj, — aŭ kiel mi nomu?

Aŭ, tia mizero de l' animo duopa! Aŭ, tia malpuro de l' animo duopa! Aŭ, tia aĉa plaĉo duopa!

Edzeco ili nomas ĉi ĉion; kaj ili diras, ke edziĝis ili en la ĉielo.

Nu, ne ŝatas mi tiun ĉielon de l' superfluuloj! Ne, ne ŝatas mi **tiujn** bestojn kaptitajn en reto ĉiela!

Dista restu al mi ankaŭ la dio, kiu ĝisas kriplo por beni, kion ne li kunigis!

Ne ridu pri tiaj edzeco! Kiu infano ne havus motivojn pri siaj gepatroj plori?

Digna mi juĝis tiun viron kaj matura por la senco de l' tero: sed kiam mi vidis lian edzinon, la teron mi juĝis frenezulejo.

Jes, mi volus, ke la tero tremu kramfe, kiam kunas sanktulo kaj stultulino.

Unu heroe ĉasadis verojn kaj fine predigis etan purigitan mensogon. Sia edzeco li ĝin nomas.

Alia estis pruda pri la kunulero kaj elektis elekteme. Sed unufoje li fuŝis por ĉiam sian kunuleron: sia edzeco li ĝin nomas.

Tria serĉis virgulinon kun virtoj anĝelaj. Sed unufoje li iĝis servistino de sia edzino; kaj nun necesus, ke krome li iĝu anĝelo.

Zorgaj mi trovis ĉiujn aĉetantojn, kaj ĉiuj havas ruzajn okulojn. Sed sian edzinon eĉ la plej ruza aĉetis senvide.

Multajn kurtajn stultojn — vi nomas amo. Kaj via edzeco finas multajn kurtajn stultojn, kiel unu longa stulto.

Via amo je l' ino kaj la ina amo je l' viro: aĥ, se ili nur estus komato je dioj suferantaj kaj kaŝitaj! Sed plej ofte divenas sin ĉu animaloj.

Sed eĉ via plej bona amo estas nur ekstaza simbolo kaj brulo dolora. Torĉo ĝi estas, kaj lumigu vin al vojoj suprenaj.

Super vin amu vi iam! Lernu do unue ami! Kaj tial vi devis trinki la kalikon amaran de via amo.

Amaro estas en la kaliko ankaŭ de l' amo plej bona: tiel ĝi sopirigas je l' superhomo, tiel ĝi soifigas vin, la kreanton!

Soifo por la kreanto, sago kaj sopiro je l' superhomo: diru, miaj fratoj, ĉu tio estas via volo je edzeco?

Sanktaj mi nomas tian volon kaj tian edzecon. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la morto libera

Multaj mortas tro malfrue, kaj kelkaj mortas tro frue. Strange ankoraŭ aŭdigas la doktrino: „mortu ĝustatempe!”

Mortu ĝustatempe: tiele instruas Zaratuŝtra.

Vere, kiu neniam ĝustatempe vivis, kiel li ĝustatempe mortus? Sed li nur neniam naskintus! — Tiele mi konsilas al la superfluuloj.

Sed eĉ la superfluuloj gravigas sian morton, kaj eĉ la plej kava nukso postulas esti rompita.

Gravigas ĉiuj la morton: sed ankoraŭ la morto ne estas festo. Ankoraŭ la homoj ne lernis solenigi la plej belajn festojn.

La plenumantan morton mi montras al vi, tiuj, kiu la vivantojn instigas kaj promesigas.

Sian morton mortas la plenumanto, venkinte, ĉirkaŭate de esperantoj kaj promesantoj.

Tiel morti oni devus lerni, kaj ne devus okazi festeno, kie ne tia mortanto solenigus la ĵurojn de la vivantoj!

Tiel morti estas plej bone; la dua estas tamen: morti batale kaj malŝpari grandan animon.

Malamas tamen la batalanto same kiel la venkinto vian morton grimacantan, kiu ŝtele ĝisiĝas ŝteliste — kaj tamen venas mostre.

Mian morton mi laŭdas al vi, la morton liberan, kiu al mi venos, kiam volos mi.

Kaj kiam mi volos? — Kiu havas celon kaj heredonton, volas la morton **ĝustatempe por la celo kaj heredonto**.

Kaj pro respekto por la celo kaj la heredonto li ne plu pendigos velkajn laŭrojn en la **sanktejon de l' vivo**.

Vere, ne la ŝnurturnistojn mi volas simili: ili longtiras sian fadenon kaj mem dume ĉiam reiras.

Multaj ankaŭ troaĝiĝas por siaj veroj kaj venkoj; sendanta buŝo ne plu rajtas ĉiun veron.

Kaj ĉiu kiu volas havi famon, la honoron ĝustatempe adiaŭu kaj praktiku la malfacilan arton, ĝustatempe — foriri.

Oni devas ĉesi sin manĝigi, kiam oni plej bongustas; tion scias, kiuj volas esti longe amataj.

Acidaj pomoj ja ekzistas, kies sort' ordonas, ke ili atandu ĝis la lasta tago de l' aŭtuno: kaj samtempe ili iĝas maturaj, flavaj kaj sulkaj.

Iuj **agiĝas** unue kore kaj aliaj spirite. Kaj kelkaj estas grizaj dum la juno: sed malfrua juno tenas longe juna.

Al multaj malsukcesas la vivo: venena vermo ronĝas ĝis ilia koro. Do ili zorgu, ke ilia morto pli sukcesu.

Multaj dolĉiĝas neniam, putras jam dum la somero. Nur tinemo tenas ilin sur iliaj branĉoj.

Multe tro multaj vivas kaj multe tro longe pendas sur siaj branĉoj. Se venus ŝtormo, kiu skuus ĉion ĉi putrintan kaj vermronĝitan de la arbo!

Se venus predikantoj de l' morto rapida! Ili estus por mi la ĝustaj ŝtormoj kaj skuantoj de la vivoarboj! Sed mi aŭdas prediki nur la morton malrapidan kaj la paciencon kun ĉio „tera”.

Aĥ, vi predikas paciencon kun ĉio tera? Tiu tero male tro paciencas vin, kalumnibuŝuloj!

Vere, tro frue mortis tiu hebreo, kiun honoras la predikantoj de la malrapida morto: kaj multajn poste detruis, ke li mortis tro frue.

Ankoraŭ konis li nur larmojn kaj la melankolion de l' hebreo, krome la malamon de la homoj bonaj kaj justaj, — la hebreo Jezuo: jen surprizis lin la sopiro je l' morto.

Se li nur restintus en la dezerto kaj dista de l' homoj bonaj kaj justaj! Eble li lernintus vivi kaj ami la teron — kaj ridi krome!

Kredu min, fratoj miaj! Li mortis tro frue; li mem revokintus sian doktrinon, se li atingintus mian aĝon! Noblis li sufiĉe por revoki!

Sed malmatura li estis ankoraŭ. Malmature la junulo amas, kaj malmature ankaŭ malamas li homon kaj teron. Ligita kaj peza estas ankoraŭ liaj humoro kaj animflugiloj.

Sed en la viro estas pli infano ol en la junulo, kaj malpli da melankolio: pli li pacas kun morto kaj vivo.

Libera por la morto kaj libera en la morto, sankta nediranto,

kiam ne plu estas tempo por la jeso: tiel li pacas kun morto kaj vivo.

Ke via morto ne kalumniu homon kaj teron, amikoj miaj: tion mi petegas de l' mielo de via animo.

En via morto brulu ankoraŭ viaj spirito kaj virto, simile al vesperruĝo ĉirkaŭ la tero: aŭ alie via morto malsukcesis.

Tiel mi mem volas morti, ke pro mi vi amikoj amu pli la teron; kaj tero mi reĝi volas, ke mi ripozu en mia naskintino.

Vere, celon havis Zaratuŝtra, li ĵetis sian pilkon: nun vi amikoj mian celon heredos, al vi mi ĵetos la oran pilkon.

Pli vole ol ĉion mi vidas vin, amikoj miaj, ĵeti la oran pilkon! Kaj tial mi ankoraŭ iom foriros surtere: pardonu min!

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la virto donacanta

Post kiam Zaratuŝtra adiaŭis la urbon, kiun amis lia koro kaj kiu havas la nomon „la bunta bovino“, sekvis lin multaj kiuj nomis sin liaj lernantoj, kaj lin akompanis. Tiel ili venis sur vojkrucan: jen al ili diris Zaratuŝtra, ke plu li volas iri sola; ĉar li amis la soliron. Sed liaj lernantoj adiaŭe donis al li bastonon, sur kies ora tenilo serpento serpentumis ĉirkaŭ la suno. Zaratuŝtra ĝojis pro l' bastono kaj anogis sin sur tio: poste li parolis tiel al siaj disĉiploj:

Diru do al mi: kiel la oro iĝis la plej altvalora? Tial, ĉar ĝi estas nekutima kaj neutila kaj lumanta kaj mildbrila; ĝi ĉiam sin donacas.

Nur kiel bildo de l' plej alta virto oro iĝis la plej altvalora. Orsimile brilas la rigardo de l' donanto. Orbrilo faras pacon inter luno kaj suno.

Nekutima estas la plej alta virto kaj neutila, kaj lumanta kaj mildbrila: donacanta virto estas la plej alta virto.

Vere, mi divenas vin, disĉiploj miaj: vi aspiras, kiel mi, la virton donacantan. Kion vi havus komune kun katoj kaj lupoj?

Tio estas via soifo, mem oferi kaj iĝi donacoj: kaj tial vi soifas kumuligi ĉiujn riĉaĵojn en vian animon.

Senlaciĝe via animo aspiras trezorojn kaj valorojn, ĉar via virto estas senlaciĝe donacema.

Ĉiujn aferojn vi devigas ĉe vin kaj en vin, ke el via fonto ili refluu kiel la donacoj de via amo.

Vere, rabisto de ĉiuj valoroj devas iĝi tia amo donacanta; sed sana kaj sankta mi deklaras tiun egoismon.

Ekzistas alia egoismo, tro malriĉa, **malsatanta**, kiu ĉiam volas ŝteli, tiu egoismo malsanula, la malsana egoismo.

Per l' okulo de l' ŝtelisto ĝi rigardas ĉion brilan; per l' avido de l' malsato ĝi mezuras la riĉamangulon; ĉiam ĝi ŝteliras **cirkaŭ** l' tablo de la donacantoj.

Malsanon indikas tia avido kaj nevideblan degeneron; malsanan korpon indikas la ŝtelista avido de ĉi tiu egoismo.

Diru al mi, fratoj miaj: kion juĝas vi malbona kaj plej malbona? Ĉu ne la degeneron? — Kaj degeneron ni divenas ĉiam, kie mankas la animo donacanta.

Supreniras nia vojo, de la speco supren ĝis la superspeco. Sed naŭzas nin la degeneranta aspiro, kiu parolas: „Ĉio por mi.”

Suprenflugas nia aspiro: tial ĝi estas simulo de nia korpo, simulo de leviĝo. Simuloj de tiaj leviĝoj estas la nomoj de l' virtoj.

Tiel la korpo iras tra la historio, iĝanto kaj luktanto. Kaj la spirito — kio ĝi estas por ĝi? Heroldo, kunulo kaj resonado de ĝiaj luktoj kaj venkoj.

Simuloj **estas** ĉiuj nomoj de bono kaj malbono: ili ne eldiras, nur voksignas. Stulta, kiu volas scii ilin!

Atentu, fratoj miaj, ĉiun horon, kiam via spirito volas paroli per simuloj: jen la origino de via virto.

Leviĝis via korpo kaj malmortis; per sia beateco ĝi ravas la spiriton, ke iĝas ĝi kreanto kaj valoriganto kaj amanto kaj

bonfaranto de ĉiuj aferoj.

Se via koro pulsas larĝe kaj plene, simile al rivero, beno kaj danĝero por la apuduloj: jen la origino de via virto.

Se vi leviĝis super laŭdo kaj mallaŭdo, kaj via volo volas ordoni ĉiujn aferojn, kiel la volo de amanto: jen la origino de via virto.

Se vi **malestimos** la sgrablaĵon kaj la molan liton, kaj la molemulojn vi ne povos eviti sufiĉe diste: jen la origino de via virto.

Se vi estos volantoj de unu volo, kaj tiun turnon for de ĉiu neceso vi nomos neceso: jen la origino de via virto.

Vere, nova bono kaj malbono estas ĝi! Vere, **nova profunda murmuro kaj la voĉo de nova fonto!**

Potenco estas tiu nova virto: penso dominanta estas ĝi, kaj ĉirkaŭ ĝi animo: ora suno, kaj ĉirkaŭ ĝi l' serpento de l' ekkono.

Jen Zaratuŝtra silentis momenton kaj rigardis ame siajn kernanojn. Poste li tiel daŭrigis paroli: — kaj lia voĉo ŝanĝiĝis.

Restu fidelaj al la tero, fratoj miaj, per la potenco de via virto! Via amo donacanta kaj via kono servu la sencon de l' tero! Tiel mi vin preĝas kaj petegas.

Lasu ĝin ne forflugi de l' tero kaj per la flugiloj frakasiĝi kontraŭ muroj eternaj! Aĥ, ekzistis ĉiam tiom da virto forfluginta!

Gvidu, kiel mi, la forflugintan virton reen al la tero — jes, reen al la korpo kaj vivo: donu ĝi al la tero sian sencon, sencon homan!

Centoble forflugis kaj misis ĝis nun kaj spirito kaj virto. Aĥ, en nia korpo loĝas ankoraŭ nun tiu frenezo kaj miso: korpo kaj volo tie ĝi iĝis.

Centoble provis kaj misvadis ĝis nun kaj spirito kaj virto.

Jes, provo estis la homo. Aĥ, multaj nescio kaj misscio en ni korpigis!

Ne nur la racio de jarmiloj — ankaŭ frenezo ilia en ni erupcias. Dangere estas esti heredinto.

Ankoraŭ luktas ni paŝon post paŝo kun la giganto hazardo, kaj la tutan homaron mastris ĝis nun ankoraŭ la malsenco, la sencesceco.

Viaj spirito kaj virto servu la sencon de l' tero, fratoj miaj: kaj ĉiujn aferojn vi valorigu denove! Tial vi estu luktantoj! Tial vi estu kreantoj!

Per scio puriĝas la korpo; kun scio klopodante ĝi leviĝas; por la sciinto sanktiĝas ĉiuj instinktoj; por la leviĝinto la animo ĝojiĝas.

Kuracisto, helpu vin mem: tiam vi helpos ankaŭ vian pacienton. Helpu vin plej bone, ke li vidu okule tiun, kiu kuracas sin mem.

Miloj da padoj ekzistas, neniam iritaj kaj kaŝitaj insuloj de l' vivo. Neesploritaj kaj nemalkovritaj estas ankoraŭ homo kaj homa tero.

Vekiĝu, aŭskultu, vi soluloj! El la futuro venas ventoj kun flustraj flugilfrapoj; kaj subtilajn orelojn atingas ĝojiga mesaĝo.

Vi solaj soluloj nunaj, vi apartiĝantoj, iam vi estu popolo: el vi, kiuj elektis vin mem, kresku elektita popolo: — kaj el ĝi la superhomo.

Vere, kuracejo iĝontu la tero! Kaj kuŝas ĉirkaŭ ĝi jam nova odoro, savon donanta, — kaj nova espero!

3.

Dirinte tiujn vortojn, Zaratruŝtra silentis, kiel iu ne dirinte sian lastan vorton; longe li pesis la bastonon dubante en sia mano. Fine li parolis tiel: — kaj lia voĉo estis ŝanĝiĝinta.

Sola mi iras nun, miaj lernintoj! Ankaŭ vi nun iru for kaj

solaj! Tion mi volas.

Vere, mi konsilas vin: iru for de mi kaj vin defendu kontraŭ Zaratuŝtra! Kaj prefere eĉ: hontu pri li! Eble li vin trompis.

La homo scianta devas povi ne nur ami **siajn malamikojn**, sed ankaŭ malami siajn amikojn.

Malbone oni kompensas instruanton restante ĉiam nur lernanto. Kaj kial vi ne volas pluki miajn laŭrojn?

Vi honoras min; sed kio, kiam via honorato iun tagon falos? Gardu, ke vin ne frakasu statupilastro!

Vi diras, ke vi kredas Zaratuŝtran? Sed kiom gravas Zaratuŝtra! Vi estas miaj kredantoj: sed kiom gravas ĉiuj kredantoj!

Vin vi ankoraŭ ne serĉis: jen vi trovis min. Tion faras ĉiuj kredantoj; tial tiel malgravas ĉia kredo.

Nun mi vin ordonas, perdi min kaj trovi vin; kaj nur, post kiam ĉiuj vi min malkonfesos, mi al vi revenos.

Vere, aliookule, fratoj miaj, miajn perditojn tiam mi serĉos; aliame tiam mi vin amos.

Kaj ankoraŭ iam vi al mi amikoj iĝu kaj idoj de unu espero: tiam mi volas esti kun vi triafoje por festi kun vi la tagmezon egan.

Kaj jen estas la tagmezo ega, ke la homo staras sur la mezo de la vojo inter best' kaj superhomo kaj festu sian vojon al vespero kiel sian superan esperon: ĉar estas ĝi la vojo al mateno nova.

Tiam la subiranto sin mem benos, ĉar li estas transiranto; kaj la sunon de sia scio vidos li kulmini.

„Mortis ĉiuj dioj, nun mi volas, ke la superhomo vivu.“ —
Jen estu iam en la tagmezo ega nia lasta volo! —

Tiele parolis Zaratuŝtra

Ŝtatoj de la Tio de Dio

TIELE PAROLIS ZARATUŜTRA

Dua parto

„— kaj nur, post kiam ĉiuj vi min malkonfesos,
mi al vi revenos.

Vere, aliokule, fratoj miaj, miajn perditojn
tiam mi serĉos; aliame tiam mi vin amos.”

Zaratuŝtra, pri la virto donacente (I p. 90)

La infano kun la spegulo

Post tio Zaratuŝtra reiris en la montaron kaj en la solecon de sia kaverno: atendente kiel seminto, disĵetinta sian semon. Sed lia animo pleniĝis de senpacienco kaj sopiro je tiuj, kiujn li amis: ĉar al ili li ankoraŭ multon povis doni. Tio estas ja plej malfacila: pro amo fermi la apertan manon kaj kiel donacanto gardi la pudoron.

Tiel la solulon pasis monatoj kaj jaroj; lia saĝo tamen kreskis kaj lin **dolorigis** per sia pleno.

Sed iun matenon li vekigis jam antaŭ la aŭroro, meditis longe sur sia lito kaj fine parolis al sia koro:

„Kial mi ektimis tiom en mia sonĝo, ke mi vekigis? Ĉu paŝis al mi ne infano, kiu portis spegulon?

„Ho Zaratuŝtra — la infano diris al mi — rigardu vin en la spegulo!”

Sed kiam mi rigardis en la spegulon, jen mi ekkriis, kaj mia koro estis skuita: ĉar ne min mi vidis, sed grimacojn kaj mokridojn de diablo.

Vere, nur tro bone mi komprenas la signon kaj admonon: mia doktrino estas en danĝero, fiherbo volas nomiĝi tritiko!

Miaj malamikoj potenciĝis kaj misprezentis mian doktrinon tiel, ke miaj plej amatoj devas honti pro l' monacoj, kiujn mi al ili donis.

Perdis mi miajn amikojn; venis por mi la momento serĉi miajn perditojn!” —

Kun tiuj vortoj Zaratuŝtra eksaltis, sed ne kiel timigito, serĉanta aeron, sed pli kiel vidisto kaj kantisto, en kiun subiras la spirito. Mire lin rigardis liaj aglo kaj serpento; ĉar aŭrorsimile venanta feliĉo kuŝis sur lia vizaĝo.

Kio do al mi okazis, miaj animaloj? — diris Zaratuŝtra. Ĉu mi ne ŝanĝiĝis? La beato ĉu al mi ne venis kiel ventego?

Stulta estas mia feliĉo kaj stultaĵojn ĝi parolas: tno juna estas ĝi ankoraŭ — do ĝin paciencu!

Vundis min mia feliĉo: ĉiuj suferantoj min kuracu!

Al amikoj miaj mi rajtas subeniri kaj al miaj malamikoj!
Zaratuŝtra denove rajtas paroli kaj donaci kaj amigi sin de la
amatoj!

Mia malpacienca amo transfluas en riveroj, suben, al
supreniro kaj subiro. El la montaro silentema kaj la fulmotondroj
de l' doloro mia animo murmurfluas en la valojn.

Tro longe mi **sopiris** kaj rigardis en la malproksimon. Tro
longe estis mi en la soleco: tiel mi mallernis la silenton.

Buŝo mi iĝis pure-tute, kaj bru' de burn' el altaj rokoj:
subenpuŝi volas mi la paroladon en la valojn.

Kaj plonĝu mia amrivero en senvojaĝn regionojn! Kiel rivero
trovus fine ne la vojon al la maro!

Ja estas en mi lago, ermita, memkontenta; sed mia amrivero
trenas ĝin kun si suben — al la lago!

Novajn vojojn iras mi, novan parolon mi akiras: laciĝis min,
kiel ĉiujn kreantojn, la malnovaj langoj. Ne plu mia spirito
iros sur **uzitaj** ŝuoj.

Tro lantas por mi ĉia parolo: — en vian ĉaron saltas mi,
ventego! Kaj eĉ vin mi vipas per mia koleto!

Kiel krio kaj jubilo mi veturos sur la **vastaj maroj**, ĝis mi
trovos la insulojn feliĉegajn, kie loĝas miaj amikoj: —

Kaj miaj malamikoj inter ili! Kiom amas mi nun ĉiun, al kiu
mi nur rajtas paroli! Ankaŭ miaj malamikoj necesas por mia
feliĉo.

Kaj kiam ajn mi volas grimpi sur mian ĉevalon plej sovaĝan,
ĉiam helpas min plej bone mia lanco: jen la ĉiam preta servisto
de mia piedo: —

La lanco, kiun mi ĵetadas kontraŭ miajn malamikojn! Kiom mi
dankas miajn malamikojn, ke fine mi ĝin rajtas ĵeti!

Tro alta estis la tensio de mia nubo: inter ridegoj de fulmoj
mi ĵetos hajlon en la profundon.

Fortege leviĝos mia brusto, fortege ĝi blovos sian ventegon
super la montojn: tiel venos ĝia senpeniĝo.

Vare, ventege venos mia feliĉo kaj mia libero! Sed miaj
malamikoj devos kredi, ke la diablo furiozas super iliaj karoj.

Jes, ankaŭ vin timigos, miaj amikoj, mia sovaĝa saĝo; kaj eble vi forfuĝos kun miaj malamikoj.

Aĥ, se mi scipovus vin relogi per paŝtista fluto! Aĥ, se mia leonino saĝo lernus hurli milde! Kaj multon ni jam kune lernis!

Mia sovaĝa saĝo gravediĝis sur solecaj montoj; sur krudaj ŝtonoj ŝi naskis sian idon lastan.

Nun kuras ŝi freneze tra l' dezerto dura kaj serĉadas furiozon mildan — mia praa sovaĝa saĝo.

Sur la mildan furiozon de viaj koroj, miaj amikoj! — sur vian amon ŝi volus ennestigi sian plejkarulon! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Sur la insuloj feliĉegaj

La figoj falas de la arboj, ili estas bonaj kaj dolĉaj; kaj dum ili falas, **krevas** ilia ruĝa haŭto. Norda vent' mi estas por maturaj figoj.

Tiel, kiel figoj, falas sur vin tiuj ĉi instruoj, amikoj miaj: nun trinku ilian sukon kaj ilian dolĉan karnon! Aŭtuno nin ĉirkaŭas kaj ĉielo pura kaj posttagmezo.

Vidu, kia pleno nin ĉirkaŭas! Kaj el la abundo estas bele sopirvidi forajn marojn.

Iam oni diris Dio, kiam oni sopirvidis forajn marojn; sed nun mi vin instruis diri: superhomo.

Dio estas diveno; sed volas mi, ke via diveno streĉu sin ne preter vian kreantan volon.

Dion ĉu vi povus krei? — Silentu do pri ĉiuj dioj! Ja krei povus vi la superhomon.

Ne vi mem eble, miaj fratoj! Sed en la patrojn kaj prapatrojn de la superhomo vi povus vin transkrei, kio estus via plej bona kreo! —

Dio estas diveno: sed volas mi, ke via diveno estu limigita

en la pensebleco.

Dion ĉu vi povus pensi? — Sed tion signifas via volo je vero, ke ĉio transformiĝu en ion hompenseblan, homvideblan, homsenteblan! Viajn proprajn sensojn pensu ĝisfine!

Kaj kion vi nomis mondo, vi unue kreu: via racio, via bildo, via volo, via amo, ĝi mem iĝu! Kaj vere, per via feliĉego, vi konantoj!

La vivon kiel vi volus toleri sen tiu ĉi espero, vi konantoj? Nek en la preterkomprenan vi rajtus eneskiĝi, nek en la preterracian.

Sed por ke mi al vi malkaŝu mian tutan koron, vi amikoj: se ekzistus dioj, kiel mi tolerus nedieon! Tial dioj ne ekzistas.

Ja mi tiris la konkludon; sed nun ĝi tireas min. —

Dio estas diveno; sed kiu trikus la tutan suferon de tiu ĉi diveno kaj ne mortus? Ĉu al la kreanto oni prenu la kredon kaj al la aglo la ŝvebadon en la aglaj distoj?

Dio estas penso, kiu faras ĉion rektan kurba kaj ĉion starantan turniĝanta. Kiel? Ĉu la tempo estus for, kaj ĉio pereiva nur mensogo?

Tion pensi turnadas homajn kapojn kaj krurojn, kaj eĉ la stomakon vomigas: **vere**, la turnanta malsano mi nomas tion diveni.

Malbonaj kaj hommalamikaj mi nomas ĉiujn ĉi doktrinojn pri l' unu kaj **plena** kaj senmova kaj sata kaj senpereja!

Ĉio senpereja — estas nur simbolo! Kaj la poetoj mensogas tro. —

Sed pri tempo kaj iĝado parolu la plej bonaj simboloj: laŭdu kaj pravigu ili ĉion pereivan!

Krei — jen la granda savo de l' sufero, kaj senpesiĝo de l' vivo. Sed por ke estu kreanto, por tio necesas sufero kaj multa ŝanĝado.

Jes, multa amara mortado necesas en via vivo, vi **kreantoj**! Tiel vi estas pledantoj kaj pravigantoj de ĉio pereiva.

Por ke la kreanto mem estu la infano naskata, li devas voli esti ankaŭ la naskantino kaj la doloro de l' naskantino.

Vere, tra cent animojn mi iris mian vojon kaj tra cent lulilojn

kaj naskiĝdolorojn. Multajn **adialaŭojn** mi jam diris, konas mi la korfrakasajn lastajn horojn.

Sed tion volas mia kreanta volo, mia fato. Aŭ, mi diru pli sincere: tian faton ĝuste — volas mia volo.

Ĉio sentanta en mi suferas kaj estas en prizonoj: sed mia volo venas al mi ĉiam kiel mia liberiganto kaj ĝojiganto.

Voli liberigas: jen la vera doktrino pri volo kaj libero — ĝin al vi instruas Zaratuŝtra.

Nepluvoli kaj nepluvalorigi kaj neplukrei! aŭ, tiu trea laco restus ĉiam for de mi!

Eĉ en la kono sentas mi nur la generan kaj iĝadan ĝojon de mia volo; kaj se senkulpeco estas en mia kono, tio okazas, ĉar volo je genero en ĝi est s.

For de Dio kaj dioj logis min ĉi tiu volo; kio estus ja kreenda, se dioj — ekzistus!

Sed al la homo pelas min ĉiam denove mia korfervora kreovolo; tiel ĝi pelas la martelon al la ŝtono.

Aŭ, vi homoj, en la ŝtono dormas por mi bild', la bild' de miaj bildoj! Aŭ, ĉar ĝi devas dormi en la ŝton' plej dura kaj malbela!

Furiozas nun mia martelo kruele kontraŭ sian prizonon. De l' ŝtono eroj disbloviĝas: kiom por mi tio gravas?

Kompletigi ĝin mi volas: ĉar ombro venis al mi — la plej silenta kaj malpeza de ĉiuj aferoj iam venis al mi!

La belo de la superhomo venis al mi. Aŭ, miaj fratoj! Kiom gravas por mi ankoraŭ — la dioj! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la kompatemuloj

Amikoj miaj, atingis mokdiraĝo vian amikon: „Nur vidu Zaratuŝtran! Ĉu li ne promenas inter ni kvazaŭ inter animaloj?"

Sed tiel oni parolas pli bone: „la sciinto promenas inter homoj kiel inter animaloj.”

La homon mem ja nomas la sciinto: la animalo, kiu havas ruĝajn vangojn.

Kiel tio al li okazis? Ĉu ne, ĉar li tro ofte devis honti?

Ho, amikoj miaj! Tiel parolas la sciinto: honto, honto, honto — jen la historio de la homo!

Kaj tial la noblujo sin ordonas ne hontigi: pudoron li al si **ordonas** por ĉiuj suferantoj.

Vere, mi ne **ŝatas** la kompatemulojn beatajn pro sia kompato: tro mankas al ili pudoro.

Se mi devas kompati, tia mi tamen ne volas nomiĝi; kaj se mi kompatas, prefere eliru malproksimo.

Prefere kovras mi la kapon kaj forfuĝas, antaŭ ol oni min ekkonis: kaj tiel mi ordonas vin, amikoj miaj!

Survojigu al mi mia fato ĉiam homojn sensuferajn, kiel vin, kaj tiajn, kun kiuj esperon kaj manĝon kaj mielon dividi mi rajtas!

Vere, faris mi ja ion kaj tion por suferantoj: sed pli bone mi ĉiam al mi ŝajnis fari, kiam mi lernis pli ĝoji.

Dum ekzistis homoj, la homo maltro ĝojis: nur tio, fretoj miraj, estas nia prapeko!

Kaj se ni lernas pli ĝoji, ni plej mallernas por aliaj suferon fari kaj elpensi.

Tial mi lavas mian manon helpintan la suferanton, tial mi lavas krome mian animon.

Ĉar mi vidis suferi la suferanton, mi hontis pro lia honto; kaj kiam mi lin helpis, mi ofendis tre lian fieron.

Grandaj ŝuldoj feras ne dankemaj, sed venĝemaj; kaj se la bonfaron etan oni ne forgesas, el ĝi eĉ kreskas rongovermo.

„Prudu pri l' akcepto! Akcepton vian esceptigu!” — tiel mi konsilas al tiuj, kiuj nenion povas fordonaci.

Sed mi estas donacanto: volonte mi donacas, kiel amiko al la amikoj. Sed fremdaj kaj malriĉaj homoj pluku mem por si la fruktojn

de ~~via~~ arbo: tiel hontigas malpli.

Sed almozpetulojn oni forigu tute! Vere, ĉagrenas ilin doni kaj ĉagrenas ilin ne doni.

Kaj same la pekulojn kaj la malbonkonscienculojn! KREDU min, amikoj miaj, konsciencomordoĵ incitas mordi.

Sed plej malbonaj estas la malgrandaj pensoj. Vere, pli bone eĉ malbone fari ol malgrande pensi!

Ja vi ~~diras~~: „la ĝojo pro malgrandaj malbonfaroj savas nin de multaj grandaj malbonfaroj.” Sed ĉirilate oni ne devus voli savi.

Kiel ulcero estas la malbona faro: ĝi jukas, gratas kaj diskrevas, — parolas ĝi sincere.

„Jen, estas mi malsano” — tiel parolas la malbona ago; jen ĝia sincereco.

Sed fungsimila estas la malgranda penso: ĝi rampas kaj sin kaŝas kaj volas esti nenie — ĝis la tuta korpo putriĝis kaj velkis pro malgrandaj fungoj.

Sed al obsedato de l' diablo mi enoreligas la jenan vorton: „vian diablon prefere plenkreskigu! Ankaŭ por vi troviĝas ankoraŭ vojo de grandeco!”

Aĥ, fratoj miaj! Oni scias pri ĉiu iom tro multe! Kaj multajn ni jam povas travidi, sed tamen ilin ni tute ne povas trairi.

Malfacile estas vivi kun homoj, ĉar silento estas malfacila.

Kaj ne kontraŭ nia kontraŭanto ni estas plej maljustaj, sed kontraŭ tiu, kiu por ni neniom gravas.

Sed se vi havas suferantan amikon, estu por lia sufero ripozejo, sed kvazaŭ dura lito, armelito: tiel vi al li utilos plej.

Kaj se al vi amiko malbonfaras, diru: „mi pardonas al vi, kion vi faris al mi; sed ke vi ĝin faris al vi, — kiel tion mi povus pardoni!”

Tiel parolas ĉiu granda amo: ĝi venkpasas eĉ pardonon kaj kompaton.

Sian koron oni fiksu; ĉar se oni ĝin malbridas, kiel baldaŭ

senbridiĝas onia kapo!

Aĥ, kie ajn okazis pli grandaj **stultaĵoj** ol ĉe la kompatemuloj? Kaj kio en la mondo kaŭzis pli da sufero ol la stultaĵoj de l' kompatemuloj?

Ve ĉiuj amantoj, kiuj ne krome havas alton, kiu estas super ilia kompato!

Diris al mi iam la diablo: „ankaŭ Dio havas sian inferon: sian amon je la homoj.”

Kaj ĵus mi aŭdis lin diranta tiun vorton: „Dio estas morta; pro sia kompato je la homoj Dio mortis.” —

Avertu mi vin do por la kompato: el tio venas por la homoj pluvgraveda nuboj! Vere mi komprenas vetersignojn!

Sed atentu ankaŭ tiun vorton: ĉiu granda amo staras eĉ super ĉiu sia kompato: ĉar la amato ĝi volas — krei!

Min mem mi prezentas al mia amo, „kaj miajn proksimulojn kiel min” — tiel parolas ĉiuj kreantoj.

Sed ĉiuj kreantoj estas duraj. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la pastroj

Kaj iam Zaratuŝtra al siaj disĉiploj donis signon kaj parolis la jenajn vortojn:

„Jen pastroj: kaj kvankam ili estas miaj malamikoj, silente ilin pasu kaj kun dormanta glavo!

Ankaŭ inter ili estas herooj; multaj el ili suferis tro multe — : tial ili volas suferigi aliajn.

Malicaj malamikoj ili estas: nenio **estas** pli venĝema ol ilia humileco. Kaj facile malpurigas sin, kiu ilin atakas.

Sed mia sango parenkas la ilian; kaj mian sangon mi volas vidi

honorata eĉ en la ilia." —

Kaj post kiam ili pasis, Zaratuŝtra **dolorigis**; kaj ne longe luktinte kun sia doloro, li komencis tiele paroli:

Malĝojigas min tiuj pastroj. Ili ankaŭ kontraŭas mian guston; sed tion mi estimas plej eta; ĉiĉe kiam mi estas inter la homoj.

Sed mi suferas kaj suferis kun ili: kaptitoj ili estas kaj markitoj. Tiu, kiun ili nomas ~~es~~into, metis ilin en ĉenojn: —

Ĉenojn de falsaj valoroj kaj erarvortoj! Ho, ke iu ilin savus de ilia savinto!

Sur insulo ili iam kredis surteriĝi, kiam la maro ilin minacis; sed vidu, estis dormanta monstro!

Falsaj valoroj kaj erarvortoj: jen la plej egaj danĝeroj por mortontoj — longe dormas atende en ili la fatalo.

Sed fine ĝi venas, vekiĝas, manĝegas kaj glutas, kio sur ĝi al si konstruis kabanojn.

Ho vidu tamen tiujn kabanojn, kiujn al si konstruis la **pastroj**! Kirkoj ili nomas siajn dolĉodorajn kavernojn.

Ve tiu falsita lumo, tiu putrinta aĉfo! Tie, kie l' animo ne rajtas flugi al sia kulmino!

Sed tiel ilia kredo ordonas: „genuen laŭ la ŝtuparo, vi pekemuloj!”

Vere, prefere mi vidas la senpentulojn ol la torditajn okulojn de iliaj pento kaj pio!

Kiu kreis tiajn kavernojn kaj pentfarŝtuparojn? Ĉu ne estis tiaj, kiaj volis sin **kaji** kaj hontis pro la pura ĉielo?

Kaj nur kiam la pura ĉielo revidos tra la rompita nubaroj, kaj suben sur la herbon kaj la ruĝan papavron sur rompita muroj, — mi returnos la koron al la domoj de tiu dio.

Ili nomis dio, kio ilin kontraŭis kaj suferigis: kaj vere, estis multa **heroece** en ilia adorado!

Kaj ne alie ili scipovis ami sian dion ol krucumante la homon!

Kiel kadavroj ili pensis vivi, nigraj aspektis iliaj kadavroj; eĉ el iliaj paroloj mi flaras la misodoron de mortoĉambroj.

Kaj kiu vivas proksime al ili, li vivas proksime al nigraj lagetoj, el kiuj la bombinatoro kantas sian kanton kun dolĉa filozofio.

Kantojn pli bonajn ili kantuntu, ke mi ekkredu ilian savinton: pli savitaj liaj disĉiploj aspektuntu!

Nudaj ilin mi vidu: ĉar nur la belo devus prediki la sinpunan. Sed kiun konvinkas ja tiu maskita tristo!

Vere, iliaj savintoj mem ne venis el la libero kaj el la sepa ĉielo de la libero! Vere, ili mem promenis neniam sur la taniĝoj de l' scio!

El lakunoj konsistis la spirito de tiuj savintoj, sed en ĉiun lakunon ili metis sian sintrompon, la senlakunigilon, kiun ili nomis Dio.

Kun ilia kompato dronis ilia spirito, kaj kiam ili ŝvelis kaj troŝvelis pro kompato, supre drivis ĉiam granda stulto.

Diligente kaj krie ili pelis sian gregon laŭ sia vojo: kvazaŭ al la estonto estus nur unu vojo! Vere, tiuj paŝtistoj estis ankoraŭ ŝafoj!

Etajn spiritojn kaj larĝajn animojn havis tiuj paŝtistoj: tamen, fratoj miaj, kiel malgrandaj landoj estis ĝis nun ankoraŭ la plej larĝaj animoj!

Sangosignojn ili skribis sur la vojon, kiun ili iris, kaj ilia stulto instruis, ke oni pravas la veron per sango.

Sed sango estas la plej malbona testamento de l' vero; sango eĉ la plej puran doktrinion venenigas ĝis falso kaj malamo de l' koroj.

Eĉ se iu iras tra l' fajro por sia doktrino, — kion tio **pravas**! Pli estas vere, ke el la propra **brulo** venas la propra doktrino!

Premvarma koro kaj malvarma kapo: kie ili sin renkontas, estiĝas la bruvento, la „savanto“.

Pli grandaj vere ekzistis, pli noble naskitaj, ol tiuj, kiajn la popolo nomas savantoj, tiuj kuntirintaj bruventoj!

Kaj eĉ de pli grandaj, ol estis ĉiuj savintoj, vi, fratoj miaj, devus esti savitaj, por ke vi trovu la **vojoj** el la libero!

Neniam ankoraŭ estis superhomo. Nudaj mi vidis malmultajn, la plej grandan kaj la plej malgrandan homojn: —

Troege eĉ ili intersimilas. Vere, eĉ la plej grandan mi trovis

— troege homa! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la virtuloj

Per tondroj kaj ĉielaj fulmofajroj necesas paroli al sensoj senfortaj kaj dormaj.

Sed la voĉo de l' belo parolas flustre; ŝteliras ĝi nur en la plej incititajn animojn.

Ete ekstremis kaj ridis hodiaŭ mia ŝildō: jen la plej sankta rido kaj tremo de l' belo.

Pri vi, virtuloj, hodiaŭ ridis mia belo. Kaj tiel ĝia voĉo venis al mi: „ili volas krome — esti pagataj!“.

Vi volas krome esti pagataj, vi virtuloj! Cu vi deziras kompenson por virto, ĉielon por tero kaj eternon por via hodiaŭ?

Kaj nun vi min koleras, ĉar mi instruas, ke ne ekzistas pagisto? Kaj vere, mi eĉ ne instruas, ke la virto estas ĝia propra kompensa.

Aĥ, jen mia tristo: en la fundon de l' mondo oni mensogis punon kaj kompenson — kaj nun krome en la fundon de viaj animoj, vi virtuloj!

Sed kvazaŭ la dentego de l' apro mia vorto nudŝiros la fundon de via animo; plugilo mi vin nomu.

Ĉiuj sekretoj de via fundo sublumiĝu; kaj kiam vi **kuŝos** en la suno nudfositaj kaj frakasitaj, dissituos ankaŭ via mensogo de via vero.

Ĉar jen via vero: vi estas tro puremaj por la koto de la vortoj: venĝo, puno kaj kompensa.

Vi amas vian virton kiel la patrino sian infanon; sed kiam oni aŭdis, ke patrino volas pagon por sia amo?

Via plej amata memo estas via virto. La soif' de l' ringo estas en vi: reatingi sinx por tio ringas kaj turniĝas ĉiu ringo.

Kiel la stelo, kiu estingiĝas, estas ĉiu laboro de via virto:

Ĉiam ĝia lum' ankoraŭ sur la vojo vagas — kiam ĝi ne plu survojos?

Do la lum' de via virto plu survojos, ankaŭ kiam via laboro estos finita. Eĉ se ĝi estos forgesita kaj morta: ĝia ĉumradio vivos plu kaj vagas.

Ke via virto estas via memo kaj ne io fremda, haŭto kaj mantelo: jen la **vero** el la fundo de via animo, vi virtuloj!

Sed ja ekzistas tiaj, kies virto estas krampfo sub la vipo: kaj ilian krion vi atentis tro!

Estas aliaj, kiuj nomas virto la pigriĝon de siaj malvirtoj; kaj kiam la malamo kaj l' envio streĉas siajn membrojn, ilia „justeco" ekviglas kaj **frotas** al si la dormdronajn okulojn.

Estas aliaj, subtirataj: iliaj diabloj ilin tiras. Sed ju pli ili sinkas, des pli brulas ilia okulo kaj la deziro je ilia dio.

Aŭ, ankaŭ ilia kriado penetris viajn orelojn, vi virtuloj: „Kio mi ne estas, jen por mi Dio kaj virto!"

Estas aliaj, kiuj venas pezaj kaj krakantaj, kvazaŭ ĉaroj subenveturantaj kun ŝtonoj: parolas ili multe pri digno kaj virto — sian bremsilon ili nomas virto!

Estas aliaj kvazaŭ tuttagaj horloĝoj streĉitaj; ili tiktakas kaj volas, ke oni nomu **tiktak** — virto.

Vere, tiuj min amuzas: kie tiajn horloĝojn mi trovas, ilin mi streĉos per mia moko; kaj krome ili por mi zumu!

Kaj aliaj fieras sian manplenon da justeco kaj pro ĝi flagas ĉiurilate: tiel ke la mondo dronas en ilia maljusteco.

Aŭ, kiel malbone sonas la vorto „virto" el ilia buŝo! Kaj kiam ili diras: „mi estas justa", ĉiam sonas kvazaŭ: „mi estas venĝita!"

Per sia virto ili volas elpiki la okulojn de iliaj malamikoj; kaj ili sin nur levas por aliajn humiligi.

Kaj denove ekzistas tiaj, kiaj sidas en sia marĉo kaj tiel parolas al sia kano: „Virto — jen silenta sidi en la marĉo.

Ni naniun mordas kaj evites tiun, kiu volas morci; kaj en ĉio ni havas la opinion, kiun oni al ni donas."

Kaj denove ekzistas tiaj, kiaj ŝatas gestojn kaj pensaas: virto estas la gesto.

Iliaj genuoj ĉiam preĝas kaj iliaj manoj estas laŭdoj de la virto, sed ilia koro scias pri ĝi neniom.

Kaj denove ekzistas tiaj, kiaj konsideras virto diri: „Virto estas necesa”; sed esence ili kredas nur, ke la polico estas necesa.

Kaj multaj, ne povantaj vidi la sublimon en la homo, nomas virto, ke ili vidas ilian malsublimon tro proksima: do ili nomas sian malican rigardon virto.

Kaj kelkaj volas esti edifitaj kaj kuraĝigitaj kaj nomas tion virto; kaj aliaj volas esti frakasitaj — kaj ĝin ankaŭ nomas virto.

Kaj tial preskaŭ ĉiuj kredas partopreni l' virton; kaj almenaŭ ĉiu volas esti sciinto pri „bono” kaj „malbono”.

Sed Zaratruŝtra venis ne por diri al ĉiuj tiuj mensoguloj kaj stultuloj: „kion scias vi pri virto! Kion povas scii vi pri virto!” —

Sed por ke vi, amikoj miaj, laciĝu pri l' malnovaj vortoj, kiujn vi lernis de la mensoguloj kaj stultuloj:

Laciĝu pri la vortoj „kompenso”, „puno”, „venĝo en justeco” —

Laciĝu diri: „ke ago estas bona, tion faras ĝia senmemeco.”

Aĥ, amikoj miaj! Ke via memo estu en la ago, kiel la patrino estas en l' infano: tio estu por mi via vort' de virto!

Vere, mi ja prenis de vi cent vortojn kaj la plej karajn ludilojn de via virto; kaj nun vi min koleras, kiel infanoj koleras.

Ili ludis apud maro, — jen la ondo venis kaj kuntiris iliajn ludilojn en la fundon: nun ili ploras.

Sed la sama ondo portas al ili novajn ludilojn kaj disŝutos por ili buntajn mitulojn!

Tio ilin konsolos; kaj simile al ili ankaŭ vi, amikoj miaj, havos viajn konsolojn — kaj novajn buntajn mitulojn! —

Tiele parolis Zaratruŝtra.

Pri la plebaĉo

La vivo estas fonto de ĝojo; sed kie la plebaĉo kuntrinkas, ĉiuj fontoj estas venenitaj.

Cion puran mi amas; sed mi ne volas vidi la grimacantajn vorbuŝojn kaj la soifon de l' malpuruloj.

Ili ĵetis la okulon suben en la fontojn; nun ilia firideto min renkonten brilas el la fonto.

La sanktan akvon ili venenis per sia ĝojaĉo; kaj kiam ili nomis siajn kotajn revojn ĝojo, ili venenis krome la vortojn.

Malvola fariĝas la flamo, kiam ili metas la akvozajn korojn ĉe l' fajron; la spirito mem bolas kaj fumas, kie la plebaĉo paŝas ĉe l' fajron.

Dolĉaĉa kaj tromatura iĝas el ilia man' la frukto; ventfalema kaj pintvelka ilia rigardo faras la fruktarbon.

Kaj multaj, kiuj sin deturnis de la vivo, deturnis sin nur de l' plebaĉo: ili ne volis dividi fonton kaj flamon kaj frukton kun la plebaĉo.

Kaj multaj, kiuj iris en la dezerton kaj soifis kun rabobestoj, volis nur ne sidi ĉirkaŭ la cisterne kun malpuraj kamelistoj.

Kaj multaj kiuj venis kiel detruistoj kaj **hajlfrapis ĉiujn** fruktokampojn, volis nur meti la piedon sur la nukon de l' plebaĉo kaj do fermstapi **ĝian kolen**.

Kaj ne estas la mordo, kiu min plej sufokis, scii, ke la vivo mem bezonas malamikecon kaj morton kaj martirkrucojn: —

Sed mi demandis iam kaj min sufokis preskaŭ mia demando: ĉu? ĉu la vivo la plebaĉon bezonas?

Ĉu bezonatas venenitaj fontoj, fiokora fajro kaj **malpuraj** songoj kaj larvoj en la vivopano?

Ne la malamo, sed la naŭzo voris min ĝis vivmalsato! Aĥ, pri l' spirito ofte mi laciĝis, kiam mi vidis spirita ankaŭ la plebaĉon!

Kaj al la regantoj turnis mi la dorson, kiam mi vidis, kion

ili nun nomas regi: komercaĉi pri l' ~~potenco~~ — kun la plebaĉo!

Mi loĝis inter popoloj kun fremda lingvo, kun fermitaj ~~okuloj~~: ke ilian vendadan lingvon mi ne komprenu kaj ilian komercaĉon pri l' potenco.

Kaj la nazon fermtenante mi senĝoje iris tra ĉio hieraŭa kaj hodiaŭa: vere, fiodoras ĉio hieraŭa kaj hodiaŭa pro l' skribanta plebaĉo.

Kiel kriplulo iĝinta surda, blinda, muta: tiel mi vivis longe por ne vivi kun plebaĉo potenco, ~~skriba~~ kaj voluptaĉa.

~~Fene~~ mi spirite grimpis ŝtupojn, kaj prudente; almozoj de ĝojo ~~estis ĝia freŝaĵo, bastona rampis al mi blinda l' vivo.~~

Kio ja al mi okazis? Kiel mi min savis de la tedo? Kio pli-junigis mian okulon? Kiel flugis mi la supron, kie ne plebaĉo sidas plu ĉe l' fonto?

Cu mia tedo mem kreis al mi flugilojn kaj fontdivenajn ~~fontojn~~? Vere, en la supron mi devis flugi por retrovi la fonton de l' ĝojo!

Ho, mi ĝin trovis, fratoj miaj! Jen en la supro fluas la fonto de l' ĝojo! Kaj ekzistas vivo, kiun ~~la~~ plebaĉo ne kuntrinkas!

Preskaŭ tro forte vi fluas, fonto de l' ĝojo! Kaj ofte vi malplenigas la pokalon, ĉar vi ĝin volas plenigi!

Kaj ankoraŭ mi devas lerni pli humilan proksimiĝon: tro forte fluas al vi mia koro renkonten: —

Mia koro, sur kiu brulas mia somero, kurta, sunbrula, pezkora, feliĉega: kiel mia somera koro sopiras vian fridon!

Pasis la tarda tristo de mia printempo! Pasis la kolero de miaj neĝeroj en junio! Somero mi iĝis plene kaj somertagmezo!

Somere en supro kun fridaj fontoj kaj feliĉega silento: ho venu, amikoj miaj, ke la silento iĝu eĉ pli feliĉega!

Ĉar jen nia supro kaj nia hejmo: tro supre kaj krute ni loĝas por ĉiuj malpuraj kaj ilia soifo.

Turnu nur viajn purajn okulojn en la fonton de mia ĝojo, miaj amikoj! Kiel pro tio ĝi trubliĝus! Renkontenridu ĝi al vi kun sia puro.

Sur la arb' futuro ni konstruas nian neston; agloj nin solulojn nutros per siaj bekoj!

Vere, ne nutraĵo, kiun malpuruloj povus kunmanĝi! Fajron ili pensus vori kaj bruligi siajn buŝojn!

Vere, hejmon ĉi ni preta tenas ne por malpuruloj! Glacikavernon nia feliĉo signifus por iliaj korpoj kaj spiritoj!

Kaj kiel fortaj ventoj ni volas vivi super ili, najbaroj de l' agloj, najbaroj de l' neĝo, najbaroj de l' suno: tiel vivas fortaj ventoj.

Kaj ventosimile mi volas blovi iam inter ili kaj preni per mia spirito de ilia spirito la spiron: tiel volas mia futuro.

Vere, forta vento estas Zaratuŝtra por ĉiuj subebenoj; kaj tion li konsilas al siaj malamikoj kaj ĉio kraĉanta: „gardu vin kraĉi kontraŭ la vento!”

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la tarantuloj

Jen la tarantula kaverno! Ĉu vi volas vidi ĝin mem? Jen pendas ĝia reto: tuŝu ĝin, ke ĝi ekstremu.

Jen venas ĝi volonte: bonvenu, tarantulo! Nigra kuŝas sur via dorso via triangulo kaj simbolo; kaj mi vidas ankaŭ, kio kuŝas en via animo.

Venĝo kuŝas en via animo; kie vi mordas, kreskas nigra skabio; per venĝemo via veneno turnas la animon!

Tiele mi parolas parabole al vi, kiuj turnas la animojn, predikantoj de la egaleco! Tarantuloj vi estas kaj kaŝitaj venĝemuloj!

Sed viajn kaŝojn mi jam sublumigos: tiam mi ridas en vian vizaĝon mian ridadon de l' supro.

Tial mi distiras vian reton, ke via kolero logu vin el via

mensogokaverno, kaj ke via venĝo antaŭensaltu antaŭ vian vorton „justo“.

Ĉar ke la homo estu savita de la venĝo: jen por mi la ponto al la supera espero kaj ĉielarko post longa fulmotondro.

Sed alie vere volas la tarantuloj. „Jen ĝuste por ni justeco, ke la mondo pleniĝu de la fulmotondroj de nia venĝo“ — tiel ili parolas inter si.

„Venĝi ni volas kaj moki ĉiujn al ni ne egalajn“ — tiel ĵuras la tarantulaĵoj.

„Kaj „volo al egaleco“ estu plu la nomo de la virto; kaj kontraŭ ĉio havanta potencon ni ekkriados!“

Vi predikantoj de l' egaleco, la tirana frenezo de l' senpotenco do krias el vi al egaleco: **via sekretega tiranemo maskas sin do en virtevertoj!**

Kolera vanto, maskita envio, eble vanto kaj envio de viaj patroj: el vi ĝi erupcias kiel flamo kaj kiel frenezo de l' venĝo.

Kion la patro silentis, en la filo ekparolas; kaj ofte mi trovis la filon la malkaŝita sekreto de l' patro.

La entuziasmulojn ili similas: sed **ne la koro ilin entuziasmigas** — sed la venĝo. Kaj kiam ili iĝis fajnaj kaj fridaj, ne la spirito, sed la venĝo ilin igas fajnaj kaj fridaj.

La envio gvidas ilin ankaŭ sur pensistajn padojn; kaj jen la signo de ilia envio — ĉiam ili iras tro malproksimen, kial ilia laco fine devas dormi meti sin sur neĝon.

El ĉiu ilia plendo sonas venĝo, en ĉiu ilia laŭdo estas veo; kaj juĝisteco ŝajnas por ili feliĉego.

Tiel tamen mi konsilas vin, amikoj: malfidu ĉiujn punemulojn!

Jen popolo de malbona naturo kaj deveno; el iliaj vizaĝoj rigardas la mortpunisto kaj la esplorhundo.

Malfidu ĉiujn, kiuj parolas multe pri sia justeco! Vere, al iliaj animoj mankas ne nur mielo.

Kaj se ili nomas sin „la homoj bonaj kaj justaj“, forgesu ne, ke **por farizeeco mankas al ili nur — la potenco!**

Miaj amikoj, mi ne volas esti miskomprenata.

Ekzistas, tiaj kiaj predikas mian doktrinon de l' vivo: kaj samtempe ili estas predikantoj de egaleco kaj tarantuloj.

Ke ili parolas plaĉe al la vivo, kvankam ili sidas en sia kaverna, tiuj venenaraneoj, kaj deturnitaj de l' vivo: tion kaŭzas, ke ili volas per tio suferigi.

Per tio ili volas suferigi tiajn, kiaj nun havas la potencon: ĉar ĉe ili ankoraŭ la predikado de l' morto estas plej hejma.

Se estus alie, la tarantuloj instruus alie: kaj ĝuste iam iam estis la plejaj mondkalumniantoj kaj herezulbruligantoj.

Kun tiuj predikantoj de egaleco mi ne volas esti konfuzita. Ĉar tiel al mi parolas la ĝusteco: „la homoj ne estas egalaj“.

Kaj tiaj ili ankaŭ ne iĝu! Kio ja estus mia amo je l' superhomo, se mi parolus alie?

Dur mil pontoj kaj vojoj ili sin trudu al la futuro, kaj ĉiam pli da milito kaj malegaleco estu metata inter ili: tiel mi parolu mian grandan amon!

Bildojn kaj fantomojn ili ekeltrovi en sia malmikeco, kaj per siaj bildoj kaj fantomoj ili ankoraŭ luktu inter si la plej altan lukton!

Bona kaj malbona, riĉa kaj malriĉa, alta kaj malalta, kaj ĉiuj nomoj de l' valoroj: armiloj ili estu kaj tintaj signoj de tio, ke la vivo ĉiam denove devas sin venkpasi!

Supren ĝi volas sin konstrui per pilastroj kaj ŝtupoj, la vivo mem; en senlimajn malproksimojn ĝi volas vidi kaj en feliĉegajn belojn, — tial ĝi bezonas alton!

Kaj ĉar ĝi bezonas alton, ĝi bezonas ŝtupojn kaj interlukton de ŝtupoj kaj grimpantoj. Grimpi volas la vivo kaj grimpe sin venkpasi.

Kaj vidu nur, miaj amikoj! Ĝi kie estas la kaverne de l' tarantulo, leviĝas la ruinoj de malnova templo, — vidu nur per iluminataj okuloj!

Vere, kiu ĉi tie iam turis siajn pensojn ŝtone supren, la sekreton de l' vivo sciis kiel la plej saĝa!

Ke lukto kaj malsimilo estas eĉ en la beleco kaj milito kaj

potenco kaj superpotenco; tion li al ni instruas per la plej klara simbolo.

Kiel sin de ĉi tie rompas kupolo kaj arko, en lukto: kiel ili strebas interlukte kun lumo kaj ombro, die-strebantaj — Tiel memfidaĵ kaj belaj ankaŭ ni malamiku, miaj amikoj! Die ni strebu interlukte! —

Ve! Jen mordis min mem la tarantulo, mia malnova malamikino! Die memfida kaj bela ĝi mordis en mian fingron?

„Puno estu kaj justo — tiel ĝi pensas: ne vane ĉi tie li kantos himnokantojn de la malamikeco!

Jes, ĝi sin vengis! Kaj vĉ! nun per sia vengĉ ĝi turniĝemigos ankaŭ mian animon.

Sed por min teni ne turniĝanta, miaj amikoj, fiksus min ĉe ĉi tiun pilastron! Preferas mi esti pilastro de la turniĝo ol vertiĝo de la vengemo!

Vere, ne vartiĝa kaj turniĝa vento estas Zaratuŝtra; kaj kian li estas dancisto, tamen neniam tarantula dancisto! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la famaj saĝuloj

La popolon vi servis kaj la superstiĉon de la popolo, vi fama saĝuloj ĉiuj! — kaj ne la veron! Kaj ĝuste tial oni vin honoris.

Ankaŭ tial oni toleris vian malkredon, ĉar ĝi estis moko kaj ĉirkaŭvojo al la popolo. Tiel la mastro lasas siajn sklavojn kaj ilian troaŭdacon eĉ ĝuas.

Sed kiun la popolo malamas, estas kiel lupo por la hundoj: li estas la libera spirito, la kontraŭĉenulo, la neadoranto, la arbarano.

Lin ĉasi el lia kaŝejo — tion ĉiam la popolo nomis „justemo“: kontraŭ lin ili incitas ankoraŭ nun siajn hundojn plej akcidentajn.

„Ja la vero estas tie; la popolo ja estas tie! Ve, ve al la serĉantoj!" — tiel aŭdiĝis de prae.

Vian popolon vi volis pravigi en ĝia adorado: fion vi nomis „vola al vero", vi famaj saĝuloj!

Kaj via koro ĉiam diris al si: „el la popolo mi venis: el tie al mi venis ankaŭ la voĉo de Dio."

Obstinaj kaj ruzaj, azenaj, vi ĉiam la popolon **porpledis**.

Kaj multaj potenculoj, kiuj volis bone veturi kun la popolo, bridis antaŭ siajn ĉevalojn krome — azenaĉon, faman saĝulon.

Kaj nun mi volas, famaj saĝuloj, ke fine vi tute forĵetu la haŭton leonan.

La haŭton de rabobesto buntmakula, kaj la kaŝvizago de esploranto, serĉanto, konkeranto!

Aĉ, por ke mi ekkredu vian veremon, vi devus unue frakasi vian volon adoran.

Verema — mi nomas tiun, kiu iras en sendiajn dezertojn kaj frakasis sian adoran koron.

En la flava sablo kaj sunbruligita li ja strabas soife la fontoriĉajn insulojn, **kie vivuloj** ripozas sub arboj mallumaj.

Sed lia soifo lin ne persvadas egaliĝi al tiuj komfortemuloj: ĉar kie estas oazoj, estas ankaŭ idolobildoj.

Malsata, rabforta, sola, **sendia**: tia sin volas la leona volo.

Libera de la feliĉo servista, savita de dioj kaj adoroj, sentima kaj timiga, granda kaj sola: tia estas la volo de l' veremulo.

En la dezerto loĝis de prae la veremuloj, la liberaj spiritoj, mastroj de la dezerto; sed en la urbo loĝas la bone nutrataj, famaj saĝuloj, — la tirbestoj.

Ĉiam ili ja tiras azene — la ĉaron de la **popolo**!

Ne, ke pro tio mi ilin koleras: sed servistoj kaj briditoj ili restas, eĉ se ili **brilas pro ora brilo**.

Kaj ofte, ili estis servistoj bonaj kaj laŭdindaj. Ĉar tiel parolas la virto: „sed vi devas esti servisto, serĉu tiuj, kiun via servo plej utilos!

La spirito kaj virto de via mastro kresku, ĉar vi estos lia

servisto: tiel kreskas vi mem pro liaj spirito kaj virto!"

Kaj vere, vi famaj saĝuloj, vi servistoj de la popolo! Vi mem kreskis pro la popolaĵ spirito kaj virto — kaj la popolo pro vi! Por via honoro mi diras tion!

Sed popolo vi restas **por mi** eĉ en viaj virtoj, popolo miopa, — popolo, kiu ne scias, kio estas spirito!

Spirito estas la vivo, kiu mem tranĉas tra l' vivo: per memturmento ĝi pliigas la propran scion, — ĉu tion vi jam scias?

Kaj la feliĉo de l' spirito estas: esti sanktoleita kaj larme konsekrita oferbesto, — ĉu tion vi jam scias?

Eĉ la blindo de l' blindulo kaj lia serĉado kaj palpado atestu la potencon de l' suno, en kiun li vidis, — ĉu tion vi jam scias?

Kaj per montoj la scianto lernu konstrui! Malgravas, ke l' spirito montojn formovas, — ĉu tion vi jam scias?

Vi scias, de la spirito nur la fajreron: sed vi vidas ne la amboson, kiu ĝi estas, kaj ne la teruron de ĝia martelo!

Vere, la fieron de l' spirito vi ne konas! Sed eĉ malpli vi tolerus la spiritan modestecon, se iam ĝi **volus** paroli!

Kaj neniam ankoraŭ vi kuraĝis ĵeti vian spiriton en kavon de neĝo: por tio vi ne estas sufiĉe varmega! **Tial** vi ankaŭ ne konas la ravojn de ĝia fridego.

Sed en ĉio vi kondutas tro intime kun la spirito; kaj la saĝon vi faris ofte malriĉulejo kaj malsanulejo por etaj poetoj.

Vi ne estas agloj: tial vi ankaŭ ne spertis la feliĉon en la timo de l' spirito. Kaj kiu ne estas birdo, ne nestu super abismoj.

Vi estas tepidaj; sed frida fluas ĉiu profunda ekkono. Fridegaj estas la plej profundaj fontoj de l' spirito: kuraco por varmegaj manoj kaj agantoj.

Honestaj jen vi staras kaj rigidaj kaj rektadorsaj, vi famaj saĝuloj! — vin pelas ne **forta** vento kaj volo.

Ĉu neniam vi vidis veturi sur la maro velon, ŝvelantan kaj rondan, tremantan pro la sovaĝo de l' vento?

Tiun velon similante, tremante pro l' sovaĝo de l' spirito,

velas sur la maro mia saĝo — mia sovaĝa saĝo! —

Sed vi servistoj de l' popolo, vi famaj saĝuloj, — kiel vi povus iri kun mi! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La noktokanto

Noktas: nun parolas pure ĉiuj saltaj fontoj. Kaj ankaŭ mia animo estas salta fonto.

Noktas: nur nun vekigas ĉiuj kantoj de amantoj. Kaj ankaŭ mia animo estas kanto de amanto.

Io nesilentigita, nesilentigebla estas en mi: tio volas havi voĉon. Dezir' je amo estas en mi: ĝi **parolas mem** la lingvon de l' amo.

Lumo estas mi: aĥ, se mi estus nokto! Sed jen mia solo, ke min zonas lumo.

Aĥ, se mi estus malluma kaj nokta! Kiom mi suĉus la brustojn de l' lumo!

Kaj eĉ vin mi volus beni, vi etaj brilaj steloj kaj lampiroj supraj! — kaj esti feliĉa pro viaj lumdonacoj.

Sed mi vivas en mia propra lumo, mi retrotrinkas la flamojn, kiuj el mi vulkanas.

Mi ne konas la feliĉon de l' prenanto; kaj ofte mi sonĝas, ke ŝteli devas esti pli feliĉa ol preni.

Je mia malriĉo, ke mia mano neniam ripozas de l' donacado; jen mia envio, ke mi vidas atendantajn okulojn kaj la klarajn noktojn de l' sopiro.

Ho malfeliĉo de ĉiuj donacantoj! Ho mallumiĝo de mia suno! Ho deziro je deziro! Ho **malsatego dum la satiĝo!**

Ili prenas de mi: sed ĉu mi tuŝas ankoraŭ ilian animon? Fendo estas inter doni kaj preni; kaj la plej eta fendo estas malplej superpontebla.

Malsato kreskas el mia belo: suferigi mi volus miajn lumigitojn, prirabi mi volus miajn aldonaditojn: — tiom mi malsatas malbonecon.

La manon reprezente, kiam jam la manon ĝi renkontas; hezitante kvazaŭ akvofalo, kiu hezitas ankoraŭ dum la falo: — tiom mi malsatas malbonecon.

Tian venĝon elpensas mia pleno; tia ruzo fontas el mia solo.

Mia feliĉo pro l' dono mortis dum la dono, mia virto laciĝis pro si mem pro sia troabundo!

Kiu ĉiam donas, riskas perdi la puŝoron; kiu ĉiam dividas, ties mano kaj koro kaliĝis pro l' nura divido.

Mia okul' ne plu fluigas pro l' puŝoro de l' petantoj; mia mano iĝis tro dura por la tremetado de plenaj manoj.

Kial venis la larmo sur mian okulon kaj la graso sur mian koron? Ho soleco de ĉiuj donacantoj! Ho silentemo de ĉiuj lumantoj!

Multaj sunoj cirkulas en la soleca spaco: al ĉio malluma ili parolas per sia lumo, — al mi ili silentas.

Ho tio estas la malamikeco de l' lumo kontraŭ lumanto: senkompata ĝi ŝanĝas siajn orbitojn.

Maljusta kontraŭ lumantoj en la plej profunda koro, frida kontraŭ sunoj, — tiel cirkulas ĉiu suno.

Tempestosimile la sunoj flugas siajn orbitojn, jen ilia cirkulado. Sian pete ne turneblan volon ili sekvas, jen ilia frido.

Ho, nur vi, mallumuloj, vi noktuloj, kreas varmon el lumanto! Ho nur vi trinkis lakton refreŝigan el la mamoj de la lumo!

Aĥ, glacio min ĉirkaŭas, mia mano brulas pro glacieco! Aĥ, en mi estas soifo, kiu sopiras vian soifon!

Noktas: aĥ, ke mi devas esti lumo! Kaj soifo je nokteco! Kaj soleco!

Noktas: nun parolas pure ĉiuj saltaj fontoj. Kaj ankaŭ mia animo estas salta fonto.

Noktas: nun vekigas ĉiuj kantoj de amantoj. Kaj ankaŭ mia animo estas kanto de amanto. —

Tiele kantis Zaratuŝtra.

La dancokanto

Iun vesperom Zaratuŝtra kun siaj disĉiploj iris tra la arbaro; kaj kiam li serĉis fonton, ĵen li venis sur verdan herbejon, silente ĉirkaŭatan de arboj kaj boskoj; tie knabinoj dancis kune. Tuj kiam la knabinoj ekkonis Zaratuŝtran, ili ĉesis danci; sed Zaratuŝtra alproksimiĝis ilin kun amikaj gestoj kaj parolis tiujn vortojn:

„Ne ĉesu danci, vi knabinoj belaj! Ne ludfuŝanto venis al vi kun malica rigardo, ne knabinmalamiko.

Defendanto de Dio mi estas antaŭ la diablo: tiu ja estas la spirito de l' pezo. Kiel, vi malpezaj, mi malamikus al diaj dancoj? Aŭ al knabinaj piedoj kun belaj artrikoj?

Ja mi estas arbaro kaj nokto de nigraj arboj: sed kiu ne timas mian mallumon, trovas ankaŭ rozajn deklivojn sub miaj cipresoj.

Kaj krome li trovas eblege la etan dion, plej karan al la knabinoj: apud la fonto li kuŝas, silenta, fermokula.

Vere, dum klara tago ekdormis la pigrulo! Ĉu li ĉasis tro multe papiliojn?

Ne koleru min, vi belaj dancantinoj, kiam la dieton mi iom disciplinu! Krios kaj ploros li, — sed ridiga li estas eĉ plorante!

Kaj larmokule li vin petos danci; kaj mi mem kantos kanton por lia danco:

Dancan kaj mokan kanton pri la spirito de l' pezo, mia plejsupra moŝtego diabla, nomata „la mastro de l' mondo“.

Kaj tio estis la kanto, kiun kantis Zaratuŝtra, kiam Kupido kaj la knabinoj dancis kune:

En vian okulon ĵus mi vidis, ho Vivo! Kaj en la nesondeblom mi ŝajnis sinki.

Sed vi min eltiris per ora hoko; moke vi ridis, kiam mi nomis vin nesondebla.

„Tiel parolas ĉiuj fiŝoj, vi parolis; kion ili ne sondas, estas nesondebla.

Sed nur ŝanĝigema mi estas kaj sovaĝa kaj en ĉio virino, ne virto:

Cu min vi viroj nomas ,la Profundulino' aŭ ,la Fidelulino', ,la Eternulino' aŭ ,la Sekretulino'.

Sed vi viroj donas al ni ĉiam viajn proprajn virtojn — ho vi virtuloj!"

Tiel ridis ŝi, la nekreblulino; sed mi kredis neniam ŝin kaj ŝian ridon, kiam ŝi parolis malbone pri si mem.

Kaj kiam sen aliaj mi parolis kun mia sovaĝa saĝo, ŝi diris al mi kolere: „Vi volas, vi deziras, vi amas, nur tial vi la vivon laŭdas!"

Preskaŭ mi respondis kolere kaj diris la veron al la kolerulino; kaj oni ne povas paroli pli kolere, ol „diri la veron" al sia saĝo.

Tiel ja statas inter ni tri. Funde mi amas nur la vivon — kaj, vere plej, kiam mi ŝin malamas.

Ke tamen la saĝon mi bonumas kaj ofte tro bonumas: tion kaŭzas, ke ŝi min tre memorigas pri la vivo!

Ŝi havas ~~ŝin~~ okulon, ŝian ridon kaj eĉ ŝian oran hokon: kiel min ne impresus, ke ambaŭ tiom sin similas?

Kaj kiam iam min la vivo demandis: „Kiu tamen estas la saĝo?" — mi respondis diligente: „Aŭ jes! la saĝo!"

Oni sciigas ŝin kaj ne sattrinkas, oni rigardas tra vualoj, oni ĉesas per retoj.

Cu ŝi bela? Kiom mi scias! Sed eĉ la plej aĝajn karpojn per ŝi oni logas.

Ŝanĝigema ŝi estas kaj ribela: ofte mi ŝin vidis mordeti siajn lipojn kaj tiri la kombilon kontraŭ la direkto de la haroj.

Eble ŝi estas kolera kaj falsa, kaj antaŭ ĉio virino; sed

kiam ŝi parolas malbone pri si mem, ĝuste tiam ŝi tentlogas plej."

Kiam tion mi diris al la vivo, ŝi ridis malice kaj fermis la okulojn. „Pri kiu vi do parolas?" ŝi diris, „eble pri mi?"

Eĉ se vi pravus, tion oni tiel diras rekte al mi! Sed nun parolu krome pri via saĝo!"

Ho, kaj nun vi denove malfermas la okulon, ho amata vivo! Kaj en la nesondeblon mi ŝajnis sinki denove. —

Tiele kantis Zaratuŝtra. Sed post kiam la danco finiĝis kaj la knabinoj foriris, li iĝis trista.

„La suno subiris jam longe, li diris fine; la herbejo estas malseka, el la arbaro venas frido.

Io nekonata min ĉirkaŭas kaj rigardas problempense. Ĉu! Ĉu vi ankoraŭ vivas, Zaratuŝtra?

Kial? Por kio? Pro kio? Kien? Kie? Kiel? Ĉu ne estas stulto plu vivi? —

Ho amikoj miaj, la vespero tiel min demandas. Pardonu mian malgajecon!

Vesperiĝis: pardonu al mi l' vesperiĝon!"

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La tombokanto

„Jen la tombinsulo silentema: tie estas ankaŭ la tomboj de mia juneco. Tien mi volas porti ĉiamverdan kronon de la vivo."

Tiel ankore konkludante mi veturis sur la maro.

Ho vi, vizaĝoj kaj vizioj de mia junco! Ho, vi rigardoj de l' amo ĉiuj, vi diaj momentoj! Kiel baldaŭ vi mortis por mi! Mi memoras vin hodiaŭ kiel miajn mortintojn.

De vi, miaj amataj mortintoj, venas al mi dolĉaodoro, liberiganta koron kaj larmojn. Vere, ĝi timigas kaj liberigas la koron de l' sola ŝipano.

Eĉ nun mi estas la plej riĉa kaj enviinda — mi, la plej sola! Ĉar mi havis vin ja, kaj vi havas min ankoraŭ: diru: al kiu, kiel al mi, falis tiaj rozopomoj de l' arbo?

Eĉ nun mi estas heredanto kaj tero de via amo, floranta por via memoro pro buntaj sovaĝaplantaj virtoj, ho vi amegatoj!

Ho ni estis faritaj por resti proksimaj al ni, vi amindaj fremdaj mirindaj; kaj ne timbirde vi venis al mi kaj mia deziro — ne, fidela al fidela!

Jes, por fideleco faritaj, kiel mi, kaj por intimaj eternecoj: nomu mi vin nun laŭ via malfidelo, vi diaj rigardoj kaj momentoj: ne alian nomon mi ankoraŭ lernis.

Vere, tro baldaŭ vi mortis por mi, vi fuĝintoj. Tamen ne vi fuĝis min, nek mi fuĝis vin: senkulpaj ni estas al ni en nia malfidelo.

Por min mortigi, oni sufokis vin, kantbirdoj de miaj esperoj! Jes, en vin, amatoj, la malico ĉiam pafis sagojn — por trafi koron mian!

Kaj ĝi trafis! Ja vi estis eĉ tiam mia plej korkara, mia posedo kaj mia obsedo: tial vi devis morti junaj kaj tro frue!

En la plej vundeblan, kiun mi posedis, oni pafis la sagon: tio estis vi, kies haŭto similas grason kaj eĉ pli l' rideton, kiu mortas pro rigardo!

Sed tiun vorton mi parolu al miaj malamikoj: kio estas ĉia hommurdado kontraŭ tio kion vi faris al mi!

Ion pli malbonan vi faris al mi ol ĉia hommurdado; ion neredoneblan vi prenis de mi: — tiel mi parolas al vi, miaj malamikoj!

Murdis vi ja la vizaĝojn kaj la plej karajn miraklojn de mia juneĉo! Miajn ludkunulojn vi prenis de mi, la beatajn spiritojn! Por ilia memoro mi metas la jenan koronon, la jenan malbenon.

La jenan malbenon al vi, miaj malamikoj! Mian eternon vi faris ja kurta, kiel tono frakasiĝas en frida nokto! Nur kiel eklumo de diaj okuloj ĝi venis al mi, — kiel momento!

Tiel dum la bona horo parolis mia puro: „diaj estu al mi ĉiuj estuloj.”

Jen vi surprizatakis min per malpuraj fantomoj: aĥ, kien fuĝis nun tiu bona horo!

„Ĉiuj tagoj al mi sanktu” — tiel parolis iam la saĝo de mia junaĝo: vere, parolo de ĝoja saĝo!

Sed jen vi ŝtelis, malamikoj, miajn noktojn kaj vendis ilin kiel sendorman turmenton: aĥ, kien fuĝis nun tiu ĝoja saĝo?

Iam mi deziris feliĉajn birdosignojn: jen vi gvidis strigaĉon sur mian vojon, fiaĉan. Aĥ, kien fuĝis mia milda deziro?

Ĉian naŭzon mi iam ĵuris rezigni: jen vi turnis miajn proksimulojn kaj plejproksimulojn en pustuberojn. Aĥ kien fuĝis mia plej nobla promeso?

Blinda mi iam iris vojojn feliĉegajn: jen vi ĵetis malpuraĵojn sur la vojon de l' blindulo: kaj nun min naŭzas la iama blindulvojo.

Kaj kiam mi faris mian plej malfacilan kaj festis la triumfon de miaj venkpasoj: jen vi instigis tiujn min amantajn kriegojn, ke mi ilin plej veigas.

Vere, jen ĉiam mia farado: vi galigis mian plej belan mielon kaj la rikolton de miaj plej bonaj abeloj.

Al mia mildo vi sendis ĉiam la plej brutalajn almozulojn; ĉirkaŭ mian kompaton vi puŝis ĉiam la plej senkuracajn senpudorulojn. Tiel vi vundis mian virton en ĝia kredo.

Kaj kiam mi metis mian plej sanktan kiel oferon: tuj via „pieco” kromdonis siajn pli grasajn donacojn: tiel ke en la vapor’ de via graso mia plej sankta sufokiĝis.

Kaj iam mi volis danci, kiel mi neniam dancis: super ĉiujn ĉielojn mi volis danci. Tiam vi persvadis mian plej karan kantiston.

Kaj jen ekkantis li obtuzan tristan melodion: aĥ ĝi hupis en miajn orelojn, kiel obtuza korno!

Murdema kantisto, ilo de l' malbono, senkulpega! Jam mi staris preta por la plej bona danco: tiam vi per viaj tonoj murdis mian ravon!

Nur dum la danco mi scipovas paroli la simbolon de l' plej sublimaj aferoj: — kaj nun mia plej sublima simbolo restis neparolita en miaj membroj.

Neparolita kaj nesavita restis mia plej sublima espero!

Kiel tion mi eĉ nur toleris? Kiel mi venkis kaj venkpasis tiajn vundojn? Kiel mia animo reviviĝis el tiuj tomboj?

Jes, io nevundebla, neentombigebla estas en mi, io rok-eksplodiga: tio estas mia volo. Silenta ĝi promenas kaj senŝanĝa tra la jaroj.

Sian iron ĝi volas iri sur miaj piedoj, mia malnova volo: kordura estas ĝi kaj nevundebla.

Nevundebla mi estas nur sur mia kalkano. Eĉ nun vi vivas plu kaj restas la identa, pacienciga! Ĉiam ree savrompis vi tra ĉiujn tombojn!

En vi vivas plu la nesavito de mia juneco; kaj kiel vivo kaj juneco vi sidas esperante ĉi sur flavaj tombruinoj.

Jes, ankaŭ nun vi ĉiujn tombojn detruas: benon al vi, mia volo! Nur kie estas tomboj, okazas reviviĝoj. —

Tiele kantis Zaratuŝtra.

Pri la memvenkpaso

„Volo je l' vero“, ĉu nomas vi, saĝegaj, tion kio vin pelas kaj fervorigas?

Volo je l' pensebleco de ĉio estanta: tia mi nomas vian volon.

Ĉion estantan vi volis unue pensebligi: ĉar vi dubas pro bonaj motivoj, ĉu ĝi jam estas pensebla.

Sed al vi ĝi konformiĝu! Tiel volas via volo. Glata ĝi iĝu kaj obea al la spirito, kiel ĝia spegulo kaj imago.

Jen via tuta volo, vi saĝegaj, kiel volo je potenco; kaj ankaŭ kiam vi parolas pri bono kaj malbono kaj valorjuĝoj.

Krei volas vi la mondon, antaŭ kiu vi povus genui: tia estas via lasta espero kaj ebrio.

La malsaĝuloj male, la popolo, — similas la riveron, sur kiu barĝo pluen drivas; kaj en la barĝo sidas solenaj kaj maskitaj la valorojuĝoj.

Vian volon kaj viajn valorojn vi metis sur la riveron de l' iĝado; malnovan volon je potenco malkaŝas al mi, kion la popolo kredas bona kaj malbona.

Vi, saĝegaj, metis tiajn gastojn en la barĝon kaj donis al ili ornamon kaj noblajn nomojn; — vi kaj via dominanta volo!

Pluenportas nun la rivero vian barĝon; devas ĝi ĝin porti. Malgravas, ĉu la rompita ondo ŝaŭmas kaj kolero kontraŭparolas la kilon!

Ne la rivero estas via danĝero kaj la fino de viaj bono kaj malbono, vi saĝegaj: sed via volo mem, la volo je potenco, — la neelĉerpita krea vivovolo.

Sed por ke vi komprenu mian eldiron pri bono kaj malbono: mi volas al vi diri miajn vortojn pri l' vivo kaj pri la naturo de ĉio viva.

Ĉion vivan mi esploris, mi irs la plej grandajn kaj la plej malgrandajn vojojn por ekkoni ĝian naturon.

Per centobliga spegulo mi kaptis ĝian rigardon, kiam ĝia buŝo estis fermita: ke ĝia okulo al mi parolu. Kaj ĝia okulo parolis al mi.

Sed kie mi nur trovis ion vivan, mi aŭdis ankaŭ la parolon pri obo. Ĉio viva estas obeanta.

Kaj jen la dua: oni ordonas al tiu, kiu ne povas obei sin mem. Tia estas la natur' de ĉio viva.

Sed tio estas la tria, kiun mi aŭdis: ke ordoni estas pli malfacile ol obei. Kaj ne nur, ĉar la ordonanto portas la ŝarĝon de ĉio obeanta, kaj ke facile tiu ŝarĝo lin subpremas: —

Pravo kaj risko montriĝis al mi en ĉiu ordono; kaj ĉiam, kiam ĝi ordonas, io viva riskas sin mem per tio.

Eĉ kiam ĝi ordonas sin: eĉ tiam ĝi devas puniĝi pro sia ordono. Por sia propra leĝo ĝi devas iĝi juĝanto, venĝanto kaj

viktimo.

Kiel tio okazas! mi al mi demandis. Kio persvadas ĉion vivan obei kaj ordoni kaj obei eĉ ordonante?

Aŭskultu mian vorton, vi saĝegaj! Kontrolu serioze, ĉu mi penetris en la koron de la vivo, kaj en la radikojn de ĝia koro!

Kie mi trovis ion vivan, mi trovis la volon je potenco; kaj eĉ en la volo de l' servanto mi trovis la volon esti mastro.

Ke ion pli fortan servu io malpli forta, ĝin persvadas ĝia volo, kiu volas esti mastro de io eĉ pli malforta: nur tiun ĝojon ĝi ne volas eviti.

Kaj kiel ĉio malpli granda donas sin al io pli granda por havi ĝojon kaj potencon pro tio plej malgranda; tiel eĉ tio plej granda sin donas kaj riskas pro l' potenco — la vivon.

Jen la sindono de tio plej granda, ke ĝi estas risko kaj danĝero, kaj kubludado pri l' morto.

Kaj kie estas sinoferoj, servoj, amrigardoj: ankaŭ tie estas volo je l' mastreco. Sur ŝtelvojoj la pli febla ŝtelpenetras en la citadelon kaj la koron de plipotenculo — kaj tie ŝtelas la potencon.

Kaj tiun sekreton la vivo mem diris al mi: „Vidu, ĝi diris, mi estas tio, kio ĉiam devas sin venkpasi.”

Vere, vi nomas ĝin volo je genero aŭ strebo je celo, je io pli sublima, malproksima, multobla; sed ĉio ĉi estas ununura sekreto.

Preferus mi eĉ pereii ol rezigni tion ununuran; kaj vere, kie okazas pereco kaj folifalado, jen sin oferas vivo — pro potenco!

Ke mi devas esti lukto kaj iĝado kaj celo kaj interlukto de l' celoj; ho, kiu divenas mian volon, divenas ankaŭ, sur kiaj kurbaj vojoj ĝi devas iri!

Kion ajn mi kreas kaj kiom ajn mi ĝin amas, — baldaŭ mi devos esti malamiko de ĝi kaj mia amo: tion volas mia volo.

Kaj ankaŭ vi, ekkonanto, estas nur pado kaj piedspuro de mia volo: vere mia volo je potenco paŝas ankaŭ sur la piedoj de via volo je potenco!

Ne trafis vere la veron, kiu pafis al ĝi la vorton de ,volo je ekzisto' : tiu volo — ne ekzistas!

Ĉar: kio ne ekzistas, ne povas voli; sed kio ekzistas kiel povus voli ekzisti!

Nur kie estas vivo, estas ankaŭ volo: sed ne volo je l' vivo, sed — tion mi instruas — volo je potenco!

Multon la vivo estimas pli ol la vivon mem; sed el la estimado mem parolas — la volo je potenco!" —

Tiele instruis iam min la vivo; kaj per tio mi solvas por vi, saĝegaj, la enigmon de via koro.

Vere, mi diras al vi: bono kaj malbono nepereivaj — ne ekzistas! El si mem ĝi devas sin venkpasi ĉiam denove.

Per viaj valoroj kaj vortoj pri bono kaj malbono perfortas vi valorigantoj: kaj tio estas via kaŝita amo kaj la brilado, tremetado kaj transfluado de via animo.

Sed pli forta perforto kreskas el viaj valoroj kaj nova venkpasso: tio frakasas ovon kaj ovoŝelon.

Kaj kiu volas esti kreanto en bono kaj malbono: vere, unue li devas detrui kaj frakasi valorojn.

Tiel interligitas la plej alta malbono kaj la plej alta bono: sed tio lasta estas la kreanta. —

Parolu ni nur pri tio, vi saĝegaj, ĉu estas same malbone. Silentado estas pli malbona; ĉiuj silentataj veroj veneniĝas.

Kaj frakasiĝu ĉio, kion niaj veroj frakasi — povas! Multaj domoj restas ankoraŭ konstruendaj! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la sublimuloj

Silenta estas la fundo de mia maro: kiu divenus, ke ĝi kaŝas mokprovokajn monstrojn!

Neskuebla estas mia fundo: sed ĝi brilas pro drivantaj enigmoj kaj ridoj.

Sublimulon mi vidis hodiaŭ, solenulon, pentfaranton de l' spirito: ho kiom ridis mia animo pro lia malbeleco.

Kun ŝvelinta brusto kaj simila al la enspirantoj: tia jen li staris, la sublima, kaj silentema:

Ornamita per malbelaj veroj, lia ĉasopredo, kaj riĉa je ŝiritaj vestoj; ankaŭ multaj dornoj pendis sur li — sed ankoraŭ mi ne vidis rozon.

Ankoraŭ li ne lernis la ridadon kaj la belon. Trista ĉi tiu ĉasisto revenis el l' arbaro de la scio.

Revenis li de l' lukto kun sovaĝaj animaloj: sed el lia seriozo rigardas ankoraŭ sovaĝa animalo — nevenkita!

Kiel tigro saltvolanta staras li eĉ nun: sed mi ne ŝatas tiujn streĉitajn animojn, malamas mia gusto ĉiujn ĉi sinsoligintojn.

Kaj vi diras al mi, amikoj, ke oni ne luktu pri gustoj? Sed la tuta vivo estas lukto pri gustoj!

Gusto: tio estas samtempe pezo kaj pesilo kaj pesanto: kaj ve al ĉio viva, kio volus vivi sen lukto pri pezo kaj pesilo kaj pesanto!

Kiam laciĝus pro sia sublimo tiu sublimulo, nur tiam ekus lia belo, — nur tiam mi lin gustos kaj trovos bongusta.

Nur kiam li deturnos sin de si, li saltos super sian propran ombron — kaj vere! en sian sunon.

Tro longe li sidis en l' ombro, paliĝis la vango de l' pentofaranto de l' spirito; li preskaŭ malsatmortis pro l' atendoj.

Malestimon ankoraŭ esprimas lia okulo; kaj naŭzon kaŝas lia buŝo. Ja li nun ripozas, sed lia ripozo ankoraŭ ne metis sin en la sunon.

La taŭron li imitu, kaj lia feliĉo odoru laŭ tero, kaj ne laŭ malestimo de l' tero.

Kiel blankan virbovon mi volus lin vidi, kiel li tiras la plugilon blove kaj muĝe: eĉ lia muĝado laŭdu ĉion teran!

Malluma estas ankoraŭ lia vizaĝo: la ombro de l' mano ludas

sur ĝi. Subombra estas ankoraŭ la vido de lia okulo.

Lia ago mem ankoraŭ estas la ombro sur li: la mano mallumigas la aganton. Ankoraŭ sian agon li ne venkpasis.

Ja mi amas en li la nukon de l' taŭro: sed nun mi volas vidi ankaŭ la okulon de l' anĝelo.

Ankaŭ sian heroan volon li devas ankoraŭ mallerni: levita estu li, ne nur sublima: — la etero mem devus levi lin, senvolan!

Li bridis monstrojn, li solvis enigmojn: sed savi li devus ankaŭ siajn monstrojn kaj enigmojn: en ĉielajn infanojn li devus ilin turni.

Ankoraŭ lia scio ne lernis rideti kaj esti sen envio; ankoraŭ lia fluanta pasio ne eksilentis en beleco.

Vere, ne en sateco lia deziro silentu kaj submergiĝu, sed en beleco! La beleco decas al la grandeco de la grandaspirulo.

La brakon metinta sur la kapon: tia la heroo ripozu, tia li venkpasu eĉ sian ripozon.

Sed ĝuste por la heroo la belo estas la plej malfacila de ĉiuj aferoj. Neakirebla estas la belo por ĉiu fortvigla volado.

Malmulte pli multe, malmulte malpli multe: tio ĝuste estas ĉi tie multa, tio estas ĉi l' plej multa.

Stari kun malstreĉitaj muskoloj kaj lasita volo: jen la plej malfacila por vi ĉiuj, vi sublimaj!

Kiam la potenco iĝas graca kaj subenvenas en la videblon: belo mi nomas tian subenvenon.

Kaj de neniu krom de vi mi volas ĝuste belecon, vi fortega: via bono estu via lasta vinvenkpasso.

Ĉion malbonan mi al vi konfidas: tial mi volas de vi la bonon.

Vere, mi ofte ridis pri la malfortuloj, kiuj kredas sin bonaj, ĉar ili havas lamajn ungojn.

La virton de l' pilastro vi alstrebu: pli bela kaj tenera ĝi iĝas ĉiam, sed interne pli inerta kaj dura, ju pli ĝi leviĝas.

Jes, vi sublima, iam estu bela kaj rigardu vian propran belon sur spegulo.

Tiam via animo tremos pro diaj sopiroj; kaj adorado estas

eĉ en via vanto!

Jen ja la sekreto de l' animo: nur post kiam ĝin forlasis la heroo, alproksimiĝas ĝin, en sonĝo, — la superheroo. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la land' de l' civilizo

Tro foren flugis mi en la futuron: naŭzo min atakis.

Kiam mi vidis ĉirkaŭ mi, jen! la tempo estis mia sola samtempulo.

Tiam mi flugis returnen, hejmen — kaj ĉiam pli rapide: tiel mi venis al vi, nuntempuloj, kaj en la landon de l' civilizo.

Unuafoje mi kunportis por vi okulon kaj bonan deziron; vere kun sopiro ĉe l' koro mi venis.

Sed kio okazis al mi? Kiom ajn mi timis, — mi devis ridi! Neniam mia okulo vidis ion tiel buntan!

Mi ridis, ridadis, dum mia piedo ankoraŭ tremetis kaj ankaŭ mia koro: „ĉi tie estas ja l' patruj' de ĉiuj farbopotoj!" — diris mi.

Pentritaj per kvindek makuloj sur kapo kaj membroj: tiaj vi sidis je mia surprizo, vi nuntempuloj!

Kaj kun kvindek speguloj ĉirkaŭ vi, kiuj flatis kaj imitis vian kolorludon!

Vere, vi ne povus porti pli bonan maskon, vi nuntempuloj, ol vian propran vizaĝon! Kiu vin povus — ekkoni!

Plenskribitaj per la signoj de la pasinteco, kaj ankaŭ tiuj signoj surpentritaj per novaj signoj: tiaj vi vin bone kaŝis por ĉiuj signoklarigistoj!

Eĉ se oni estas renpenetristo: kiu kredas, ke vi havas renojn! El farboj vi ŝajnas bakitaj kaj el gluitaj afiŝoj.

Ĉiuj tempoj kaj popoloj vidas bunte el viaj vualoj: ĉiuj moroj kaj kredoj parolas bunte el viaj gestoj.

Kiu de vi forprenus vualojn kaj mantelojn kaj farbojn kaj gestojn: ĝuste sufiĉe li tenus por timigi per tio la birdojn.

Vere, mi mem estas la timigita birdo, kiu vin iam vidis nudaj kaj senfarbaj; kaj mi forflugis, kiam la skeleto voksignis min pri amo.

Preferus mi eĉ esti taglaboristo en la subtera mondo kaj ĉe l' ombroj de l' paseo! Pli grasaj kaj plenaj ol vi estas ja eĉ la subteruloj!

Tio, ja tio amaras al mia interno, ke mi vin toleras nek nudaj nek vestitaj, vi nuntempuloj!

Ĉio malhejma de l' futuro, kaj ĉio iam timiginta forflugintajn birdojn, estas vere eĉ pli hejma kaj intima ol via „realo“.

Ĉar tiel vi parolas: „Realismaj ni estas plene, kaj sen kredo kaj superstiĉo: tiel vi fieras — aĥ, vi, fi-eraj!

Nu, kiel vi povus kredi, vi buntpentritaj! — kiuj estas pentraĵo de ĉio iam kredita!

Paŝantaj malpruvoj de la kredo mem vi estas, kaj membro-rompantoj de ĉiuj pensoj. Nekredindaj: tiaj mi vin nomas, vi realismaj!

Ĉiuj tempoj klaĉas kontraŭ si en viaj mensoj; kaj la revoj kaj klaĉoj de ĉiuj tempoj estis pli realaj ol via vekiteco!

Malfekundaj estas vi: tial al vi mankas kredo. Sed kiu devis krei, ĉiam havis ankaŭ siajn prediktajn sonĝojn kaj stelosignojn — kaj kredis kredon! —

Vi estas duonapertaj pordoj, ĉe kiuj atendas entombigistoj. Kaj tio estas via realo: „ĉio meritas, ke ĝi pereas.“

Aĥ, kiaj vi aspektas, malfekundaj, kiel magraj ĉe la ripoj! Kaj multaj el vi tion eĉ mem komprenetis.

Kaj ili parolis: „eble dio, kiam mi dormis, deprenis de mi ion sekrete? Vere, sufiĉe por fari el tio virineton!

Mirakla estas la malriĉo de miaj ripoj!“ tiel parolis jam multaj nuntempuloj.

Jes, ridigas vi min, vi nuntempuloj! Kaj precipe, se vi miras pri vi mem!

Kaj ve mi, se mi ne povus ridi pri via miro, kaj devus engluti ĉion naŭzan el viaj pokaloj!

Sed tiel mi volas pensi pri vi malpli peze, ĉar mi devas porti ion pezan; kaj kiom gravas al mi, se skaraboj kaj insektoj eksidas sur mia pakaĵo!

Vere, ne pro tio ĝi iĝu al mi pli peza! Kaj ne el vi, nuntempuloj, venu al mi la granda laceco. —

Aĥ, kien ankoraŭ mi nun grimpu kun mia sopiro! El ĉiuj montoj vidante mi serĉas patrujojn.

Sed hejmlandon mi trovis nenie: vagema mi estas en ĉiuj urboj kaj pasema ĉe ĉiuj pordoj.

Fremdaj, mokindaj mi trovas la nuntempulojn, al kiuj min ĵumpelis la koro; kaj forpelita mi estas el miaj patrujoj.

Do amas mi nun nur mian infanujon nemalkovritan en maro malproksimega; ĝin mi ordonas mian velon serĉadi kaj serĉi.

Al miaj infanoj mi volas punpagi, ke mi estas infano de miaj gepatroj: kaj al la tuta futuro — tiun nuntempon!

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la senmakula kono

Kiam hieraŭ la luno suriris, mi imagis, ke li volas naski sunon; tiel larĝa kaj graveda li kuŝis sur la horizonto.

Sed mensogis li al mi sian gravedecon: kaj prefere mi kredas la viron en la luno ol la virinon.

Vere, ankaŭ malmulte viro estas tiu timema noktrevulo. Vere, kun malbona konscienco li promenas sur la tegmentoj.

Ĉar libida, envia estas la monaĥo en la lundo, libidas la teron kaj ĉiujn ĝuojn de amantoj.

Ne, mi lin ne ŝatas, tiun virkaton sur la tegmentoj! Naŭzas min ĉiuj, kiuj ŝteliras ĉirkaŭ duonfermitaj fenestroj!

Pia kaj silentema li paŝas sur stelotapiŝo: sed mi ne ŝatas ĉiujn silentirajn virajn piedojn, ĉe kiuj ne tintas sprono.

La iro de ĉiu sincerulo parolas; sed la kato forŝteliras sur la tero. Jen, kate la luno venas kaj nesincere.

Tiun simbolon mi donas al vi sentemaj hipokrituloj, vi „purkonuloj"! Vin mi nomas — libidaj!

Ankaŭ vi amas la teron kaj ĉion teran: mi divenas vin bone! — sed honto estas en via amo kaj malbona konscienco, — la lunon vi similas!

Al malestimo de l' tero oni persvadis vian spiriton, sed ne viajn intestojn: sed ili estas la plej forta en vi!

Kaj nun via spirito hontas, ĉar ĝi kompleksas viajn intestojn, kaj iras vojojn kaŝajn kaj mensogajn pro propra honto.

„Estus por mi plej sublime, — tiel parolas al si via mensoga spirito — rigardi la vivon sen deziro kaj ne hundosimile kun lango pendanta.

Feliĉi per la vidado, kun volo mortinta, sen kapto kaj deziro de egoismo — kun frida cindrogriza tuta korpo, sed kun ebriaj lunokuloj!

Amus mi plej, — tiel sin tentas la tentito — ami la teron, kiel la luno ĝin amas, kaj nur okule palptuŝi ĝian belecon.

Tion mi nomu la senmakula kono de ĉiuj aĵoj, ke pri l' aĵoj mi volas nenion krom rajti kuŝi antaŭ ili kiel spegulo kun cent okuloj." —

Ho vi sentemaj hipokrituloj, vi libiduloj! Mankas al vi la senkulpeco en la deziro: tial nun vi kalumnias la deziron!

Vere, ne kiel kreantoj, generantoj, iĝemuloj vi amas la teron!

Kie estas senkulpeco? Kie estas la volo je generado. Kaj kiu volas krei super sin mem, havas la plej puran volon.

Kie estas beleco? Kie mi devas voli per mia tuta volo; kie mi volas ami kaj pereji, por ke bildo ne nur restu bildo.

Ami kaj pereji: ili rimas sin de eternecoj. Volo je amo: jen esti preta ankaŭ por la morto. Tiel mi parolas al vi malkuraĝuloj!

Sed nun via kastrita strebado volas nomiĝi „kontemplemo"! Kaj kion oni povas palpi per malkuraĝaj okuloj, oni baptu „bela"! Ho vi malpurigantoj de noblaj nomoj!

Sed jen estu via malbeno, vi senmakulaj, vi purkonantoj, ke neniam vi naskos, eĉ kiam larĝaj kaj gravedaj vi kuŝos sur la horizonto!

Vere, vi plenigas la buŝon per noblaj vortoj: kaj ĉu ni kredu, ke via koro transfluas, vi mensoguloj?

Se miaj vortoj estas vortoj etaj, malestimataj, kurbaĵoj: volonte mi levprenas la subtabliĝaĵojn de via manĝo.

Ĉiukaze mi povas per ili — diri la veron al hipokrituloj! Jes, miaj fiŝostoj, mituloj kaj pikilfolioj — tiklu la nazon al hipokrituloj!

Putrinta aero estas ĉiam ĉirkaŭ vi kaj viaj manĝoj: viaj libidaj pensoj, viaj mensogoj kaj sekretoj ŝvebas ja en la aero!

Kuraĝu do kredi vin mem — vin kaj viajn intestojn! Kiu ne kredas sin mem, mensogas ĉiam.

Dian tromphaŭton vi surmetis, vi „puruloj": en dia tromphaŭto rampaĉis via anelidaĉo.

Vere, vi trompas, vi „kontemplemaj"! Ankaŭ Zaratuŝtran iam trompis viaj diaj haŭtoj; ne divenis li l' serpentserpentumadon, kiu ilin plenigis.

Dian animon mi iam imagis vidi ludi en viaj ludoj, vi purkonantoj! Ne pli bonan arton mi iam konis ol viajn artojn!

Serpentan malpuraĵon kaj odoraĉon kaŝis al mi la distanco; kaj ke lacerto ruza ĉirkaŭrampaĉis libide.

Sed mi al vi proksimiĝis: jen venis la tago por mi — nun ĝi venas por vi, — finiĝis la amaĉo de l' luno!

Vidu nur! Kaptita kaj pala li staras — antaŭ la aŭroro!

Ĉar jam venas ŝi, la brulanta, — ŝia amo je l' tero venas! Senkulpeco kaj kreodeziro estas la tuta suna amo.

Vidu nur, kiel malpacience ŝi venas trans la maron! Ĉu vi ne sentas la soifon kaj la varmegan spiron de ŝia amo?

La maron ŝi volas suĉadi kaj ĝian profundon trinki al si

supren: jen levas sin la deziro de l' maro kun mil mampintoj.

Volas ĝi, ke ĝin kisu kaj suĉu la soifo de l' suno: volas ĝi iĝi aero kaj alto kaj pado de l' lumo kaj lumo mem!

Vere, sunosimile mi amas la vivon kaj ĉiujn profundajn marojn.

Kaj tion mi nomas ekkono: ĉio profunda supreniru — al mia supro! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la sciencistoj

Kiam mi kuŝis dormante, ŝafo manĝadis la hederkoronon de mia kapo, manĝis kaj diris krome: „Zaratuŝtra ne plu estas sciencisto.”

Ĝi diris kaj foriris kverela fiera. Infano al mi ĝin rakontis.

Volonte mi kuŝas ĉi tie, kie l' infanoj ludas, apud la rompita muro, sub kardoj kaj ruĝaj papavroj.

Sciencisto mi estas eĉ nun por l' infanoj kaj ankaŭ por la kardoj kaj ruĝaj papavroj. Senkulpaj ili estas, eĉ en sia malbono.

Sed por la ŝafoj mi ne plu estas tia: tion volas mia sorto — benata ĝi estu!

Ĉar jen la vero: eliris mi el la domo de l' sciencistoj, kaj la pordon krome mi ĵetfermis malantaŭ mi.

Tro longe mia animo sidis malsata ĉe ilia tablo; ne, kiel ili, mi estas dresita por l' ekkonado kiel por nuksorompado.

Liberon mi amas kaj la aeron sur freŝa tero; preferus mi eĉ dormi sur bovohaŭtoj ol sur iliaj dignoj kaj respektindoj.

Mi estas tro varma kaj brulas pro propraj pensoj; ofte mi preskaŭ perdus la spiron. Tiam mi devas iri liberen kaj for el ĉiuj polvokovritaj studejoj.

Sed ili sidas fridaj en frida ombro: ili volas esti nur rigardantoj en ĉio kaj evitas sidi tie, kie l' suno brulas sur la ŝtupojn.

Simile al tiaj kiaj staras sur la strato kaj gaprigardas la pasantojn: tiel ankaŭ ili atendas kaj gaprigardas pensojn pensitajn de aliaj.

Se oni kaptas ilin per manoj, ili polvon ĵetas ĉirkaŭen kiel farunosakoj, senintence: sed kiu ja supozus, ke ilian polvon generis la greno kaj l' flava volupto de l' kampoj someraj?

Kiam ili sin prezentas saĝaj, min frostigas iliaj etaj sentencoj kaj veroj; odoraĉas ofte ilia saĝo, kvazaŭ ĝin naskus la marĉo: kaj vere, mi aŭdis ankaŭ jam ranon kvaki el ĝi!

Lertaj ili estas, ili havas scipovajn fingrojn: kion volas mia simpleco apud ilia malsimplo! Cion: ŝpini, butonumi, teksu, scipovas iliaj fingroj: tiel ili fabrikas la ŝtrumpojn de la spirito!

Bonaj horloĝoj ili estas: atentu nur streĉi ilin ĝustatempe. Tiam ili indikas la horon sen eraro kaj aldonas grandetan sonon.

Kiel muelejoj ili laboras kaj kiel mueliloj: oni alĵetu al ili nur siajn frukterojn! — ili scipovas grenon erigi kaj fari blanka polvo.

Ili atentas sin bone kaj fidas sin ne tre. Eltrovemaj en ruzetoj, ili atendas tiajn, kies scio iras sur lamaj piedoj, — kiel araneoj ili atendas.

Mi vidis ilin ĉiam prepari venenon kun prudento; kaj ĉiam ili t'am metis vitrajn gantojn sur la fingrojn.

Ankaŭ per falsaj kuboĵ ili scias ludi; kaj tiel diligente mi ilin trovis ludi, ke ili ŝvitis.

Ni estas al ni fremdaj, kaj iliaj virtoj naŭzas min eĉ pli ol iliaj falsoj kaj falsaj ĵetkuboĵ.

Kiam mi loĝis ĉe ili, mi loĝis super ili. Tial ili min ekkoleris.

Ili ne volis aŭdi, ke iu paŝas super iliaj kapoj; tial ili metis lignon, teron kaj malpuraĵojn inter min kaj siajn kapojn.

Tiel ili dampis la bruon de miaj paŝoj: plej malbone de tiam mi aŭdis la sciencistojn.

La erarojn kaj malfortojn de ĉiuj homoj ili metis inter sin kaj min: — „erarogrundo“ ili nomas tion en siaj domoj.

Sed tamen mi kun miaj pensoj paŝas super iliaj kapoj: kaj eĉ se mi volus paŝi sur miaj propraj eraroj, mi estus super ili kaj iliaj kapoj.

Ĉar la homoj ne estas egalaj: tiel parolas la justeco. Kion mi volas, ili ne rajtis voli! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la poetoj

„Ekde kiam mi konas pli bone la korpon, — Zaratuŝtra diris al iu lia disĉiplo — la spiriton mi trovas kvazaŭ nur spirito; kaj ĉio ĉi ‚nepereiva‘ — estas ankaŭ nur simbolo.“

„Tion mi aŭdis vin jam iam diri, respondis la disĉiplo; kaj tiam vi aldonis: ‚sed la poetoj mensogas tro.‘ Kial do vi diras, ke la poetoj mensogas tro?“

„Kial? diris Zaratuŝtra. Vi demandas kial? Mi ne apartenas al tiuj, al kiuj oni rajtas demandi ilian kialon.“

Ĉu mia travivaĵo estas de hieraŭ? Estas antaŭ longe, kiam mi travivis l' argumentojn de miaj opinioj.

Ĉu mi ne devus esti barelo de memoro por havi ankaŭ miajn argumentojn ĉe mi?

Jam tro multe estas por mi konservi miajn opiniojn mem; kaj multaj birdoj flugas for.

Fojfoje mi trovas en mia kolombkaptilo ankaŭ alflugintan birdon, nekonatan, kiu tremetadas, kiam mi la manon sur ĝin metas.

Sed kion al vi iam diris Zaratuŝtra? Ke la poetoj mensogas tro? — Sed ankaŭ Zaratuŝtra estas poeto.

Ĉu nun vi kredas, ke tiam li parolis la verëcon? Kial vi tion kredas?“

La disĉiplo respondis: „mi kredas Zaratuŝtran." Sed Zaratuŝtra skuis la kapon kaj ridetis.

La kredo min ne beatigas, diris li, precipe ne la kredo je mi.

Sed supozu, ke iu diris plene serioze, ke la poetoj mensogas tro: li pravas, — ni mensogas tro.

Ni ja scias maltro kaj estas malbonaj lernantoj: tial ni jam devas mensogi.

Kaj kiu el ni poetoj ne fuŝis sian vinon? Multe ni venene miksaĉis en niaj keloj, multon nepriskribeblan tie ni faris.

Kaj ĉar ni scias malmulte, ni ŝatas kore la spirite malriĉajn, precipe se ili estas junaj virinoj!

Kaj ni deziras eĉ la aferojn, kiujn la aĝaj virinaĉoj rakontas al si vespere. Tion ni nomas en ni la eterne-virina.

Kvazaŭ ekzistus speciala sekreta alirejo al scio, kiu sin fermus por tiuj, kiuj ion lernas: tiel ni kredas la popolon kaj ĝian „saĝon".

Sed tion kredas ĉiuj poetoj: ke kiu streĉas la orelojn kuŝante sur herbo aŭ solaj deklivoj spertas ion pri l' aferoj inter ĉielo kaj tero.

Kaj kiam ili eksentas tenerajn emociojn, la poetoj opinias ĉiam, ke l' naturo mem ekamis ilin:

Kaj ĝi ŝteliras ĉe ilian orelon por diri en ĝin sekretojn kaj amajn flatparolojn: pri tio ili fieras kaj fanfaronas por ĉiuj mortontoj!

Aĥ, ekzistas tiom da aferoj inter ĉielo kaj tero, pri kiuj nur la poetoj volis kredi revi!

Kaj precipe super la ĉielo: ĉar ĉiuj dioj estas poetaj simboloj, poetaj paraboloj!

Vere, ĉiam ĝi nin tiras — nome al la regno de l' nuboj: sur ilin ni metas niajn buntajn balgojn kaj nomas ilin dioj kaj superhomoj: —

Ili ja estas ĝuste sufiĉe malpezaj por tiuj seĝoj! — ĉiuj tiuj dioj kaj superhomoj.

Aĥ, kiom min naŭzas ĉio nesufiĉa, kio nepre devas esti atingajo. Aĥ, kiom naŭzas min la poetoj!

Kiam Zaratuŝtra tion diris, lia disĉiplo lin koleris, sed silentis. Kaj ankaŭ Zaratuŝtra silentis: kaj la okulon li turnis internen, kvazaŭ ĝi vidus malproksimegen. Fine li ĝemis kaj respiris.

Mi estas hodiaŭa kaj iama, sed estas en mi io morgaŭa kaj postmorgaŭa kaj iamestonta.

Naŭzis min la poetoj, novaj kaj malnovaj: supraĵaj estas ili ĉiuj kaj malprofundaj maroj.

Ili ne pensis sufiĉe profunden: tial ilia sento ne sinkis ĝis la fundoj.

Iom libido kaj iom enuo: ne pli estis ilia plej bona pripenso.

Fantomaj fumo kaj pluvo mi trovas ĉiujn aliajn harptonojn; kion ĝis nun ili sciis pri la korfervoro de l' tonoj! —

Ilin mi trovas ankaŭ ne sufiĉe puremaj: ili trublighas ĉiun sian akvon por ŝajnigi ĝin profunda.

Kaj volonte ili sin prezentas kiel pacigantojn: sed mezaj kaj miksaj ili restas, kaj hibridaj kaj malpuraj! —

Aĥ, mi ja ĵetis mian reton en iliajn marojn kaj volis kapti bonajn fiŝojn: sed ĉiam mi surtiris kapon de malnova dio.

Tiel al la malsatanto la maro donis ŝtonon. Kaj ili mem eble devenas el la maro.

Certe oni trovas perlojn en ili: tiom pli ili similas durajn krustacojn. Kaj anstataŭ animo mi trovis ofte ĉe ili salitan ŝlimon.

Ili lernis de l' maro ankaŭ ĝian vantecon: ĉu ne la maro estas la pavo plej pava?

Eĉ por la plej malbela bufalo ĝi rulas sian vualon, neniam ĝi laciĝas de sia puntventumilo de arĝento kaj silko.

Fiere la bufalo tion rigardas. proke:

Vere, ilia spirito mem estas la pavo plej pava kaj maro de vanteco!

Spektantojn volas la spirito de l' poeto, eĉ se nur bufalojn.

Sed tiu spirito min lacigis: kaj mi antaŭvidas, ke ĝi sin mem lacigos.

Ŝanĝitaj mi jam vidis la poetojn la turnintaj la rigardon kontraŭ sin.

Pentfarantojn de l' spirito mi vidis veni: tiuj kreiĝis el ili. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri grandaj okazintaĵoj

Ekzistas insulo en la maro — proksimeta al la feliĉegaj insuloj de Zaratuŝtra —, sur kiu fajromonto ĉiam fumas; diras la popolo, kaj precipe l' aĝaj virinaĉoj el la popolo, ke ĝi estas metita kiel rokobloko antaŭ la pordegon de l' infero: sed tra la fajromonto mem subengvidas la mallarĝa vojo, kondukanta al tiu pordego de l' infero.

Nu, dum la tempo, kiam Zaratuŝtra ripozis sur l' insuloj feliĉegaj, okazis, ke ŝipo ankrumis ĉe l' insulo, sur kiu staras la fumanta monto; kaj ĝiaj ŝipanoj surteriĝis por pafi kuniklojn. Sed ĵus antaŭ la tagmeza horo, kiam la ŝipestro kaj ŝipanoj rekunvenis, subite ili vidis viron proksimiĝi tra l' aero, kaj voĉo diris klare: „estas tempo! Estas la plej urĝa tempo!" Sed kiam la figuro estis plej proksima — ĝi flugpasis tamen rapide kiel ombro direkte al la fajromonto — ili ekvidis ege timsurprize, ke estas Zaratuŝtra; ĉar ili ĉiuj lin jam vidis, krom la kapitano mem, kaj ili amis lin, kiel la popolo amas: tiel ke egalaj porcioj de amo kaj pudoro kunestas.

„Vidu nur! diris la maljuna direktisto, jen Zaratuŝtra iras inferen!" —

Samtempe, kiam la ŝipanoj surteriĝis sur la fajrinsulo, disfamiĝis, ke Zaratuŝtra malaperis; kaj kiam oni demandis al liaj amikoj, ili rakontis, ke li surŝipiĝis nokte, ne dirante, kien li volas vojaĝi.

Tiel estiĝis malkvieto; sed post tri tagoj al tiu malkvieto aldoniĝis la rakonto de l' ŝipanoj — kaj nun diris la tuta ŝipanaro, ke la diablo prenis Zaratuŝtran. Liaj disĉiploj ja ridis pri tiu klaĉado; iu el ili eĉ diris: „prefere mi kredus eĉ, ke Zaratuŝtra prenis la diablon." Sed animfunde ili ĉiuj estis plenaj de zorg' kaj sopiró: do ili ĝojegis, kiam la kvinan tagon Zaratuŝtra aperis inter ili.

Jen la rakonto de l' interparolo de Zaratuŝtra kun la fajrohundo:

La tero, li diris, havas haŭton; kaj tiu haŭto havas malsanojn. Unu tia malsano nomiĝas ekzemple „homo".

Alia tia malsano nomiĝas „fajrohundo"; pri ĝi la homoj multon al si mensogis kaj lasis mensogi.

Por penetri tiun sekreton mi veturis tra la maro: kaj mi vidis la veron nuda, vere! nudpieda ĝis la kolo.

Kiel statas pri la fajrohundo, mi nun scias; kaj pri ĉiuj diabloj fiaĉaj kaj renversaj, kiujn timas ne nur aĝaj virinaĉoj.

Ekelen, fajrohundo, el via profundo! mi vokis, kaj konfesu, kiel profunda estas tiu profundo! De kie estas tio, kion vi suprenblovas?

Vi trinkadas abunde la maron: tion malkaŝas via salita elokvento! Vere, por hundo de l' profundo vi prenas vian nutraĵon tro el la supraĵo.

Maksimume ventroparolisto de l' tero mi vin konsideras: kaj ĉiam, kiam mi aŭdis paroli diablojn fiaĉajn kaj renversajn, mi trovis ilin kiel vi: salitaj, mensogaj, supraĵaj.

Vi scipovas muĝi kaj mallumigi per cindro! Vi estas la plej laŭtaj brubuŝuloj kaj lernis sufiĉe la arton boligi ŝlimon varmega.

Kie vi estas, ĉiam ŝlimo devas esti proksima kaj multo ŝvelfunga, kava, kunenpremita: tio volas liberen.

„Liberon" muĝas vi ĉiuj prefere: sed mi mallernis la kredon je grandaj okazintaĵoj, se nur multa muĝado kaj fumo estas ĉirkaŭ ili.

Nur kreu min, amiko inferobruo! La plej grandaj okazintaĵoj — estas ne niaj plej laŭtaj, sed niaj plej silentaj momentoj.

Ne ĉirkaŭ la eltrovantoj de novaj bruoj: ĉirkaŭ la eltrovantoj de novaj valoroj turniĝas la mondo: neaŭdeble ĝi turniĝas.

Nur konsentu! Nur malmulto ĉiam okazis, kiam via bruo kaj fumo forpasis. Kiom gravas, ke urbo iĝis mumio, kaj statupilastro kuŝas en ŝlimo!

Tiun eldiron mi diras al la renversintoj de statupilastroj. Jen la plej granda stulto, meti salon en la maron kaj statupilastrojn en la ŝlimon.

En la ŝlimo de via malestimo kuŝis la statupilastroj: sed jen ĝuste ĝia leĝo, ke el la malestimo al ĝi mekreskas vivo kaj viva beleco!

Kun pli diaj trajtoj ĝi ekstaras, kaj suferanta tentalloĝa; kaj vere, ĝi vin eĉ dankos, ĉar vi ĝin faligis, vi faliguloj!

Sed tion mi konsilas al reĝoj kaj eklezioj kaj ĉio senvirtiginta pro aĝo — lasu vin nur renversi! Por ke vi reviviĝu — kaj revirtiĝu!

Tiele mi parolis al la fajrohundo: tiam ĝi min interrompis grumble kaj demandis: „Eklezio? Kio estas tio?"

„Eklezio? mi respondis, estas ia ŝtato, kaj krome la plej mensoga. Sed silentu nur, vi hipokrita hundo! Vi ja konas vian specon jam plej bone!

Kiel vi la ŝtato estas hipokrita hundo; kiel vi ĝi parolas volonte kun fumo kaj muĝado, — por kredigi, kiel vi, ke ĝi parolas el la ventro de la mondo.

Ĝi ja nepre volas esti la plej grava besto surtere, la ŝtato; kaj oni ĝin eĉ kredas." —

Post kiam mi tion diris, la fajrohundo kondukis kiel freneza pro envio. „Ĉu? Ĝi kriis, la plej grava besto surtere? Kaj tion oni krome kredas?" Kaj tiom da fumo kaj voĉoj teruraj venis el ĝia gorĝo, ke mi atendis, ke indigniĝo kaj envio ĝin sufokos.

Fine ĝi plisilentiĝis, kaj ĝia tusaĵo ĉesadis; sed tuj kiam ĝi silentis, mi diris ridante:

„Vi indigniĝas, fajrohundo: tial pri vi mi pravas!

Por ke mi ankaŭ restu prava, aŭdu pri iu alia fajrohundo: ĝi parolas vere el la centro de la tero.

Oron blovas ĝia spiro kaj oran pluvon: tion volas ĝia koro! Kiom gravas por ĝi ankoraŭ cindro, fumo kaj varmega ŝlimo!

Rido flugetas el ĝi kiel bunta nubaro; envias ĝi vian gargaradon kaj spuĉadon kaj muĝadon de l' intestoj!

Sed la oron kaj la ridon ĝi prenas el la koro de l' tero: vi nur sciu, — la koro de la tero estas ora.”

Kiam tion la fajrohundo aŭdis, ĝi ne plu toleris min aŭskulti. Honte ĝi pendigis la voston, diris laŭtete ŭaŭ ŭaŭ! kaj subrampis en sian kavernon. —

Tiele rakontis Zaratuŝtra. Sed liaj disĉiploj apenaŭ aŭskultis: tiom ili deziris rakonti al li pri la ŝipanoj, la kunikloj kaj la viro fluganta.

„Kion mi ja pensu pri tio! diris Zaratuŝtra. Ĉu mi estas fantomo?

Sed nepre estis mia ombro. Vi aŭdis ja jam pri la vaganto kaj lia ombro?

Sed certe estas: mi devas ĝin pli bridi, — alie ĝi eĉ fuŝos mian famon.”

Refoje Zaratuŝtra skuis la kapon kaj miris. „Kion mi pensu pri tio! li diris refoje.

Kial la fantomo kriis: „estas tempo! Estas la plej urĝa tempo!”

Por kio estas la plej urĝa tempo? ” —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La aŭguristo

„ — kaj mi vidis grandan malgajon veni sur la homojn. La plej bonajn iliaj laboroj eknaŭzis.

Doktrino ekiris, kredo kuris apud ĝi: „Ĉio estas vaka, ĉio estas egala, ĉio pasis!”

Kaj el ĉiuj montetoj resonis: „Ĉio estas vaka, ĉio estas egala, ĉio pasis!”

Ja ni rikoltis: sed kial ĉiuj fruktoj putris kaj bruniĝis? Kio suben falis de l’ malica luno la lastan nokton?

Vana estis ĉiu laboro, veneniĝis nia vino, malbona okulo bruligis niajn kampojn kaj korojn flavaj.

Sekiĝis ni ĉiuj: se fajro falos sur nin, ni forpolviĝos cindre: — eĉ la fajron mem ni faris laca.

Ĉiuj fontoj sekiĝis, ankaŭ la maro recedis. La tuta tero krevemas, sed la profundo ne glutemas!

„Aĥ, kie estas ankoraŭ maro, en kiu oni povus ĉroni’: tiel sonas nia plendo — foren tra ebenaj marĉoj.

Vere, por morti ni jam tro laciĝis; nun ni plu maldormas kaj vivas — en tomboĉambroj!” —

Tiele Zaratuŝtra aŭdis paroli aŭguriston; kaj lia aŭguro lin kortuŝis kaj ŝanĝis. Malgaja li rondiris kaj laca; kaj li egaliĝis al tiuj, pri kiuj la aŭguristo parolis.

Vere, li diris al siaj disĉiploj, pro io malgranda venas tiu longa krepusko. Aĥ, kiel mi kun mi savu mian lumon!

Ne sufoku ĝin tiu malgajo! Por postaj mondoj ĝi estu ja lumo kaj por plej postaj noktoj!

Tiel korafliktita Zaratuŝtra rondiris: tri tagojn li ne trinkis kaj manĝis, ne ripozis kaj perdis la parolon. Fine okazis, ke li falis en profundan dormon. Sed liaj disĉiploj sidis ĉirkaŭ li en longa noktdormgardo kaj atendis zorge, ĉu li vekigis kaj reparolos kaj estos kuracita de sia malgajo.

Sed jen la parolado, kiun Zaratuŝtra diris, kiam li vekigis; sed lia voĉo venis al liaj disĉiploj kiel el tre malproksime.

Aŭskultu do la sonĝon, kiun mi sonĝis, vi amikoj, kaj helpu min deĉifri ĝian sencon!

Enigmo estas por mi tiu sonĝo: ĝia senco estas en ĝi kaŝita kaj kaptita kaj ankoraŭ ne flugas super ĝin per liberaj flugiloj.

Ciun vivon mi rezignis, mi sonĝis. Nokto- kaj tombogardisto mi iĝis, jen sur la soleca montrofortreso de l' morto.

Tie supre mi gardis ĝiajn sarkofagojn: plenis la sufokaj kupoloj de tiaj triumfosignoj. El vitraj sarkofagoj rigardis min vivo venkita.

L' odoron de polvokovritaj eternecoj mi spiris: premvarma kaj polvokovrita kuŝis mia animo. Kaj kiu tie povintus aerumi sian animon!

Helo de noktmezo estis ĉiam ĉirkaŭ mi, soleco kaŝis apud ĝi, kaj trie, stertora morta silento, la plej malbona de miaj amikinoj.

Ŝlosilojn mi tenis, la plej rustajn de ĉiuj ŝlosiloj kaj mi sukcesis malfermi per tio la plej knarantan de ĉiuj pordegoj.

Kiel amarmalica knaro la tono iris tra la longa koridoro, kiam leviĝis la pordoklapoj; kriaĉis tiu birdo, kontraŭvole ĝi vekigis.

Sed eĉ pli terure kaj koriglante estis, kiam ĉirkaŭe resilentis kaj mi sidis sola en tiu ruza silentado.

Tiel de mi ŝteliris la tempo, se estis tempo ankoraŭ: kion mi scias pri tio! Sed fine okazis, kio min vekis.

Trifoje frapoj frapis la pordon, tondrosimile, la sonon redonis la kupoloj trifoje denove: poste mi alpaŝis la pordon.

Kiu ĉi! mi kriis, kiu portas sian cindron sur la monton? Kiu ĉi! Kiu ĉi! Kiu portas sian cindron sur la monton?

Kaj mi premis la ŝlosilon kaj levadis la pordegon kaj penadis. Sed eĉ ne fingrolongon ĝi staris aperta:

Jen bruforta vento distiris ĝiajn klapojn: fajfe, krie kaj tranĉe ĝi al mi ĵetis nigran sarkofagon.

Kaj dum la brublovado, fajfado, kriado la sarkofago krevis kaj elkraĉis milkapan ridadon.

Kaj el mil karikaturoj de infanoj, anĝeloj, strigoj, foluloj kaj infanograndaj papilioj ridis kaj mokis kaj bruis kontraŭ mi.

Terure mi tial ektimis: ĝi min terenĵetis. Kaj mi kriis pro timo, kiel neniam mi kriis.

Sed la propra krio vekis min: — mi rekonsciiĝis. —

Tiele Zaratuŝtra rakontis sian sonĝon kaj poste silentis: ĉar li ankoraŭ ne sciis la klarigon de sia sonĝo. Sed iu lia disĉiplo, kiun li plej amis, levis sin rapide, kaptis la manon de Zaratuŝtra kaj parolis:

„Via vivo mem klarigas al ni tiun sonĝon, ho Zaratuŝtra!

Cu vi mem ne estas la vento akrafajfa, kiu tirmalfermas la pordegojn de l' kasteloj de la morto?

Cu vi mem ne estas la sarkofago plena de buntaj malicoj kaj anĝelaj karikaturaj de l' vivo?

Vere, kiel milkapa infanridado Zaratuŝtra venas en ĉiujn mortoĉambrojn, ridante pri tiuj nokto- kaj tombogardistoj, kaj ĉiuj aliaj knarantoj per sinistraj ŝlosiloj.

Timigos kaj renversos vi ilin per via ridado; senpotenco kaj vekiĝo pruvos vian potencon super ili.

Kaj eĉ se venos la longa krepusko kaj morta laceco, vi ne subiros sur nia ĉielo, vi porpledanto de l' vivo!

Novajn stelojn vi montris al ni kaj novajn noktajn belaĵojn; vere, la ridadon mem vi etendis super nin kiel buntan tendon.

Nun ĉiam infanridado fontos el sarkofagoj; nun ĉiam triumfe venos forta vento super morta laceco: tio vi mem al ni atestas aŭgure!

Vere, ilin mem vi sonĝis, viajn malamikojn: jen via plej peza sonĝo!

Sed kiel vi vekiĝis el ili kaj revenis al vi, tiel ili mem vekiĝos el si — kaj venos al vi!" —

Tiel parolis la disĉiplo: kaj ĉiuj aliaj puŝiĝis ĉirkaŭ Zaratuŝtran kaj kaptis liajn manojn kaj volis lin persvadi forlasi la liton kaj triston kaj reveni al ili. Sed Zaratuŝtra sidis rekta sur sia lito kaj nekonanta rigardo. Kiel hejmenvenanto el longa ekzilo li rigardis siajn disĉiplojn kaj esploris iliajn vizaĝojn; kaj ankoraŭ li ilin ne rekonis. Sed kiam ili lin levis kaj surpiedigis, ŝanĝiĝis subite lia

okulo; li komprenis ĉion okazintan, tiris la barbon kaj diris fortavoĉe:

„Nu! Pri tio ni ja povos atendi; sed aranĝu, miaj disĉiploj, por ni bonan manĝon, kaj baldaŭ! Tiel mi planas pentofari por angoraj songoj!

Sed la aŭguristo manĝu kaj trinku apud mia flanko kaj vere, mi al li eĉ montros maron, en kiu li povos droni!" —

Tiele parolis Zaratuŝtra. Sed poste li rigardadis longe en la vizaĝon de l' disĉiplo, kiu donis la songoklarigon, kaj dume skuadis la kapon.

Pri la savo

Kiam Zaratuŝtra iun tagon iris trans la grandan ponton, ĉirkaŭis lin la kripluloj kaj almozuloj, kaj ĝibulo diris al li:

„Vidu, Zaratuŝtra! Ankaŭ la popolo lernas de vi kaj ekkredas vian doktrinon: sed por ke ĝi vin kredu tute, necesas ankoraŭ unu — vi devas ankoraŭ persvadi nin kriplulojn! Jen vi nun povos laŭplaĉe elekti kaj vere, oportuno tuj kaptinda! Blindulojn vi povos kuraci kaj lamulojn irigi; al tiu, kiu havas tro multe, vi povos ankaŭ iom depreni: — tio, mi opinias, estus la ĝusta maniero, kredigi la kriplulojn pri Zaratuŝtra!"

Sed Zaratuŝtra respondis la parolinton jene: Se oni forprenas de ĝibulo la ĝibon, oni prenas de li lian spiriton — tion kredigas la popolo. Se oni donas al blindulo la okulojn, li vidas tiom da malbonaĵoj surtere: tiel ke li malbenas sian kuracinton. Sed kiu irigas lamulon, faras al li grandegan malutilon: ĉar apenaŭ li povas iri, liaj malvirtoj kun li forkuras — tion kredigas la popolo pri kripluloj. Kial ankaŭ Zaratuŝtra ne lernus de la popolo, ĉar la popolo lernas de Zaratuŝtra?

Sed por mi gravas malplej, ekde kiam mi estas inter homoj, ke mi vidas: „Al tiu ĉi mankas okulo kaj al tiu orelo kaj al tria la kruro, kaj ekzistas aliaj, kiuj perdis la langon aŭ la

nazon aŭ la kapon."

Mi vidas kaj vidis ion pli malbonan kaj multajn tiajn fliaĵojn, ke mi volus ne paroli pri ĉio kaj pri multo eĉ ne silenti: nome homojn, al kiuj mankas ĉio, krom ke ili havas unu tro multe — homojn, kiuj estas nenio krom granda okulo aŭ granda buŝego aŭ granda ventro aŭ io ajn granda, — malkripluloj mi nomas tiajn.

Kiam mi venis el mia soleco kaj unuafoje iris trans tiun ponton: mi ne fidis miajn okulojn kaj vidis, vidadis, kaj diris fine: „jen orelego! Orelo, granda kiel homo!" Mi vidis eĉ pli akurate: kaj vere, sub la orelo moviĝis io homa, etaĉa kaj povra kaj magra. Vere, la orelego sidis sur eta mallarga tigo, — sed la tigo estis homo!

Kiu metis vitron sur la okulon, povis eĉ distingi etan envian vizaĝon; ankaŭ, ke ŝrumpinta animeto svingpendas sur la tigo. Sed la popolo diris al mi, ke la granda orelo estas ne nur homo, sed granda homo, geniulo. Sed mi kredis la popolon neniam, kiam ĝi parolis pri granda homo — kaj restis kredi, ke li estas malkriplulo, kiu havas tro malmulte de ĉio kaj tro multe de unu. —

Post kiam Zaratuŝtra tion diris al la ĝibulo kaj tiuj, al kiuj li estis paroltubo kaj porpledanto, li turnis sin al siaj disĉiploj en profunda melankolio kaj diris:

Vere, amikoj miaj, mi promenas inter la homoj kiel inter la fragmentoj kaj membroj de homoj!

Jen en mia okulo la terura, ke mi trovas la homon diserigita kaj disigita kiel sur buĉo- kaj batalkampo.

Se fuĝas mia okulo de l' nuno al la iamo: ĝi trovas ĉiam la samon: fragmentojn kaj membrojn kaj terurajn akcidentojn — sed ne homojn!

La nuno kaj la iamo surtere — aĥ! miaj amikoj — jen mia plej netolerebla; kaj mi ne scipovus vivi, se mi ne estus ankaŭ vidanto de la venonto.

Vidanto, volanto, kreanto, estonto mem kaj ponto al la estonto — kaj aĥ, ankaŭ kriplulo sur tiu ponto: ĉi ĉio estas Zaratuŝtra.

Kaj ankaŭ vi demandas ofte: „kiu estas por ni Zaratuŝtra? Kia ni lin nomu?" Kaj kiel al mi vi donis al vi demandojn respondendajn.

Cu li estas promesanto? Aŭ plenumanto? Konkeranto? Aŭ heredanto? Aŭtuno? Aŭ plugilo? Kuracisto? Aŭ kuracanto?

Cu li estas poeto? Aŭ veramanto? Liberiganto? Aŭ bridanto? Bonulo? Aŭ malbonulo?

Mi vagas inter homoj kiel inter la fragmentoj de l' estonto: de l' estonto, kiun mi vizias.

Celas ĉiu mia poetado kaj klopodado, poeti kaj kunporti en unun, kio estas fragmento, enigmo, timiga hazardo.

Kaj kiel mi tolerus esti homo, se la homo ne estus ankaŭ poeto, enigmosolvanto kaj la savanto de la hazardo!

Savi la pasintojn kaj rekrei ĉiun „Estis" en „Tiel mi volis!" — nur tion mi nomus savo!

Volo — tia nomiĝas la liberiganto kaj ĝojiganto: tiel mi instruis al vi, amikoj miaj! Sed nun lernu ankaŭ tion: la Volo mem estas ankoraŭ kaptito.

Voli liberigas: sed kia nomiĝas, kio katenas ankaŭ la liberiganton?

„Estis": tia nomiĝas la dentgrincado kaj plej sola tristo de l' Volo. Senpotenca kontraŭ ĉio farita — li estas kolera rigardanto de ĉio pasinta.

Ne retrovoli povas la Volo; ke li ne povas frakasi la tempon kaj la sopiron de l' tempo, — jen la plej sola tristo de l' Volo.

Voli liberigas: kion elpensas la Volo mem por liberigi sin de la tristo kaj moki sian prizonon?

Aŭ, foliĝas ĉiu kaptito! Fole sin savas ankaŭ la Volo kaptita.

Ke la tempo ne retroiras, jen lia kolero; „la estinto" nomiĝas la ŝtono, kiun li ne povas ruli.

Tial li rulas ŝtonojn pro kolero kaj malĝojo kaj venĝas tion, kio ne koleras kaj malĝojas kiel li.

Tiel la Volo, la liberiganto, iĝis suferiganto; kaj ĉion kio povas suferi li venĝas por tio, ke li ne povas retroiri.

Tio, nur tio estas venĝo mem; la kontraŭvolo de l' Volo kontraŭ la tempo kaj ĝia „Estis”.

Vere, granda folo loĝas en nia Volo; kaj malbenis ĉion homan, ke tiu folo lernis spiriton!

La spirito de l' venĝo: jen, miaj amikoj, ĝis nun la plej bona postpensado de l' homo: kaj kie estis sufero, tie devus esti ankaŭ puno.

„Puno” ja nomas sin la venĝo mem; kun mensoga termino ĝi hipokritas bonan konsciencon.

Kaj ĉar en la volanto mem estas sufero, ĉar li ne povas retrovoli, — la Volo mem kaj la tuta vivo, — devus esti puno!

Kaj jen ruliĝas nubo sur nubo super la spirito ĝis fine predikis la frenezo: „Ĉio pereas, do ĉio meritas pere!”

„Kaj estas mem justeco, tiu leĝo de l' tempo, ke ĝi devas manĝi siajn infanojn”: tiele predikis la frenezo.

„Morale la aferoj estas ordigitaj laŭ juro kaj puno. Ho kie estas la savo el la fluado de la aferoj kaj la „ekzisto” de l' punoj?” Tiele predikis la frenezo,

„Ĉu savo povas ekzisti, se ekzistas eterna juro? Aĥ, nerulebla estas la ŝtono „Estis”, eternaj devas esti ankaŭ ĉiuj punoj!” Tiele predikis la frenezo.

„Neniu ago povas esti detruita: kiel ĝi povus esti malfarita per la puno! Tio estas la eterno en la puno „ekzisto”, ke la ekzisto devas esti denove ago kaj kulpo!

Krom se la Volo fine savus sin mem, kaj Volo iĝus nevolo — ”: sed vi konas, miaj fratoj, tiun fabelan kanton de l' frenezo!

Forgvidis mi vin de tiuj fabelaj kantoj, kiam mi instruis: „la Volo estas kreanto.”

Ĉiu „Estis” estas fragmento, enigmo, timiga hazardo — ĝis la kreanta Volo aldonas: „sed tia mi ĝin volis!”

Ĝis la kreanta Volo aldonas: „Sed tia mi ĝin volas! Tia mi ĝin volos!”

Sed ĉu li jam tiel parolis? Kaj kiam tio okazos? Ĉu la Volo jam senvestiĝis de sia propra stulteco?

Ĉu la Volo por si jam iĝis savanto kaj ĝojiganto? Ĉu li mallernis la spiriton de venĝo kaj ĉian dentogrincadon?

Kaj kiu instruis al li paciĝon kun la tempo kaj ion pli altan ol ĉia paciĝo.

Ion pli altan ol ĉia paciĝo devas voli la Volo, kiu estas la volo je potenco — : sed kiel tio al li okazos? Kiu instruas al li ankaŭ la retrovoladon?

— Sed en tiu parto de lia parolado okazis, ke Zaratuŝtra subite paŭzis kaj aspektis tute kiel iu ekstreme timigita. Kun timigita okulo li rigardis siajn disĉiplojn: lia okulo kvazaŭ per sagoj traboris iliajn pensojn kaj fonopensojn. Sed post tempeto li jam ridis denove kaj diris bonhumore:

„Estas malfacile vivi kun homoj, ĉar silenti estas tiel malfacile. Precipe por babilemulo.” —

Tiele parolis Zaratuŝtra. Sed la ĝibulo aŭskultis la interparolon kaj dume kovris la vizaĝon; sed kiam li aŭdis Zaratuŝtran ridi, li rigardis scivoleme kaj diris malrapide:

„Sed kial Zaratuŝtra parolas alie al ni ol al siaj disĉiploj?”

Zaratuŝtra respondis: „Kial tio estus miriga! Kun ĝibuloj oni jam rajtas paroli ĝibe!”

„Bone, diris la ĝibulo; kaj kun lernantoj oni jam rajtas paroli el la lernejo.

Sed kial Zaratuŝtra parolas alie al siaj lernantoj — ol al si mem?” —

Pri la homa saĝeco

Ne la alto: la deklivo estas la terura!

La deklivo, kie la vido rapidas suben kaj la mano kaptas supren. Tie kapvertiĝas la koro pro sia duobla volo.

Aĥ, amikoj, ĉu vi jam divenis ankaŭ la duoblan volon de mia koro?

Jen mia deklivo kaj mia danĝero, ke mia vido rapidas en la supron, kaj ke mia mano volus sin teni kaj apogi — sur la profundo!

Sur la homoj kroĉiĝas mia volo, per ĉeno mi ligas min al la homoj, ĉar mi estas suprentirata al la superhomo: ĉar tier volas mia alia volo.

Kaj por tio mi vivas blinda inter la homoj, kvazaŭ mi ilin ne konus: por ke mia mano ne tute perdu la kredon je firmaĵo.

Mi ne konas vin homojn: tiu mallumo kaj konsolo ofte kuŝas larĝa ĉirkaŭ mi.

Mi sidas ĉe la vojpordo por ĉiu fripono kaj demandas: kiu volas min trompi?

Jen mia unua homa saĝeco, ke mi lasas min trompi, ne gardi min por trompisto.

Ho, se mi min gardus por la homo: kiel min pilkon la homopovus ankrumi! Tre facile mi estus supren kaj fortirata!

Tio estas antaŭvidita pri mia sorto, ke mi devas esti sen antaŭvido.

Kaj kiu ne volas soifperei inter homoj, devas lerni trinki el ĉiuj glazoj; kaj kiu volas resti pura inter homoj, devas scipovi sin lavi ankaŭ per malpura akvo.

Kaj tiel mi parolis ofte por min konsoli: „Nu ek! Nu ek! Maljuna koro! Malfeliĉo al vi malsukcesis: ĝuu tion kiel vian — feliĉon!”

Sed jen mia alia homsaĝo: mi pardonas la vantulojn pli ol la fierulojn.

Ĉu ne lezita vanteco estas la patrino de ĉiuj tragedioj? Sed se fiereco estas lezata, kreskos io pli bona ol fiereco.

Por ke la vivo estu bone spektebla, ĝia teatraĵo devas esti bone ludata: sed por tio oni bezonas bonajn aktorojn.

Bonaj aktoroj mi trovis ĉiujn vantulojn: ili ludas kaj volas, ke oni volonte ilin spektu, — la tutan ilian spiriton okupas tiu volo.

Ili aktoras, ili eltrovas; en ilia proksimo mi ŝatas spekti la vivon, — ĝi kuracas la melankolion.

Tial mi pardonas la vantulojn, ĉar ili kuracadas mian melankolion kaj min fikstenas sur la homo kiel sur teatraĵo.

Kaj krome: kiu mezuras la tutan profundon de l' modesteco de la vantulo! Mi lin bonas kaj kompatas pro lia modesteco.

De vi li volas lerni sian kredon je si mem: li nutras sin per viaj rigardoj, li manĝas la laŭdon el viaj manoj.

Eĉ vian mensogon li kredas, se vi mensogas bone pri li; ĉar funde lia koro ĝemas: „kio estas mi!”

Sed la vera virto estas tiu kiu ne konas sin mem: nu, la vantulo ne konas sian modestecon! —

Sed mia tria homa saĝo estas, ke mi ne lasas vian timemon fuŝi la rigardon de l' malbonuloj.

Feliĉigas min vidi la miraklojn, kiujn la varmega suno elkovas: tigrojn, krotalojn kaj palmojn.

Ankaŭ inter homoj estas bela kovaĵo de varmega suno kaj multo admirinda en la malbonuloj.

Ja, kiel viajn plej saĝajn mi tute ne trovis tre saĝaj: tiel ankaŭ la malbonecon de l' homoj mi trovis sub ilia famo.

Kaj ofte mi demandis: kial ankoraŭ knari, vi krotaloj?

Vere, ankaŭ por la malbono ekzistas ankoraŭ futuro! Kaj la plej varma sudo estas ankoraŭ ne malkovrita por la homo.

Kiom jam nun nomiĝas pleja malbono, kio estas nur dekdu ŝuoj larĝa kaj tri monatojn longa! Sed iam naskiĝos pli grandaj drakoj.

Por ke al la superhomo ne manku lia drako, la superdrako, digna al li: por tio ankoraŭ multa varmega suno devos bruli sur malseka praarbaro!

Viaj sovaĝaj katoj unue iĝu tigroj kaj viaj venenaj testudoj krokodiloj: ĉar la bona ĉasisto havu bonan ĉason!

Kaj vere, vi bonaj kaj justaj! En vi estas multo ridiga kaj precipe via timo por tio, kio ĝis nun nomiĝis „diablo”!

Tiom fremdas la granda al via animo, ke la superhomon vi timas pro lia boneco!

Kaj vi saĝaj kaj sciantaj, vi fuĝus por la sunbrulo de l' saĝo, en kiu la superhomo ĝue banas sian nudon!

Vi plej altaj homoj kiujn mia okulo renkontis! jen mia dubo pri vi kaj mia sekreta rido: mi supozas, ke vi nomus mian superhomon — diablo!

Aĥ, min lacigas tiuj plej altaj kaj bonaj: el ilia „alto” mi deziris iri supren, elen, foren al la superhomo!

Eknaŭzis min, kiam tiujn plej bonajn mi vidis nudaj: jen kreskis al mi flugiloj por forŝvebi en forajn futurojn.

En futurojn pli forajn, en sudojn pli sudajn ol iam skulptisto revis: tien, kie dioj pudoras pro ĉiuj vestaĵoj!

Sed kaŝvestitaj mi volas vidi vin, vi proksimuloj kaj kunhomoj, kaj bone poluritaj, kaj vantaĵoj, kaj dignaj, kiel „la homoj bonaj kaj justaj“, —

Kaj kaŝvestita mi mem volas sidi inter vi, — ke mi vin kaj min miskonu: jen ja mia lasta homa saĝo. —

Tiele parolis Zaratustra.

La plej silenta tagtempo

Kio okazis al mi, amikoj miaj? Vi vidas min konfuzita, plipelata, kontraŭvole-obeema, preta foriri — aŭ, foriri de vi.

Jes, ankoraŭfoje Zaratustra devos iri en sian solecon: sed malĝoja ĉifoje la urso returniĝos en sian kavernon!

Kio okazis al mi? Kiu tion ordonas? — Ho, mia kolera mastrino tion volas, ŝi parolas al mi: ĉu mi jam iam nomis al vi ŝian nomon?

Hieraŭ vespere parolis al mi mia plej silenta tagtempo: jen la nomo de mia terura mastrino.

Kaj tiel okazis, — ĉar ĉion mi devas diri al vi, por ke via koro ne ĉirkaŭkontraŭ mi subite foriranta!

Ĉu vi konas la timon de l' ekdormanto? —

Ĝispiedfingre li ektimis, ĉar al li cedis la grundo kaj komenciĝis la revo.

Tion mi diras al vi parabole. Hieraŭ, la plej silentan tempon, cedis al mi la grundo: la revo komenciĝis.

La indikilo turniĝis, la horloĝo de mia vivo spiris — , neniam mi aŭdis tian silenton ĉirkaŭ mi: tiel ke mia koro ektimis,

Tiam parolis senvoĉe al mi: „Vi ĝin scias, Zaratustra, ĉu ne?“ —

Kaj mi kriis ektime pro tiu flustro, kaj la sango fluis

el mia vizaĝo: sed mi silentis.

Parolis refoje senvoĉe al mi: „Vi ĝin scias, Zaratuŝtra, sed vi ĝin ne diras!”

Mi respondis fine, kiel iu obstina: „Jes, mi ĝin scias, sed mi ĝin ne povas diri!”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Vi ĝin ne volas, Zaratuŝtra? Ĉu ankaŭ tio estas vera? Ne kaŝu vin en via obstino!” —

Mi ploradis kaj tremetadis kiel infano kaj diris: „Aĥ, mi ja volus, sed kiel mi povas! Nur tion al mi kvitigu! Ĝi superas mian forton!”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Kiom gravas vi, Zaratuŝtra! Diru vian vorton kaj pereu!” —

Mi respondis: „Aĥ, ĉu estas vorto mia? Kiu estas mi? Mi atendas iun pli indan; mi ne indas pro li eĉ nur pere!”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Kiom gravas vi? Vi estas ankoraŭ ne sufiĉe modesta. La modesteco havas la plej malmolan haŭton.” —

Mi respondis: „Kio ankoraŭ ne portis la haŭton de mia modesteco! Ĉe la piedo de mia alto mi loĝas: kiel altaj estas miaj pintoj? neniuj al mi diris ĝis nun. Sed bone mi konas miajn valojn.”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Ho Zaratuŝtra, kiu devas formovi montojn, formovas ankaŭ valojn kaj malaltaĵojn.” —

Mi respondis: „Ankoraŭ mia parolo ne formovis montojn, kaj kion mi diris, la homojn ne atingas. Mi iris ja al la homoj, sed ilin mi ankoraŭ ne atingis.”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Kion vi scias pri tio? La roso falas sur la herbon, kiam la nokto estas plej silenta.” —

Mi respondis: „Ili min mokis, kiam mian propran vojon mi trovis kaj iris: kaj vere tremetadis tiam miaj piedoj.

Kaj tiel ili parolis al mi: vi mallernis la vojon, nun vi mallernas ankaŭ l' iradon!”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Kiom gravas ilia moko! Vi la obeon mallernis: nun vi devos ordoni!”

Ĉu vi ne scias, kiun ĉiuj plej bezonas? Kiu ordonas ion grandan.

Plenumi ion grandan estas malfacile, sed pli malfacile estas ion grandan ordoni.

Jen en vi plej nepardoneble: vi havas la potencon, kaj vi ne volas domini." —

Mi respondis: „Mankas al mi la leona voĉo ordona.”

Parolis denove flustre al mi: „La plej silentaj vortoj estas, kiuj portas la tempeston. Pensoj kiuj venas per kolombopiedoj regas la mondon.

Ho Zaratuŝtra, vi iru kiel ombro de l' venonto: tiel vi ordonos kaj antaŭe iros ordonante." —

Mi respondis: „Mi hontas.”

Parolis denove senvoĉe al mi: „Vi devos ankoraŭ iĝi infano kaj senhonta.

La fieron de l' juno vi montras ankoraŭ, malfrue vi juniĝis: sed kiu volas iĝi infano, devas venkpasi ankaŭ sian junecon." —

Mi longe meditis kaj tremis. Sed fine mi diris, kion mi diris unue: „Mi ne volas.”

Jen okazis rido ĉirkaŭ mi. Ve, kiom tiu rido distiris miajn intestojn kaj fendis mian koron!

Kaj parolis lastafoje al mi: „Ho Zaratuŝtra, viaj fruktoj estas maturaj, sed vi ne estas matura por viaj fruktoj!

Do vi devas reiri en la solecon: ĉar vi devos iĝi obee." —

Denove ridis kaj foriris: tiam silentiĝis ĉirkaŭ mi kiel per duobla silento. Sed mi kuŝis sur la grundo, kaj la ŝvito fluis de miaj membroj.

— Nun vi aŭdis ĉion, kaj kial mi devos reiri en mian solecon. Nenion mi por vi prisilentis, miaj amikoj.

Sed vi aŭdis de mi ankaŭ, kiu eĉ nun estas la plej silentema — kaj volas esti tia!

Aŭ amikoj miaj! Mi povus al vi ankoraŭ ion diri, mi povus al vi ankoraŭ ion doni! Kial mi ĝin ne donas? Ĉu mi estas avara? —

Sed post kiam Zaratuŝtra diris tiujn vortojn, lin perfortokupis la doloro kaj la proksimeco de l' adiaŭo de liaj

amikoj, tiel ke li ploris laŭte; neniu lin scipovis konsoli.
Sed nokte li foriris sola kaj forlasis siajn amikojn.

TIEN TAVOIS BARRICADA

OTRO AJO

„Mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie“

„Mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie“

„Mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie“

„Mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie“

„Mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie, mi estas ĉi tie“

MI ESTAS ĈI TIE, MI ESTAS ĈI TIE, MI ESTAS ĈI TIE

TIELE PAROLIS ZARATUŠTRA

Tria parto

„Vi vidas supren, se vi deziras levon. Kaj mi
vidas suben, ĉar mi estas levita.

Kiu el vi povas samtempe ridi kaj esti levita?

Kiu grimpas sur la montopintoj, ridas pri ĉiaj
tragikaj teatraĵoj kaj tragikaj vivospertoj."

Zaratuŝtra, pri legi kaj skribi (I)

La paŝvaganto

Ĉirkaŭ noktmezo estis, jen Zaratuŝtra prenis sian vojon sur la dorsoflanko de l' insulo por atingi frumatene la alian marbordon: ĉar tie li volis sursipiĝi. Tie ja estis bona rodo, sur kiu ankaŭ fremdaj ŝipoj volonte surankriĝis; ili kunprenis multajn, kiuj volis veturi de l' insuloj feliĉegaj trans la maron. Kiam do Zaratuŝtra tiel grimpalproksimiĝis al la monto, survoje li memoris sian multan solan paŝvagaĉon ekde sia junaĝo, kaj kiom da montoj kaj montspinoj kaj pintoj li jam surgrimpis.

Mi estas paŝvaganto kaj montgrimpanto, li diris al sia koro, mi ne amas l' ebenaĵojn, kaj ŝajnas, ke mi ne povas longe sidi fiksita.

Kaj kio ajn min estonte renkontos kiel sorto kaj sperto, — paŝvagado estos en ĝi kaj montgrimpado: oni spertos fine nur sin mem.

Forfluis la tempo, kiam akcidentoj min ankoraŭ povis renkonti: kio povus estonte ankoraŭ min renkonti, kio ne estus mia propra!

Nun returniĝas, fine rehejmiĝas — mia propra memo, kaj kio en ĝi estis longe eksterlanda kaj disŝutita inter ĉiujn aferojn kaj hazardojn.

Kaj ankaŭ unu mi scias: mi staras nun antaŭ mia lasta pinto kaj antaŭ tio por mi plej longe prokrastita. Aĥ, mian plej penan vojon mi devas ekiri! Aĥ, mi komencis mian plej solecan paŝvojaĝon!

Sed kiu estas miaspeca, ne eskapas tian horon: horon, kiu al li diras: „Nur nun vi iras vian vojon de grandeco! Pinto kaj abismo — nun enfermitaj en unu!

Vi iras vian vojon de grandeco: nun iĝis via lasta alfuĝejo, kio ĝis nun nomiĝis via lasta danĝero!

Vi iras vian vojon de grandeco: tio nun devas esti via plej ega kuraĝo, ke malantaŭ vi ne plu ekzistas vojo!

Vi iras vian vojon de grandeco: ĉi tie vin neniu ŝtelirsekvu! Via piedo mem forviŝis la vojon malantaŭ vi, kaj super ĝi staras skribite: neebleco.

Kaj kiam al vi mankos ĉiuj ŝtuparoj, vi devos scipovi grimpi

eĉ sur via propra kapo: kiel alie vi volus supren grimpi?

Sur via propra kapo kaj trans via propra koro! Nun la plej milda en vi devos iĝi la plej malmola.

Kiu ĉiam multe sin indulgis, malsanadas fine pro sia multa sinindulgo. Laŭdata estu, kio durigas! Mi ne laŭdas la landon, kie butero kaj mielo — fluas!

Lerni forvidi de si estas necese, por vidi multon: — tiun duron bezonas ĉiu montgrimpanto.

Sed kiu estas penetrema per l' okuloj tiel esplorante, kiel li devus vidi pli pri ĉiuj aferoj ol iliajn plej malprofundajn grundojn!

Vi tamen, ho Zaratuŝtra, volis vidi l' grundon kaj malantaŭgrundon de la mondo: tial vi jam devos grimpi super vin mem, — pluen, supren, ĝis eĉ viajn stelojn vi lasos sub vi!

Jes! Subenrigardi min mem kaj eĉ miajn stelojn: nur tion mi nomus mia pinto, nur tio restis min provoki kiel mia pinto lasta! —

Tiele parolis Zaratuŝtra grimpante al si, por konsoli sian koron per malmolaj sentencoj: ĉar li estis vundita ĉe l' koro kiel neniam antaŭe. Kaj kiam li venis sur la alton de l' montgrato, jen, l' alia maro kuŝis larĝa antaŭ li: kaj li stariĝis kaj silentis longe. Sed la nokto estis malvarma en tiu alteco, klara, helastela.

Mi rekonas mian sorton, li diris fine morne. Nu! Mi estas preta. Ĝus komenciĝis mia lasta soleco.

Aĥ, tiu nigra trista maro sub mi! Aĥ tiu graveda nokta morno! Aĥ, sorto kaj maro! Al vi mi nun devos subiri!

Antaŭ mia plej alta monto mi staras kaj antaŭ mia plej longa paŝvagado: tiel unue mi devos subeniri pli profunden ol mi iam grimpis:

— pli profunden suben en la doloron, ol mi iam grimpis, en ĝian plej nigran riveron! Tion volas mia fato: Nu! Mi estas preta.

De kie venis la plej altaj montoj? mi demandis iam. Poste mi lernis, ke ili venis el la maro.

Tiu atesto staras skribita en ilian ŝtonaron kaj en la murojn

de iliaj pintoj. El la plejprofundo la plej alta devas akiri sian alton. —

Tiele parolis Zaratuŝtra sur la pinto de la monto, kie fridis; sed kiam li venis proksimen al la maro kaj fine staris sola sub la rifoj, survoje li iĝis laca kaj eĉ pli sopira ol antaŭe.

Dormas nun ankoraŭ ĉio, li ridis; ankaŭ la maro dormas. Dormema kaj stranga ĝia okulo min rigardas.

Sed ĝi spiras varme, mi sentas. Kaj mi sentas ankaŭ, ke ĝi sonĝas. Dumsonĝe ĝi sin turnas sur kusenoj duraj.

Aŭskultu! Aŭskultu! Kiom ĝi ĝemas pro malbonaj memoroj! Aŭ malbonaj atendoj?

Aĥ, mi mornas kun vi, malluma monstro, kaj eĉ min mem koleras pro vi.

Aĥ, ke via mano ne havas sufiĉan forton! Volonte, vere, mi savus vin de viaj malbonaj sonĝoj! —

Kaj kiam Zaratuŝtra tion diris, li ridis pri si mem melankolie kaj amare. Ĉu! Zaratuŝtra! li diris, ĉu vi volas kanti konsolon eĉ por la maro?

Ho, vi amriĉa stulta Zaratuŝtra, vi trofidema! Sed tia vi estis ĉiam: ĉiam vi venis intima al ĉio terura.

Eĉ ĉiun monstron vi volis karesi. Vento de varma spiro, iom da mola trotado sur la ungo —: kaj tuĵ vi volonte ĝin amis kaj logis.

La amo estas la danĝero de l' plej sola, la amo al ĉio nur vivanta! Ridiga vere estas mia stulteco kaj mia humileco en la amo! —

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj ridis dum tio refoje: sed tiam li memoris siajn forlasitajn amikojn —, kaj kvazaŭ li ilin ofendintus per siaj pensoj, li koleras sin pro siaj pensoj. Kaj tiam okazis, ke la ridanto ploris: — pro kolero kaj sopiro Zaratuŝtra ploris amare.

Pri la vizaĝo kaj enigmo

Kiam inter la ŝipanoj disfamiĝis, ke Zaratuŝtra estas sur la ŝipo — ĉar samtempe kun li surŝipiĝis viro veninta de l' insuloj feliĉegaj —, estiĝis granda scivolo kaj atendo. Sed Zaratuŝtra silentis du tagojn kaj estis malvarma kaj surda pro malgajo, tiel ke li respondis nek rigardojn nek demandojn. Sed en la vespero de la dua tago li malfermis ree la orelojn, kvankam li ankoraŭ silentis: ĉar multo stranga kaj danĝera aŭskultiĝis sur tiu ŝipo, kiu venis de malproksime kaj volis iri malproksimen. Zaratuŝtra ja estis amiko de ĉiuj, kiuj faras longajn vojaĝojn kaj ne volas vivi sen danĝero. Kaj jen! fine al li aŭskultanta malfiksiĝis la propra lango, kaj la glacio de lia koro rompiĝis: — jen li ekparolis tiele:

Al vi, la kuraĝaj serĉantoj, klopodantoj, kaj kiuj iam enŝipiĝis per ruzaĵ veloj sur timigajn marojn, —

Al vi, la enigmebriaĵ, la krepuskoĝuantoj, kies animo estas logata per flutoj al ĉiu trompabismo:

— ĉar vi ne volas postpalpi fadenon per malkuraĝa mano; kaj kie vi povas diveni, vi abomenas konkludi —

nur al vi mi rakontas la enigmon, kiun mi vidis, — la vizaĝon de l' plej sola. —

Trista mi iris antaŭ nelonge tra kadavropala krepusko, — trista kaj ĉura, kun premitaj lipoj. Pli ol unu suno por mi subiris.

Pado spite supreniranta tra rulŝtonoj, malica, soleca, kiun aldiras nek herbo nek arbusto: montopado knaris sub la obstino de mia piedo.

Paŝante muta sur moka knarado de silicoj, tretante la ŝtonon, kiu ĝin glitigas: tiel mia piedo devigis sin supren.

Supren: — spitante la spiriton, kiu lin tiris suben, abismen, la spiriton de l' pezo, mian diablon kaj malamikegon.

Supren: — kvankam li sidis sur mi, duone gnomo, duone talpo; lama; lamiga; gutiganta plumbon tra mian orelon, plumberpensojn en mian cerbon.

„Ho Zaratuŝtra, li flustris moke silabon post silabo, vi ŝtono de l' saĝeco! Vi ĵetis vin alten, sed ĉiu ĵetita ŝtono devas — fali!

Ho Zaratuŝtra, vi ŝtono de l' saĝeco, vi ĵetoŝtono, vi stelfrakasanto! Vin mem vi ĵetis tiel alten, — sed ĉiu ĵetita ŝtono — devas fali!

Kondamnita je vi mem kaj via propra ŝtonumado: ho Zaratuŝtra, foren vi ja ĵetis la ŝtonon, — sed sur vin ĝi retrofalos!”

Post tio silentis la gnomo; kaj tio daŭris longe. Sed lia silentado premis min; kaj tiel duope vere oni estas pli soleca ol unuope!

Mi grimpis, mi grimpadis, mi revis, mi pensis, — sed ĉio premis min. Mi similis malsanulon, kiun lia turmentego lacigas, kaj kiun plie turmenta sonĝo ree vekas el l' ekdormo. —

Sed estas io en mi, kion mi nomas kuraĝo: tio ĝis nun mortbatis ĉiun mian malkuraĝon. Tiu kuraĝo fine min ordonis stariĝi kaj paroli: „Gnomo! Vi! Aŭ mi!” —

Kuraĝo ja estas la lerta mortbatisto, — kuraĝo atakanta: ĉar en ĉiu atako estas sonorila ludo.

Sed la homo estas la plej kuraĝa animalo: per tio li venkis ĉiun animalon. Per sonorila ludo li eĉ venkis ĉiun doloron; sed homa doloro estas la plej profunda doloro.

La kuraĝo mortbatas ankaŭ la vertiĝon ĉe abismoj: kaj kie la homo ne staris ĉe abismoj? Ĉu vidi mem ne estas — vidi abismojn?

Kuraĝo estas la plej lerta mortbatisto: la kuraĝo mortbatas ankaŭ la kompaton. Kompato estas ja la plej profunda abismo: kiel profunde la homo vidas en la vivon, tiel profunde li vidas ankaŭ en la doloron.

Sed kuraĝo estas la plej lerta mortbatisto, kuraĝo atakanta: ĝi mortbatas eĉ la morton, ĉar ĝi diras: „Ĉu tio estis la vivo? Nu! Ankoraŭ unu fojon!”

Sed en tia eldiro estas multa sonorila ludo. Kiu havas orelojn, aŭskultu. —

2.

„Haltu! Gnomo! mi parolis. Mi! Aŭ vi! Sed mi estas la pli forta de ni du: mian abisman penson vi ne konas! Tiun — vi ne povus porti!” —

Jen okazis, kio min malplipezigis: ĉar la gnomo saltis de mia ŝultro, la scivola! Kaj li kaŭris sur ŝtono antaŭ mi. Sed estis ĝuste pordvojo, kie ni haltis.

„Vidu tiun pordvojon! Gnomo! mi daŭrigis: tiu havas du vizaĝojn. Du vojoj tie sin renkontas: ilin neniu ankoraŭ iris ĝisfine.

Tiu longa vojo retron: daŭras eternecon. Kaj tiu longa vojo supren — estas alia eterneco.

Kontraŭdiras sin ĉi tiuj vojoj: ili puŝas ĝuste siajn kapojn: — kaj ĉi tie, sur tiu pordvojo, ili sin renkontas. La nomo de l' pordvojo staras skribita supre: „momento”.

Sed kiu pluirus unu el ili — kaj ĉiam plu kaj ĉiam pli malproksimen: ĉu vi kredas, gnomo, ke ĉi tiuj vojoj ĉiam sin kontraŭdiras?” —

„Ĉio rekta mensogas, murmuris malestime la gnomo. Ĉiu vero mem estas cirklo.”

„Vi spirito de l' pezo! mi parolis kolere, por vi ne tro-malpezigu! Aŭ mi lasas vin kaŭri, kie vi kaŭras, lampiedulo, — kaj mi portis vin alta!

Vidu, mi pludiris, tiun momenton! De tiu pordvojo momento longa eterna vojo kondukas retron; malantaŭ ni kuŝas eterneco.

Kio el ĉiuj aĵoj povas iri, ĉu ne devas jam iam esti irinta tiun vojon? Kio el ĉiuj aĵoj povas povas okazi, ĉu ne jam iam devas esti okazinta, farita, pasita?

Kaj se ĉio jam okazis; kion vi gnomo tenas de tiu ĉi momento? Ĉu ankaŭ tiu ĉi pordvojo ne devas — esti jam estinta?

Kaj ĉu ne tiel firme ĉiuj aĵoj estas ligitaj, ke tiu ĉi momento trenas ĉiujn venontajn aĵojn post si? Do — — ankaŭ sin mem?

Ĉar kio el la aĵoj povas iri: ankaŭ en ĉi tiun longan vojon — devos iam iri! —

Kaj tiu lanta araneo, kiu rampas en la luna lumo, kaj la luna lumo mem, kaj mi kaj vi en la pordvojo, kiuj kune flustras, flustras pri eternaj aferoj, — ni ĉiuj ĉu ne jam devas esti estintaj?

— kaj reveni kaj iri en l' alia vojo, antaŭ ni, en tiu longa timiga vojo — ĉu ni ne devas eterne reveni? —

Tiel mi parolis, kaj ĉiam pli mallaŭte: ĉar mi timis miajn proprajn pensojn kaj malantaŭpensojn. Jen, subite, mi proksime aŭdis hundon hurli.

Ĉu mi iam aŭdis hundon tiel hurli? Mia penso retroiris. Jes! Kiam mi estis infano, en malproksimega infaneco:

— tiam mi aŭdis hundon tiel hurli. Kaj ĝin ankaŭ vidis, hirta, kaplevinta, tremadanta, en la plej silenta noktomezo, kiam eĉ hundoj kredas je fantomoj:

— tiel ke ĝi min kortuŝis. Ĵus ja l' plena luno, morte silentema, pasis super la domo, ĵus ĝi fiksstariĝis, ronda brulo, — silenta sur la tegment' ebena, kvazaŭ sur alies propraĵo.

Pri tio tiam ektimegis la hundo: ĉar hundoj kredas je ŝtelistoj kaj fantomoj. Kaj kima mi denove aŭdis tiel hurli, ĝi kortuŝis min denove.

Kien nun foriris gnomo? Kaj pordvojo? Kaj araneo? Kaj ĉiu flustrado? Ĉu mi songiĝis? Ĉu mi vekiĝis? Inter sovaĝaj rifoĵ mi staris subite, sola, soleca, en la plej soleca luna lumo.

Sed jen kuŝis homo! Kaj jen! La hundo, saltanta, hirta, vostsvinganta, — jen min vidis veni — jen ĝi hurlis ree, jen ĝi kriis: — ĉu mi iam aŭdis hundon tiel kii helpon?

Kaj vere, kion mi vidis, ion similan mi vidis neniam. Junan paŝtiston vidis mi, volvanta sin, sufokata, ĝemanta, kun tordita vizaĝo, el kies buŝo pendis nigra peza serpento.

Ĉu mi iam vidis tiom da naŭzo kaj pala teruro sur unu vizaĝo? Ĉuete li dormis? Jen la serpento rampis en lian gorĝon — jen ĝi

sin fiksmordis.

Mia mano tiris la serpenton kaj tiradis: — vane! ĝi ne tiris la serpenton el la gorĝo. Jen kriis el mi: „Nur mordu! Mordu!

Senkapigu! Mordu!" kriis el mi, mia naŭzo, mia malamo, mia kortuŝo, ĉio mia bona kaj malbona kriis per unu krio el mi. —

Vi kuraĝaj ĉirkaŭ mi! Vi serĉantoj, klopodantoj, kaj kiuj el vi enŝipiĝis per ruzaĵ veloj sur neesploritajn marojn! Vi enigmoĝuantoj!

Do divenu al mi la enigmon, kiun iam mi rigardis, klarigu al mi la vizaĝon de l' plej sola!

Ĉar vizaĝo estis kaj antaŭvidado: — kion mi tiam vidis en simbolo? Kaj kiu estas, kiu iam devos veni?

Kiu estas la paŝtisto, en kies gorĝon tiel rampis la serpento? Kiu estas la homo, en kies gorĝon tiel rampos ĉio plej nigra kaj peza?

— Sed la paŝtisto mordis, kiel mia krio lin konsilis; li mordis bonamorde! Malproksimen li kraĉis la kapon de l' serpento — : kaj saltis supren.

Ne plu paŝtisto, ne plu homo, — transfigurito, iluminito, kiu ridis! Neniam ankoraŭ surtere ridis homo, kiel li ridis!

Ho miaj fratoj, mi aŭdis ridadon, kiu ne estis homa ridado, — — kaj nun manĝadis min soifo, sopiro, kiu neniam satiĝas.

Mia sopiro je tiu ridado min manĝadas: ho kiel mi toleras plu vivi! Kaj kiel mi tolerus nun morti! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la feliĉego kontraŭvola

Kun tiaj enigmoj kaj amaroj en la koro Zaratuŝtra veturis sur la maro. Sed kiam li distancis kvar tagvojaĝojn de l' insuloj

feliĉegaj kaj de siaj amikoj, li venkpasis ĉiun sian doloron: triumfa kun piedoj firmaj staris li denove sur sia fato. Kaj tiam Zaratuŝtra diris tion al sia jubilanta konscienco:

Sola mi estas denove kaj volas esti tia, sola kun la pura ĉielo kaj libera maro; kaj denove estas posttagmezo ĉirkaŭ mi.

Posttagmeze mi trovis la unuan fojon, posttagmeze ankaŭ duafoje: — je l' tagtempo, kiam ĉiu lumo iĝas pli silenta.

Ĉar kio de l' feliĉo ankoraŭ survojas inter ĉielo kaj tero, serĉas nun kiel hotelon luman animon: pro feliĉo ĉiu lumo nun plisilentiĝis.

Ho posttagmez' de mia vivo! Iam ankaŭ mia feliĉo malgrimpis al la valo por serĉi por si hotelon: jen ĝi trovis tiujn malfermitajn gastamajn animojn.

Ho posttagmez' de mia vivo! Kion mi ne fordonus por havi unu: tiun vivplenan plantadon de miaj pensoj kaj tiun matenan lumon de mia supera espero!

Kunulojn serĉis iam la kreanto kaj infanojn de sia espero: kaj jen montriĝis, ke li ilin ne povos trovi, se li ilin ne mem kreos.

Tial mi estas meze en mia laboro, irante al miaj infanoj kaj revenante de ili: por siaj infanoj Zaratuŝtra devas perfektigi sin mem.

Ĉar plene amas oni nur siajn infanojn kaj verkon; kaj kie estas granda amo al si mem, ĝi estas indikil' de gravedeco: tiel mi ĝin trovis.

Ankoraŭ verdas miaj infanoj en sia unua printempo, starante proksimaj al si kaj kune skuata de ventoj, la arboj de mia ĝardeno kaj plej bona tera regno.

Kaj vere! Kie tiaj arboj staras apud si, estas insuloj feliĉegaj!

Sed unue mi volas ilin disigi kaj meti ĉiun sola: por ke li lernu solecon, reziston, prudenton.

Grumbla kaj kurba kaj fleksive dura li staru tiam apudmare, vivanta lunturo de la nevenkebla vivo.

Kie la ventegoj plonĝas en la maron, kaj la pinto de l' montaro trinkas akvon, ĉiu iam havu sian diurnan vigilon por

sia ekzameno kaj esploro.

Esplorata kaj ekzamenata li estu, ĉu li estas de miaj speco kaj deveno, — ĉu li estas mastro de longa vico, silentema, ankaŭ kiam li parolas, kaj tiel indulganta, ke li donante prenas:—

— ke li iam iĝu mia kunulo kaj kunkreanto kaj kunfestanto de Zaratuŝtra — : tia, kia skribas mian volon sur miajn tabulojn: por la pli kompleta perfektigo de ĉiuj aferoj.

Kaj por li kaj liaj similuloj mi mem devas perfektigi min: tial nun mi evitas mian feliĉon kaj proponas min al ĉiu malfeliĉo — por mia lasta ekzameno kaj esploro.

Kaj vere, estis tempo, por ke mi foriru; kaj la ombro de l' vaganto kaj l' enuo kaj la plej silenta tagtempo — ĉiuj diris al mi: „estas la plej urĝa tempo!”

La vent' blovanta tra la ŝlosiltruon diris: „Venu!” La pordo ruze salte sin malfermis kaj parolis „iru!”

Sed mi kuŝis katenita de la am' al miaj idoj: la deziro tiel min embuskis, la dezir' je amo, ke mi iĝu l' predo de infanoj miaj kaj al ili perdu min.

Deziri — mi nomas jam: esti min perdinta. Mi havas vin, infanoj miaj! En tiu havo ĉio estu sekureco kaj nenio deziro.

Sed kovanta l' suno de mia amo sur mi kuŝis, en propra suko bolis Zaratuŝtra, — jen ombro kaj dubo super mi forflugis.

“roston kaj vintron mi jam deziris: „Frosto kaj vintro faru min ree knari kaj kraki!” mi ĝemis: — jen leviĝis el mi glaciaj nebuloj.

Mia pasinteco rompis siajn tombojn, multaj doloroj vivaj sepultitaj revekiĝis — : nur findormis ili: kaŝite en kadavrovestoj.

Tiel ĉio alvokis min simbole: „estas tempo!” Sed mi — ne aŭdis: ĝis fine mia abismo ekmoviĝis kaj mia penso min mordis.

Aĥ, abisma penso, kiu estas mia penso! Kiam trovos mi la forton por aŭdi vin fosi kaj ne plu tremadi?

Ĝis en la gorĝo batas mia koro, kiam mi vin aŭdas fosi! Eĉ via silentado volas min sufoki, vi abisme silentanta!

Neniam ankoraŭ mi kuraĝis vin yoki: sufiĉis jam, ke mi vin en mi — portis! Ankoraŭ mi ne estis sufiĉe forta por la lastaj

leonaj kuragego kaj obstino.

Sufiĉe da teruro mi jam ĉiam trovis vian pezon: sed iam mi trovu eĉ la forton kaj la leonan voĉon, kiu vin vokos.

Post kiam mi venkpasos min por tio, mi venkpasos min ankaŭ por io pli granda; kaj venko estu la sigel' de mia perfektigo! -

Dume mi veturas ankoraŭ sur malsekuraj maroj; flatas min la hazardo glatalanga; antaŭen kaj malantaŭen mi rigardas —, ankoraŭ mi ne vidas finon.

Ankoraŭ por mi ne venis la moment' de mia lasta lukto, — aŭ ĉu ĝi venos por mi iam? Vere per ruza beleco rigardas min ĉirkaŭe maro kaj vivo!

Ho posttagmezo de mia vivo! Ho feliĉo antaŭ la vespero! Ho haveno en tumulta maro! Ho paco en malsekureco! Kiom mi malfidas vin ĉiujn!

Vere, malfidas mi vian ruzan belecon! Mi similas la amanton, kiu malfidas ĉian ridadon.

Kiel li forpuŝas la plejamatinton, milda eĉ en sia duro, envia — tiel mi forpuŝas la nunan feliĉegan horon for de mi.

For vin, feliĉega horo! Kun vi venis feliĉego kontraŭvola. Preta al mia plej profunda doloro mi staras tie ĉi: — malĝustatempe venis vi!

For vin, feliĉega horo! Prefere hotelu tie — ĉe miaj idoj! Rapidu, kaj benu ilin ankoraŭ antaŭ la vespero per mia feliĉo!

Proksimiĝas jam la vespero: la suno sinkas. Tien — mia feliĉo! —

Tiele parolis Zaratuŝtra. Kaj li atendis sian malfeliĉon la tutan nokton: sed li atendis vane. La nokto restis hela kaj silenta, kaj la feliĉo mem al li ĉiam pliproksimiĝis. Sed ĵus antaŭ la mateno Zaratuŝtra ridis al sia koro kaj diris moke: „La feliĉo min sekvas. Tion kaŭzas, ke mi ne sekvas la virinojn. La feliĉo ja estas virino.“

Antaŭ la sunleviĝo

Ho ĉielo super mi, vi pura! Profunda! Lumabismo! Vidante vin mi tremas pro diaj deziroj.

En vian alton ĵeti min — jen mia profundo! En vian puron kaŝi min — jen mia senkulpeco!

La dion kovras lia belo: tiel vi kaŝas viajn stelojn. Vi ne parolas: tiel vi anoncas al mi vian saĝon.

Muta super brua maro vi hodiaŭ por mi leviĝis, via amo kaj via honto rivelacias al mia bruanta animo.

Ke vi bela al mi venis, kaŝita en vian belon, ke vi parolas muta al mi, senkaŝa en via saĝo:

Ho kiel mi ne divenus ĉion pudoran de via animo! Antaŭ la suno vi venis al mi, la plej sola.

Ni estas amikoj de la komenco: komunas al ni kolero, teruro kaj fundo: eĉ la suno al ni komunas.

Ni ne parolas al ni, ĉar ni scias tro multe — ni silentas al ni, ni ridetas al ni nian scion.

Ĉu vi ne estas la lum' de mia fajro? Ĉu vi ne havas la fratinanimon al mia kompreno?

Kune ni lernis ĉion; kune ni lernis leviĝi super nin al ni kaj rideti sennube: —

—sennube suben rideti el klaraj okuloj kaj el mejla malproksimo, kiam inter ni devigo kaj celo kaj kulpo vaporigas kiel pluvo.

Kaj kiam mi paŝvagis sola: kiun malsatis mia animo en noktoj kaj eraraj padoj? Kaj kiam mi surgrimpis montojn, kiun mi iam serĉis, krom vin, sur montoj?

Kaj ĉiu mia paŝvagado kaj montgrimpado: surogato estis nur kaj rimedo de l' senrimedulo: — nur flugi volas mia tuta volo, flugi en vin!

Kaj kiun mi malamis pli ol drivantajn nubojn kaj ĉion, kio vin makulas! Kaj eĉ mian propran malamon mi malamis, ĉar ĝi vin makulis!

La drivantajn nubojn mi koleras, tiujn ŝtelirantajn rabokatojn: ili prenas de vi kaj ni la al ni komunan, — la imponan senmezuran jes- kaj amendiron.

Tiujn mezulojn kaj miksantojn ni koleras, la drivantajn nubojn: tiujn duonulojn, kiuj lernis nek beni nek funde malbeni.

Preferas mi eĉ sidi en barelo sub kovrita ĉielo, preferas sidi sen ĉielo en l'abismo, ol vidi vin, lumĉielo, makulita per drivnuboj!

Kaj ofte mi deziris fiksi ilin per zigzagaj fulmorfadenoj por tondrosimile bati timbalon sur ilia sitelventro: —

— kolera paŭkisto, ĉar ili rabas al mi vian jes! kaj amen!, vi ĉielo super mi, vi pura! Luma! Lumabismo! — ĉar ili rabas al vi mian jes! kaj amen!

Ĉar mi preferas eĉ bruon kaj tondron kaj vetermalbonojn, ol tiun pripenseman kaj dubantan katokalmon; kaj ankaŭ inter homoj mi malamas plej ĉiujn senbruirantojn kaj duonulojn kaj dubantajn, hezitantajn drivonubojn.

Kaj „kiu ne povas beni, lernu malbeni!“ — tiu bela doktrino falis al mi el hela ĉielo, tiu stelo staras sur mia ĉielo eĉ en nigraj noktoj.

Sed mi estas benanto kaj jesdiranto, kiam vi nur estas ĉirkaŭ mi, vi pura! Luma! Lumabismo! — eĉ en ĉiujn abismojn mi portas mian benan jesdiradon.

Benante mi iĝis kaj jesdiranto: por tio mi luktis longe kaj estis luktanto por iam liberigi miajn manojn por benado.

Jen mia benado: stari super ĉiu aĵo kiel ĝia propra ĉielo, kiel ĝia ronda tegmento, ĝia azura sonorilo kaj eterna sekureco: feliĉega estas, kiu tiel benas!

Ĉar ĉiuj aĵoj estas baptitaj ĉe la font' de l'eterneco kaj trans bono kaj malbono: sed bono kaj malbono mem estas nur internuancoj kaj pluvakvaj trublajoj kaj drivonuboj.

Vere, estas beni kaj ne kalumni, kiam mi instruas: „super ĉiuj aĵoj staras la ĉiela hazardo, la ĉiela senkulpeco, la ĉiela senceleco, la ĉiela trokuraĝo.“

„De senceleco“ — jen la plej malnova nobeleco de la mondo, kiun mi redonis al ĉiuj aĵoj, mi liberigis ilin de l'servuto

sub la celo.

Tiun liberecon kaj ĉielan gajecon mi metis kiel azuran sonorilon super ĉiujn aĵojn, kiam mi instruis, ke super ili kaj per ili ne volas — „eterna volo” —

Tiujn trokuraĝon kaj stultecon metis mi anstataŭ tiun volon, kiam mi instruis: „ĉe ĉio estas neebila unu — racieco!”

Iom da racio ja, semere de saĝeco disŝutita de stelo al stelo, — tiu fermento estas almiksita al ĉiuj aĵoj: per la stulteco saĝeco estas almiksita al ĉiuj aĵoj!

Iom da saĝeco jam estas ebla; sed tiun feliĉegan certecon mi trovis en ĉiuj aferoj: ke ili preferas sur la piedoj de l' hazardo — danci.

Ho ĉielo super mi, vi pura! Alta! Jen por mi via puro, ke ne ekzistas eternaj araneoj kaj araneaĵoj: —

— ke vi estas por mi dancparkedo por diaj hazardoj, ke vi estas por mi dia tablo por diaj ludkuboj kaj kubludantoj! —

Sed vi ruĝiĝas? Ĉu mi diris ion nedireblan? Ĉu mi kalumniis, kiam mi volis vin beni?

Aŭ ĉu estas la honto duopa, kiu vin ruĝigis? — Ĉu vi min ordonas iri kaj silenti, ĉar nun venas — la tago?

La mondo estas profunda — : kaj pli profunda ol la tago iam pensis. Ne ĉio rajtas havi vortojn por la tago. Sed la tago venas! do ni disiru nun!

Ho ĉielo super mi, vi hontoplena! Brulanta! Ho vi mia feliĉo antaŭ la sunleviĝo! La tago venas: do ni disiru nun! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la virto malpligrandiganta

1.

Kiam Zaratuŝtra estis ree sur la kontinento, li ne iris rekte al sia montaro kaj sia kaverno, sed iris multajn vojojn kaj faris multajn demandojn kaj informiĝis pri multaj aferoj, tiel, ke li diris pri si mem ŝerĉe: „jen rivero, kiu retrofluas al la fonto en multaj kurboj!" Ĉar li volis sperti, kio dume okazis al la homo: ĉu li iĝis pli aŭ malpli granda. Iam li vidis vicon de novaj domoj; jen li miris kaj diris:

„Kion signifas tiuj domoj? Vere, ne granda animo ilin starigis por sin simboligi!

Ĉu eble timema infano ilin prenis el sia ludskatolo? Ho se alia infano ilin remetis en sian skatolon!

Kaj tiuj ĉambroj kaj ĉambretoj: ĉu viroj povas tie el- kaj eniri? Ili ŝajnas faritaj por silkaj pupoj; aŭ por frandokatoj, kiuj lasas frandi ankaŭ sin."

Kaj Zaratuŝtra restis staranta kaj pensis. Fine li diris trista: „Ĉio iĝis malpli granda!

Ĉie mi vidas pli malaltajn pordojn: kiu estas miaspeca, tie tamen pasas, sed — li devas kliniĝi!

Ho kiam mi revenos en mian patrujon, kie mi ne plu devos kliniĝi — ne plu devos kliniĝi por la malgranduloj!" — Kaj Zaratuŝtra ĝemis kaj rigardis malproksimen. —

Sed la saman tagon li parolis sian paroladon pri la virto malpligrandiganta.

2.

Mi iras inter tiu popolo kaj tenas la okulojn malfermitaj: ili al mi ne pardonas, ke mi ne envias iliajn virtojn.

Ili mordas min, ĉar mi al ili diras: por malgrandaj homoj estas necesaj malgrandaj virtoj — kaj ĉar mi havas penon kompreni, ke malgrandaj homoj estas necesaj!

Ankoraŭ mi similas ĉi tie la kokon sur fremda korto, kiun mordas ankaŭ la kokinoj; sed pro tio tiujn kokinojn mi ne koleras.

Mi estas ĝential al ili, kiel al ĉiuj malgrandaj incitoj; kontraŭ la malgranda esti pikema, ŝajnas al mi saĝo por erinacoj.

Ili ĉiuj parolas pri mi, kiam ili sidas vespere ĉirkaŭ la fajro, — ili parolas pri mi, sed neniu pensas — pri mi!

Jen la nova silento, kiun mi lernis: ilia bruo ĉirkaŭ mi tegas mantelon sur miajn pensojn.

Ili bruas inter si: „kion volas por ni tiu nigra nuboj? ni zorgu, ke ĝi al ni ne portu malsanon!”

Antaŭ nelonge virino tiris al si sian infanon, kiu volis iri al mi: „forprenu la infanojn! ŝi kriis; tiaj okuloj sekbruligas infananimojn.”

Ili tudas, kiam mi parolas: ili opinias, ke tuso estas argumento kontraŭ fortaj ventoj, — ili divenas neniom pri l' brufluo de mia feliĉo!

„Ni ankoraŭ ne havas tempon por Zaratuŝtra” — tiel ili kontraŭargumentas; sed kiom valoras tempo, kiu „ne havas tempon” por Zaratuŝtra?

Kaj eĉ se ili min glorigas: kiel mi povus ekdomi sur ilia gloro? Pikilzono mi trovas ilian laŭdon: ĝi pikas min ankoraŭ, kiam mi ĝin formetas.

Kaj ankaŭ tion mi lernis inter ili: la laŭdanto pozas, kvazaŭ li redonus, se vere li volas ricevi pli donacojn!

Demandu mian piedon, ĉu ilia laŭd- kaj logmaniero al ĝi plaĉas! Vere, laŭ tia takto kaj tiktako ĝi volas nek danci nek stari stagna.

Al malgranda virto ili volus min logi kaj laŭdi: al la tiktako de l' malgranda feliĉo ili volus persvadi mian feliĉon.

Mi iras inter tiu ĉi popolo kaj tenas la okulojn malfermitaj: ili iĝis malpli grandaj kaj iĝas ĉiam pli malgrandaj: — sed tio faras ilian doktrinon pri feliĉo kaj virto.

Ili ja estas humilaj ankaŭ en la virto, — ĉar ili volas komforton. Sed kun komforto estas kunigebla nur la humila virto.

Ja ili lernas ankaŭ siamaniere paŝi kaj antaŭenpaŝi: tion mi nomas ilia stumblado. Pro tio ilin malestimas ĉiu, kiu devas

rapidi.

Kaj multaj el ili iras antaŭen kaj dume retrorigardas, kun rigida nuko: ĉe ili mi volonte kuras kontraŭ la korpo.

Piedo kaj okuloj nek mensogu, nek pruvu la mensogon de l' alia. Sed mensogas multe la malgrandaj homoj.

Kelkaj el ili volas, sed la pli multaj nur estas volataj. Kelkaj el ili estas veraj, sed la pli multaj estas malbonaj aktoroj.

Estas inter ili aktoroj kontraŭ scio kaj aktoroj kontraŭ volo —, la veraj estas ĉiam maloftaj, precipe la veraj aktoroj.

Vireco estas ĉi tie malmulta: tial viriĝas iliaj virinoj. Ĉar nur kiu estas sufiĉe viro, liberigos la virinon en la virino.

Kaj tiun hipokritecon mi trovis inter ili la plej malbona: ke ankaŭ la ordonantoj hipokritas la virtojn de l' servantoj.

„Mi servas, vi servas, ni servas" — tiel preĝas ĉi tie ankaŭ la hipokriteco de la dominantoj, — kaj ve, se la unua mastro estas nur la unua servisto!

Ho, ankaŭ en iliajn hipokritadojn satflugis la scivolo de mia okulo; kaj bone mi divenis iliajn tutan muŝan feliĉon kaj zumadon ĉirkaŭ sunlumataj fenestrovitroj.

Tiom da bono, tiom da malforto mi vidas. Tiom da justeco kaj kompato, tiom da malforto.

Rondaj, rektkondutaj kaj afablaj ili estas inter si, kiel sableroj estas rondaj, rektkondutaj kaj afablaj al sableroj.

Humile ĉirkaŭbraki feliĉeton — tion ili nomas „sindediĉo"! kaj dum tio ili strabas jam humile novan feliĉeton.

Ili volas funde simple unu plej: ke neniu ilin suferigu. Tiel ili preventas ĉies dezirojn kaj lin bonfaras.

Sed tio estas malkuraĝo: eĉ se ĝi nomiĝas „virto".

Kaj kiam foje parolas krude tiuj malgrandaj homoj, mi aŭdas en tio nur ilian raŭkecon; ĉiu venteto faras ilin ja raŭkaj.

Lertaj ili estas, iliaj virtoj havas lertajn fingrojn. Sed mankas al ili pugnoj, iliaj fingroj ne scias sin kaŝi malantaŭ pugnoj.

Virto ili nomas, kio faras humila kaj bridas: per tio ili

faras la lupon hundo kaj la homon mem la plej bona domanimalo de l'homo.

„Ni metas nian seĝon en la mezon — tion diras al mi via mokrido — same malproksime de l'mortantaj luktantoj kiel de kontentaj porkidoj.”

Sed tio estas — mezniveleco: eĉ se ĝi nomiĝas modereco. —

3.

Mi iras inter tiu ĉi popolo kaj diras multajn vortojn: sed ili scipovas nek preni nek teni.

Ili miras, ĉar mi ne venis por kalumnii kontraŭ libidoj kaj malvirtoj; kaj vere, mi ja ne venis por averti kontraŭ poŝoŝtelistoj.

Ili miras, ĉar mi ne estas preta pliakrigi kaj plisagacigi ilian sagacecon: kvazaŭ ili ne havus sufiĉe da sagaculoj, kies voĉoj tiklas min grifele!

Kiam ili krias: „Malbenu ĉiujn malkuraĝajn diablojn en vi, kiuj volonte vostsvingus kaj faldus manojn kaj adoruŝ”: ili krias: „Zaratuŝtra estas malpia.”

Kaj precipe tion krias iliaj instruistoj de la sindediĉo — sed ĝuste en iliajn orelojn mi ŝatas krei: Jes! Mi estas Zaratuŝtra, la malpia!

Tiuj instruistoj de la sindediĉo! Ĉien, kie estas mire kaj pigre kaj skabie, ili rampas kiel pedikoj; kaj nur mia naŭzo min malhelpas ilin frakasi.

Nu! Jen mia prediko por iliaj oreloj: mi estas Zaratuŝtra, la malpia, kiu diras: „kiu estas pli malpia ol mi, por ke mi ĝuu lian instruon?”

Mi estas Zaratuŝtra, la malpia: kie mi trovos miajn similajn? Kaj ĉiuj estas miaj similaj, kiuj donas al si mem sian volon kaj rezignas ĉiun sindediĉon.

Mi estas Zaratuŝtra, la malpia: mi kuiras eĉ ĉiun hazardon

en mia kaldrono. Kaj nur, kiam ĝi estas tute kuirita, mi ĝin bonvenigas en mian manĝaĵon.

Kaj vere, ofte hazardo venis mastre al mi: sed eĉ pli mastre parolis al ĝi mia volo, — jen ĝi ja kuŝis petante sur la genuoj —

— petante, ke ĝi trovu loĝlokon kaj koron ĉe mi, kaj flate aldirante: „vidu do, ho Zaratuŝtra, kiel nur amiko venas al amiko!”

Sed kial mi parolas, kie neniu havas miajn orelojn! Kaj tiel mi volas krei en ĉiujn ventojn:

Vi ĉiam iĝas pli malgrandaj, vi malgrandaj homoj! Vi perdas erojn, komfortuloj! Vi eĉ pereos

— pro viaj multaj etaj virtoj, pro via multa eta senkrim-eco, pro via multa sindediĉo!

Tro indulgema, tro pardonema: tia estas via tera regno! Sed arbo por grandiĝi devas penetrigi durajn radikojn en durajn rokojn!

Ankaŭ kion vi ne faras, teksas la teksaĵon de la homestonto: ankaŭ via nenio estas araneaĵo kaj araneo, kiu vivas per la sango de l'estonto.

Kaj kie vi prenas, estas kiel ŝteli, vi etaj virtuloj; sed eĉ inter la krimistoj parolas la honoro: „oni ŝtelu nur, kie oni ne povas rabi.”

„Ĝi donas sin” — ankaŭ tio estas doktrino de sindediĉo. Sed mi diras al vi, vi komfortemuloj: ĝi prenas sin kaj prenos de vi ĉiam pli!

Ho, se vi rezignus ĉiun duonan volon kaj iĝus firmdecidaj por l'inerto kiel por la faro!

Ho, se vi komprenus mian eldiron: „faru ĉiam, kion vi volas, sed unue, povu voli!”

„Ĉiam amu vian proksimulon kiel vin, — sed unue amu vin mem —

— amu per la granda amo, amu per la granda malestimo!” Tiele parolas Zaratuŝtra, la malpia. —

Sed kial mi parolas, kie neniu havas miajn orelojn! Estas ankoraŭ horon tro frue por mi.

Mia propra antaŭiranto mi estas inter tiu ĉi popolo, mia propra kokokrio tra mallargaj kaj mallumaj stratoj.

Sed ilia horo venos! Kaj venos ankaŭ mia! Pohore ili iĝas pli malgrandaj, malriĉaj, malfekundaj — malriĉa herbo! malriĉa tera regno!

Kaj baldaŭ ili staru pretaj kiel seka herbo kaj stepo, kaj vere! lacaj pri si mem — kaj pli ol akvon, fajron soifante!

Ho benata horo de l'fulmo! Ho sekreto antaŭ la tagmezo! — Kurantajn fajrojn mi faros el ili kaj anoncantojn per flamaĵoj.

— Anoncu ili iam per flamaĵoj: Venas, proksimas la granda tagmezo!

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Sur la oleomonto

La vintro, malica gasto, sidas ĉe mi hejme; bluaj estas miaj manoj pro la manoprem' de lia amikeco.

Mi honoras lin, tiun malican gaston, sed mi lasas lin volonte sidi sola. Volonte mi forkuras de li, kaj, se oni kuras bone, ni forkuras de li!

Kun varmaj piedoj kaj varmaj pensoj mi kuras tien, kie la vento ne ventas — al la sunangulo de mia oleomonto.

Ridas mi al mia severa gasto kaj dankas lin, ĉar hejme li forkaptas la muŝojn kaj mutigas multan etan bruon.

Li ja ne povas toleri, ke kulo volu kanti aŭ eĉ du; eĉ la straton li soligas, por ke la luna lumo tie nokte timu.

Dura gasto li estas, — sed mi honoras lin, kaj ne adoras, kiel la komfortemuloj, la dikventran fajridolon.

Prefere ankoraŭ iom dentoklaki, ol adori idolojn! — tion

volas mia naturo. Kaj mi kolera precipe ĉiujn brilajn brulajn vaporajn fajridolojn.

Kiun mi amas, mi amas vintre pli ol somere; pli mi mokas nun miajn malamikojn kaj pli kuraĝe, ekde kiam la vintro sidas ĉe mi hejme.

Kuraĝe vere, eĉ tiam mi rampas litten — ridas kaj spitas ankoraŭ mia forrampinta feliĉo; ridas ankoraŭ mia mensogosongō.

Mi — rampanto? Neniam dumvive mi rampis por potenculoj; kaj se mi iam mensogis, mi mensogis pro amo. Tial mi ĝojas ankaŭ en la vintrolito.

Simpla lito varmigas min pli ol riĉa, ĉar mi ĵaluzas mian malriĉecon. Kaj vintre ĝi min plej fidelas.

Per malico mi komencas ĉiun tagon, mi mokas la vintron per malvarma bano: pro tio grumblas mia severa domamiko.

Ankaŭ tiklas mi lin volonte per cirkandeleto, por ke li fine ellasu la ĉielon el cindrogriza krepusko.

Ekstreme malica mi ja estas matene: fruahore, kiam la sitelo tintas ĉe la fonto kaj la ĉevaloj varme henas tra krepuskaj stratoj. —

Senpacience mi atendis, ĝis leviĝos fine la luma ĉielo, la neĝbarba vintra ĉielo, la grizulo kaj blankkapulo, —

— la vintra ĉielo, silentema, kiu ofte silentas eĉ sian sunon!

Ĉu lernis mi de li la longan luman silentadon? Aŭ ĉu lernis li de mi? Aŭ ĉu ĉiu el ni eltrovis ĝin mem?

La origino de ĉiuj bonaĵoj estas milopa: ĉiuj bonaj vivĝojaj aferoj saltas en la ekziston pro ĝojo; kiel ili farus tion nur — unu fojon!

Bona vivĝoja afero estas ankaŭ longe silenti kaj rigardi kiel la vintra ĉielo el luma rondokula vizaĝo: —

— kiel li silenti sian sunon kaj sian neflekseblan sunovolon: vere, tiun arton kaj tiun vintran vivoĝojon mi lernis bone!

Mia plej kara malico kaj arto estas, ke mia silento lernis, ne malkaŝi sin per silento.

Bruante per vortoj kaj ĵetkuboj mi surprizas la solenajn

gardistojn: ĉiujn ĉi severajn gardistojn miaj volo kaj celo eskapu.

Por ke neniu vidu en mian fundon kaj plej profundan volon, — por tio mi eltrovis la longan luman silenton.

Tiel ofte mi trovis sagaculon: kiu vualis sian vizaĝon kaj trubligris sian akvon, ke neniu lin travidu.

Sed ĝuste al li venis la pli lertaj malfidantoj kaj nukso-rompantoj: ĝuste al li oni forkaptis lian plej kaŝitan fiŝon!

Sed la homoj klaraj, viglaj, transparantaj — estas la plej saĝaj silentantoj: tiel profunda estas ilia fudo, ke ankaŭ la plej klara akvo ĝin ne — malkaŝas. —

Vi neĝbarba silentanta vintra ĉielo, vi rondokula blankkapulo super mi! Ho vi ĉiela simbolo de mia animo kaj ĝia vivoĝojo!

Kaj ĉu mi ne devas kaŝi min, kiel iu englutinta oron, — por ke oni ne malfermŝiru mian animon?

Ĉu mi ne devas porti stilzojn, por ke ili ne plu vidu miajn longajn krurojn, — ĉiuj tiuj enviuloj kaj turmentivolaj, kiuj min ĉirkaŭas?

Tiuj animoj fumfuŝitaj, ĉambrovarmaj, foruzitaj, verdigitaj, tristperditaj — kiel ilia envio povus toleri mian feliĉon!

Tial mi montras al ili nur la glacieron kaj la vintron sur miaj pintoj — kaj ne, ke mia monto sin drapiras eĉ per ĉiuj sunozonoj!

Ili aŭdas fajfi nur miajn vintrajn ventojn: kaj ne, ke mi veturas ankaŭ sur varmaj maroj, kiel sopiraj, premaj, varmegaj sudoventoj.

Kortuŝas ilin eĉ miaj akcidentoj kaj incidentoj: sed mia eldiro aŭdiĝas: „lasu la hazardon al mi veni: senkulpa ĝi estas, kiel infano!"

Kiel ili povus toleri mian feliĉon, se mi ne metus akcidentojn kaj vintrajn mankojn kaj blankursejn ĉapojn kaj neĝoĉielajn tegaĵojn ĉirkaŭ mian feliĉon!

— se ne min mem kortuŝus ilia kompato: la kompato de tiuj enviuloj turmentivolaj!

— se ne mi me pro ili ĝemus kaj frostklakus, kaj lasus

pacience min impliki en ilian kompaton!

Jen la saĝa vivoĝojo kaj bonvolo de mia animo, ke siajn vintrojn kaj siajn frostotempestojn ĝi ne kaŝas ankaŭ siajn frostovundojn.

La soleco de unu estas la fuĝo de malsanulo: la soleco de alia estas la fuĝo por malsanulo.

Aŭdu ili min klaki kaj ĝemi pro vintrofrosto, ĉiuj tiuj aĉaj strabaj fiuloj ĉirkaŭ mi! Kun tia ĝemado kaj klakado mi fuĝas iliajn hejtatajn ĉambrojn.

Ili min kompatu kaj kunĝemu pro miaj frostovundoj: „pro l' gladio de l' ekscio li eĉ frostmortos!” tiel ili olendas.

Dume mi iras per varmaj piedoj traverse sur mia oleomonto: en la sunangulo de mia oleomonto mi kantas kaj mokas ĉiun kompaton. —

Tiele kantis Zaratuŝtra.

Pri la preteriro

Tiel, paŝante lante tra multaj homoj kaj multspecaj urboj, Zaratuŝtra retroiris laŭ ĉirkaŭvojoj al sia montaro kaj sia kavernoj. Kaj jen, dum tio neatendinte li venis al la urba pordego de l' granda urbo: sed tie ŝaŭmanta stultulo kun etenditaj manoj saltis al li kaj paŝis en lian vojon. Sed li estis la sama stultulo, kiun la popolo nomis „la simio de Zaratuŝtra”: ĉar li lernis imiti iom da lia parolada maniero kaj prunteprenis volonte ankaŭ el la trezoro de lia saĝeco. Sed la stultulo parolis tiel al Zaratuŝtra:

„Ho Zaratuŝtra, ĉi tie estas la granda urbo: ĉi tie vi povos nenion trovi kaj ĉion perdi.

Kial vi volas vadi tra tiu marĉo? Vian piedon tamen komatu! kraĉu prefere sur la urboordegon kaj — returniĝu!

Ĉi tie estas la infero por ermitaj pensoj: ĉi tie grandajn

pensojn vivajn oni kuiras malgrandaj.

Ĉi tie orfiĝas ĉiuj grandaj sentoj: ĉi tie nur klake
velkaj sentetaĉoj rajtas klaki!

Cu vi ne jam flaras la buĉejojn kaj koŝektkuŝrejojn de l'
spirito? Cu ne tiu urbo vaporas pro l' vaporo de spirito buĉita?

Cu vi ne vidas la animojn pendi kiel malstreĉaj malpuraj
ĉifonoj? — Kaj ili faras eĉ ĵurnalojn el tiuj ĉifonoj!

Cu vi ne aŭdas, kiel la spirito iĝis ĉi tie vortsprito?
Spitincita vortŝvito ĉi tie eropcias! — Kaj ili faras eĉ
ĵurnalojn el ĉi tiu vortŝvito.

Ili incitas sin reciproke kaj ne scias, kien? Ili incitas sin
reciproke kaj ne scias, kial? Ili klakas per sia straso, ili
tintas per sia oro.

Ili estas malvarmaj kaj serĉas varmon ĉe bolantaj akvoj; ili
estas tro varmaj kaj serĉas freŝon ĉe mortfrostintaj spiritoj;
ili ĉiuj malsanemas pro publikaj opinioj.

Ĉiuj libidoj kaj malbonoj havas ĉi tie hejmon; sed ekzistas
ĉi tie ankaŭ virtuloj, ekzistas multa lerte simulata virto: —

Multa simulata virto kuŝ skribfingroj kaj ĉuraj sidatendo-
vangoj, benata per etaj brustosteloj kaj plenŝtopitaj
senkokcigaj filinoj.

Ekzistas ĉi tie ankaŭ multa pieco kaj multa kreda sputlekado,
flatbakado por la dio de l' armeoj.

„De supre" gutas ja la stelo kaj la graca sputo; supren
sopiras ĉiu senstela brusto.

La luno havas sian kortegon, kaj la kortego havas siajn
misnaskitojn: sed al ĉio kio venas de l' kortego, preĝas la
peta popolo kaj simulata petovirto.

„Mi servas, vi servas, ni servas" — tiel preĝas ĉiu
simulata virto al la princo: ke la meritita stelo fine fiksu
sin sur la mallarĝan bruston!

Sed eĉ la luno turniĝas ĉirkaŭ ĉio tera: tial ankaŭ la princo
turniĝas ĉirkaŭ la plejege tera —: tio ja estas la oro de la
negocistoj.

La dio de l' armeoj ne estas dio de l' orostangoj; la princo

projektas, sed la negocisto — direktas!

Je ĉio luma kaj forta kaj bona en vi, ho Zaratuŝtra! Kraĉu sur tiun urbon de l' negocistoj kaj returniĝu.

Ĉi tie ĉiu sango fluas putre trepide kaj ŝaŭme tra ĉiuj vejnoj: kraĉu sur la grandan urbon, kiu estas la granda kloako, kie ĉiu koto kunkoagulas!

Kraĉu sur la urbon de la deprimitaj animoj kaj mallargaj brustoj, la akraj okuloj, la gluemaj fingroj —

— sur la urbon de l' entruduloj, de l' senhontuloj, de l' skribuloj kaj kriuloj, de l' troincititaj ambiciuloj: —

— kie kunulceras ĉio putrinta, odoraĉa, filibida, nigra, tromatura, ulcera, komplota: —

— kraĉu sur la grandan urbon kaj returniĝu!" — —

Sed ĉi tie Zaratuŝtra interrompis la ŝaŭmantan stultulon kaj fermis lian buŝon.

„Ĉesu fine! kriis Zaratuŝtra, tedas min jam longe via parolado kaj via naturo!

Kial vi loĝis tiel longe apud marĉo, ke vi mem devis iĝi rano kaj bufo?

Ĉu ne tra viaj propraj vejnoj fluas nun putrinta ŝaŭma marĉa sango, ke vi lernis tiel kvaki kaj kalumni?

Kial vi ne iris en l' arbaron? Aŭ plugis la teron? Ĉu ne en la maro abundas verdaj insuloj?

Mi malestimas vian malestimon; kaj se vi avertis min, — kial vi avertis ne vin mem?

Nur el la amo suprenflugu mia malestimo kaj mia bardo avertanta: sed ne el la marĉo! —

Oni nomas vin mia simio, vi ŝaŭmanta stultulo: sed mi nomas vin mia grumbloporko, — grumblante vi fuŝas eĉ mian laŭdon de l' stulteco.

Kio unue vin grumbligis? Ke neniu vin sufiĉe flatis: — tial vi ekloĝis ĉe tiu malpuraĵo, por havi motivojn multe grumbli. —

— por havi motivojn por multa venĝado. Venĝado ja, **vi** vanta stultulo, estas ĉiu via ŝaŭmado, mi vin travidis akre!

Sed via stultula eldiro al mi malutilas, eĉ kiom vi pravas! Kaj eĉ se la vorto de Zaratuŝtra estus justa mil fojojn: vi per mia vorto ĉiam farus maljuston!"

Tiele parolis Zaratuŝtra; li rigardis la grandan urbon, ĝemis kaj silentis longe. Fine li parolis tiel:

Naŭzas min ankaŭ tiu granda urbo, kaj ne nur tiu **stultulo** Ĉi tie kaj tie nenio estas plibonigebla, nenio **malplibonigebla**.

Ve al tiu granda urbo! — Kaj mi volus, ke mi vidu jam la fajrokolohon, en kiu ĝi forbrulos!

Ĉar tiaj fajrokolonoj devas antaŭi la grandan tagmezon. Sed tio havos sian tempon **kaj** sian propran **sorton**. —

Sed tiun doktrinon mi donas al vi, stultulo, **pro la adiaŭo**: kie oni ne plu povas ami, oni devas — preteriri! —

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj **preteriris** al la stultulo kaj la granda urbo.

Pri la eksaniĝintoj

1.

Aĥ, ĉio kuŝas jam velkinta kaj griza, kio ankoraŭ antaŭ nelonge staris verda kaj bunta sur tiu herbejo! Kaj kiom da mielo de espero mi portis de ĉi tie en miajn abelokorbojn!

Tiuj junaj koroj ĉiuj jam **iĝis** maljunaj — kaj eĉ ne maljunaj! nur **senfortaj**, **ordinaraj**, **komfortaj**: — ili nomas ĝin „ni repiiĝis."

Ankoraŭ lastfoje mi vidis ilin frue elknri sur kuraĝaj piedoj: sed iliaj piedoj de scio laciĝis, kaj nun ili kalumnias eĉ sian matenan kuraĝon!

Vere, multaj el ili iam levis la krurojn kiel dancistoj, ilin voksignis la rido en mia saĝo: — poste ili aliĝensiĝis. Ĝus mi ilin vidis kurbaĵoj — rampi al la kruco.

Ĉirkaŭ lumo kaj libero ili flirtis iam kiel kuloj kaj junaj poetoj. Iom pli aĝaj, iom malpli kuraĝaj: jam ili estas mallumaj kaj grumblaj kaj fornokauruloj.

Ĉu ilia koro perdis la kuraĝon, ĉar min la soleco forglutis kiel baleno? Ĉu via orelo aŭskultadis sopire-longe vane min kaj mian vokadon trumpetan kaj heroldon?

— Aĥ! Ĉiam estas nur malmultaj, kies koro havas longan kuraĝon kaj trokuraĝon; por tiuj ankaŭ la spirito restas pacienca. Sed la ceteraj restas malkuraĝaj.

La ceteraj: estas ĉiam la plejge multaj, la ĉiutagaj, la superfluaĵoj, la multe-tro-multuloj — ĉiuj ĉi estas malkuraĝaj! —

Kiu estas de mia naturo, lin renkontos ankaŭ la travivaĵoj de mia naturo: tiel ke liaj unuaj kunuloj devos esti kadavroj kaj arlekenoj.

Sed liaj duaĵ kunuloj — nomos sin liaj kredantoj: vivplena vigla hommulto, multa amo, multa stulto, multa senbrida adorado.

Al tiaj kredantoj ne ligu sian koron, kiu de mia naturo estas inter la homoj; tiujn printempon kaj buntaĵn herbejojn ne kreu, kiu konas la ŝanĝiĝeman-malkuraĝan homnaturon!

Se ili povus alie, ili ankaŭ alie volus. Duonduonuloj fuŝas ĉion tutan. Ke folioj velkas, — ĉu tio estas plendinda!

Lasu ilin foriri kaj fali, ho Zaratuŝtra, kaj ne plendu! Prefere eĉ blovu inter ilin per rapidaj ventoj, —

— blovu inter tiujn foliojn, ho Zaratuŝtra: ke ĉio velkinta flugu de vi pli rapide! —

2.

„Ni repiĝis” — konfesas tiuj eksaniĝintoj; kaj multaj el ili estas eĉ tro malkuraĝaj por konfesi tion.

Al ili mi vidas en l' okulon, — al ili mi diras en la vizaĝon

kaj en la ruĝon de iliaj vangoj: vi ree preĝas!

Sed estas hontinde preĝi! Ne por ĉiuj, sed por vi kaj mi, kaj kiu havas konsciencan ankaŭ en la kapo. Por vi estas honto preĝi!

Vi scias ja: via malkuraĝa diablo en vi, kiu volonte faldus la manojn kaj metus la manojn en la sinon kaj havus komforton: — tiu malkuraĝa diablo diras al vi „ekzistas dio!”

Sed per tio vi apartenas al la lumevita speco, kiun la lumo neniam ripozigas: nun vi devas ĉiun tagon meti vian kapon pli profunde en nokton kaj vaporon!

Kaj vere, vi elektis la tagtempon bone: ĉar ĵus la noktobirdoj reelflugis. La tempo venis por ĉiuj lumevitaj homoj, la vesper-kaj festotempo, kiam ili ne — „festas”.

Mi aŭdas kaj flaras: venis ilia tempo por ĉaso ĉirkaŭvaga, ja ne por sovaĝa ĉaso, sed por ĉaso malsovaĝa lama flaretanta de ŝteliretoj kaj flustropetoj, —

por ĉaso je animplenaj hipokrituloj: ĉiuj koromuskaptiloj estas nun repretigitaj. Kaj se mi levas kurtenon, nokta papilio elfalas.

Ĉu ĝi kunkaŭris kun ilia nokta papilio? Ĉar ĉie mi flaras malgrandajn ŝrumpintajn komunumojn; kaj kie estas ĉambretoj, estas en ĝi novaj preĝofratoj kaj la vapor' de preĝofratoj.

Ili kunsidas longajn vesperojn kaj diras: „Iĝu ni denove kiel la infanĉoj kaj diru „kara dio!” — iliajn buŝon kaj stomakon fuŝis la piaj sukerbakistoj.

Aŭ ili rigardadas longajn vesperojn ruzan **spionantan** krucaraneon, kiu predikas saĝecon al la araneoj mem kaj instruas: „sub krucoj oni bone ŝpinas!”

Aŭ ili sidas la tutan tagon kun hokŝnuroj ĉe marĉoj kaj kredas sin per tio profundaj; sed kiu fiŝkaptas, kie ne estas fiŝoj, tiun mi eĉ ne nomas supraĵa!

Aŭ ili lernas frapi la harpon ĉe kantopoeto, kiu volonte harpludus junajn virinojn en sian koron: — ĉar li iĝis laca pri l' maljunaj virinoj kaj ilia laŭdo.

Aŭ ili lernas timadi ĉe scienca duonfrenezulo, kiu atendas en mallumaj ĉambroj, ĝis al li venos la spiritoj —

kaj la spirito tute forkuras!

Aŭ ili aŭskultas maljunan trubaduran trublan fuŝfajfiston, kiu lernis la triston de l' tonoj de tristaj ventoj: nun li fajfas laŭ la vento kaj predikas la triston en tristaj tonoj.

Kaj kelkaj el ili iĝis eĉ noktgardistoj: ili nun sciovas blovi en kornojn kaj nokte iri la roĉdon kaj reveki malnovaĵojn, jam delonge ekdormintajn.

Kvin vortojn pri malnovaĵoj mi aŭdis hieraŭ nokte ĉe l' ĝardenomuro: ilin diris tiaj aĝaj tristaj sekaj noktgardistoj.

„Por patro li ne zorgas sufiĉe siajn infanojn: homaj patroj faras tion pli bone!" —

„Li estas tro maljuna! Li jam tute ne plu zorgas siajn infanojn" — respondis la alia noktgardisto.

„Ĉu havas li infanojn? Neniu povas pruvi, se li mem ne pruvas! Mi volas jam delonge, ke li pruvu ĝin solide."

„Pruvi? Kvazaŭ Tiu iam ion pruvintus! Pruvi li povas malfacile; li insistas tre, ke oni lin kredu."

„Jes! Jes! La kredo beatigas, la kredo je li. Jen la maniero de maljunaj uloj! Tiel okazas ankaŭ al ni!"

Tiel parolis al si la du maljunaj noktgardistoj kaj lum-evitemuloj, kaj blovludis poste triste siajn kornojn: tiel okazis hieraŭ nokte ĉe l' ĝardenomuro.

Sed mia koro skuigis pro rido kaj volis frakasigi kaj ne sciis, kien? kaj sinkis en la diairagmon.

Vere, tia estos ankaŭ mia morto, ke mi sufokiĝos pro ridado, kiam mi vidos azenon ebria kaj aŭdos noktgardiston tiel dubi pri Dio.

Ĉu la tempo ne longe pasis, ankaŭ por tiaj duboj? Kiu rajtos ankoraŭ vekti tiajn malnovaĵojn ekdormintajn lumevitajn!

La malnovaj dioj finiĝis ja jam antaŭ longe: — kaj vere, bonan ĝojan diofinon ili havis.

Ili ne „krepuskis" morten, — tion oni nur mensogas! Male: morten ili iam — ridis!

Tio okazis, ~~kiam~~ la plej malpian vorton dio mem eldiris, — la vorton: „Estas unu dio! Vi ne havu alian dion apud mi!” —

Maljuna grumblulo-dio, ĵaluza, tiel sin forgesis. —

Kaj ĉiuj dioj tiam ridis kaj stumblis sur siaj seĝoj, kaj kriis: „Ĉu ne ĝuste tia estas dieco, ke ekzistas dioj, sed ne Dio?”

Kiu havas orelojn, aŭskultu. —

Tiele parolis Zaratuŝtra en la urbo, kiun li amis kaj kiu estas kromnomata „la bunta bovino”. De ĉi tie li ja devis iri nur du tagojn por atingi ~~sian kavernon~~ kaj siajn animalojn; sed lia animo konstante jubilis pro la proksimo de lia hejmenveno.

La hejmenveno

Ho soleco! Vi mia hejma soleco! Tro longe mi vivis sovaĝe en sovaĝa malproksimo por ne hejmenveni al vi kun larmoj!

Nun minacu min nur per la fingro, kiel patrinoj minacas, nun ridetu al mi, kiel patrinoj ridetas, nun diru nur: ~~Kaj~~ kiu estis, kiu iam ventegis de mi kiel ventego? —

„ — kiu kriis disirante: ~~tro~~ longe mi sidis ĉe la ~~soleco~~, tie mi mallernis la silentadon! Tion — vi nun ĉu lernis?

„Ho Zaratuŝtra, ĉion mi scias: kaj ke vi estis pli forlasita inter la multaj, vi unu, ol iam ĉe mi!

„Io alia ~~estas~~ forlasiteco, io alia soleco: Tion — vi nun lernis! Kaj ke inter homoj vi ĉiam estos sovaĝa kaj fremda:

„ — sovaĝa kaj ~~fremda~~ eĉ, se ili vin amas: ĉar pli ol io ili volas esti indulgataj!

„Sed ĉi tie vi estas hejme; ĉi tie vi povas eldiri ĉion kaj elŝuti ĉiujn motivojn. Nenio hontas ĉi tie pri kaŝitaj, rigidaj sentoj.

„Ĉi tie ĉiuj aferoj venas karese al via parolado kaj flatas vin: ĉar ili volas rajdi sur via dorso. Sur ĉiu simbolo ĉi tie vi rajdas al ĉiu vero.

Rekte kaj sincere vi rajtos ĉi tie paroli al ĉiuj aferoj: kaj vere, kiel laŭdon aŭdas iliaj oreloj, ke iu parolas kun ĉiuj aferoj — sincere!

Sed io alia estas forlasiteco. Ĉar, ĉu vi ankoraŭ scias, Zaratuŝtra? Kiam via birdo kriis super vi, kiam vi staris en la arbaro, sendecida, kien? **malsperta**, preskaŭ kadavro: —

„ — kiam vi parolis: „gvidu min miaj animaloj! Pli danĝera mi trovis inter homoj ol inter animaloj: — Tio estis forlasiteco!

Ĉu vi ankoraŭ scias, Zaratuŝtra? Kiam vi sidis sur via insulo, inter malplenaj siteloj fonto de vino, donante kaj eldonante, inter soifantoj verŝante kaj elverŝante:

— ĝis fine vi sidis soifa sola inter ebriuloj kaj plendis nokte: „ĉu preni ne estas pli feliĉe ol doni? Kaj ŝteli pli feliĉe ol preni? ” — Tio estis forlasiteco!

„Ĉu vi ankoraŭ scias, Zaratuŝtra? Kiam via plej silenta tagtempo venis kaj forpelis vin de vi mem, kiam ŝi parolis kun malica flustro: „Diru kaj foriru! ” —

„ — kiam ŝi suferigis ĉiun vian atendadon kaj silentadon kaj senkuraĝigis vian humilan kuraĝon: Tio estis forlasiteco!” —

Ho soleco! Vi mia hejmo soleco! Kiel feliĉe kaj milde via voĉo parolas al mi!

Ni ne demandas al ni, ni ne plendas al ni, ni iras ofte kune tra malfermitaj pordoj.

Ĉar malfermite estas ĉe vi kaj hele; kaj ankaŭ la horoj kuras ĉi tie sur pli malpezaj piedoj. En la mallumo oni ja portadas pli peze la tempon ol en la lumo.

Ĉi tie saltmalfermas sin ĉiuj vortoj kaj vortskatoloj de l' esto: ĉiu esto ĉi tie volas iĝi vorto, ĉiu iĝo ĉi tie volas de mi lerni paroli.

Jen sube male — ĉiu parolado estas vana! Tie forgesi kaj preteriri estas la plej saĝa saĝo: Tion — mi nun lernis!

Kiu volus ĉion kompreni ĉe la homoj, ĉion devus preni. Sed por tio mi havas tro puramajn manojn.

Jamilian spiron mi ne volus enspiri; aĥ, ke mi vivis tiel longe inter ilia bruo kaj odoraĉo!

Ho feliĉega silento ĉirkaŭ mi! Ho puraj odoroj ĉirkaŭ mi! Ho kiel el profunda brusto tiu silento spiras puran spiron! Ho kiel ĝi aŭskultas, tiu feliĉega silento!

Sed jen sube — ĉio parolas, ĉio estas neaŭdebligata. Oni sonoru sian saĝon per sonoriloj: la negocistoj sur la foiro supertintos ĝin per moneroj!

Ĉio ĉe ili parolas, neniu scias plu kompreni. Ĉio falas en la akvon, nenio falas plu en profundajn fontojn.

Ĉio ĉe ili parolas, nenio plu sukcesas kaj finiĝas. Ĉio gakas, sed kiu volas ankoraŭ sidi fiksita sur la nesto kaj kovi ovojn?

Ĉio ĉe ili parolas, ĉio estas parole detruata. Kaj kio hieraŭ ankoraŭ estis tro dura por la tempo mem kaj ĝia dento: hodiaŭ pendas forskrapita kaj forronĝita el la buŝegoj de l'hodiaŭuloj.

Ĉio ĉe ili parolas, ĉio estas malkaŝata. Kaj kio iam nomiĝis sekreto kaj kaŝitaĵo de profundaj animoj, hodiaŭ apartenas al la stratotrupetistoj kaj aliaj papilioj.

Ho homaro, vi miriga! Vi bruo sur mallumaj stratoj! Nun vi kuŝas ree malantaŭ mi: — mia plej granda danĝero kuŝas malantaŭ mi!

La indulgo kaj kompatato ĉiam entenis mian plej grandan danĝeron; kaj la tuta homaro volas esti indulgata kaj kompatata.

Kun silentataj veroj, kun stultula mano kaj stulta koro kaj riĉa je malgrandaj mensogoj pro kompatato: — tiel mi ĉiam vivis inter homoj.

Kaŝvestita mi sidis inter ili, preta, min miskoni por ilin toleri, kaj volonte dirante al mi „vi stultulo, vi ne konas la homojn!”

Oni mallernas la homojn, se oni vivas inter homoj: tro multo supraĵa estas en ĉiuj homoj, kion faru tie okuloj profunda-vidaj, profund-avidaj!

Kaj se ili min miskonis: mi stultulo indulgis ilin pro tio pli ol min: kutima duri kontraŭ mi kaj ofte eĉ venganta min por tiu indulgado.

Trapikita de venenaj muŝoj kaj kavigita, kiel ŝtono, de multaj gutoj de malboneco, mi sidis inter ili kaj eĉ diris al mi: „ne kulpas ĉio malgranda sian malgrandecon!”

Precipe tiujn, kiuj nomas sin „la bonuloj”, mi trovis la plej venenaj muŝoj: ili pikas tiel senkulpe, ili mensogas tute senkulpe; kiel ili povus — esti justaj kontraŭ mi!

Kiu vivas inter la bonuloj, lernas mensogi kompaton. Kompato putrigas l'aeron por ĉiuj puraj animoj. La stulteco de l' bonuloj estas ja nepenetrebla.

Kaŝi min mem kaj mian riĉon — tion mi lernis tie sube: ĉar ĉiun mi trovis malriĉa je spirito. Jen la mensogo de mia kompatto, ke mi sciis ĉe ĉiu,

— ke mi tuj vidis kaj flaria ĉies sufiĉon de spirito kaj jaman troon de spirito!

Iliajn rigidajn saĝulojn: mi nomis saĝaj, ne rigidaj, — tiel mi lernis engluti vortojn. Iliajn enterigistojn: mi nomis esploristoj kaj ekzamenistoj, — tiel mi lernis interŝanĝi vortojn.

La enterigistoj enterigante altiras malsanojn. Sub malnova malpuraĵo kuŝas malbonaj vaporoj. La marĉon oni ne suprenpuŝu. Oni vivu sur montoj.

Per feliĉaj naztruoj mi spiras denove montan liberecon.

Liberigita estas fine mia nazo de l'odoro de la tuta homaro!

Tiklita de akraj libidoj, kiel de vinoj ŝaŭmantaj, mia animo ternas, —ternas kaj jubilas al si: sanecon!

Tiele parolis Zaratustra.

Pri la tri malbonoj

1.

En sonĝo, en la lasta matena sonĝo mi staris hodiaŭ sur promontoro, — trans la mondo, tenis pesilon kaj pesis la

mondon.

Ho ke tro frue venis al mi la aŭroro: brulvekis min ĝi, la ĵaluza! Ĵaluzas ĝi ĉiam miajn matensongajn brulojn.

Mezurebla por kiu havas tempon, pesebla por bona pesisto, flugatingebla por fortaj flugiloj, divenebla por diaj nukso-rompantoj: tia mia songo trovis la mondon: —

Mia songo, kuraĝa velveturisto, duone ŝipĉ, duone ventedzino, silentema kiel papilioj, senpacienca kiel ĉasfalkoj: kiel ĝi havis ja paciencon kaj tempon por pesi la mondon!

Ĉu mi al ĝi parolis kaŝe mian saĝon, mian ridan viglan tagan saĝon, kiu mokas pri ĉiuj „senfinaj mondoj”? Ĉar ĝi diras: „kie estas forto, ankaŭ la nombro iĝas mastrino: ĝi havas pli da forto."

Kiel certe mia songo rigardis tiun finian mondon, ne scivoleme, ne timante, ne preĝante: —

— kvazaŭ plena pomo sin proponus al mia mano, matura orpomo, kun haŭto freŝmola velura: — tiel al mi sin proponis la mondo: —

— kvazaŭ min voksignus arbo, larĝabranĉa, fortavola, kurba al la deklivo kaj ankoraŭ piedbreto por ĉiu vojlace: tia staris la mondo sur mia promontoro: —

— kvazaŭ graciaj manoj portus al mi renkonten skatolon, — skatolon, malfermitan por ravi pudorajn honorantajn okulojn: tiel al mi hodiaŭ la mond' sin proponis renkonten: —

— ne sufiĉe enigmo por fuĝigi homamon, ne sufiĉe solvo por dormigi homan saĝon: — home bona afero mi trovis hodiaŭ la mondon, pri kiu oni parolas tiom da malbono!

Kiom mi dankas mian matenan songon, ke tiel hodiaŭ matene mi pesis la mondon! Kiel home bona afero venis al mi tiu songo kaj korkonsolanto!

Kaj por ĝin egali tage kaj lerni de ĝi ĝian plejbonon: la tri plej malbonajn aferojn mi volas nun surpesiligi kaj pesi home bone.

Kiu instruis beni, instruis ankaŭ malbeni: kio estas en la mondo la tri plej malbenataj aferoj? Tiujn mi volas surpesiligi.

Libido, regemo, egoismo: tiuj tri estis ĝis nun plej malbenataj kaj kalumniataj: tiujn tri mi pesos home bone.

Jen! Ĉi tie estas mia promontoro, kaj tie la maro: tio ruliĝas al mi proksimen, hirta, flata, monstro fidela maljuna milkapa hunda, kiun mi amas.

Jen! Ĉi tie mi volas teni la pesilon super la maro ruliĝanta: kaj ankaŭ atestanton mi elktas por kontroli, vin, ermitan arbon, fortodoran, largavolban, kiun mi amas! —

Sur kiu ponto la nuno iras al la estonto? Per kiu devigo la alta devigas sin al la malpli alta? Kaj kio ordonas eĉ tion plej altan — supren kreski? —

Nun la pesilo staras egala kaj denmova: tri pezajn demandojn mi enĵetis, tri pezajn respondojn portas la alia pesiltelero.

2.

Libido: la pikilo kaj fosto de ĉiuj punĉemizaj korpomalestimantoj, kaj kiel „mondo" malbenata de ĉiuj malantaŭmondanoj! Ĉar ĝi provokas kaj mokas ĉiujn erardoktrinulojn.

Libido: por la plebaĉo la malrapida fajro, sur kiu ĝi forbrulas; la preta brula kaj vapora forno por ĉiu anobitruita ligno, ĉiuj odoraĉaj ĉifonoj.

Libido: por la liberaj koroj senkulpa kaj libera, la ĝardenafeliĉo de l' tero, la dankego de l' tuta futuro al la nuno.

Libido: nur por velkinto dolĉaĉa veneno, sed per leonavolulo la granda korfortigiĝo, kaj la respekte rezervata vino de l' vinoj.

Libido: la granda simbola feliĉo por pli alta feliĉo kaj plej alta espero. Al multo ja estas promesita la geedzeco kaj pli ol geedzeco, —

Al multo pli fremda al si ol virino kaj viro: — kaj kiu komprenis tute, kiel fremdaj virino kaj viro estas al si!

Libido: — sed mi volas havi kradojn ĉirkaŭ miaj pensoj kaj eĉ ĉirkaŭ miaj vortoj: ke ne trovu la vojon al mia ĝardeno la porkoj kaj fanatikuloj! —

Regemo: la brulvipo de l'plej duraj korduruloj; la terura turmento, kiu atendas la plejterurulon; la nigra flamo de vivplenaj brulŝtiparoj.

Regemo: la malbona bremsilo, surmetata al la plej vantaj popoloj; la mokantino de ĉiu senmemfida virto; kiu rajdas sur ĉiu ĉevalo kaj ĉiu fiero.

Regemo: la tertremo, rompanta kaj frakasanta ĉion putrintan kaj kavan; la ruliĝanta grumblanta punanta frakasantino de plastritaj tomboj; la fulmanta demandasigno apud antaŭmaturaj respondoj.

Regemo: por kies rigardo la homo rampas kaj fleksiĝas kaj servas kaj iĝas pli malalta ol serpento kaj porko: — ĝis fine la granda malestimo krios el li.

Regemo: la terura instruistino de l'granda malestimo, kiu predikas al urboj kaj regnoj plejeble penetre „for vin!" — ĝis ekkrias el ili mem „for min!"

Regemo: kiu tamen ankaŭ leviĝas logante al homoj puraj kaj solaj kaj supren al memsufiĉaj suproj, ardante kiel amo, kiu pentras purpurajn beataĵojn logante sur la teran ĉielon.

Regemo: sed kiu nomus fiero, se la alto emus malsupren potencon! Vere, nenio fia estas en tiaj emoj kaj malleviĝoj!

Ke la sola alto ne eterne restu sola kaj sufiĉu al si mem; ke la monto venu al la valo, kaj la ventoj de la alto al malaltoj: —

Ho kiu trovas la ĝustan bapton kaj virtan nomon por tia sopiro! „Virto donacanta" — nomis tion nenomeblan iam Zaratustra.

Kaj tiam okazis ankaŭ — kaj vere, okazis la unuan fojon! — ke lia vorto laŭdis beata la egoismon, la sanigan, sanan egoismon, fontantan el potenca animo: —

— el potenca animo, al kiu apartenas la alta korpo, bela, triumfa, ĝojiga, ĉirkaŭ kiu ĉio iĝas spegulo:

— la fleksebla persvadanta korpo, la dancisto, kies simbolo kaj ekstrakto estas la memĝua animo. La memĝuo de tiaj animoj kaj korpoj nomas sin mem „virto".

Per siaj vortoj pri bono kaj malbono tia memĝuo sin protektas kiel per sanktaj heĝoj; per la nomoj de sia feliĉo ĝi forsendas de si ĉion malestimindan.

De si ĝi sendas ĉion malkuraĝan; ĝi diras: Malbona — estas **malkuraĝa**! Malestiminda ĝi juĝas la ĉiam zorganton, ĝemanton, plendemulon kaj tiun, kiu kolektas eĉ la plej malgrandajn avantaĝojn.

Ĝi malestimas ankaŭ ĉiun veploreman saĝecon: ĉar vere, ekzistas ankaŭ saĝo, kiu floras en mallumo, noktombra saĝeco: kiu ĉiam ĝemas „Ĉio estas vana!”

La eviteman malfidon ĝi juĝas malnobla, kaj ĉiun, kiu volas ĵurojn anstataŭ rigardojn kaj manojn: ankaŭ ĉiun saĝon tro malfidan, — ĉar tian anas malkuraĝaj animoj.

Eĉ pli malnobla ĝi juĝas la rapide-plaĉanton hundecan, kiu tuj kuŝas sur la dorso, la humilan; kaj ekzistas ankaŭ saĝeco humila kaj hunda kaj pia kaj rapide-plaĉanta.

Malamigas kaj naŭzas ĝin tiu, kiu neniam volas sin defendi, kiu toleras venenan salivon kaj malicajn rigardojn, la tropacienculon, la ĉiotoleranton, ĉiokontentulon: tia ja estas la sklava naturo.

Ĉu iu estas sklava por dioj kaj diaj piedotretoj, aŭ por homoj kaj timemaj homaj opinioj: ĉian sklavemecon alkraĉas tiu beata egoismo.

Malbona: ĝi nomas ĉion fleksitan kaj flekseme-sklaveman, malliberajn palpebrumokulojn, premitajn korojn, kaj la falsan indulgeman naturon, kisantajn per larĝaj malkuraĝaj lipoj.

Pseŭdosageco ĝi nomas ĉion, kion ruzumas sklavoj kaj homoj aĝaj kaj lacaj; kaj precipe la tutan malican superruzan pastran stultecon!

Sed la pseŭdosaguloj, ĉiuj pastroj, mondolacaj, kaj virin-kaj sklavanimaj, — ho kiel ilia ludo ĉiam kunludis la egoismon malbone!

Kaj ĝuste tio devus esti virto kaj nomiĝi virto, ke oni kunludas la egoismon malbone! Kaj „senmemaj” — sin deziras

prave ĉiuj ĉi mondlacaj malkuraĝuloj kaj krucaraneoj!

Sed por ili ĉiuj venos nun la tago, la transformo, la juĝo-glavo, la ega tagmezo: tiam multo malkaŝiĝu!

Kaj kiu nomas la mion sama kaj sankta kaj la egoismon beatiĝa, diras ankau kion li scias, aŭguriste: „Jen, venas, proksimas la ega tagmezo!”

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri la spirito de l' pezo

1.

Mia buŝlaboro — estas por la popolo: tro krude kaj kore mi parolas por la silkharuloj. Kaj eĉ pli stranga aŭdiĝas mia diro per ĉiuj inkmakulantoj kaj plummaniuloj.

Mia mano — estas ŝercista mano: ve al ĉiuj tabloj kaj muroj, kaj kio ankoraŭ havas lokon por ŝercistornamaĵoj, ŝercistornamaĵaĵoj!

Mia piedo — estas ĉevalpiedo: per tio mi tretas kaj trotras tra trunko kaj ŝtono, zigzag-traversas la kampon, kaj ĝojas diable pro la rapida kurado.

Mia stomako — ĉu estas agla stomako? Car ĝi plej ŝatas ŝafidaĵon. Sed certe ĝi estas birda stomako.

Nutrate de aĵoj senkulpaj — malmultaj, preta kaj senpacienca flugi, forflugi — jen nun mia naturo: kiel en ĝi ne estus iom da birda naturo!

Kaj precipe, ke mi estas malamika al la spirito de l' pezo, tio estas birda naturo: kaj vere, malamika, malamikega, mortige malamika. Ho kien ne flugis kaj forflugis mia malmikeco!

Pri tio mi jam povus kanti kanteĵon — — kaj ĝin volas kanti: kvankam mi jam estas sola en malplena domo kaj ĝin devos kanti por miaj propraj oreloj.

Ekzistas ja aliaj kantistoj, al kiuj nur la plena domo igas la gorgon mola, la manon elvokiva, la okulon esprimas, la koron vigla: — Tiujn mi ne similas. —

2.

Kiu instruos la homojn flugi, formovis ĉiujn limoŝtonojn; ĉiujn limoŝtonojn li vidos flugi en la aeron, la teron li alibaptos — kiel „la malpezan“.

La birdo struto kuras pli rapide ol la plej rapida ĉevalo, sed ankaŭ ĝi metas la kapon peze en pezan teron: tia la homo ankoraŭ ne kapabla flugi.

Peza li nomas teron kaj vivon: kaj tion volas la spirito de l' pezo! Sed kiu volas iĝi malpeza kiel birdo, devas ami sin mem: — tion instruas mi.

Vere ne per la amo de l' malsanuloj kaj maniuloj: ĉar ĉe ili odoraĉas ankaŭ la sinamo!

Oni devas lerni ami sin mem — tion mi instruas — per sana plenanima amo: ke oni eltenu ĉe si kaj ne ĉirkaŭvagu.

Tia ĉirkaŭvagado nomas sin „proksimula amo“: per tiu vorto ĝis nun oni plej mensogis kaj hipokritis, kaj precipe tiuj, kiujn la tuta mondo premis.

Vere, ne estas leĝo por hodiaŭ kaj morgaŭ, lerni sin ami. Male el ĉiuj artoj ĝi estas la plej subtila, lerta, lasta kaj plej pacienca.

Por ĝia proprulo ja ĉio propra estas bone kaŝita; kaj el ĉiuj trezorfosejoj la propran oni elfosas plej malfrue, — tiel aranĝas la spirito de l' pezo.

Preskaŭ en la lulilo oni donas al ni jam pezajn valorojn kaj vortojn de „malbono“ kaj „bono“ — tia nomiĝas tiu kundonaĵo. Pro tio oni pardonas al ni, ke ni vivas.

Por tio oni lasas la infanojn al si veni, por malhelpi ilin ĝustatempe, ami sin mem: tiel aranĝas la spirito de l' pezo.

Kaj ni — ni trenas obee, kion oni al ni kundonas, sur duraj ŝultroj kaj trans kruĉajn montojn! Kaj se ni ŝvitas, oni diras al ni: „Jes, la vivon oni portas pene!“

Sed nur la homon mem oni portas pene! Tion kaŝas, ke li

trenas tro multon fremdan sur siaj ŝultroj. Kamelosimile li surgenuiĝas kaj lasas sin peze sursargi.

Precipe la forta, portpova homo, en kiu la respekto loĝas: tro multajn fremdajn pezaĵn valorojn kaj vortojn ŝargas sur sin; — nun la vivon li juĝas dezerto!

Kaj vere! Jam multon propran oni portas pene! Kaj multo interna en la homo estas simila al la ostro, nome naŭza kaj elglitema kaj pene komprenebla —,

— tiel ke nobla ŝelo kun nobla ornamaĵo devas porpledi. Sed ankaŭ tiun arton oni devas lerni: havi ŝelon kaj belan ŝajnon kaj sagacan blindecon!

Krome trompas pri multo en la homo, ke multaj ŝeloj estas etaj kajaĉaj kaj tro nur ŝeloj. Multan kaŝitan bonon kaj forton oni neniam ekkonas; la plej karajn bongustaĵojn neniu gustumas!

Scias tion la virinoj plej subtilaj: malmulte pli grasa, malmulte malpli grasa — kiel multon decidas tiel malmulto!

La homon oni malkovras malfacile kaj plej malfacile li mem; ofte la spirito mensogas pri la animo. Tiel aranĝas la spirito de l' pezo.

Sed malkovris sin mem, kiu diras: Jen miaj malbono kaj bono: per tiu li mutigis la talpon kaj gnomon, kiu diras: „Por ĉiuj bona, por ĉiuj malbona.”

Vere, mi malŝatas ankau tiujn, kiuj nomas ĉiun ajon bona kaj ĉi tiun mondon la plejege bona. Tiajn mi nomas la ĉiokontentuloj. Ĉiokontenteco, kiu ĉion scipovas gustumi, estas ne l' plej bona gusto! Mi honoras la rezistajn elektemajn langojn kaj stomakojn, kiuj lernis diri „Mi” kaj „Jes” kaj „Ne”.

Sed ĉion maĉi kaj digesti — jen vera porkeco! Ĉiam diri J-A — lernis nur la azeno, kaj kiu estas ĝiaspirita!

La profundan flavon kaj la brulan ruĝon: tion volas mia gustumo, — ĝi miksas sangon en ĉiujn kolorojn. Sed kiu plastras blanka sian domon, malkaŝas por mi blankplastritan animon.

En mumiojn enamiĝas unuj, aliaj en fantomojn: ambaŭ egale malamikaj al karno kaj sango — ho kiom ambaŭ kontraŭas mian guston. Ĉar mi amas sangon.

Kaj mi ne volus loĝi longe, kie ĉiu kraĉas: jen nu mia gusto, — prefere mi vivus eĉ inter ŝtelistoj kaj ĵurrompintoj. Neniu portas oron en la buŝo.

Sed eĉ pli naŭzaj mi trovis ĉiujn sputlekantojn; kaj la plej naŭzan animalon-homon, kiun mi trovis, mi nomis parazito: ĝi ne volas ami kaj tamen vivi per amo.

Malbenas mi ĉiujn, kiuj havas nur unu elekton: iĝi malbonaj bestoj aŭ malbonaj bestbridistoj: ĉe tiaj mi ne konstruus miajn kabanajn.

Malbenas mi ankau tiujn, kiuj ĉiam devas atendi, — ili kontraŭas mian guston: ĉiuj impostkolektistoj kaj negocistoj kaj reĝoj kaj aliaj gardistoj de landoj kaj butikoj.

Vere, ankaŭ mi lernis atendi kaj funde — sed atendi nur min. Kaj antau ĉio mi lernis stari kaj iri kaj kuri kaj salti kaj grimpi kaj danci.

Sed tia estas mia doktrino: kiu iam volas lerni flugi, unue devas lerni stari kaj iri kaj kuri kaj grimpi kaj danci: la flugon oni ne flugatingas!

Per ŝnurŝtuparoj multajn fenestrojn mi lernis grimpatangi, rapidkruremi grimpis sur altajn mastojn: sidi sur altaj mastoj de l' scio ŝajnis al mi ne malgranda feliĉo, —

— simile al malgrandaj flamoj flagri sur altaj mastoj: ja malgranda lumo, sed granda konsolo por lertaj ŝipanoj kaj ŝiprompuloj! —

Lau multaj manieroj kaj vojoj mi venis al mia vero: ne laŭ unu ŝtuparo mi venis al la alto, kie mia okulo vagas en mian malproksimon.

Nur malvolonte mi ĉiam demandis pri vojoj, — tio ĉiam kontraŭis mian guston! Prefere mi demandis kaj provis la vojojn mem.

Provado kaj demandado estis mia tuta irado: — kaj vere, ankaŭ respondi tiajn demandojn oni devas lerni! Tio ja — estas mia gusto:

— ne bona, ne malbona, sed mia gusto, kiun mi plu nek prihontas nek kaŝas.

„Jen — nu mia vojo, — kie estas via?" mi respondis tiujn,

kiuj demandis min „pri la vojo”. La vojo ja —ne ekzistas!

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Pri tabuloj malnovaj kaj novaj

1.

Ĉi tie mi sidas atendante, ĉirkaŭ mi malnovaj tabuloj frakasitaj kaj ankaŭ novaj tabuloj duone surskribitaj. Kiam venos mia horo?

— la horo de mia subiro, pereco: ĉar unu kroman fojon mi volas iri al la homoj.

Tion mi nun atendas: ĉar unue devos veni por mi la signoj, ke estas mia horo, — nome la ridanta leono kun la kolombaro.

Dume mi parolas kiel iu, kiu havas tempon, al mi mem. Neniu rakontas al mi ion novan: do mi rakontas al mi min mem. —

2.

Kiam mi venis al la homoj, mi trovis ilin sidi sur malnova arogo: ĉiuj arogis jam longe scii, kio estas por la homoj malbona kaj bona.

Malnova laciga afero ŝajnas al ili ĉiu parolo pri virto; kaj kiu volis bone dormi, ankoraŭ antaŭ la ekdormo parolis pri „malbono” kaj „bono”.

Tiun dormemadon mi disturbis, kiam mi instruis: kio estas bona kaj malbona, scias ankoraŭ neniu: — krom la kreanto! — Sed tio estas tiu, kiu kreas la celon de l’ homo kaj donas al la tero ĝiajn sencon kaj estonton: nur tiu kreas, ke io estas bona kaj malbona.

Kaj mi ordonis ilin renversi siajn malnovajn katedrojn, kie sidis nur tiu malnova arogo: mi ordonis ilin ridi pri siaj grandaj virtmajstroj, sanktuloj, poetoj kaj mondsavantoj.

Pri siaj tristaj saĝuloj mi ordonis ilin ridi, kaj kiu iam kiel nigra birdtimigilo sidis avertante sur la arbo de la vivo.

Apud iliaj grandaj tombostratoj mi sidigis kaj mem ĉe kadavroj kaj vulturoj — kaj mi ridis pri ĉio ilia iamo kaj ĝia molaĉa formortanta gloro.

Vere, kiel pentpredikistoj kaj ŝercistoj mi kriis koleron kaj veon pri ĉio ilia malgranda kaj granda, — ke eĉ ilia plejbono estas tiel malgranda! Ke eĉ ilia plejmalbono estas tiel malgranda! — tiel mi ridis.

Tiel ridis kaj kriis el mi mia saĝa sopiro, naskita sur montoj, sovaĝa saĝo vere! — mia granda flugilbruventa sopiro.

Kaj ofte ĝi trenis min pluen kaj foren kaj mezen en la ridadon: jen mi flugis ja timtreme, sago, tra sunebria ravo: —

— eken en malproksimajn estontecojn, kiujn eĉ revo ne vidis, en sudojn pli varmegajn, ol iam skulptistoj revis: tien, kie dioj dancante pro pudoro sin nudigis: —

— ke mi ja parolas en paraboloj, kaj kiel poetoj balbutas kaj stumblas: kaj vere, mi pudoras, ke mi ankoraŭ devas esti poeto! —

Kie ĉiun iĝadon mi vidis dia danco kaj dia vivoĝojo, kaj la mondon libera senbrida kaj refuĝanta al si mem: —

— kiel eterna sinfuĝado kaj reserĉado de multaj dioj, kiel la feliĉa sinkontraŭdirado, sinreaŭdado, sinreamado de multaj dioj: —

Kie ĉiun tempon mi pensis feliĉega moko de momentoj, kie la neceso estis la libereco mem, kiu ludis feliĉege per la pikilo de la libereco: —

Kie mi retrovis ankaŭ mian malnovan diablon kaj plejmalamikon, la spiriton de l'pezo, kaj ĉion kion li kreis: devon, leĝon, urĝon kaj urĝefikon kaj celon kaj volon kaj bonon kaj malbonon: —

Ĉar ne devas ekzisti io, trans kion oni dancu, fordancu? Ĉu por tiuj malpezaj, plej malpezaj — ne devas esti talpoj kaj pezaj gnomoj? —

Tie mi ankaŭ legis la vorton „superhomo” de l’vojo, kaj ke la homo estas io venkpasenda.

— ke la homo estas ponto kaj ne celo: laŭdanta sin beata pro siaj tagmezo kaj vespero, kiel vojo al novaj aŭroroj;

— la Zaratuŝtra-vorton pri l’ega tagmezo, kaj kion alian mi rakontis pri la homo, kiel purpuran duan vesperan ruĝon.

Vere, ankaŭ novajn ŝtelojn mi montris al ili, kaj novajn noktojn; kaj super nubojn kaj tagon kaj nokton mi etendis ankaŭ la ridon kiel buntan tendaron.

Mi instruis ilin pri mia tuta poeziado kaj klopodado: en unu densigi kaj kunporti, kio en la homo estas fragmento kaj enigmo kaj timiga hazardo. —

— kiel poeto, enigmosolvisto kaj savanto de l’hazardo mi instruis al ili kreadi la estonton, kaj — kreante savi ĉion estintan.

Savila pasinton en la homo kaj transkrei ĉion „estis”, ĝis la volo diros: „Sed tiel mi ĝin volis? Tiel mi ĝin volos.”

— tion mi nomis al ili savo, tion sole mi ordonis al ili nomi savo. — —

Nun mi atendas mian savon — por iri al ili lastafoje. Ĉar ankoraŭ unu fojon mi volas iri al la homoj: inter ili mi volas morti, mortante mi al ili donos mian plej riĉan donacon!

La suno min instruis, kiam ĝi subiras donfluriĉa: oron ĝi ŝutas en la maron el neelĉerpebla riĉo, —

— tiel, ke eĉ la plej malriĉa fiŝisto remas per oraj remiloj! Tion mi ja iam vidis kaj ne laciĝis pri larmoj rigardante — —

Sunosimile ankaŭ Zaratuŝtra volas subiri: nun ĉi tie li sidas atendante, ĉirkaŭ li malnovaj tabuloj frakasitaj kaj ankaŭ novaj tabuloj, — duone surskribitaj.

4.

Jen, ĉi tie estas nova tabulo: sed kie estas miaj fratoj, kiuj portu ĝin kun mi en la valon kaj en karnajn korojn? —

Ordonas mia granda amo al la plejmalproksimumoj: ne indulgivan proksimumon! La homo estas io venkpasenda.

Ekzistas multaj manieroj kaj vojoj de venkpasso: atentu vi! Sed nur arlekeno pensas: „la homon oni povas ankaŭ transsalti!”

Venkpassu vin mem eĉ en via proksimumo: kaj rajton, kiun vi povas rabi, vi al vi ne lasu doni!

Kion vi faras, neniu al vi povas refari. Vidu, ne ekzistas kompenso.

Kiu sin ne povas ordoni, devas obei. Kaj multaj povas sin ordoni, sed mankas multo, ke ili sin ankaŭ obeu!

5.

Tion volas la naturo de noblaj animoj: ili volas nenion havi senpage, plej malmulte la vivon.

Kiu apartenas al la plebaĉo, volas vivi senpage; sed ni aliaj, al kiuj la vivo sin donis, — meditas ĉiam pri tio, kion ni donu plej bone kompanse!

Kaj vere, estas nobla parolo, kiu diras: „kion al ni la vivo promesas, ni volas —plenumi al la vivo!”

Oni ne volu ĝui, kiam oni ne donas ĝuojn. Kaj —oni ne volu ĝui!

Ĝuo kaj senkulpeco ja estas la plej pudoraj aferoj: ambaŭ ne volas esti serĉataj. Oni devas ilin havi — sed eĉ kulpon kaj doloron oni prefere serĉu! —

Ho fratoj miaj, kiu estas unue naskita, ĉiam estas oferata.
Nu ja ni estas unue naskitoj.

Ni ĉiuj sangas sur sekretaj ofertabloj, ni ĉiuj brulas kaj
rostiĝas honore al malnovaj idolstatuoj.

Nia plej bona estas ankoraŭ juna: tio logas maljunajn
frandulojn. Nia karno estas mola, nia haŭto estas nur ŝafida
haŭto: — kiel ni ne logus maljunajn idolopastrojn!

Eĉ en ni mem loĝas la maljuna idolopastro, kiu kuiras nian
plej bonon por sia frandado. Aĥ, fratoj miaj, kiel unue naskitoj
ne estus oferaĵoj!

Sed tion volas nia naturo; kaj mi amas tiun, kiu ne volas sin
konservi. La pereontojn amas mi per mia tuta amo: ĉar ili iras
transen. —

Sinceraj esti — malmultaj povas! Kaj kiu povas, ankoraŭ
ne volas! Sed plej malmulte povas la bonuloj.

Ho tiuj bonuloj! Bonaj homoj neniam parolas la veron; por
la spirito tia boneco estas malsano.

Indulgas tiuj bonuloj, ili sin donas, ilia koro imitparolas,
ilia fundo obeas: sed kiu obeas, ne aŭdas sin mem!

Ĉio, kion la bonuloj nomas malbona, debes kunveni, por ke
unu vero naskiĝu: ho fratoj miaj, ĉu vi estas sufiĉe malbonaj
por tiu vero?

La aŭdaca riskado, la longa malfidado, la terura neado, la
naŭzo, la tranĉado en la vivanton — kiel malofte tio kunvenas!
Sed el tia semo generiĝas — vero!

Apud la malbona konscienco kreskis ĝis nun ĉiu scio! Frakasu,
frakasu por mi, vi sciintoj, la malnovajn tabulojn!

8.

Kiam la akvi havas bretojn, kiam pontoj kaj spaliroj saltas trans la riveron, vere, tiam ne trovas kredon, kiu diras: „Ĉio fluas.”

Sed eĉ la apatiuloj lin kontraŭdiras. „Ĉu ? la apatiuloj diras, ĉio fluas? Bretoj kaj spaliroj estas ja super la fluo!”

„Super la rivero ĉio estas fiksita, ĉiuj valoroj de l’afe-roj, la pontoj, nocioj, ĉiu „bono” kaj „malbono”: ĉio ĉi estas fiksita!” —

Kaj kiam venas la dura vintro, la flu-bestbridisto, ankaŭ la plej sagacaj lernas malfidi, kaj vere, ne nur la apatiuloj diras tiam: „Ĉu ne ĉio devus —resti senmova?”

„Funde ĉio restas senmova” — , jen vera vintra doktrino, bonaĵo por tempo malfekunda, bona konsolo por vintredormantoj kaj fornoproksimuloj.

„Funde ĉio restas senmova” —: sed kontraŭ tio pre~~a~~ikas la degela vento.

La degela vento, taŭro, kiu ne estas taŭro pluganta. — taŭro koleranta, detruanto, kiu rompas glacien per koleraj kornoj! Sed glacio — — rompas pontojn!

Ho fratoj miaj, ĉu nun ne ĉio fluas? Ĉu ne ĉiuj spaliroj kaj pontoj falis en la akvon? Kiu ankoraŭ obeus „malbonon” kaj „bonon”?

„Ve al ni! Benon al ni! La degela vento ventas!” —Tiel prediku, ho fratoj miaj, tra ĉiuj stratoj!

9.

Ekzistas malnova iluzio, kiu nomiĝas malbono kaj bono. Ĉirkaŭ aŭguristoj kaj astrologoj turniĝis ĝis nun la rado de tiu iluzio.

Iam oni kredis aŭguristojn kaj astrologojn; kaj tial oni

kredis: „Ĉio estas fatala: vi faru, ĉar vi ne povas fari alie!”

Poste male oni malfidis ĉiujn aŭguristojn kaj astrologojn: kaj tial oni kredis: „Ĉio estas libereco: vi povas, ĉar vi volas!”

Ho fratoj miaj, pri steloj kaj estonto ĝis nun oni nur iluziis, ne sciis; kaj tial pri malbono kaj bono ĝis nun oni nur iluziis, ne sciis!

10.

„Ne rabu! Ne mortigu!” tiajn vortojn oni iam nomis sanktaj; por ili oni fleksis la genuon kaj kapon kaj elmetis la ŝuojn.

Sed mi demandas vin: kie ekzistis iam iuj pli rabistoj kaj mortigistoj en la mondo, ol tiaj sanktaj vortoj?

Ĉu en la tuta vivo mem ne estas — rabi kaj mortigi? Kaj ke tiaj vortoj nomiĝis sanktaj, ĉu per tio la vero mem ne estis — mortigata?

Aŭ ĉu estis prediko de l' morto, kiu nomis sankta tion, kio kontraŭis la tutan vivon?

— Ho fratoj miaj, frakasu, frakasu la malnovajn tabulojn!

11.

Jen mia kompato kun ĉio pasinta, ke mi vidas: ĝi estas transdonita

— al la graco, la spirito, la frenezo de ĉiu generacio, kiu venos kaj alisignifigos ĉion estintan al sia ponto!

Povus veni granda perforta mastro, ruza terurulo, kiu devigus ĉion estintan per sia graco kaj malgraco: ĝis ĝi iĝis por li ponto kaj aŭgurosigno kaj heroldo kaj kokokrio.

Sed tio estas la alia danĝero kaj mia alia kompato: — kiu estas plebaĉo, ties memoro retroiras ĝis la avo, — sed kun la

avo la tempo ĉesas.

Tiel ĉio pasinta estas transdonita: ĉar iam povus okazi, ke l' plebaĉo iĝus mastro, kaj dronus la tutan tempon en malprofunda akvo.

Tial, ho fratoj miaj, estas bezonata nova nobelaro, kiu kontraŭu ĉiun plebaĉon kaj ĉiun perfortan regadon kaj skribu sur novajn tabulojn nove la vorton „nobla”.

Tiuj nobeloj ja bezonatas kaj multspecaj nobeloj, por ke ekzistu nobelaro! Aŭ, kiel mi iam diris en parabolo: „Tio ĝuste estas dieco, ke ekzistas dioj. sed ne Dio!”

12.

Ho fratoj miaj, mi konsekras vin al nova nobeleco: vi iĝu generantoj kaj edukantoj kaj semantoj de l' estonto, —

— vere, ne al nobeleco, kiun vi povus aĉeti kiel la negocistoj kaj per negocista oro: ĉar malmultan valoron havas ĉio, kio havas sian prezon.

Ne, de kie vi venas, ekde nun formu vian honoron, sed kien vi iras! Via volo kaj via piedo, kiu volas iri super vin mem, — tio formu vian novan honoron!

Vere ne, ke vi servis princon — kiom gravas ankoraŭ princoj! — aŭ iĝis apoganto por tio staranta, por ke ĝi staru pli firme!

Ne, ke via familio iĝis kortegeca ĉe kortegoj, kaj vi lernis buntaj, flamingosimilaj, stari multajn horojn en ebenaj lagetoj:

— ĉar povi stari estas merito por korteganoj, kaj ĉiuj korteganoj kredas, ke la beateco post la morto entenas — rajti sidi! —

Ankaŭ ne, ke spirito, kiun ili nomas sankta, gvidis viajn prapatrojn en laŭdatajn landojn, kiujn mi ne laŭdas: ĉar kie kreskis la plej malbona de ĉiuj arboj, la kruco, — tiu lando neniel estas laŭdinda! —

— kaj vere, kien ajn tiu „spirito sankta” gvidis siajn kavalirojn, ĉiam en tiaj kruciroj — kaproj kaj anseroj kaj

kruckapuloj kaj terditkapuloj antaŭiris ! —

Ho fratoj miaj, ne retrorigardu via nobeleco, sed antaŭen!
Forpelitaj vi estu el ĉiuj patrujoj kaj prapatrujoj!

Viam infanan landon vi amu: tiu amo estu via nova nobeleco, —
la nemalkovritan, en la maro plej malproksima! Al ĝi mi ordonas
serĉi viajn velojn!

Al viaj infanoj vi pagu, ke vi estas la infanoj de viaj patroj
ĉiom pasintan vi tiel savu! Tiun novan tabulon mi starigas super
vin!

13.

„Por kio vivi? Ĉio estas vana! Vivi — estas draŝi fejnem:
vivi estas forbruli kaj tamen ne varmigi.“ —

Tia malnovmoda parolaĉo nun ankoraŭ estas konsiderata kiel
„saĝo“; ĉar ĝi estas malnova kaj odoras putre, pro tio ĝi estas
pli honorata. Ankaŭ la koto nobligas —

Infanoj rajtis tiel paroli: ili evitas la fajron, ĉar ĝi ilin
bruligas! Multan infanecon entenas la malnovaj libroj de l' saĝo.

Kaj kiu ĉiam „draŝas fejnem“, kiel rajtus kalumnii la
draŝadon! Al tiaj stultuloj oni ja devus fermstopi la buŝon!

Tiaj altablighas kaj ne kunportas ion, eĉ ne la bonan malsaton:
— kaj nun ili kalumnias „Ĉio estas vana!“

Sed bone manĝi kaj trinki, ho miaj fratoj, vere ne estas vana
anto! Frakasu, frakasu la tabulojn de l' neniamĝojantoj!

14.

„Por la puraj ĉio estas pura“ parolas la popolo. Mi male
diras al vi: por la perkoj ĉio iĝas perka!

Tial predikas la fanatikuloj kaj kapependigantoj, al kiuj

suspendas ankaŭ la koro: „la mondo mem estas kota monstro“.

Ĉar ĉiuj ĉi estas malpurspiritaj, sed precipe tiuj, kiuj havas nek ripozon nek paŭzon, krom se ili vidas la mondon de malantaŭe, — la malantaŭmondanoj! —

Al ili mi diras senkaŝe, kvankam ĝi aŭdiĝas ne agrable: la mondo similas la homon en tio, ke ĝi havas postaĵom, — tiom estas vera!

Entenas la mondo multan koton: tiom estas vera! Sed tamen la mondo mem ne estas kota monstro!

Entenas saĝon, ke multo en la mondo odoraĉas: la naŭzo mem kreas flugilojn kaj fontdivenajn fortojn!

Eĉ en tio plej bona estas io naŭza; kaj eĉ la plejbonulo estas io venkpasenda! —

Ho miaj fratoj, entenas multan saĝon, ke multa koto estas en la mondo! —

15.

Tiajn eldirojn mi aŭdis piajn malantaŭmondanojn diri al sia konscienco, kaj vere, sen malbona aŭ falsa intenco, — kvankam ekzistas en la mondo nenio pli falsa aŭ malbona.

„Lasu la mondon esti la mondo! Levu kontraŭ tio eĉ ne unu fingron!“

„Lasu la volanton sufoki kaj piki kaj pluki kaj raspi la homojn: levu kontraŭ tio eĉ ne unu fingron! Tiel ili ja lernos rezigni la mondon.“

„Kaj vian propran racion — vi mem sufoku per gorgopinĉo; ĉar ĝi estas racio de tiu ĉi mondo, — tiel vi mem lernos rezigni la mondon.“

— Frakasu, frakasu, ho fratoj miaj, tiujn malnovajn tabulojn de l' piuloj! Frakasu la eldirojn de la mondkalumniantoj!

„Kiu lernas multon, mallernas ĉiun viglan deziron" — oni flustras hodiaŭ al si sur ĉiuj mallumaj stratetoj.

„Saĝo lacigas, la penon kompensas-nenio; vi ne deziru!" — tiun novan tabulon mi trovis pendi eĉ sur foiroj subĉielaj.

Frakasu, ho miaj fratoj, frakasu ankaŭ tiun novan tabulon! Pendigis ilin la mondlaculoj kaj la predikantoj de l' morto, kaj ankaŭ la prizongardistoj: ĉar vidu, ekzistas ankaŭ prediko al sklaveco: —

Ke ili lernis malbone kaj ne la plejbonon, kaj ĉion tro frue kaj ĉion tro rapide: ke ili malbone manĝis, de tio ili ekhavis malsanan stomakon. —

— malsana stomako ja estas ilia spirito: mi konsilas la morton! Ĉar vere, fratoj miaj, la spirito estas stomako!

La vivo estas fonto de ĝojo, sed el kiu parolas malsana stomako, la patro de l' tristo, al li ĉiuj fontoj estas venenitaj.

Sci: jen ĝojo por leonovolulo! Sed kiu lacigas, mem estas nur „volata", per li ludas ĉiuj ondoj.

Kaj tia estas ĉiam la maniero de malfortaj homoj: ili perdas sin sur siaj vojoj. Kaj fine ilia laceco demandas eĉ: „por kio ni iam iris vojojn! Ĉio estas egala!"

Por iliaj oreloj sonas agrable, ke oni predikas: „La penon kompensas nenio! Vi ne volu!" Sed tio estas prediko al sklaveco.

Ho miaj fratoj, kiel freŝa brua vento Zaratuŝtra venas por ĉiuj vojlacej: multajn nazojn li ankoraŭ ternigas!

Ankaŭ tra murojn blovas mia libera spiro, kaj en prizonojn kaj enprizonigitajn spiritojn!

Voli liberigas: ĉar voli estas krei: tion mi instruas. Kaj nur krei vi lernu!

Kaj ankaŭ lerni vi umue de mi lernu, vi lernu bone lerni! — Kiu havas orelojn, aŭskultu!

Jen staras la bargo — jen transe ĝi eble iras en la grandan nenion. — Sed kiu volas ensipiĝi en tiun „ebleon“?

Neniu el vi volas ensipiĝi en la mortobargon! Kiel do vi volas esti mondlacaj!

Mondlacaj! Kaj eĉ ne elterigitaj vi iĝis! Mi trovis vin ankoraŭ deziraj je l' tero, amantaj la propran terlacecon!

Ne vane via lipo subtenendas: — malgranda terdeziro sidas ankoraŭ sur ĝi! Kaj en la okulo — ĉu ne drivas nubeto de neforgesita teroĝojo?

Ekzistas sur la tero multaj bonaj sensacioj, umuj utilaj, aliaj agrablaj: pro ili la tero estas aminda.

Kaj multo tiel bone eltrovita estas tie, ke ĝi estas kiel la sino de virino: samtempe utila kaj agraba.

Sed vi mondlacaj! Vi terevitantoj! Vin oni skurĝu per rutoj! Per vergobatoj oni reĝojigu viajn krurojn.

Ĉar: se vi ne estas malsanuloj kaj satvivintoj, vi estas ruzaĵoj pigruloj aŭ frandemaj kaŝitaj voluptokatoj. Kaj se vi ne volas denove volupte kuri, vi devas — pere!

Nekuraceblulojn oni ne volu kuraci: tiel instruas Zaratustra: — tiam vi pereu!

Sed necesas pli da kuraĝo por fari finon, ol novan version: tion scias ĉiuj kuracistoj kaj poetoj. —

Ho miaj fratoj, ekzistas tabuloj, kiujn kreis la laciĝo, kaj tabuloj, kiujn kreis la pigreco: kvankam ili parolas egale, ili intencas ion malegale. —

Jen ĉi tiu sopiranta elĉerpito! Nur ireton li estas de l' celo, sed pro laceco li obstine kuŝiĝis ĉi tie en la polvo: tiu

kuraĝulo!

Pro laceco li alĝapas vojon kaj teron kaj celon kaj sin mem: eĉ ne unu paŝon li plu volas iri, — tiu kuraĝulo!

Nun la suno brulas super li, kaj la hundoj lekadas lian ŝviton: sed jen li kuŝas en sia obstino kaj preferas soifmorti: —

soifmorti ireton de sia celo! Vere, vi eĉ devos tiri lin ĉe liaj haroj en lian ĉielon, — tiun kuraĝulon!

Prefere vi lasu lin kuŝi, kie li kuŝiĝis, por ke venu al li la dormo, la konsolanto, kun refreŝiganta muĝetanta pluvo:

Lasu lin kuŝi, ĝis li vekigos el si mem, — ĝis li el si mem revokos ĉiun lacecon kaj kion laceco per li instruis!

Nur, miaj fratoj, fuĝigu de li la hundojn, la pigrajn ŝtelirulojn, kaj la tutan svarmantan muŝaron: —

— la tutan svarmantan muŝaron de l' „kulturitoj“, kiu — predigas — la ŝviton de ĉiu heroo!

19.

Mi metas cirklojn ĉirkaŭ min kaj sanktajn limojn: ĉiam malpli multaj grimpas kun mi sur montojn ĉiam pli altajn: mi konstruas montaron el montoj ĉiam pli sanktaj.

Kien ajn vi volas grimpi kun mi, ho miaj fratoj: atentu, ke ne parazito grimpu kun vi!

Parazito: tio estas vermo, rampanta, fleksiĝanta, kiu volas grasiĝi pro viaj malsanaj vundaj lokoj.

Kaj tio estas ĝia arto, ke ĝi divenas animojn grimpantajn, kie ili estas lacaj: en vian iriton kaj malkuraĝon, en vian molan pudoron ĝi konstruas sian aĉan neston.

Kie la fortulo estas malforta, la noblulo tro milda — tien ĝi konstruas sian aĉan neston: la parazito loĝas, kie la grandulo havas malgrandajn vundajn lokojn.

Kio estas la plej nobla speco de ĉio estanta kaj kio la plej malnobla? La parazito estas la plej malnobla speco; sed kiu

apartenas al la plej nobla speco, nutras la plej multajn parazitojn.

Ja la animo, kiu havas la plej longan ŝtuparon kaj povas malgrimpi plej profunde: kiel sur ĝi ne sidus la plej multaj parazitoj? —

— la plej ampleksa animo, kiu povas kuri kaj vagi kaj ĉirkaŭvagi en si plej malproksime; la plej necesa, kiu plonĝas pro ĝojo en la hazardon; —

— la animo estanta, kiu plonĝas en la iĝadon; la havanta, kiu volas iri en la volon kaj deziron: —

— la sinserĉanta, kiu atingas sin mem en la cirklo plej larĝa; la plej saĝa animo, alparolanta la malsaĝon plej dolĉe: —

— la sinamanta, en kiu ĉiuj aĵoj fluas kaj retrofluas kaj flugas kaj malflugas: — ho kiel la plej nobla animo ne havus la plej malnoblajn parazitojn?

20.

Ho fratoj miaj, ĉu mi estas kruela? Sed mi diras: kio falas, tion oni krome puŝu!

Ĉio nuna — falas, forfalas: kiu ĝin volus teni! Sed mi — ĝin volas krome puŝi!

Ĉu vi konas la libidon, kiu rulas ŝtonojn en krutajn profundojn? — Tiujn homojn nunajn vidu do ruliĝi en miajn profundojn!

Antaŭludas mi pli bonajn ludantojn, ho fratoj miaj! Ekzemplo mi estas! Faru laŭ mia ekzemplo!

Kiun vi ne instruas flugi, instruu — pli rapide fali! —

21.

Mi amas la kuraĝulon: sed ne sufiĉas esti sabrobatemulo, — oni devas ankaŭ scii sabrobatelekti!

Kaj ofte implicas pli da kuraĝo, ke oni tenas pacon kaj pasas por ŝpari sin por pli digna malamiko!

Vi havu nur malamikojn malamindajn, sed ne malamikojn malestimindajn: vi devas fieri vian malamikon: tion mi instruis al vi jam iam.

Por pli digna malamiko, ho amikoj miaj, vi vin ŝparu: por tio vi devas preteriri multon, —

— precipe multajn aĉulejn, kiuj bruas en viajn orelojn pri popolo kaj popoloj.

Tenu vian okulon pura de via simpatio kaj antipatio! Ekzistas multa justeco, multa maljusteco: kiu rigardas, kolektiĝas.

Enrigardi, enbati — tie estas unu: tial foriru en la arbarojn kaj dormigu vian glavon!

Iru viajn vojojn! Kaj lasu la popolon kaj popolojn iri la iliajn! — mallumajn vojojn vere, sur kiuj eĉ ne unu espero plu falhalumas!

Tie regu l' negocisto, kie ĉio ankoraŭ brilanta estas — negocista oro! Ne plu estas la tempo de la reĝoj: kio nun sin nomas popolo, ne meritas reĝojn.

Viĉu do, kiel tiuj popoloj nun mem imitas la negocistojn: ili kolektas eĉ la plej etajn avantaĝojn el ĉiu ruĝejo.

Ili sin spionas, ili spione al si ion vidas, — tion ili nomas „bona najbareco“. Ho feliĉega fora tempo, kiam popolo al si diris: „super popoloj mi volas esti — mastro!“

Ĉar, fratoj miaj: la plej bona regu, la plej bona ankaŭ volas regi! Kaj kie la doktrino estas alia, mankas la plej bona.

Se ili ²² havus panon senpage, ve! Por kio ili krius! Ilia vivtenigo — estas ilia vera vivpleno; kaj ili havu vivopenon!

Rabobestoj ili estas: eĉ en ilia laboro — estas rabo; eĉ en ilia „panlaboro“ estas trompruzado! Tial ili havu vivopenon!

Pli rabobestoj ili do iĝu, pli subtilaj, ruzaĵ, homsimilaj: la homo estas ja la pleja rabobesto.

Al ĉiuj bestoj la homo rabis jam iliajn virtojn: tio kaŭzis, ke el ĉiuj bestoj la homo havis plej da peno.

Nur la birdoj ankoraŭ estas super li. Kaj se la homo lernus ankaŭ flugi, ve! kien supren — lia rabemo flugus!

23.

Tiaj ni volas viron kaj virinon: militpreta unun, naskipreta la alian, sed ambaŭ dancipretaj kape kaj krure.

Kaj perdita ni nomu la tagon, kiam ni ne unu fojon dancis! Kaj falsa ni nomu ĉiun veron, kiu ne instigis ridegaĉon!

24.

Via geedziĝo: atentu, ke ĝi ne iĝu malbona geedziĝo! Vi geedziĝis tro rapide: tial sekvas el tio — rompi la edzecon fidelecon!

Kaj prefere eĉ rompi la edzecon ol tordi la edzecon, mensogi la edzecon! — Parolis al mi virino: „ja mi rompis la edzecon, sed unue la edzeco rompis — min!”

Malbonajn parulojn mi trovis ĉiam la plej malbonaj venĝemuloj: ili rekompensas al la tuta mondo sian neplusolecon.

Tial mi volas, ke sinceruloj al si diru: „ni amas nin: ni atentu, ke ni tenu nian amon! Aŭ ĉu nia promeso estu eraro?”

— „Donu al ni tempon kaj malgrandan geedzecon por rigardi, ĉu ni taŭgas por la granda geedzeco! Estas io granda ĉiam esti duope!”

Tion mi konsilas al ĉiuj sinceruloj: kio ja estus mia amo al la superhomo kaj ĉio venonta, se mi alie dirus kaj konsilus!

Generi ne nur pluen, sed supren — al tio, fratoj miaj, helpu vin la gardano de l' edzeco!

25.

Kiu pleneksciis pri malnovaj originoj, jen, fine serĉos fontojn de l' estonto kaj novajn originojn —

Ho fratoj miaj, ne post longe estiĝos novaj popoloj kaj novaj fontoj subenmurmuretos en novajn profundojn.

La tertremo ja — stopfermas multajn fontojn, multajn soif-sopirigas: tio lumen levas ankaŭ internajn fortojn kaj sekretojn.

La tertremo widebligas novajn fontojn. En la tertremo de malnovaj popoloj eksaltas novaj fontoj.

Kaj kiu krias: „Vidu tien: unu fonto por multaj soifantoj, unu koro por multaj sopirantoj, unu volo por multaj instrumentoj: — ĉirkaŭ lin kuniĝas popolo, tio estas: multaj provantoj.

Kiu povas ordoni, kiu devas obei — tio tie estas provata. Ah, per tiel longa serĉado kaj divenado kaj misdivenado kaj lernaĉo kaj novprovado!

La homa socio: estas provo, tiel mi instruas, — longa serĉado, sed ĝi serĉas l' ordonanton! —

— Provo, ho fratoj miaj! Kaj ne „kontrakto"! Frakasu, frakasu tiun vorton de molkoruloj kaj duondunuloj!

26.

Ho fratoj miaj! En kiuj kuŝas la plej granda danĝero por la homa estonto? Ĉu ne en la homoj bonaj kaj justaj? —

— en tiuj, kiuj diras kaj sentas en la koro: „ni jam scias, kio estas bona kaj justa, ni ĝin ankaŭ havas; ve al tiuj, kiuj ĉi tie plu serĉas!”

Kiom ajn da malutilo faras la malbonuloj: la malutilo de l' bonuloj estas la plej malutila malutilo!

Kaj kiom ajn da malutilo faras la mondkalumniantoj: la malutilo de l' bonuloj estas la plej malutila malutilo.

Ho fratoj miaj, la koron de l' homoj bonaj kaj justaj penetris iam iu, kiu diris: „Ili estas farizeoj”. Sed oni lin ne komprenis.

La homoj bonaj kaj justaj mem ne rajtis lin kompreni: ilia spiro estas kaptita en ilian bonan konsciencon. La stulteco de l' bonuloj estas nepenetreble sagaca.

Jen la vero: la bonuloj devas esti farizeoj — ili ne povas elekti!

La bonuloj devas krucumi lin, kiu eltrovas sian propran virton! Jen la vero!

Sed la dua, kiu malkovris ilian landon, landon, koron kaj terregnon de l' homoj bonaj kaj justaj: estis kiu demandis: „kiun ili plej malamas?”

La kreanton ili plej malamas: tiun, kiu rompas tabulojn kaj malnovajn valorojn, la rompanton, — tiun ili nomas leĝrompanto.

La bonuloj ja — ne povas krei: ili estas ĉiam la komenco de la fino: —

— ili krucas tiun, kiu skribas novajn valorojn sur novajn tabulojn, ili oferas la estonton al si, — ili krucas la tutan homestonton!

La bonuloj — estis ĉiam la komenco de la fino.—

Ho fratoj miaj, ĉu vi komprenis ankaŭ tiuniron? Kaj kion mi iam diris pri „la lasta homo”? — —

En kiuj kuŝas la plej granda danĝero por la tuta homestonto? Ĉu ne en la homoj bonaj kaj justaj?

Frakasu, frakasu la homojn bonajn kaj justajn! — Ho fratoj miaj, ĉu vi komprenis ankaŭ tiun ĉiron?

28.

Vi fuĝas for de mi? Vi ektimis? Vi tremas pro tiu diro? Ho fratoj miaj, kiam mi ordonis vin frakasi la bonulojn kaj l' tabulojn de l' bonuloj: nur tiam mi ensipigis la homon sur lian altan maron.

Kaj nur nun venas al li la granda ektimo, la granda ĉirkaŭvidado, la granda malsano, la granda naŭzo, la granda marmalsano.

Falsajn bordojn kaj falsajn sekurecojn instruis al vi la bonuloj; en mensogoj de l' bonuloj vi estis naskitaj kaj protektataj. Ĉion ĝisfunde mensoge tordis la bonuloj.

Sed kiu malkovris la landon „homo“, malkovris ankaŭ la laŭdon „homestonto“. Nun vi estu marveturistoj, viglaj, paciencaj!

Rektaj iru ĝustatempe, fratoj miaj, lernu iri rektaj! La mar' tumultas: multaj volas sin rerektigi per vi.

La mar' tumultas: ĉio estas en la maro. Nu! Ek! Vi maljunaj maristkoroj!

Kiom la patrujo! Tien volas via direktilo, kie estas nia infanujo! Tien, pli tumulte ol la maro, tumultas nia granda sopiro! —

29.

„Kial tiel malmola? — diris al la diamanto iam la kuireja karbo: ĉu ni ne estas parencegoj?“ —

Kial tiel molaj? Miaj fratoj, mi demandas vin: ĉu vi ne estas — miaj fratoj?

Kial tiel molaj, tiel molemaj kaj indulgemaj? Kial tiom da

malkonfeso estas en via koro? Tiel malmulta fato en via rigardo?

Kaj se vi ne volas esti fatoj kaj senindulgaj: kiel vi kun mi povus — triumfi?

Kaj se via malmolo ne volas fulmi kaj disigi kaj distranĉi: kiel vi iam povus kun mi — krei?

La kreantoj ja estas malmolaj. Kaj feliĉego vi devas trovi premi vian manon sur jarmilojn kiel vakson, —

— feliĉego, skribi sur la vojon de jarmiloj kiel sur ercon, — pli malmolaj ol erco, pli noblaj ol erco. Tute malmolatas estas nur la plej nobla.

Tiun novan tabulon, ho fratoj miaj, mi metas super vin: igu malmolaj! —

30.

Ho vi mia volo! Vi neĉesa, vi neceso mia! Gardu min kontraŭ ĉiuj malgrandaj triumfoj!

Vi fato de mia animo, mia fato! Vi en mi! Super mi! Gardu kaj ŝparu min por unu granda fato!

Kaj vian lastan grandon, mia volo, ŝparu por via lasta provo, — ke vi estu senindulga en via triumfo! Ho kiun ne venkis lia venko!

Aĥ, kies okulon ne mallumigis tiu ebria krepusko! Aĥ, kies piedo ne stumblis kaj dum la triumfo mallernis — stari!

Mi estu iam matura kaj preta dum la ega tagmezo: matura kaj preta kiel ardanta erco, fulmgraveda nuboj kaj ŝvelanta laktutero: —

— preta por mi mem kaj mia volo plej kaŝita: arko sopiranta sian sagon, sago sopiranta sian stelon: —

— stelo, matura kaj preta dum sia tagmezo, ardanta, trapafita, feliĉa pro detruantaj sunosagoj: —

— suno mem kaj senindulga sunovolo, dum la triumfo preta detrui!

Ho volo, neĉesa, vi neceso mia! Ŝparu min por unu granda triumfo! — —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La kuraciĝanto

1.

Iun matenon, ne longe post sia reveno al la kaverno, Zaratuŝtra saltis de sia lito kiel frenezulo, kriis per terura voĉo kaj kondukis, kvazaŭ sur la lito kuŝintus ankoraŭ alia, kiu de ĝi ne volis leviĝi; kaj tiel soĝis la voĉo de Zaratuŝtra, ke liaj animaloj alvenis ektive, kaj ke el ĉiuj kavernoj kaj kaŝejoj proksimaj al la kaverno de Zaratuŝtra forrapidis ĉiuj animaloj, — fluge, flirte, rampe, salte, ĉiu laŭ la naturo de piedo kaj flugilo. Sed Zaratuŝtra diris tiujn vortojn:

Supren, abisma penso, el mia profundo! Mi estas via koko kaj matenkrepusko, trodormanta vermo: supren! supren! Mia voĉo vin kriveku!

Malfiksu la fiksilojn de viaj oreloj: aŭskultu! Ĉar mi volas vin aŭdi! Ek! Ek! Ĉi tie estas sufiĉe da tondro, por ke eĉ tomboj lernu aŭskulti!

Kaj viŝu la dormon kaj ĉion timeman, blindan el viaj okuloj. Aŭskultu min ankaŭ per viaj okuloj: mia voĉo estas kuracilo eĉ por blindnaskitoj.

Kaj tuj kiam vi estos vekitaj, restu al mi vekitaj eterne. Ne estas mia maniero veki praavinojn el la dormo por ordoni ilin — pludormi!

Vi moviĝas, streĉas vin, stertoras? Ek! Ek! Ne stertoru — parolu! Vokas vin Zaratuŝtra, la malpia!

Mi, Zaratuŝtra, la advokato de la vivo, la advokato de l'

sufero, la advokato de l' cirklo — vokas vin, mian plej abisman penson!

Benon al mi! Vi venas — mi vin aŭdas! Mia abismo parolas, mian lastan profundon levis mi ĉe l'lumon!

Benon al mi! Venu! Donu la manon — — — ha! lasu! Haha — — aĉe, aĉe, aĉe — — — ve al mi!

2.

Sed apenaŭ Zaratuŝtra diris tiujn vortojn, li falis kvazaŭ mortinto kaj longe restis kiel mortinto. Sed kiam li rekonsciiĝis, li estis pala kaj tremadis kaj restis kuŝi kaj longe volis nek manĝi nek trinki. En tia stato li restis sep tagojn; sed liaj animaloj lin forlasis nek tage nek nokte, krom kiam la aglo elflugis por alporti manĝaĵojn. Kaj kion li alportis kaj kunenrabis, li metis sur la liton de Zaratuŝtra: tiel ke Zaratuŝtra fine kuŝis sub flavaj kaj ruĝaj beroj, vinberoj, rozofruktoj, bonodoraj herboj kaj pinkonusoj. Sed ĉe liaj piedoj kuŝis du ŝafidoj, kiujn la aglo rabis pene al iliaj paŝtistoj.

Fine, post sep tagoj, Zaratuŝtra sidiĝis sur sia lito, prenis rozofrukton en la manon, flaris ĝin kaj trovis ĝian odoron agrabila. Tiam liaj animaloj kredis, ke venis la tempo por paroli kun li.

„Ho Zaratuŝtra, ili diris, nun vi kuŝas tiel jam sep tagojn, kun pezaj okuloj: ĉu vi ne volas fine restariĝi sur viaj piedoj?

Elpaŝu el via kaverno: la mond' atendas vin kiel ĝardeno. La vento ludas kun fortaj bonodoroj, kiuj al vi volas; kaj ĉiuj riveretoj volus vin postkuri.

Ĉiuj aferoj vin sopiras, ĉar vi restis sola sep tagojn, — elpaŝu el via kaverno! Ĉiuj aferoj volas esti viaj kuracistoj!

Ĉu venis al vi nova scio, acida, peza? Kiel fermentinta pasto kuŝis vi, via animo malfermiĝis kaj ŝvelis trans ĉiujn siajn

randojn. —"

— Ho miaj animaloj, respondis Zaratuŝtra, klaŝu tiel plu kaj lasu min aŭskulti! Ĝuigas min tiom, ke vi klaŝas: kie oni klaŝas, la mondo kuŝas jam kiel ĝardeno.

Kiel agrable estas, ke ekzistas vortoj kaj tonoj: ĉu vortoj kaj tonoj ne estas ĉielarkoj kaj pseŭdopontoj inter eterne disigitaj?

Al ĉiu animo apartenas alia mondo; por ĉiu animo ĉiu alia animo estas malantaŭmondo.

Ĝuste inter la plej similaj la ŝajno mensogas plej bone: ĉar la plej malgranda fendo estas plej malfacile transpontebla.

Por mi — kiel ekzistus ekster-mi? Ne ekzistas ekstero! Sed tion ni forgesas ĉe ĉiuj tonoj; kiel agrable estas, ke ni forgesas!

Cu ne al la aĵoj nomoj kaj tonoj estas donitaj, por ke la homo ĝuu la aĵojn? Bela folado estas la parolo: per tio la homo dancas sur ĉiuj aferoj.

Kiel agrablaj estas la tuta parolo kaj la tuta mensogo de l' tonoj! Per tonoj nia amo dancas sur milkoloraj ĉielarkoj. —

— „Ho Zaratuŝtra, la animaloj diris post tio, por tiaj, kiuj pensas kiel ni, ĉiuj aferoj dancas mem: tio venas kaj donas al si la manon kaj ridas kaj fuĝas — kaj revenas.

Ĉio iras, ĉio revenas; eterne ruliĝas la rado de l' esto. Ĉio mortas, ĉio reekfloras, eterne cirkulas la jaro de l' esto.

Ĉio rompiĝas, ĉio denove estas kunigata; eterne sin konstruas la sama domo de l' esto. Ĉio disiĝas, ĉio sin resalutas; eterne restas al si fidela la ringo de l' esto.

En ĉiu nuno komenciĝas la esto; ĉirkaŭ ĉiu ĉitieno ruliĝas la sfero tieo. La mezo estas ĉie. Kurba estas la pado de l' eterneco." —

— Ho vi foluloj kaj ĝurdoj! Zaratuŝtra respondis kaj ridetis denove, kiel bone vi scias, kio devis plenumiĝi en sep tagoj: —

— kaj kiel tiu monstro rampis en mian gorĝon kaj min sufokis! Sed mi dismordis ĝian kapon kaj ĝin kraĉis for de mi.

Kaj vi faris el ĝi jam refrenan kanton? Sed nun mi kuŝas tie, ankoraŭ laca pro tiuj mordo kaj forkraĉo, ankoraŭ malsana pro la

propra savo.

Kaj vi ĉi tion nur rigardas? Ho miaj animaloj, ĉu ankaŭ vi estas kruelaj? Ĉu vi volis rigardi mian grandan turmenton, kiel homoj faras? La homo estas ja la plej kruela animalo.

Ĉe tragedioj, taŭroluktoj kaj krucumoj ĝis nun li sentis sin plej agrabla surtere; kaj kiam li eltrovis la inferon, jen tio estis lia ĉielo surtere.

Kiam la granda homo ploras —; tuj la malgranda alkuras; kaj la lango pendas el lia kolo pro libido. Li tamen nomas tion sia „kompato“.

La eta homo, precipe la poeto — kiel diligente akuzas la vivon en vortoj! Aŭdu lin, sed ne malaŭdu la libidon, kiu estas en ĉiu akuzo!

Tiajn akuzantojn de l' vivo: la vivo venkpasas per palpebrumo. „Vi amas min? diras la brutalulino; atendu ankoraŭ iom, ankoraŭ mi por vi ne havas tempon.“

La homo estas por si mem la plej kruela animalo; kaj en ĉiuj, kiuj nomas sin „pekuloj“ kaj „krucportantoj“ kaj „pentfarantoj“ ne malaŭdu la libidon en tiu plendado kaj akuzado.

Kaj mi mem — ĉu per tio la homojn mi volas akuzi? Ho miaj animaloj, nur tion mi lernis ĝis nun: ke la homo bezonas sian plejmalbonon por sia plejbono, —

— ke ĉio plej malbona estas lia plej granda forto kaj la plej malmola ŝtono por la plej alta kreanto; kaj ke la homo devas iĝi pli bona kaj malbona: —

Mi estis fiksita ne sur tiun martirlignon, ke mi scias: la homo estas malbona, — sed mi kriis, kiel ankoraŭ neniu kriis:

„Aĥ, eĉ lia plej malbono estas tiel malgranda! Aĥ, eĉ lia plej bono estas tiel malgranda!“

La granda naŭzo pri la homo — tio min sufokis kaj rampis en mian gorgon: kaj kion la aŭguristo aŭguris: „ĉio estas egala, la penon kompensas nenio, scio sufokas.“

Longa krepusko stumblis antaŭ mi, tristeco mortolaca, mortebria, parolanta per ardanta buŝo.

„Eterne revenas la homo, kiu vin naŭzas, la malgranda homo"
— mia tristeco gapis kaj trenis la piedon kaj ne povis ekdormi.

En inferon turniĝis por mi la homa tero, ĝia brusto ŝrumpis,
ĉio viva iĝis por mi homa koto kaj ostoj kaj putrinta pasinteco.

Mia ĝemado sidis sur ĉiuj homotomboj kaj ne plu povis stariĝi
; mia ĝemado kaj demandado sombre murmuris kaj sufokis kaj ronĝis
kaj plendis tage kaj nokte:

— „Aĥ, la malgranda homo revenas eterne! La malgranda homo
revenas eterne!" —

Nudaj mi iam vidis ambaŭ, la homon plej grandan kaj la homon
plej malgrandan: tro similajn inter si, — tro homa eĉ la plej
grandan!

Tro malgranda la plej granda! — Jen mia naŭzo pri l' homo!
Kaj eterna reveno ankaŭ de la plej malgranda! — Jen mia naŭzo
pri ĉiu ekzisto!

Aĥ, aĉe! aĉe! aĉe! — — Tiele parolis Zaratuŝtra kaj ĝemis
kaj tremis; ĉar li memoris sian malsanon. Sed tiam liaj animaloj
lin ne lasis pluparoĝi.

„Parolu ne plu, vi kuraciĝanto! — respondis al li liaj
animaloj, sed eliru, kie la mondo vin atendas kiel ĝardeno.

Eliru al la rozoj kaj abeloj kaj kolomboj! Sed precipe al
la kantobirdoj: por lerni de ili kanti!

Kanti ja estas por kuraciĝantoj; la sanulo volas paroli. Kaj
eĉ se la sanulo volas kantojn, li volas aliajn kantojn ol la
kuraciĝanto."

„Ho vi foluloj kaj gurdoj, silentu do! — Zaratuŝtra respondis
kaj ridetis pri siaj animaloj. Kiel bone vi scias, kiun konsolon
mi mem eltrovis en sep tagoj!

Ke mi denove devas kanti, — tiun konsolon mi trovis por mi
kaj tiun kuracoon; ĉu ankaŭ el tio vi volas tuj fari refrenan
kanton?"

— „Parolu ne plu, respondis al li refoje liaj animaloj;
prefere eĉ, vi kuraciĝanto, pretigu unue liron, novan liron!

Ĉar vidu do, ho Zaratuŝtra! Por viaj novaj kantoj estas bezonataj novaj liroj.

Kantu kaj transfluu, ho Zaratuŝtra, kuracu per novaj kantoj vian animon: por porti vian grandan faton, kiu estis ankoraŭ la fato de neniu homo!

Ĉar viaj animaloj scias bone, ho Zaratuŝtra, kiu vi estas kaj devos iĝi: jen, vi estas la instruanto de l' eterna reveno —, tio nun estas via fato!

Ke vi kiel unua devas instrui tiun doktrinon, — kiel tiu granda fato ne estus ankaŭ via plej granda danĝero kaj malsano!

Jen, ni scias, kion vi sciigas: ke ĉiuj aĵoj revenas eterne kaj ni kun ili, kaj ke ni ekzistis jam eternajn fojojn, kaj ĉiuj aĵoj kun ni.

Vi sciigas, ke ekzistas jarego de l' iĝado, ega jarego: tio, kiel sablohorloĝo, devas turniĝi ĉiam denove por denove forflui kaj finflui: —

— tiel ke ĉiuj ĉi jaregoj estas egalaj inter si, en la plej granda kaj ankaŭ en la plej malgranda, — tiel ke ni mem en ĉiu jarego estas egalaj al ni, en la plej granda kaj ankaŭ en la plej malgranda.

Kaj se vi nun volus morti, ho Zaratuŝtra: jen, ni scias ankaŭ, kiel tiam vi al vi parolus: — sed viaj animaloj petas vin, ke vi ankoraŭ ne mortu!

Vi parolus ne tremante, male pli spirante pro feliĉo: ĉar granda pezo kaj premo estus de vi prenita, vi paciencega! —

Nun mi mortas kaj malaperas, vi parolus, post momento mi estos nenio. La animoj estas tiel mortivaj kiel la korpoj.

Sed revenos la nodo de l' kaŭzoj, en kiu mi estas implikita, — ĝi min rekreos! Mi mem apartenas al la kaŭzoj de l' eterna reveno.

Mi revenos, kun tiu suno, kun tiu tero, kun tiu aglo, kun tiu serpento — ne al vivo nova aŭ pli bona aŭ simila:

— mi revenos eterne al tiu vivo egala kaj sama, en la plej granda kaj en la plej malgranda, por denove instrui la eternan revenon de ĉiuj aferoj, —

— por denove paroli la vorton pri l' ega tera kaj homa tagmezo, por denove anonci al la homoj la superhomon.

Mi diris mian vorton, mi pereas pro mia vorto: tion volas mia eterna sorto —, kiel anoncanto mi pereas!

Venis nun la momento, kiam la pereanto benas sin mem. Tiel — finiĝas la pereado de Zaratuŝtra." — —

Post kiam la animaloj diris tiujn vortojn, ili silentis kaj atendis, ĝis Zaratuŝtra ion al ili diros; sed Zaratuŝtra ne aŭdis, ke ili silentas. Male li kuŝis senmova, kun okuloj fermitaj, simile dormanton, kvankam li ne dormis: ĉar li interparolis kun sia animo. Sed la serpento kaj ĝa aglo, kiam ili lin trovis tiel silentanta, respektis la grandan silenton ĉirkaŭ li kaj foriris singarde.

Pri la granda sopiro

Ho animo mia, mi ordonis vin diri „nun" kiel „inte" kaj „onte" kaj transdanci vian pluvon trans ĉiujn ĉitieron kaj tieon kaj transon.

„Ho animo mia, mi liberigis vin de ĉiuj kaŝanguloj, mi purigis vin de polvo, araneoj kaj krepusko.

Ho animo mia, mi lavis la malgrandan pudoron kaj la memkaŝan virton de vi kaj persvadis vin stari nuda antaŭ la okuloj de la suno.

Per la tempesto, kiu nomiĝas spirito, mi blovis sur via altonda maro; ĉiujn nubojn mi forblovis, mi sufokis mem la sufokantaron, kiu nomiĝas „peko".

Ho animo mia, mi rajtigis vin diri „ne" kiel la tempesto, kaj diri „jes", kiel la sennuba ĉielo diras „jes": senmova kiel lumo vi nun staras kaj iras tra neantaj ventegoj.

Ho animo mia, mi redonis al vi la liberecon pri io kreita kaj rekreita: kaj kiu konas, kiel vi ĝin konas, la libidon de l' estonto?

Ho animo mia, mi instruis al vi l' malestimon, kiu venas ne kiel vermoronĝo, la grandan, amantan malestimon, kiu amas plej, kie ĝi plej malestimas.

Ho animo mia, mi instruis vin persvadi tiel, ke vi persvadas al vi eĉ la fundojn: kiel la suno, kiu persvadas eĉ la maron al sia supro.

Ho animo mia, mi prenis de vi ĉiun obeadon, genufleksadon kaj mastrodiradon; mi donis al vi mem la nomon „neceso” kaj „fato”.

Ho animo mia, mi donis al vi novajn nomojn kaj buntajn ludilojn, mi nomis vin „fato” kaj „amplekso de l' ampleksoj” kaj „umbilikoŝnuro de la tempo” kaj „azura sonorilo”.

Ho animo mia, vian teran regnon mi igis trinki ĉiun saĝon, ĉiujn novajn vinojn kaj ankaŭ transmemorajn malnovajn fortajn vinojn de l' saĝeco.

Ho animo mia, ĉiun sunon mi verŝis sur vin kaj ĉiun nokton kaj ĉiun silenton kaj ĉiun sopiron: — jen vi kreskis kiel vito.

Ho animo mia, preme riĉa kaj peza vi staras, vito kun ŝvelantaj uberoj kaj streĉitaj brunaj orvinberoj: —

— premita kaj streĉita de via feliĉo, atendanta pro abundo kaj pudora eĉ pro via atendado.

Ho animo mia, ekzistas nun nenie animo pli amanta kaj ampleksanta kaj ampleksa! Kie estonto kaj estinto estus pli proksimaj ol en vi?

Ho animo mia, mi donis al vi ĉion, kaj ĉiuj miaj manoj malpleniĝis en vin: — kaj nun! Nun vi diras al mi **ridetante** plenanime: „Kiu el ni devas danki? —

— ĉu ne l' doninto devas danki, ĉar la preninto prenis? Ĉu doni ne estas bezono? Ĉu preni ne estas — kompati?” —

Ho animo mia, mi komprenas la rideton de via plenanimo: via **premriĉeco** mem nun streĉas manojn sopirantajn!

Via pleno rigardas trans tumultajn marojn kaj serĉas kaj atendas; la sopiro de l' prepleno rigardas el via ridetanta okulĉielo!

Kaj vere, ho animo mia! Kiu vidis vian rideton, kaj ne fandiĝis pro larmoj? La anĝeloj mem fandiĝas pro larmoj pro la

troboneco de via ridetado.

Via boneco kaj troboneco estas, kiu ne volas plendi kaj plori: kaj tamen, ho animo mia, via ridetado sopiras larmojn kaj via trema buŝo plorojn.

„Ĉu ne ĉiu ploro estas plendo? Kaj ĉiu plendo ne akuzo?" Tiel vi parolas al vi mem, kaj tial vi preferas, ho animo mia, rideti ol disŝuti vian suferon.

— en abundaj larmoj disŝuti ĉiun vian suferon pri via pleno kaj pri la urĝo de l' vito je vintranĉistoj kaj vintranĉiloj!

Sed se vi ne volas plori, ne ploresprimi vian purpuran animplenon, vi devos kanti, ho animo mia! Vidu, mi ridetas mem, dum mi por vi planas jene:

— kanti, kun muĝanta kanto, ĝis ĉiuj maroj iĝos senmovaj por aŭskulti vian sopiron, —

— ĝis sur senmovaj sopiraj maroj ŝvebas la bargo, la ora miraklo, ĉirkaŭ kies oro saltetas ĉiuj aĵoj bonaj malbonaj mirindaj: —

— ankaŭ multaj grandaj kaj malgrandaj animaloj kaj ĉio kio havas malpezajn mirigajn piedojn por povi kuri sur violoblujaj padoj, —

— al la ora miraklo, la libervola bargo kaj al sia mastro: tiu ja estas la vintranĉisto, atendanta kun vintranĉilo diamanta, —

— via granda savonto, ho animo mia, la sennoma — — por unue trovi nomon por l' estonta kanto! Kaj vere, via spiro jam odoras pro estontaj kantoj, —

— Jam vi ardas kaj revas, jam vi trinkas soife el ĉiuj profundaj sonantaj konsolofontoj, jam via animpleno ripozas en la feliĉego de estontaj kantoj! —

Ho animo mia, nun mi al vi donis ĉion kaj ankaŭ mian lastan, kaj ĉiuj miaj manoj malpleniĝis en vin: — ke mi vin ordonis kanti, jen mia lasta ago!

Car mi vin ordonis kanti, diru nun, diru: kiu el ni nun devas — danki? — Sed **prefere** .: kantu, kantu, ho animo mia! Kaj min lasu danki! —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La alia dancokanto

„En vian okulon mi vidis ĵus, ho vivo: oron mi vidis brili en via noktokulo, — mia koro haltis bati pro tiu libido:

— oran kanuon mi vidis brili sur noktaj akvoj, kanuon sinkantan, trinkantan, denove voksignantan balanciĝantan!

Sur mian piedon dancebrian vi ĵetis rigardon, ridantan demandantan fandiĝantan balanciĝantan:

Nur du fojojn vi movis vian **knarilon** per malgrandaj manoj — jen mia piedo jam balanciĝis pro dancebrio. —

Miaj kalkanoj prancis, miaj piedfingroj aŭskultis por vin kompreni: la dancisto ja portas l' orelon — en siaj piedfingroj!

Al vi mi saltis: jen vi refuĝis pro mia salto; kaj kontraŭ min levis la langon la lango de via fuĝanta fluganta hararo!

Forsaltis mi de vi kaj de viaj serpentoj: jen vi jam staris, duonturnita, kun okulo sopirplena.

Per kurbaj rigardoj — vi instruis al mi kurbajn vojojn; sur kurbaj vojoj mia piedo lernas — ruzojn!

Mi timas vin proksima, mi amas vin malproksima: via fuĝo min logas, via serĉo min forpuŝas: — mi suferas, sed kion pro vi mi ne suferus volonte!

Kies frido bruligas, kies malamo provokas, kies fuĝo ligas, kies moko — kortuŝas:

— kiu ne malamis vin, vin grandan ligantinon, implikantinon, tentantinon, serĉantinon, trovantinon! Kiu ne amis vin, vin senkulpan, senpaciencon, ventrapidan, idokulan pekulinon!

Kien vi min nun tiras, vi senbridulo kaj eksterbridulo? Kaj nun vi min denove fuĝas, vi sovaĝkurulo kaj sendankulo!

Mi dance sekvas vin ankaŭ sur mallarĝa spuro! Kie vi estas? Donu al mi la manon! Aŭ eĉ fingron nur!

Ĉi tie kavoj kuŝas kaj arbustoj hirtas: ni vojeraras! —

Haltu! Staru! Ĉu vi ne vidas: strigoj kaj vespertoj flirtas?

Vi strigo! Vi vesperto! Ĉu vi volas sekvi mian vojon? Kie ni estas? De la hundoj vi lernis tiun hurlon kaj bojon.

Vi grimacas al mi afable kun blankaj dentoj karaj: viaj malicaj okuloj saltatakas min el bukloj kolharaj!

Jen dancu super ŝtona grundo; mi estas la dancisto; ĉu vi ne volas esti mia ĉamo aŭ mia hundo?

Nun apud mi! Rapide, vi malica saltistin'! Nun supren! Transen!
— Ve! Jen mi falis mem dum salt' en ĝin!

Ho jen mi kuŝas, kuraĝeg', kaj gracon petas! Volonte mi kun vi
— pli belajn padojn tretas!

Amajn padojn tra silentaj boskoj! Aŭ laŭplage: tie la orfiŝoj dancas naĝe!

Ĉu vi nun lacas? Supre ŝafojn kaj vesperoruĝon oni trovas: ĉu ne bele estas dormi, dum ŝafistoj fluton blovas?

Ĉu vi tro lacas? Mi vin portos, lasu nur la brakojn sinki! Kaj se vi soifas, — mi ja havas ion, sed via buŝo ĝin ne volas trinki!

Ho tiu firapida ŝtelirsorĉistin', serpento multangula. Sed pro via man' mi sentas la vizaĝon ruĝmakula!

Ĉiam mi estis via ŝafeca ŝafisto, nun mi vin defiu. Sorĉistin', por vi ĝis nun mi kantis, nun por mi vi — krii!

Laŭ la takt' de mia vipo dancu kaj krii ve! La vipon mi ja ne forgesis? — Ne!" —

Respondis al mi la vivo kaj tenis la belajn orelojn fermitaj:

„Ho Zaratuŝtra! Batu ne tiel terure per via vipo! Vi ja scias: bruo murdas pensojn, — kaj ĵus venas al mi tiel mildaj pensoj.

Ni ambaŭ estas du veraj nebonfaruloj kaj nemalbonfaruloj. Trans bono kaj malbono ni trovis nian insulon kaj nian verdan herbejon — du solaj ni! Jam tial ni devas esti bonaj inter ni!

Kaj eĉ se ni nin ne amas funde—, ĉu oni devas koleri, se oni

sin ne amas funde?

Kaj ke mi estas bona por vi kaj ofte tro bona, vi scias: tio estas, ĉar vian saĝon mi envias. Ho tiu fola olda stultulino de l' saĝeco!

Se via saĝo iam de vi forkurus, aĥ! tiam forkurus de vi rapide ankaŭ mia amo." —

Post tio la vivo rigardis mediteme malantaŭ si kaj ĉirkaŭ si kaj diris flustre: „Ho Zaratuŝtra, vi estis al mi ne sufiĉe fidela!

Vi amas min tute ne tiom, kiom vi parolas; mi scias, ke vi pensas pri tio, ke vi volas min forlasi baldaŭ.

Ekzistas malnova peza pezega zuma sonorilo: ĝi zumas nokte supren ĝis via kaverno: —

— Se vi aŭdas tiun sonorilon bati la horon noktmeze, vi pensas pri tio inter la 12a kaj la 1a horoj —

— vi pensas pri tio, ho Zaratuŝtra, mi scias, ke vi volas min forlasi baldaŭ!" —

„Jes, mi respondis hezite, sed ankaŭ vi ĝin scias — " Kaj mi diris ion en ŝian orelon, meze inter ŝiaj taŭzitaj hirtaj flavaj stultaj haroj.

„Vi ĝin scias, Zaratuŝtra? Tion scias neniu. — —"

Kaj mi rigardis nin kaj rigardis la verdan herbbejon, super kiu ĝuste kuris la malvarma vespervento, kaj ploris kune. Sed tiam amis mi la vivon pli ol ĉiun mian saĝon. —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

3.

Unu!

Atentu! Homo!

Du!

Kion diras la noktmeza fono?

Tri!

„Dorm' min inundis —

Kvar!

„Post sonĝprofundo per mi tagis! —

Kvin!

„La mond' profundas

Ses!

„Pli ol la tag' imagis.

Sep!

„Profunda estas ĝia ve' —,

Ok!

„Ĝoj' — pli profunda ol tristeco:

Naŭ!

„Ve' diras: Al pere'!

Dek!

„Sed ĝiu ĝoje volas eternecon —

Dek unu!

„ — profundan, fundan eternecon!”

Dek du!

La sep sigeloj

(Aŭ: la jes- kaj amenkanto)

Se mi estas aŭguristo kaj plena de tiu aŭgurista spirito, kiu promenas sur alta montspino inter du maroj, —

promenas inter pasinto kaj estonto kiel peza nuboj — malamika al pezvarmaj valoj kaj ĉio laca kaj povanta nek morti nek vivi: preta al fulmo en la malluma sino kaj al la liberiganta lumradio, graveda de fulmoj, kiuj diras Jes! ridas Jes!, al aŭguristaj fulmradioj: —

— ja feliĉa estas tia gravedulo! Kaj longe devas pendii kiel peza nuboj sur la monto, kiu iam lumigos la lumon de l' estonto! —

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de la ringoj, — la ringon de l' reveno!

Neniam ankoraŭ mi trovis l' inon, per kiu mi dezirus idojn, krom ĉi tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

2.

Se mia kolero iam rompis tombojn, eltiris limoŝtonojn kaj rulis malnovajn tabulojn frakasitaj en krutajn profundojn:

Se mia moko iam disblovis kotajn vortojn, kaj mi venis kiel balailo por la kruearaneoj kaj kiel balaa vento por malnovaj putraj tomboĉambroj:

Se mi iam sidis jubilanta, kie malnovaj dioj kuŝas entombigitaj, mondamanta apud la monumentoj de malnovaj mondkalumniantoj: —

— ĉar eĉ preĝejoj kaj diotombojn mi amas, kiam nur la ĉielo rigardas purekule tra iliaj ruinaj tegmentoj; volonte mi sidas kiel herbo kaj ruĝa papavro sur ruinaj preĝejoj —

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de l' ringoj — la ringon de l' reveno?

Neniam ankoraŭ mi trovis l' inon, per kiu mi dezirus idojn,

krom ĉi tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

3.

Se iam al mi venis spiro de l' krea spiro kaj de tiu ĉiela
urĝo, kiu devigas eĉ hazardojn danci stelajn ĥorojn:

Se mi iam ridis per la rido de la krea fulmo, kiun la longa
tondro de la ago sekvas grumble, sed obee:

Se mi iam ludis kubojn kun dioj ĉe la dia tablo de la tero,
ĝis la tero tremis kaj rompiĝis kaj enspiris fajrofluojn: —

— Ĉar dia tablo estas la tero, kaj tremanta pro kreaĵ novaj
vortoj kaj diaj ĵetoj: —

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de
l' ringoj, — la ringon de l' reveno?

Neniam ankoraŭ mi trovis la inon, per kiu mi dezirus idojn,
krom tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

4.

Se mi iam trinkis plenglute el la ŝaŭmanta spica kaj miksa
pokalo, en kiu ĉio estas bone miksita;

Se mia mano iam fandis ion malproksimegan en proksimegan; kaj
fajron spirito kaj ĝojon malĝojo kaj plej malbonon plej bono;

Se mi mem estas ero de tiu liberiganta salo, kiu efikas, ke
ĉiuj aferoj en la miksa pokalo bone miksiĝu: —

— Ĉar ekzistas salo, kiu ligas bonon kun malbono; kaj ankaŭ
la plej malbona indas spiciĝi kaj fine superŝaŭmi: —

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de
l' ringoj, — la ringon de l' reveno?

Neniam ankoraŭ mi trovis la inon, per kiu mi dezirus idojn,
krom tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

5.

Se mi amas la maron kaj ĉion marnaturan, kaj plej amas eĉ,
kiam ĝi min kolere kontraŭdiras:

Se en mi estas tiu serĉoĝojo, kiu direktas la velojn al
nemalkovritaj landoj, se marista ĝojo estas en mia ĝojo:

Se iam mia jubilo kriis: „la marbordo malaperis — nun ialis
de mi la lasta kateno —

— la senlimaĵo muĝas ĉirkaŭ mi, malproksimen brilas por mi
spaco kaj tempo, ek! nu! ĝisnuna koro!"

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de
l' ringoj, — la ringon de l' reveno?

Neniam ankoraŭ mi trovis la inon, per kiu mi dezirus idojn,
krom tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

6.

Se mia virto estas virto de dancisto, kaj mi ofte ambaŭpiede
saltis en orsmeraldan raven:

Se mia malboneco estas ridanta malboneco, hejma inter rozaj
kaj liliaj kradoj:

— en la ridado ja ĉio malbona estas kune, sed deklarita
libera kaj sankta de sia propra feliĉo: —

— Kaj se miaj A kaj O estas, ke ĉio peza iĝu malpeza, ĉiuj
korpaj dancistoj, ĉiuj spiritoj birdoj: kaj vere, tio estas
miaj A kaj O! —

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de l' ringoj, — la ringon de l' reveno?

Neniam ankoraŭ mi trovis la inon, per kiu mi dezirus idojn, krom tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

7.

Se mi iam etendis silentan ĉielon super mi kaj flugis sur miaj flugiloj en miajn ĉielojn:

Se mi ludante naĝis en profundaj lummalproksimoj kaj al mia libereco venis birda saĝeco: —

— tiel ja parolas birda saĝeco: „Vidu, ekzistas nek supro nek subo! Turnu vin ĉiuflanken, elen, retro, vi malpeza! Kantu! ne plu parolu!

— „Ĉu ne ĉiuj vortoj estas faritaj por la pezuloj? Ĉu por la malpezulo ne ĉiuj vortoj mensogas! Kantu! ne plu parolu!" —

Ho kiel mi ne libidus la eternecon kaj la geedziĝan ringon de l' ringoj, — la ringon de l' reveno?

Neniam ankoraŭ mi trovis la inon, per kiu mi dezirus idojn, krom tiu ino, kiun mi amas: ja mi amas vin, ho eterneco!

Ja mi amas vin, ho eterneco!

TIELE PAROLIS ZARATUŠTRA

Kvara kaj lasta parto

Aĥ, kie ajn okazis pli grandaj stultaĵoj ol
ĉe la kompatemuloj? Kaj kio en la mondo kaŭzis
pli da sufero ol la stultaĵoj de l' kompatemuloj?

Ve ĉiuj amantoj, kiuj ne krome havas alton,
kiu estas super ilia kompato!

Diris al mi iam la diablo: „ankaŭ Dio havas
sian inferon: sian amon je la nomoj.”

Kaj ĵus mi aŭdis lin diranta tiun vorton:
„Dio estas morta; pro sia kompato je la homoj
Dio mortis.” —

Tiele parolis Zaratuŝtra, II

La mielofero

—Kaj denove monatoj kaj jaroj cirkulis super la kapo de Zaratuŝtra, kaj tion li ne atentis; sed lia hararo blankiĝis. Iun tagon, kiam li sidis sur ŝtono antaŭ sia kaverno kaj silente elrigardis, — tie oni ja rigardas sur la maron, kaj trans zigzagajn abismojn — jen liaj animaloj iris pripenseme ĉirkaŭ li kaj fine stariĝis antaŭ lin.

„Ho Zaratuŝtra, ili diris, ĉu vi dezire atendas vian feliĉon?" — „Kiom gravas feliĉo! li respondis, longe mi ne plu klopodas feliĉon, mi klopodas mian laboron." „Ho Zaratuŝtra, la animaloj diris denove, tion vi diras kiel iu, kiu havas pli ol sufiĉe da bono. Ĉu vi ne kuŝas en ĉielblua maro de feliĉo?" — „Vi ŝercistoj, Zaratuŝtra respondis kaj ridetis, kiel bone vi elektis la simbolon! Sed vi scias ankaŭ, ke mia feliĉo estas prema, kaj ne kiel fluanta akva ondo: ĝi min premas kaj min ne volas forlasi kaj kondukas kiel fandiĝinta peĉo." —

Iris la animaloj ree pripenseme ĉirkaŭ li kaj stariĝis ree antaŭ lin. „Ho Zaratuŝtra, ili diris, tio do kaŭzas, ke vi mem iĝas ĉiam pli flava kaj malluma, kvankam via hararo ekaspektas blanka kaj lina? Vidu do, vi sidas en via peĉo!"

— „Kion vi ĵus diris, animaloj miaj, Zaratuŝtra diris kaj ridis ĉe tio, vere, mi kalumniis, kiam mi parolis pri peĉo. Kio okazas al mi, okazas al ĉiuj fruktoj maturiĝantaj. Estas la mielo en miaj vejnoj, kiu plidikigas mian sangon kaj ankaŭ plisilentigas mian animon." — „Tiel devas esti, ho Zaratuŝtra, la animaloj respondis kaj premiĝis ĉe lin; sed ĉu vi ne volas hodiaŭ grimpi sur altan monton? La aero estas pura, kaj hodiaŭ oni vidas pli de la mondo ol iam." — „Jes, animaloj miaj, li respondis, vi konsilis bonege kaj trovis mian aprobon: hodiaŭ mi grimpos sur altan monton! Sed zorgu, ke tie estu ĉemane mielo, flava, blanka, bona, glacifreŝa ĉelarmielo. Ĉar sciu, suore mi volas fari la mieloferon."

Sed kiam Zaratuŝtra estis supre sur la altaĵo, li hejmensendis la animalojn lin akompanintajn kaj trovis sin nun sola: — li ridis plenkore, rigardis retro kaj parolis tiel:

Ke mi parolis pri ofero kaj mielofero, estis nur ruzo de mia parolo kaj vere, utila stulto! Ĉi supre mi jam rajtas paroli pli libere ol antaŭ ermitaj kavernoj kaj ermitaj domanimaloj.

Ĉu oferi! Mi malŝparas ĉion donitan al mi, mi malŝparanto miĉmana: kiel tion mi rajtus nomi — oferi!

Kaj kiam mi deziris mielon, mi deziris nur logilon kaj dolĉan ŝlimon, kiun langleke sopiras ankaŭ grumblaj ursoj kaj mirindaj zumemaj malbonaj birdoj:

— la plej bonan logilon, kian ĉasistoj kaj fiŝkaptistoj bezonas. Ĉar se la mondo estas kiel malluma animalarbaro kaj ĝojĝardeno de ĉiuj senbridaj ĉasistoj, mi trovis ĝin eĉ pli abisma riĉa maro,

— maro plena de buntaj fiŝoj kaj omaroj, tiaj ke eĉ dioj sopirus iĝi ĝiaj fiŝkaptistoj kaj enretigistoj: tiel riĉa la mondo estas je mirindaĵoj, grandaj kaj malgrandaj!

Precipe la homa mondo, la homa maro: — al ĝi mi nun elĵetas mian oran fiŝhokstangon kaj parolas: malfermu vin, vi homabismo!

Malfermu vin kaj ĵetu al mi viajn fiŝojn kaj briletantajn omarojn! Per mia plej bona logilo mi logos al mi hodiaŭ la plej mirindajn homajn fiŝojn!

— Mian feliĉon mem mi elĵetas plej malproksimen, inter sunleviĝo, tagnezo kaj sunsubiro, ĉu ĉe mia feliĉo ne multaj homaj fiŝoj lernu barakti kaj tiri.

Ĝis ili, mordante miajn akrajn kaŝitajn hokojn, devas supreniri en mian alton, la plej buntaj abismogrundanoj al la plej malica de ĉiuj homfiŝaj kaptistoj.

Tia ja mi estas esence kaj dekomence, tiranta, altiranta, ŝnuretiranta, suprentiranta, tiristo, disĉiplinisto kaj disciplinisto, kiu ne vane iam diris al si: „Iĝu, kiu vi estas!”

Tial nun la homoj al mi suprenvenu: ĉar ankoraŭ mi atendas la signojn, ke estas tempo por mia subeniro, ankoraŭ mi mem ne subeniras, kiel mi devos, inter homojn.

Por tio mi atendas ĉi tie, ruza kaj noka sur altaj montoj, ne malpacienca, ne pacienca, male iu mallerninta eĉ la paciencon, — ĉar li ne plu „toleras”.

Mia fato ja al mi lasas tempon: ĝi forgesis min ĉu eble? Aŭ

Ĉu ĝi sidas malantaŭ malgranda ŝtono en la ombro kaj kaptas muŝojn?

Kaj vere, mi dankas mian eternan faton, ĉar ĝi min ne incitas kaj urĝas kaj lasas al mi tempon por ŝercoj kaj malicaĵoj: tiel ke mi hodiaŭ grimpis sur ĉi tiun altan monton por fiŝkapti.

Ĉu iam homo kaptis fiŝojn sur altaj montoj? Kaj eĉ se estas stultaĵo, kion mi ĉi supre volas kaj faras: prefere eĉ tio, ol ke sube mi iĝus solena pro l' atendado kaj verda kaj flava —

— teatra kolersnufegulo pro atendado, sankta hurloŝtormo el montoj, senpacienculo, kiu subenkrias en la valojn: „Aŭdu, aŭ mi vipoj vin per la vipo de Dio!”

Ne tiajn koleristojn mi tial kolerus: ridi pri ili al mi sufiĉas! Senpaciencaj jam devas esti tiuj brueguloj, kiuj nun aŭ neniam devas akiri parolon!

Sed mi kaj mia fato — ni parolas ne al la nuno, ni parolas ankaŭ ne al la neniamo: por paroli ni havas jam paciencon kaj tempon kaj tro da tempo. Ĉar iam tamen li devos veni kaj ne rajtos pasi.

Kiu iam devos veni kaj ne rajtos pasi? Nia granda hazaro, tio estas nia granda malproksima homa regno, la miljara regno de Zaratuŝtra — —

Kiel malproksima estas tia „malproksimo”? Kiom gravas al mi! Sed tamen mi pri ĝi ne estas malpli certa —, per ambaŭ piedoj mi staras sekura sur tiu grundo,

— sur eterna grundo, sur dura prarokaro, sur tiu plej supra dura pramontaro, al kiu ĉiuj ventoj venas kiel al veterlimo, demandante Kie? kaj Kien? kaj El kie?

Ĉi tie ridu, ridaĉu, mia hela sana malboneco! De altaj montoj subenĵetu vian briletadan mokridadon! Logu per via briletado por mi la plej belajn homajn fiŝojn!

Kaj kio en ĉiuj maroj al mi apartenas, mian en- kaj-por-mi-aĵon en ĉiuj aĵoj — tion por mi fiŝkaptu, tion al mi suprenkonduku: tion atendas mi, la plej malica de ĉiuj fiŝkaptistoj.

Elen, elen, mian hokŝnuron! Enen, suben, logilo de mia feliĉo! Gutverŝu vian plej dolĉan roson, mia kormielo! Mordu, mia

hokŝnuro, en la ventron de ĉiu nigra tristo!

Elen, elen, mia okulo! Ho kiom da maroj ĉirkaŭ mi, kiaj krepuskantaj homfuturoj! Kaj super mi — kia rozoruĝa senmovo! Kia sennuba silento!

La krizokrio

La sekvantan tagon Zaratuŝtra sidis denove sur sia ŝtono antaŭ la kaverno, dum la animaloj ĉirkaŭvadis ekstere en la mondo por alporti novan nutraĵon, — ankaŭ novan mielon: ĉar Zaratuŝtra konsumis kaj malŝparis la malnovan mielon ĝis la lasta ero. Sed kiam li sidis tiel, kun bastono en la mano, kaj desegnis la ombron de sia figuro sur la teron, meditante, kaj vere! ne pri si kaj sia ombro — jen subite li ektimis kaj ŝrumpis: ĉar li vidis apud sia ombro alian ombron. Kaj kiam li rapide rigardis ĉirkaŭ si kaj stariĝis, jen apud li staris la aŭguristo, la sama, kiun li iam manĝigis kaj trinkigis ĉe sia tablo, la profeto de l' granda laceco, kiu instruis: „Ĉio estas egala, la penon kompensas nenio, la mondo estas sensenca, scii sufokas." Sed lia vizaĝo post tio ŝanĝiĝis; kaj kiam Zaratuŝtra rigardis en liajn okulojn, lia koro denove ektimis: tiom da malbonaj anoncoj kaj cindrogrizaj fulmoj kuris sur tiu vizaĝo.

La aŭguristo, observinta, kio okazas en la animo de Zaratuŝtra, viŝis per la mano sur la vizaĝo, kvazaŭ li volus tion forviŝi; same faris ankaŭ Zaratuŝtra. Kaj kiam ambaŭ tiel silente sin plifirmigis kaj plifortigis, ili donis al si la manojn, signe, ke ili volas sin reekkoni.

„Estu bonvena, Zaratuŝtra diris, vi aŭguristo de l' granda laceco, vi ne vane iam estu estinta mia tablo- kaj gastamiko. Manĝu kaj trinku ankaŭ hodiaŭ kun mi kaj pardonu, ke vivĝua maljunulo sidas kun vi ĉe la tablo!" — „Ĉu vivĝua maljunulo? la aŭguristo respondis, skuante la kapon: sed kiu ajn vi estas aŭ volas esti, ho Zaratuŝtra, vi estis ĉi supre la plej longan

tempon, — via bargo baldaŭ ne plu estos seka!" — „Ĉu mi sidas seka?" Zaratuŝtra respondis ridante. — „La ondoj ĉirkaŭ via monto, respondis la aŭguristo, leviĝas, leviĝadas, la ondoj de grandaj krizo kaj tristo: ili baldaŭ levos ankaŭ vian bargon kaj vin forportos." — Zaratuŝtra silentis post tio kaj miris. — „Ĉu vi aŭdas ankoraŭ nenion? La aŭguristo daŭrigis: Ĉu ne muĝas kaj murmuras supren el la profundo?" — Zaratuŝtra refoje silentis kaj aŭskultis: jen li aŭdis longan, longegan krion, kiun la abismoj inter si alĵetis kaj transdonis, ĉar neniu volis ĝin teni: tiel malbone ĝi sonis.

„Vi anoncanto de malbono, Zaratuŝtra diris fine, jen kriza krio kaj krio de homo, ĝi eble venas el nigra maro. Sed kiom min koncernas homa mizero! Mia lasta peko, al mi ŝparita, ĉu vi scias, kiu ĝi nomiĝas?"

— „Kompato! la aŭguristo respondis el transfluanta koro kaj levis ambaŭ manojn — ho Zaratuŝtra, mi venas por tenti vin al via lasta peko!" —

Kaj apenaŭ tiuj vortoj estis diritaj, la krio eksonis denove — kaj longe kaj pli angore ol antaŭe, ankaŭ jam multe pli proksime. „Ĉu vi aŭdas? Ĉu vi aŭdas, ho Zaratuŝtra? kriis la aŭguristo, vin la krio koncernas, vin ĝi vokas: venu, venu, venu, estas tempo, estas la plej urĝa tempo!" —

Zaratuŝtra post tio silentis, konfuzita kaj skuita: fine li demandis, kiel hezitanto en si mem: „Kaj kiu estas, kiu tie min vokas?"

„Sed vi ĝin ja scias, la aŭguristo respondis kolere, kial vi vin kaŝas? La pli alta homo estas, kiu vin krivokas!"

„La pli alta homo? Zaratuŝtra kriis timegigite: kion volas li? Kion volas li? La pli alta homo! Kion li volas ĉi tie? — kaj lian haŭton kovris ŝvito.

Sed la aŭguristo ne respondis la angoron de Zaratuŝtra, sed aŭskultadis en la profundon. Sed kiam longan tempon tie restis silente, li retroturnis la rigardon kaj vidis Zaratuŝtran stari tremanta.

„Ho Zaratuŝtra, li komencis per malĝoja voĉo, vi ne staras

kiel iu, kiun lia feliĉo kapturnas: vi devos danci por ne fali teren!

Sed eĉ se vi volus danci antaŭ mi kaj salti ĉiujn viajn flankensaltojn: neniu rajtu al mi diri: „Vidu, ĉi tie dancas la lasta ĝoja homo!”

Vane venus sur ĉi tiun alton iu, kiu lin ĉi tie serĉu: kavernojn li ja trovas kaj malantaŭkavernojn, kaŝejojn por kaŝitoj, sed ne feliĉoŝaktojn kaj trezorejojn kaj novajn feliĉorvejn.

Feliĉon — kiel oni ja trovas la feliĉon ĉe tiaj enfositoj kaj ermitoj! La lastan feliĉon ĉu mi devas serĉi sur insuloj feliĉegaj kaj malproksime inter forgesitaj maroj?

Sed ĉio estas egala, la penon kompensas nenio, utilas neniu serĉado, ne plu ekzistas ankaŭ insuloj feliĉegaj!” —

Tiele ĝemis la aŭguristo; sed ĉe lia lasta ĝemo Zaratuŝtra iĝis ree klara kaj sekura, kiel iu sublumiĝanta el profunda marĉo. „Ne! Ne! Trifoje ne! li kriis kun forta voĉo kaj glatigis sian barbon — tion mi scias malvera! Ekzistas ankoraŭ insuloj feliĉegaj! Pri tio silentu, vi ĝemanta mornemulo!

Pri tio ĉesu klaĉi, vi pluvonubo dum mateno! Ĉu mi ne jam staras, malseka pro via tristo kaj surversita kiel hundo?

Nun mi min skuas kaj kuras for de vi por resekiĝi: pri tio vi ne rajtas miri! Ĉu vi min juĝas malĝentila? Sed ĉi tie estas mia kortego.

Sed koncerne vian pli altan homon, nu! mi tuĵ lin serĉos en tiuj arbaroj: de tie venis lia krio. Eble minacas lin tie malbona animalo.

Li estas en mia regno: tie li ne suferos malutilon! Kaj vere, estas multaj malbonaj animaloj ĉe mi.”

Kun tiuj vortoj Zaratuŝtra turnis sin por foriri. Jen diris la aŭguristo: „Ho Zaratuŝtra, vi estas fiulo!

Mi jam scias: vi volas seniĝi de mi! Prefere vi eĉ kuras en la arbarojn kaj ĉasas malbonajn animalojn!

Sed kiom tio al vi utilos? Vespere vi min tamen rerenkontos. En via propra kaverno mi sidos, pacienca kaj peza kiel bloko —

kaj vin atendos"

„Tiel estu! Zaratuŝtra rekriis forirante: kaj kio estas mia en mia kaverno, apartenas ankaŭ al vi, mia gastamiko!

Sed se vi ene ankoraŭ trovus mielon, nu! Ĝin nur leku, vi grumbla urso, kaj dolĉigu vian animon! Vespere ja ni ambaŭ ĝoju, — ĝoju ankaŭ pro tio, ke tiu tago finiĝis! Kaj vi mem ĉe miaj kantoj dancu kiel mia danca urso.

Tion vi ne kredas? Vi skuas la kapon? Nu! Ĝoju! Maljuna urso! Sed ankaŭ mi — estas aŭguristo." —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Interparolo kun la reĝoj

1.

Zaratuŝtra estis malpli ol horo survoje en siaj arbaroj kaj montoj, kiam subite li vidis strangan procesion. Precize sur la vojo, laŭ kiu li volis malsupreniri, alvenis du reĝoj, ornamitaj per kronoj kaj purpurzonoj kaj buntaj kiel fenikopteraĵoj birdoj: ili pelis ŝarĝitan azenon antaŭ si. „Kion volas tiuj reĝoj en mia regno? Zaratuŝtra diris mirigite al sia koro kaj kaŝis sin rapide malantaŭ bosko. Sed kiam la reĝoj al li proksimiĝis, li diris, duonlaŭte, kiel iu parolanta nur al si: „Strange! Strange! Kiel tio harmonias? Du reĝojn mi vidas — kaj nur unu azenon!"

Jen ambaŭ reĝoj haltis, ridetis, rigardis la lokon, el kiu venis la voĉo, kaj poste rigardis siajn vizaĝojn. „Tion ĉe ni oni ja pensas, diris la reĝo dekstra, sed ne parolas."

Sed la reĝo maldekstra tiris la akselojn kaj respondis: „Povas esti kapropaŝtisto. Aŭ ermito vivinta tro longe inter rokoj kaj arboj. Plena senkunuleco ja fuŝas ankaŭ la bonajn morojn."

„La bonajn morojn? respondis malkuraĝe kaj amare la alia

reĝo: el kio ni ja fuĝas? Ĉu ne la ,bonaj moroj'? Nia ,bona kunularo'?

Prefere, vere, vivi inter ermitoj kaj kapropaŝtistoj ol kun nia orumita falsa troŝminkita plebaĉo, — kvankam ĝi sin nomas ,bona kunularo'.

— kvankam ĝi sin eĉ nomas ,nobelaro'. Sed tie ĉio estas falsa kaj fuŝita, precipe la sango, danke al malnovaj malbonaj malsanoj kaj pli malbonaj kuracistoj.

Plej bona kaj kara estas al mi nun sana kamparano, malsubtila, ruza, obstina, pacienca: tio estas nun la plej nobla naturo.

La kamparano estas nun plej bona; kaj kamparana naturo devus esti mastro. Sed estas la regado de l' plebaĉo, — mi ne plu lasas min iluziigi. Plebaĉo ja signifas: miksaĵo.

Plebaĉo-miksaĵo: en tio ĉio estas intermiksita, sanktulo kaj krimulo kaj junkro kaj judo kaj ĉiuj bestoj el la arkeo de Noaĥ.

Bonaj moroj! Ĉio ĉe ni estas falsa kaj fuŝita. Neniu plu scipovas respekti: por tio ĝuste ni forkuras. Ili estas dolĉaĉaj altrudiĝemaj hundoj, ili orumas palmfoliojn.

Sufokas min la naŭzo, ĉar ni reĝoj mem fariĝis falsaj, ornamitaj kaj alivestitaj per malnova flviginta ava ornamaĵo, montromoneroj por la plej stultaj kaj ruzaĵoj kaj kiu nun ŝakras per la potenco!

Ne estas ni la unuaj — kaj tamen ĝin devas signi: tiu trompado fine nin eknaŭzis.

Por la plebaĉo mi fuĝis, ĉiuj ĉi kriemuloj kaj skribfekmuŝoj, la negocista odoraĉo, la ambicia baraktado, la fuŝita spiro — : fi, vivi inter la plebaĉo,

— fi, inter la plebaĉo signi la unuajn! Ah, aĉe, aĉe, aĉe! Kiom gravas ankoraŭ ni reĝoj!" —

„Via konata malsano vin atakas, diris la reĝo maldekstra, la naŭzo vin atakas, mia kompätinda frato. Sed vi ja scias, nin iu aŭskultas."

Tuj leviĝis Zaratuŝtra, kiu malfermegis okulojn kaj orelojn ĉe tiuj paroloj, el sia kaŝejo, paŝis al la reĝoj kaj komencis:

„Kiu vin aŭskultas, kiu vin aŭskultas volonte, vi reĝoj, nomiĝas Zaratuŝtra.

Mi estas Zaratuŝtra, kiu iam diris: „Kiom gravas ankoraŭ reĝoj! Pardonu min, mi ĝojis, kiam vi diris al vi: „kiom gravas ni reĝoj!”

Sed ĉi tie estas mia regno kaj mia regado: Kion vi serĉas en mia regno? Sed eble vi trovis dumvoje, kion mi serĉas: nome la pli altan homon.”

Kiam tion la reĝoj aŭdis, ili frapis la brustojn kaj diris unuvoĉe: „nin vi ekkonis!”

Per la glavo de tiu vorto vi forhakis la plej densan mallumon de nia koro. Vi malkovris nian mizeron, ĉar vidu! Ni estas survoje por trovi la pli altan homon —

— la homon pli altan ol ni: kvankam ni estas reĝoj. Al li ni kondukas ĉi tiun azenon. La plej alta homo ja estu ankaŭ la plej alta mastro surtere.

Ne ekzistas pli granda malfeliĉo en la tuta sorto de l' homoj, ol ke la potenculoj de l' tero ne estas ankaŭ la unuaj homoj. Tiam ĉio iĝas falsa kaj misorda kaj timiga.

Kaj se ili estas eĉ la lastaj kaj pli bestoj ol homoj: la plebaĉo ĉiam pli laŭdas, kaj fine la plebaĉa virto diras eĉ: „jen, nur mi estas virto!”

„Kion mi ĵus aŭdis? Zaratuŝtra respondis; kia saĝo ĉe reĝoj! Mi estas ravita, kaj vere, jam mi emas fari je tio rimaĵon: —

— eĉ se ĝi iĝas rimaĵo, ne taŭga por ĉies oreloj. Mi mallernis jam delonge atenti longajn orelojn. Ek! Ĝoju!

(Sed tiam okazis, ke ankaŭ la azeno ekparolis; sed ĝi diris IA klare kaj malicavole.)

Iam — mi kredas, dum l' unua jar' destina Sibilo diris, en ebri' senvina:

„Ve! Ve! Haosi nun komencis!”

La mond' neniam tiom dekadencis!

Putino iĝis Rom', putina budo,

Cezar' bestiĝis, Di' mem — iĝis judo!”

2.

Tiun rimajon de Zaratuŝtra la reĝoj ĝuis; sed la reĝo dekstra diris: „ho Zaratuŝtra, kiel bone estis, ke ni eliris por vin vidi!

Viaj malamikoj ja montris al ni vian bildon en sia spegulo: tie vi rigardis per la petolaĵoj de dĉablo kaj mokridante: tiel ke ni vin timis.

Sed kiom ĝi efikis! Ĉiam denove vi pikis en niajn orelojn kaj koron per viaj eldiroj. Jen ni diris fine: kiom gravas, kiel li aspektas!

Ni devas aŭdi lin, kiu instruas: „vi amu la paĉon kiel rimedon al novaj militoj, kaj la mallongan paĉon pli ol la longan!”

Neniu diris iam vortojn tiel militemajn: „kio estas bona? Kuraĝa esti estas bone. La bona milito estas, kiu sanktigas ĉiun aferon.”

Ho Zaratuŝtra, la sango de niaj prapatroj moviĝis ĉe tiaj vortoj en nia korpo: tio estis kiel la parolado de l' printempo al malnovaj vinbareloj.

Kiam la glavoj puŝiĝis intermikse kiel ruĝmakulaj serpentoj, niaj prapatroj la vivon ekĝuis; la sunon de ĉiu paco ili juĝis pala kaj tepida, sed la longa paco hontigis.

Kiel ĝemis niaj prapatroj, kiam ili vidis fulmoblankajn forvelkintajn glavojn sur la muro. Simile al ili ili soifis militon. Glavo ja volas trinki sangon kaj brilas pro sopiro.” —

Kiam la reĝoj tiel fervore parolis kaj klaĉis pri la feliĉo de siaj prapatroj, Zaratuŝtran okupis ne malgranda emo moki ilian fervoron: ĉar videble estis tre pacemaj reĝoj, kiujn li vidis antaŭ si, kun maljunaj kaj fajnaj vizaĝoj. Sed li sin bridis. „Nu! li parolis: jenen kondukas la vojo, jen kuŝas la kaverno de Zaratuŝtra; kaj tiu tago havu longan vesperon. Sed nun vokas min rapide krizokrio for de vi.

Honoras mian kavernon, se reĝoj volas sidi atendante en ĝi: sed vere, vi devos atendi longe!

Nu! Kiom gravas! Kie oni nun lernas atendi pli bone ol en

kortegoj? Kaj la tuta virto restinta al la reĝoj, — ĉu nun ne nomiĝas: povi atendi?"

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La hirudo

Kaj Zaratuŝtra iris mediteme pluen kaj pli profunden, tra arbaroj kaj preter marĉaj grundoj; sed kiel okazas al tiu, kiu pensas pri penigaj aferoj, senrimarke dum tio li tretis sur homon. Kaj jen subite veokrio kaj du malbenoj kaj dudek malbonaj insultovortoj ŝprucis en lian vizaĝon: tiel ke pro timo li levis la bastonon kaj la tretiton krome batis. Sed tuj poste li rekvietiĝis; kaj lia koro ridis pri la stulteco, kiun li ĵus faris.

„Pardonu, li diris al la tretito, kiu kolera leviĝis kaj sidiĝis, pardonu kaj aŭdu antaŭ ĉio parabolon.

Kiel migranto, revanta pri malproksimaj aferoj, senrimarke sur soleca strato puŝas dormantan hundon, kuŝantan en la suno:

— kiel ambaŭ incitiĝas, sin atakas! kiel ĝismortaj malamikoj, tiuj du ĝismorte timigitoj: tiel okazis al ni.

Kaj tamen! Kaj tamen, kiel malmulte diferencis de tio, ke karesis sin tiu hundo kaj tiu solulo! Ĉu ne ambaŭ estas — soluloj!"

— „Kiu ajn vi estas, diris ankoraŭ kolere la tretito, vi venis al mi tro malproksime per via parabolo, kaj ne nur per via piedo!"

Jen do, ĉu mi estas hundo?" — kaj dum tio la sidanto leviĝis kaj tiris la nudan brakon el la marĉo. Antaŭe li ja kuŝis etendita sur la grundo, kaŝita kaj nekonebla kiel tiuj, kiuj kaŝe ĉasas marĉanimalon.

„Sed kion vi faras! Zaratuŝtra kriis timigite, ĉar li vidis,

ke sur la nuda brako fluas multa sango, — kio al vi okazis? Ĉu mordis vin, malfeliĉulon, malbona animalo?"

La sanganto ridis, ankoraŭ kolera. „Kiom vin koncernas! li diris kaj volis plui. Ĉi tie mi estas hejma kaj en mia regno. Demandu min, kiu volas: stultulojn mi certe ne respondos."

„Vi eraras, Zaratuŝtra diris kompate kaj lin tenis, vi eraras ĉi tie vi estas ne ĉe vi, sed en mia regno, kaj en tio neniu suferu malutilon.

Nomu min kio ajn, kion vi volas — mi estas, kiu mi devas esti. Mi mem nomas min Zaratuŝtra.

Nu! Jen supren iras la vojo al la kaverno de Zaratuŝtra: ĝi ne estas malproksima, — ĉu vi ne volas lasi flegi ĉe mi viajn vundojn?

Malbone vi fartis, malfeliĉulo, en ĉi tiu vivo: unue vin mordis la animalo, kaj poste — vin tretis la homo!"

Sed kiam la tretito aŭdis la homon de Zaratuŝtra, li ŝanĝiĝis. „Kio okazas al mi, li ekkriis, kiu gravas ankoraŭ por mi en ĉi tiu vivo, krom tiu unu homo, nome Zaratuŝtra, kaj tiu unu animalo, vivanta per sango, la hirudo?

Pro la hirudo mi kuŝis en tiu marĉo kiel fiŝkaptisto, kaj jam mia elpendanta brako estis almordita dek fojojn, jen pli bela hirudo mordas min pro mia sango, Zaratuŝtra mem!

Ho feliĉo! Ho miraklo! Laŭdata estu tiu tago, kiu logis min en tiun marĉon! Laŭdata estu la plej granda plej vivplena sangiganto nun vivanta, laŭdata estu la granda konscienschirudo Zaratuŝtra!" —

Tiel parolis la tretito; kaj Zaratuŝtra ĝojis pro liaj vortoj kaj ilia subtila respekta maniero. „Kiu vi estas? li demandis kaj donis al li la manon: inter ni multo restas klarigenda kaj ĝojigenda: sed jam, ŝajnas al mi, iĝas pura hela tago."

„Mi estas la konscienculo spirita, la demandito respondis, kaj la aferojn spiritajn verŝajne neniu prenas pli severe kaj serioze ol mi, krom tiu, de kiu mi ĝin lernis, Zaratuŝtra mem.

Prefere scii nenion ol scii malton duone. Prefere stultulo per propra forto ol saĝulo laŭ alies pensoj! Mi — penetras ĝis la fundo!

— kiom gravas, ĉu ĝi estas granda aŭ malgranda? Ĉu ĝi

nomiĝas marĉo aŭ ĉielo? Manareo da grundo por mi sufiĉas: se ĝi nur vere estas grundo!

— manareo da grundo: sur ĝi oni povas stari. En la vera konscienco pri l' scio ekzistas nenio granda kaj nenio malgranda."

„Do vi estas eble la ekkonanto de l' hirudo? Zaratuŝtra demandis; kaj vi esploras la hirudon ĝis la lastaj fundoj, vi konscienculo?"

„Ho Zaratuŝtra, la tretito respondis, tio estus timige multa, kiel mi tion kuraĝus entrepreni!

Sed pri kio mi estas majstro kaj konanto, tio estas la hiruda cerbo: — jen mia mondo!

Kaj ĝi ankaŭ estas mondo! Sed pardonu, ke ĉi tie mia fiero ekparolas, ĉar ĉi tie mi ne havas mian egalulon. Tial mi parolis: , ci tie mi estas hejme.'

Kiel longe jam mi esploras tion ununuran, la cerbon de l' hirudo, por ke la glitema vero ĉi tie al mi ne forglitu! Jen mia regno!

— tial mi forĵetis ĉion ceteran, tial ĉio alia al mi indifertiĝis; kaj proksime al mia scio loĝas mia nigra nescio.

Mia konscienco spirita volas, ke mi sciu unu kaj cetera sciu nenion: naŭzas min ĉiuj duonuloj spiritaj, ĉiuj vaporuloj, ŝvebantoj, revantoj.

Kie mia sincereco ĉesas, mi estas blinda kaj ankaŭ volas esti blinda. Sed kie mi volas scii, mi volas esti ankaŭ sincera, nome severa, mallarĝa, kruela, senindulga.

Kion vi iam diris, ho Zaratuŝtra: „Spirito estas la vivo, kiu mem tranĉas en la vivon', min tentis kaj persvadis al via doktrino. Kaj vere, per propra sango mi pliigis mian propran scion!"

„Kiel oni tuj povas vidi", Zaratuŝtra interrompis, ĉar ankoraŭ la sango subenfluis sur la nudaj brakoj de l' konscienculo. Enmordis en lin ja dek hirudoj.

„Ho vi miriga kunulo, kiom instruas kion mi vidas, nome vi mem! Kaj ne ĉion mi eble kuraĝus verŝi en viajn severajn orelojn!

Nu! Tiel ni ĉi tie disiros. Sed mi vin volonte retrovus. Tien supren kondukas la vojo al mia kaverno: hodiaŭ nokte vi estu tie mia kara gasto!

Volonte mi ankaŭ kompensus sur via korpo, ke Zaratuŝtra tretis vin per la piedoj: pri tio mi pensas. Sed nun min vokas krizokrio rapide de vi."

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La sorĉisto

Sed kiam Zaratuŝtra fleksiĝis ĉirkaŭ roko, li vidis, proksime sub si, sur la sama vojo, homon, kiu baraktis kiel preskaŭmortanto kaj fine ventre falis teren. „Haltu! Zaratuŝtra diris al sia koro, tiu devas esti la pli alta homo, de li venis tiu urĝa krizokrio, — mi vidu, ĉu li estas helpebla." Sed kiam li alkuris, sur la loko, kie la homo kuŝis surtere, li trovis tremantan maljunulon fiksokulan, kaj kiom ajn Zaratuŝtra penis lin starigi kaj meti sur liajn krurojn, estis vane. Ŝajnis ankaŭ, ke l' malfeliĉulo ne rimarkas, ke iu estas ĉe li; male li rigardis ĉiam ĉirkaŭ si kun kortuŝaj gestoj, kvazaŭ ĉiuj homoj lin forĉasintus kaj soligintus. Sed fine, multe treminte, ĝeminte kaj kurbenŝrumpinte, li komencis tiel veplendi:

Kiu min varmigas, kiu min ankoraŭ amas!

Donu varmajn manojn!

Donu korajn karbopelvojn!

Streĉita, timtremanta,

Simila al duonmortinto, kies piedojn oni varmigas —

Skuata, aĝa, de nekonataj febroj,

Tremanta por glaciaj akraj frostosagoj,

Ĉasata de vi, penso!

Nenomebla! Kaŝita! Timiga!

Vi ĉasist' malantaŭ nuboj!

Teren fulmtrafita de vi,

Moka okulo, rigardanta min el la mallumo: — tia mi kuŝas.

Fleksu min, turnu min, turmentatan
De ĉiuj eternaj turmentoj,
Trafitan
De vi, plej kruela ĉasisto,
Vi nekonata — Dio!

Trafu pli profunden!
Trafu unu novan fojon!
Trapiku, frakasu tiun koron!
Kion celas tiu turmentado
Per dentobtuzaĵ sagoj!
Kial vi rerigardas,
Ne laca pro la homturmento,
Kun malicaĝojaj diaj fulmokuloj?
Ne murdi volas vi,
Turmenti nur, turmenti?
Kial — min turmenti,
Vi malicaĝoja nekonata Dio? —

Haha! Vi alŝteliras?
En tia noktomezo
Kion vi volas? Diru!
Vi premas, urĝas min —
Ha! jam tro proksima!
For! For!

Vi aŭdas spiri min,
Vi aŭskultas mian koron,
Vi ĵaluza —
Ĵaluza — sed je kio?

For! For! Por kio la ŝtuparo?
Ĉu vi volas grimppenetri

En mian koron,

Grimppenetri

En miajn plej sekretajn pensojn?

Senhonta! Nekonata — ŝtelisto!

Kion vi volas ŝteli?
Kion vi volas aŭdi?
Kion vi volas turmenti,
Vi turmentisto!
Vi — ekzekutisto-Dio!
Aŭ ĉu mi, hundsimile,
Por vi ruliĝu?
Sindona, entuziasma ekster mi,
Al vi vostsvingu amon?

Vane! Plu piku,
Pikilo plej kruela! Ne,
Ne hund' — nur via pred' mi estas,
Ĉasisto plej kruela!
Via kaptito plej fiera,
Rabist' malantaŭ nuboj!
Parolu fine!
Kion vi volas de mi, vi embuskrabisto?
Vi fulmkaŝito! Nekonato! Liru,
Kion vi volas, nekonata — Dio? —

Ĉu? Elaĉetan monon?
Kial vi volas elaĉetan monon?
Deziru multe —
Tion konsilas mia fiero!
Parolu kurte —
Tion konsilas mia fier' alia!
Haha!
Min — vi volas? Min?
Min — tutan?...

Haha!
Kaj vi turmentas min, stultulo kia,
Mian fieron vi frakasturmentas?
Donu amon al mi —

Kiu varmigas min ankoraŭ?
Kiu ankoraŭ amas min? —
Donu varmajn manojn,
Donu korajn karbopelvojn,
Donu al mi, l' plej sola,
Kiun aŭ, glaci' sepobla
Instruas malamikojn eĉ sopiri,
Donu, jes donu,
Plej kruela malamiko,
Al mi — vin! — —

Foren!

Jen fuĝis mem
Mia kunulo lasta sola,
Mia granda malamiko,
Mia nekonata,
Ekzekutisto-Dio! —

— Ne! Revenu,
Kun ĉiuj viaj turmentoj!
Al la lasta de l' soluloj
Ho revenu!
Ĉiuj miaj larmriveroj fluas
Al vi la vojon!
Kaj mia lasta koroflamo —
Por vi ekardas!
Ho revenu,
Mia nekonata Dio!
Mia doloro!
Mia lasta — feliĉo!

— Sed tiam Zaratuŝtra ne plu povis sin teni, prenis la bastonon kaj bategis la veplendanton per ĉiuj fortoj. „Ĉesu, li kriis, kun kolera rido, ĉesu, vi aktoro! Vi monfalsigisto! Vi mensogulo ĝisfunda! Mi vin bone konas!

Mi volas jam varmigi viajn krurojn, vi malbona sorĉisto, mi scipovas bone — varmigi homojn kiaj vi!”

— „Lasu nur, la maljunulo diris kaj saltis de la grundo, ne plu batu, Zaratuŝtra! Tion mi faris nur por ludo!

Tiaj aĵoj apartenas al mia arto; vin mem mi volis elprovi, kiam mi al vi montris mian arton. Kaj vere, vi min bone trarigardis!

Se ankaŭ vi — ne malmulte montris vian naturon: vi estas malmola, saĝa Zaratuŝtra. Malmole vi batas per viaj ‚veroj‘, via bastono devigas min — al tiu vero!”

— „Ne flatu, Zaratuŝtra respondis, ĉiam ankoraŭ incitita kaj rigardanta nigre, vi aktoro ĝisfunda! Vi estas falsa: kion vi parolas — pri vero!

Vi pavo de l’ davoĵ, vi maro de l’ vanto, kion vi ludis por mi, vi malbona sorĉisto, kiun mi devis kredi, kiam vi veplendis tiamaniere?”

„La pentfaranton de l’ spirito, la maljunulo diris, lin — mi ludis, vi mem eltrovis iam tiun vorton —

— la poeton kaj sorĉiston, kiu fine turnas la spiriton kontraŭ sin mem, la transformiton, kiu mem frostmortas pro siaj malbonaj scio kaj konscienco.

Kaj nur konsentu: daŭris longe, Zaratuŝtra, ĝis vi ekkomprenis miajn arton kaj mensogon! Vi kredis mian mizeron, kiam vi tenis mian kapon per ambaŭ manoj, —

— mi aŭdis vin veplendi ‚oni lin maltro amis, ~~maltro~~ amis!’ Ke mi vin trompis tiom, pri tio mia malboneco interne jubilis.”

„Vi eble trompis homojn pli subtilajn ol mi, Zaratuŝtra diris malmole. Mi min ne gardas por trompistoĵ, mi devas esti sen prudento: tion volas mia fato.

Vi male — devas trompi: tiom mi vin konas! Vi devas esti ĉiam du- tri- kvar- kaj kvinsignifa! Ankaŭ kion vi nun konfesis,

estis por mi nepre ne sufiĉe vera kaj falsa!

Vi ruza monfalsigisto, kiel vi povus alie! Eĉ vian malsanon vi ŝminkus, se vi vin nuda montrus al la kuracisto.

Tial vi ĵus ŝminkis por mi vian mensogon, kiam vi parolis: „tion mi faris nur por ludo!” Estis en ĝi ankaŭ seriozeco, vi estas iom pentfaranto de l' spirito!

Mi vin bone komprenas: vi iĝis la sorĉanto de ĉiuj, sed por vi vi ne tenis mensogon kaj ruzon, — vi mem estas malsorĉita!

Vi rikoltis la naŭzon kiel vian ununuran veron. Eĉ ne unu vorto estas vera en vi, nur via buŝo: nome la naŭzo gluiĝinta sur vian buŝon.” — —

— „Kiu vi estas! la maljuna sorĉisto kriis per obstina voĉo, kiu tiel rajtas paroli al mi, la plej granda nun vivanto?” — kaj verda fulmo flugis el lia okulo al Zaratuŝtra. Sed tuj poste li ŝanĝiĝis kaj diris triste:

„Ho Zaratuŝtra, naŭzas min miaj artoj, mi ne estas granda, kion mi figuras! Sed, vi bone scias — mi serĉis grandon!

Grandan homon mi volis prezenti kaj konvinkis multajn: sed tiu mensogo superis miajn fortojn. Pro ĝi mi frakasigas.

Ho Zaratuŝtra, ĉio en mi estas mensogo; sed ke mi frakasigas — tiu mia frakasiĝo estas vera.” — —

„Honorigas vin, Zaratuŝtra diris triste kaj subenrigardante flanken, honorigas vin, ke viserĉas grandon, sed ĝi vin ankaŭ malkaŝas. Vi ne estas granda.

Vi ruza maljuna sorĉisto, jen via plej bona kaj sincera, kion mi en vi honoras, ke vi eknaŭzis vin kaj eldiris: ~~mi~~ ne estas granda.’

Pro tio mi vin honoras kiel pentfaranton de l' spirito: kaj eĉ se nur efemeran momenton, tiun unu momenton vi estis — vera.

Sed diru, kion vi serĉas ĉi tie en miaj arbaroj kaj rokoj? Kaj kiam vi metis vin en mian vojon, kiun provon vi volis de mi? —
— je kio vi tentis ĉe min? ” —

Tiele parolis Zaratuŝtra, kaj liaj okuloj briletadis. La maljuna sorĉisto silentis dum momento, poste li diris: „Ĉu mi vin tentis? Mi — nur serĉas.

Ho Zaratuŝtra, mi serĉas homon veran, rektan, puran, simplan, unusignifan, homon de plena sincereco, barelon da saĝo, sanktulon de l' kono, grandan homon!

Ĉu vi ĝin ne scias, Zaratuŝtra? Mi serĉas Zaratuŝtran. "

— Kaj tiam estiĝis longa silentado inter ambaŭ; sed Zaratuŝtra turnis sin en propran profundon, tiel ke li fermis la okulojn. Sed poste, revenante al sia kunparolanto, li kaptis la manon de l' sorĉisto kaj diris, plena de ĝentileco kaj ruzo:

„Nu! Tie supren kondukas la vojo, jen kuŝas la kaverno de Zaratuŝtra. En ĝi vi rajtos serĉi, kiun vi povus trovi.

Kaj petu konsilon de miaj animaloj, mia aglo kaj mia serpento; ili vin helpu serĉi. Sed mia kaverno estas granda.

— Mi mem vere — mi ankoraŭ ne vidis grandan homon. Kio estas granda, por tio la okulo de la plej subtila homo estas malsubtila. Estas la regno de l' plebaĉo.

Tiel ofte mi jam trovis homon, kiu sin streĉis kaj plenblovis, kaj la popolo kriis: „Jen granda homo!“ Sed kiom utilas ĉiuj bloviloj? Fine la vento elbloviĝas.

Fine eksplodas rano, plenblovinta sin tro longe: jen la vento elbloviĝas. Piki en la ventron de ŝvelinto, tion mi nomas bona distriĝo. Aŭdu tion, vi knaboj!

Tiu nun estas de l' plebaĉo: kiu ankoraŭ scias, kio estas granda, kio malgranda! Kiu serĉis sukcese grandecon! Nur stultulo: la stultuloj sukcesas.

Vi serĉas grandajn homojn, vi miriga stultulo? Kiu vin instruis? Ĉu nun por tio estas la tempo? Ho vi malbona serĉanto, kial — vi min tentas?" — —

Tiele parolis Zaratuŝtra, kun konsolita koro, kaj iidante pluiris.

Ekster servo

Sed ne longe, post kiam Zaratuŝtra liberigis sin de la sorĉisto, denove li vidis iun sidi laŭlonge la vojo, kiun li iris, nome nigran longan viron kun magra pala vizaĝo: li lin ege malĝojigis. „Ve, li diris al sia koro, jen sidas maskita tristeco, tion mi pensas pastronatura: kion ili volas en mia regno?”

Kiel! Apenaŭ mi liberigis min de tiu sorĉisto; jen denove devas veni sur mian vojon alia nigra maglito, — iu sorĉisto mansurmetanta, malluma miraklofaristo pro dia graco, sanktoleita mondĉalumnianto, kiun la diablo prenu!

Sed la diablo estas neniam sur la loko, kie li estus ĝustaloka: ĉiam venas tro malfrue tiu malbenita koboldo kaj bulpiedulo!” —

Tiele Zaratuŝtra malbenis malpacience en sia koro kaj priensis, kiel li preterŝteliru al tiu nigra viro deturninta la vizaĝon: sed jen okazis alie. Sammomente lin ja jam ekvidis la sidanto: kaj simile al iu, kiun renkontas neatendita feliĉo, li eksaltis kaj kuris al Zaratuŝtra.

„Kiu ajn vi estas, vi vaganto, li diris, helpu vojerarinton, serĉanton, maljunulon, kiu ĉi tie facile suferos malutilon!

Ĉi tiu mondo estas al mi malproksima kaj fremda, ankaŭ sovaĝajn animalojn mi aŭdis hurli; kaj tiu, kiu povintus min protekti, mem ne plu estas.

Mi serĉis la lastan pian homon, sanktulon kaj ermiton, kiu sola en sia arbaro ankoraŭ aŭdis neniom pri tio, kion ĉiuj nun scias.”

„Kion scias nun ĉiuj? demandis Zaratuŝtra. Eble, ke ne plu vivas la malnova dio, kiun iam ĉiuj kredis?”

„Vi ĝin diris, la maljunulo respondis triste. Kaj mi servis tiun malnovan dion ĝis lia lasta horo.

Sed nun mi estas ekster servo, sen mastro, kaj tamen ne libera, ankaŭ ne ĝoja eĉ unu horon, krom en memoroj.

Tial mi grimpis en ĉi tiujn montojn por fine denove al mi

fari feston, kiel decas al maljuna papo kaj eklezipatro: Ĉar sciu, mi estas la lasta papo! — feston de piaj memoroj kaj diservoj.

Sed nun estas morta li mem, la plej pia homo, tiu sanktulo en l' arbaro, kiu daŭre laŭdis sian dion per kantado kaj grumblado.

Lin mem mi ne plu trovis, kiam mi trovis lian kabanon, — sed ja en ĝi du lupojn, hurlantajn pri lia morto — Ĉar ĉiuj animaloj amis lin. Forkuris mi.

Ĉu mi do venis vane en tiujn arbarojn kaj montojn? Decidis mia koro serĉi alian, la plej pian de ĉiuj kiuj ne kredas Dion — serĉi Zaratuŝtran!"

Tion la maljunulo diris kaj rigardis akrokule la staranton antaŭ li; sed Zaratuŝtra kaptis la manon de l' maljuna papo kaj rigardadis ilin longe mire.

„Vidu do, vi respektinda, li diris, kia mano bela kaj longa. Jen la mano de iu, kiu distribuis ĉiam bonon. Sed nun ĝi tenas tiun, kiun vi serĉas, min, Zaratuŝtran.

Estas mi, la malpia Zaratuŝtra, kiu diras: kiu estas pli malpia ol mi, por ke mi ĝuu lian instruon?" —

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj traboris rigarde la pensojn kaj malantaŭpensojn de maljuna papo. Fine tiu komencis.

„Kiu lin plej amis kaj posedis, lin nun ankaŭ plej perdis —:

l' jen, mi mem estas eble la pli malpia de ni ambaŭ? Sed kiu povus pri tio ĝoji!" —

— „Vi servis lin ĝis la fino, Zaratuŝtra demandis pripensante post profunda silentado, vi scias, kiel li mortis? Ĉu estas vere, kion oni diras, ke lin la kompato sufokis,

— ke li vidis, kiel la homo pendas sur la kruco, kaj ĝin ne toleris, ke la amo al la homo iĝis lia infero kaj fine lia morto?" —

Sed la maljuna papo ne respondis, sed rigardis flanken timigite kaj kun sufera kaj trista esprimo.

„Lasu lin, Zaratuŝtra diris longe pripensinte, dum li ankoraŭ rigardis rekte en la okulon de l' maljunulo.

Lasu lin, li estas for. Kvankam vin honorigas, ke vi parolas

nur bonon pri tiu mortinto, vi scias tiel bone kiel mi, kiu li estis; kaj ke li iris mirigajn vojojn."

„Dirate inter ni, la maljuna papo diris gaja (li estis blinda unuokule), en aferoj de Dio mi estas pli klera ol Zaratuŝtra mem — kaj rajtas esti tia.

Mia amo servis lin dum multaj jaroj, mia volo obeis ĉiujn liajn volojn. Bona servisto ja scias ĉion, ankaŭ multon, kion la mastro kaŝas por si mem.

Li estis kaŝita dio, plena de sekretoj. Vere eĉ sian filon li akiris ne alie ol laŭ ŝtelirvojoj. Apud la pordo de lia kredo staras la adulto.

Kiu laŭdas lin kiel dion de l' amo, pensas ne sufiĉe sublime pri la amo mem: Ĉu tiu dio ne volis esti ankaŭ juĝisto? Sed la amanto amas trans kompenso kaj puno.

Kiam li estis juna, tiu dio el la oriento, li estis malmola kaj venĝema kaj konstruis al si inferon por ĝuigi siajn karulojn.

Sed fine li iĝis maljuna kaj mola kaj malforta kaj kompata, pli simila al avo ol al patro, sed plej simila al stumblema maljuna avino.

Jen li sidis, velkinta, en fornangulo, lezis sin per siaj malfortaj kruroj, mondlaca, voĉlaca, kaj sufokiĝis iun tagon pro sia tro granda kompato." — —

„Vi maljuna papo, Zaratuŝtra interrompis, ĉu tion vi vidis per l' okuloj? Tiel povus esti okazinta, tiel, kaj ankaŭ alie. Kiam dioj mortas, ili mortas ĉiam laŭ multaj mortmanieroj.

Sed nu! Tiel aŭ tiel, tiel kaj tiel — li estas for! Li kontraŭis la guston de miaj oreloj kaj okuloj, ion pli malbonan mi pri li ne volus diri.

Mi amas ĉion, kio rigardas klare kaj parolas sincere. Sed li — vi ĝin ja scias, vi maljuna pastro, estis en li io de via naturo, de pastronaturato — li estis ambigua.

Li estis ankaŭ malklara. Kiom je ni li koleris, tiu koler-snufulo, ĉar ni lin komprenis malbone! Sed kial li ne parolis pli klare?

Kaj se kulpis niaj oreloj, kial li donis al ni orelojn. lin malbone aŭdantajn? Se muko estis en niaj oreloj, nu! kiu ĝin enmetis?

Tro multo malsukcesis al li, tiu potfaristo ne finlerninta. Sed ke li venĝis je siaj potoj kaj kreitaĵoj, ĉar ili al li malbone sukcesis, — tio estis peko kontraŭ la bona gusto.

Ekzistas ankaŭ en la pieco bona gusto: ĝi diris fine: „For tian dion! Prefere ne dio, prefere proprafarte fari sorton, prefere esti stultulo, prefere mem esti dio!”

—, Kion mi aŭdas! la maljuna papo diris streĉorele; ho Zaratuŝtra, vi estas pli pia ol vi kredas, kun tia malkredo! Iu dio en vi konvertis vin al via sendieco.

Cu ne estas via pieco mem, kiu vin ne lasas kredi dion? Kaj via tro granda sincereco kondukos vin ankaŭ trans malbonon kaj bonon!

Rigardu do, kio restis por vi? Vi havas okulojn kaj manon kaj buŝon destinitajn por benado ekde la eterneco. Oni benas ne nur per la mano.

Proksime al vi, kvankam vi volas esti la plej malpia, mi flaras sekretan incenson kaj bonodoron de longaj benoj: mi iĝas malĝoja kaj ĝoja ĉe tio.

Lasu min esti via gasto, Zaratuŝtra, nur unu nokton! Nenie surtere mi nun ekĝojas pli ol ĉe vi!” —

„Amen! Tiel estu! Zaratuŝtra diris kun granda miro, tie supren kondukas la vojo, kie kuŝas la kaverno de Zaratuŝtra.

Volonte, vere, mi mem kondukus vin tien, vi respektinda, ĉar mi amas ĉiujn piajn homojn. Sed nun vokas min rapide krizokrio for de vi.

En mia regno neniu suferu malutilon; mia kaverno estas bona haveno. Kaj plej volonte mi remetis ĉiun tristulon sur firman teron kaj firmajn krurojn.

Sed kiu prenis vian melankolion de via ŝultro. Por tio mi estas tro malforta. Longe, vere, mi povus atendi, ĝis iu revekus vian dion.

Tiu maljuna dio ja ne plu vivas: li estas tute morta.” —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La plej malbela homo

— Kaj denove la piedoj de Zaratuŝtra kuris tra montoj kaj arbaroj, kaj liaj okuloj serĉadis, sed nenie estis videbla, kiun ili volis vidi, la granda krizosuferanto kaj krizokrianto. Sed dum la tuta vojo li jubilis en sia koro kaj estis danka. „Kiajn bonaĵojn, li diris, tiu tago al mi donacis por rekompensi sian malbonan komencon! Kiajn strangajn kunparolantojn mi trovis!

Iliajn vortojn mi nun longe remaĉos kiel bonajn grenerojn; eraĵ mia dento ilin muelu kaj moligu, ĝis ili fluos kiel akto en mian animon!” —

Sed kiam la vojo denove fleksiĝis ĉirkaŭ rokon, subite la pejzaĝo ŝanĝiĝis, kaj Zaratuŝtra venis en regnon de l' morto. Tie krutis nigraj kaj ruĝaj rifoĵ: ne herbo, ne arbo, ne birda voĉo. Estis ja valo, kiun evitis ĉiuj bestoj, ankaŭ la rabobestoj; nur speco de serpentoj malbelaj, dikaj, verdaj, se ili maljuniĝis, venis tien por morti. Tial tiun valon la paŝtistoj nomis: **serpentomorto**.

Sed Zaratuŝtra sinkis en nigran memoron, ĉar li sentis, kvazaŭ li jam estus starinta en tiu valo. Kaj multo peza metiĝis en lian animon: tiel, ke liiris **malrapide** kaj ĉiam pli malrapide kaj fine haltis. Sed jen li vidis, kiam li malfermis la okulojn, ion sidantan apud la vojo, homfiguran kaj apenaŭ homsimilan, ion nepriskribeblan. Kaj subite Zaratuŝtran surprizis la granda honto pri tio, ke li vidis ion tian per la okuloj: ruĝiĝante ĝis la blanka hararo, li forturnis la rigardon kaj levis la piedon por forlasi tiun malbonan lokon. Sed voĉiĝis la morta solejo; de l' grundo supren ja fontis gargarante kaj stertorante, kiel akvo nokte gargaras kaj stertoras tra ŝtopitaj akvotuboj; kaj fine tio iĝis homa voĉo kaj homa parolo: — tiu tekstis jene.

„Zaratuŝtra! Zaratuŝtra! Solvu mian enigmon! Diru, diru!

Kio estas la venĝo je la atestanto?

Mi vin retrologas, ĉi tie estas glata glacio! Atentu, atentu, ĉu via fiero ĉi tie ne rompas la krurojn!

Vi supozas vin saĝa, vi fiera Zaratuŝtra! Do solvu la enigmon, vi malmola nukskrakanto, — la enigmon, kiu mi estas! Diru do: kiu estas mi!"

— Sed post kiam Zaratuŝtra aŭdis tiujn vortojn, — kion vi kredas, ke okazis en lia animo? La kompato lin atakis; kaj subite li sinkis, kiel kverko, rezistinta longe multajn arbhakistojn, — peze, subite, timigante eĉ la homojn, kiuj volis ĝin faligi. Sed jam li ekstaris, kaj lia vizaĝo malmoliĝis..

„Mi konas vin bone, li parolis kun erca voĉo: vi estas la muelinto de Dio! Lasu min iri.

Vi ne toleris tiun, kiuj vidis vin, — kiu vin ĉiam vidis plene penetre, vi homo plej malbela! Vi venĝis tiun atestanton!"

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj volis foriri; sed la nepri-skribeblulo denove kaptis zonon de lia vestaĵo kaj komencis denove gargari kaj serĉi vortojn. „Restu! li diris fine —

— restu! Ne preteriru! Mi divenis, kiu artifiko vin surterigos: Benon al vi, Zaratuŝtra, ĉar vi staras denove!

Vi divenis, mi scias bone, kiel sin sentas, kiu lin mortigis, — la murdinto de Dio. Restu! Sidiĝu ĉe mi, ne estas vane.

Al kiu mi volis iri, se ne al vi? Restu, sidiĝu! Sed ne rigardu min! Honoru do — mian malbelecon!

Ili min persekutas: nun vi estas mia lasta rifuĝejo. Ne por ilia malamo, ne por ilia persekutado: — pri tia persekutado mi mokus, fierus kaj ĝojus!

Ĉu ne ĉiun sukceson ĝis nun havis la bone persekutatoj? Kaj kiu bone persekutas, facile lernas sekvi: — li sene jam — sekvas! Sed por ilia kompato —

— ilia kompato mi fuĝas kaj rifuĝas al vi. Ho Zaratuŝtra, min protektu, vi mia lasta rifuĝejo, vi sola, kiu min komprenis:

— vi divenis, kiel sentas, kiu lin mortigis. Restu! Kaj se vi volas foriri, vi senpacienca: ne iru la vojon, laŭ kiu mi venis.

Tiu vojo estas malbona.

Ĉu vi koleras min, ĉar mi parolaĉas jam tro longe? Ĉar mi

ĵam al vi konsilas? Sed sciu: estas mi, la homo plej malbela,

— kiu havas ankaŭ la plej grandajn plej pezajn piedojn. Kie mi iris, la vojo estas malbona. Mi tretas ĉiujn vojojn mortaj kaj malhonorataj.

Sed ke vi al mi preteriris silentante, ke vi ruĝiĝis, mi vidis bone: en tio mi rekonas vin kiel Zaratustran.

Ĉiu alia ĵetus al mi sian almozon, sian kompaton, per rigardo kaj parolo. Sed por tio — mi ne estas sufiĉe almozulo, tion vi divenis —

— por tio mi estas tro riĉa, riĉa je io granda, timiga, plej malbela, plej nepriskribebla! Via honto, Zaratustra, min honoras!

Mizera mi venis el la trudiĝado de l' kompatemuloj, — por trovi la solan, kiu nun instruas „Kompato estas altrudiĝema”, — vin, ho Zaratustra!

— Ĉu ĝi estas dia, ĉu ĝi estas homa kompato: kompato kontraŭas la honton. Kaj ne-voli-helpi povas esti pli nobla ol tiu virto, kiu venas por helpi.

Sed tion nun nomas virto eĉ ĉiuj malgranduloj, la kompaton: — ili ne respektas grandan malfeliĉon, grandan malbelecon, grandan malsukceson.

Trans ĉi ĉiu mi rigardas, kiel hundo rigardas trans la dorsoj de tumultaj ŝafogregoj. Ili estas homoj malgrandaj bonlanaj bonvolaj grizaj.

Kiel ardeo rigardas malrespekte trans ebenaj lagetoj, kun retirita kapo: tiel mi rigardas trans la tumulto de grizaj malgrandaj ondoj kaj volo kaj animoj.

Tro longe oni pravigis tiujn malgrandulojn: tiel oni donis al ili fine ankaŭ la potencon — nun ili instruas: „bona estas nur, kion malgranduloj nomas bona.”

Kaj, vero' nomiĝas nun, kion diris la predikisto mem deveninta el ili, tiu miriga sanktulo kaj porpledanto de l' malgranduloj, kiu atestis pri si: „mi — estas la vero’.

Tiu malmodestulo nun jam longe faras trofieraj la malgrandulojn — li, kiu instruis ne malgrandan eraron, kiam li instruis „mi — estas la vero.’

Ĉu malmolestulon oni respondis iam pli ĝentile? — Sed vi, Zaratuŝtra, lin preteriris kaj diris: „Ne! Ne! Tri fojojn ne!”

Vi avertis kontraŭ lia eraro, vi avertis kiel la unua kontraŭ la kompato — ne ĉiun, ne nenium, sed vin kaj vian specon.

Vi hontis pro la honto de la granda suferanto; kaj vere, kiam vi parolas: „el la kompato venas granda nubo, atentu, vi homoj!”

— kiam vi instruas: „ĉiuj kreantoj estas malmolaj, ĉiu granda amo estas super ilia kompato: ho Zaratuŝtra, kiel bone vi ŝajnas informita pri veterosigno!”

Sed vi mem — avertu ankaŭ vin por vĉa kompato! Ĉar multaj estas survojaj al vi, multaj suferantoj, dubantoj, dronantoj, frostafliktitoj —

Mi avertas vin ankaŭ kontraŭ mi. Vi solvis mian plej bonan, mian plej malbonan enigmon, min mem kaj kion mi faris. Mi konas la artifikon, kiu vin faligas.

Sed li — devis morti: li vidis per okuloj, kiuj vidas ĉion, — li vidis la homajn profundojn kaj grundojn, ĉiujn liajn kaŝitajn malhonoron kaj malbonecon.

Lia kompato ne konis honton: li rampis en mian plej malpuran angulon. Tiu plej scivola, troaltrudiĝema, trokompatema devis morti.

Li vidis ĉiam min: tian atestanton mi volis venĝi — aŭ mem ne vivi.

La dio, kiu vidis ĉion, ankaŭ la homon: tiu dio devis morti. La homo ne toleras, ke tia atestanto vivu.”

Tiele parolis la plej malbela homo. Sed Zaratuŝtra levis sin kaj ordonis lin foriri: ĉar li malvarmumis ĝis l’ intestoj.

„Vi nepriskribebla, li diris, vi avertis min kontraŭ via vojo. Danke por tio mi laŭdas por mi nun la mian. Jen tie supre kuŝas la kaverno de Zaratuŝtra.

Mia kaverno estas granda kaj profunda kaj havas multajn angulojn: tie la plej kaŝita trovas sian kaŝejon. Kaj proksime al ĝi estas cent ŝtelirvojoj por animaloj rampantaj, flugetantaj kaj saltantaj.

Vi elpuŝito, elpuŝinta vin mem, ĉu ne volas loĝi inter homoj kaj homa kompato? Nu, faru al mi same! Tiel vi lernas ankaŭ de mi; nur la faristo lernas.

Kaj parolu unue kun miaj animaloj! La plej fiera kaj la plej sagaca animaloj — eble estus la plej bonaj konsilistoj por ni ambaŭ!" — —

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj iris sian vojon, eĉ pli pri-penseme kaj rapide ol antaŭe: ĉar li demandis al si multon kaj ne facile sciis respondi.

„Kiel mizera estas la homo! li pensis en sia koro, kiel malbela, kiel stertoranta, kiel plena de kaŝita honto!

Oni diras al mi, ke la homo amusin mem: aĥ, kiel granda devas esti tiu sinamo! Kiom da malestimo ĝi havas kontraŭ si!

Ankaŭ tiu amis sin, kiel li sin malestimis, — granda amanto li estas por mi kaj granda malestimanto.

Neniun mi ankoraŭ trovis, kiu malestimis sin pli profunde: ankaŭ tio estas alto. Ve, ĉu eble li estis la pli alta homo, kies krion mi aŭdis?

Mi amas la grandajn malestimantojn. Sed la homo estas io venkpasenda." — —

La libervola almozulo

Forlasinte la plej malbelan homon, Zaratuŝtra sentis malvarmecon kaj solecon: iris ja multo malvarma kaj sola tra liaj sensoj, tiel ke pro tio malvarmiĝis ankaŭ liaj membroj. Sed dum li grimpis pluen kaj pluen, supren, suben, foje preter verdajn herbejojn, sed ankaŭ sur sovaĝaj ŝtonaj fluejoj, tra kiuj iam eble senpacienca rivereto elektis sian fluovojon: jen subite lia koro iĝis pli varma kaj ĝoja.

„Kio okazis al mi, li demandis al si, io varma kaj vigla min refreŝigas, tio devas esti en mia proksimo.

Jam mi estas malpli sola; nekonataj kunuloj kaj gefratoj

ŝvebas ĉirkaŭ mi, ilia varma spiro tuŝas mian animon."

Sed kiam li esplorrigardis ĉirkaŭ si kaj serĉis la konsolantojn de sia soleco: jen, estis bovinoj, **starantaj** kune sur monteto; iliaj proksimo kaj odoro varmigis lian koron. Sed tiuj bovinoj ŝajnis atente aŭskulti parolanton kaj ne atentis, kiu alvenas. Sed kiam Zaratuŝtra estis tute proksima al ili, li aŭdis klare, ke homa voĉo parolas el la mezo de l' bovinoj: kaj videble ili ĉiuj turnis la kapon al la parolanto.

Eksaltis Zaratuŝtra **fervore** kaj distrudis la animalojn, ĉar li timis, ke ĉi tie iu suferis doloron, de kiu lin la kompato de bovinoj verŝajne ne povus liberigi. Sed pri tio li eraris; ĉar jen sidis homo sur la tero kaj ŝajnis alparoli la animalojn, ke ili lin ne timu, pacama homo kaj montpredikano, el kies okuloj la boneco mem predikis. „Kion vi serĉas ĉi tie?" Zaratuŝtra kriis mirigite.

„Kion mi ĉi tie serĉas? li respondis: la samon kion vi serĉas, vi pacdisturbanto! nome la feliĉon **surteren**.

Sed por tio mi volus lerni de tiuj bovinoj. Ĉar sciu bone, jam duonan matenon mi parolas al ili, kaj ĵus ili volis min informi. Kial **vi** ilin disturbas?

Se ni ne returniĝas kaj iĝas kiel la bovinoj, ni ne revenos en la ĉielan regionon. Ni devus ja lerni de ili unu: la remaĉadon.

Kaj vere, eĉ se la homo **akirus** la tutan mondon kaj ne lernus tion ununuran, la remaĉadon: kiom ĝi al li utilis. Li ne liberiĝus de sia granda mizero

— sia granda mizero: kiu nun nomiĝas naŭzo. Kies koro, buŝo kaj okuloj **nun** ne estas plenaj de naŭzo? Ankaŭ vi! Ankaŭ vi! Sed rigardu nur tiujn bovinojn!"

Tiele parolis la montpredikano kaj poste turnis sian propran rigardon al Zaratuŝtra, — ĉar tiam li fiksiĝis ame al la bovinoj — : sed tiam li transformiĝis. „Kiu estas, kun kiu mi parolas? li kriis timigite kaj eksaltis de la grundo.

Jen la homo sen naŭzo, jen Zaratuŝtra mem, la venkpasinto de la granda naŭzo, jen la okulo, jen la buŝo, jen la koro de Zaratuŝtra mem."

Kaj dum li parolis tiel, li kisis al tiu, al kiu li parokis, la manojn, kun larmfluigantaj okuloj, kaj gestis tute kiel iu, al kiu valora donaco kaj juvelo senatende falas el la ĉielo. Sed la **bovinoj** rigardis ĉi ĉion kaj miris.

„Parolu ne pri mi, vi miriga! aminda! Zaratuŝtra diris kaj forpuŝis lian tenerecon, parolu al mi unue pri vi! Ĉu vi ne estas la libervola almozulo, kiu iam forĵetis grandan riĉaĵon, —

— kiu hontis pri sia riĉeco kaj la riĉuloj, kaj fuĝis al la malriĉuloj por doni al ili sian plendon kaj sian koron? Sed ili lin ne akceptis.”

„Sed ili min ne akceptis, diris la libervola almozulo, vi ja scias. Tial mi fine iris al la **animaloj** kaj al tiuj bovinoj.”

„Tie vi lernis, Zaratuŝtra interrompis la parolanton, ke estas pli malfacile bone doni ol bone preni, ke bone donaci estas arto kaj la lasta plej ruza majstreco de l' boneco.”

„Precipe nun, **respondis** la libervola almozulo: nun ja, kiam ĉio malnobla iĝis ribelema kaj timema kaj fiera laŭ sia maniero: nome laŭ plebaĉa maniero.

Ĉar venis la horo, vi scias ja, por la granda plebaĉa kaj sklava ribelo malbona longa malrapida: ĝi kreskas, kreskadas!

Nun la malnoblulojn ofendis ĉiu bonfaro kaj malgranda fordono: kaj la troriĉuloj atentu!

Kiu nun kiel dikventraj boteloj gutas el tro mallarĝaj koloj — al tiaj boteloj oni nun volonte rompas la kolon.

Libida deziro, gala envio, kolera venĝemo, plebaĉa fiero: ĉi ĉio saltis en mian vizaĝon. Estas ne plu vere, ke la malriĉuloj estas beataj. Sed la ĉiela regno estas ĉe la bovinoj.”

„Kaj kial ĝi ne estas ĉe la riĉuloj?” Zaratuŝtra demandis provante, dum li forpuŝis la bovinojn, kiuj intime snufis la pacemulon.

„Kial vi min tentas? li respondis. Vi mem ĝin scias eĉ pli bone ol mi. Kio ja pelis min al la plej malriĉaj, ho Zaratuŝtra? Ĉu ne estis la naŭzo pri niaj plej riĉaj?

— pri la puninduloj de l' riĉeco, kiuj **kolektas** sian avantaĝon el ĉiu rubejo, kun fridaj okuloj, libidaj pensoj, pri

tiu fiularo, odoraĉanta ĝis en la ĉielo,

— pri tiu orumita falsigita plebaĉo kies patroj estis ŝtelistoj aŭ kadavrobirdoj aŭ ĉifonkolektistoj, ĉe virinoj indulgemaj, libidaj, forgesemaj: — ili ĉiuj ja estas putinemaj —

Plebaĉo supre, plebaĉo sube! Kio estas nun ankoraŭ ,riĉa' kaj ,malriĉa'? Tiun diferencon mi mallernis, — forfuĝis mi, plu, ĉiam plu, ĝis mi venis ĉe tiujn bovinojn."

Tiele parolis la pacemulo kaj mem snufis kaj ŝvitis ĉe siaj vortoj: tiel ke la bovinoj miris denove. Sed Zaratuŝtra restis rigardi ridetante en lian vizaĝon, kiam li parolis tiel malmole, kaj skuis dume la kapon silente.

„Vi vin perfortas, vi montpredikano, kiam vi uzas tiajn malmolajn vortojn. Por tia malmoleco kreskis al vi nek la buŝo nek la okulo.

Ankaŭ, laŭ mia opinio, ne via stomako: ĝin naŭzas ĉio tia kolerado kaj malamado kaj buŝoŝaŭmado. Via stomako volas pli molajn aĵojn: vi ne estas viandulo.

Male vi ŝajnas al mi plantulo kaj radikulo. Eble vi muelas grenerojn. Sed certe vi malŝatas seksajn ĝuojn kaj ŝatas mielon."

„Vi komprenis min bone, respondis la libervola almozulo, kun malplipezigita koro. Mi ŝatas mielon, mi maĉas ankaŭ grenerojn, ĉar mi serĉis tion, kio gustas agrable kaj faras puran spiron:

— ankaŭ kio bezonas longan tempon, tuttagan buŝan laboron por mildaj pigruloj kaj neniofaruloj.

Plej atingis vere tiuj bovinoj: ili eltrovis la remaĉadon kaj kuŝadon en la suno. Ankaŭ evitas ili ĉiujn pezajn pensojn, kiuj ŝveligas la koron."

— „Nu! diris Zaratuŝtra, vi devus vidi ankaŭ miajn animalojn, mian aglon kaj mian serpenton, — iliaj egaluloj nun ne ekzistas surtere.

Jen, tien kondukas la vojo al mia kaverno: ĉinokte estu mia gasto. Kaj parolu kun miaj animaloj pri la feliĉo de l' animaloj, —

— ĝis mi mem venos hejmen. Ĉar nun krizokrio vokas min

rapide for de vi. Ankaŭ novan mielon vi trovos ĉe mi, glacifreŝan ĉelaran ormielon: ĝin manĝu!

Sed nun rapide aĉiaŭ viajn bovinojn, vi miriga! aminda! eĉ se vi havos penon. Ĉar ili estas viaj plej karaj amikoj kaj instruistoj!" —

„ — Krom unu, kiun mi amas eĉ pli, respondis la libervola almozulo. Vi mem estas bona, kaj pli bona eĉ ol bovino, Zaratuŝtra!"

„For, for vin! vi malbona flatemulo! Zaratuŝtra kriis kolere, kiom vi kolerigas min per tia laŭdo kaj flata mielo?"

„For, for vin!" li kriis ankoraŭ unu fojon kaj ŝvingis la bastonon al la milda almozulo: sed li rapide forkuris.

La ombro

Sed apenaŭ la libervola almozulo forkuris kaj Zaratuŝtra estis denove sola kun si, li aŭdis malantaŭ si novan voĉon, kiu vokis: „Haltu! Zaratuŝtra! Atendu do! Mi ja estas, Zaratuŝtra, mi, via ombro!" Sed Zaratuŝtra ne atendis, ĉar subita naŭzo lin okupis pro la multa altrudiĝado kaj sintrudiĝado en laŭaj montoj. „Kie restis mia soleco? li diris.

Igis por mi vere tro multe: tiu montaro tumultas, mia regno ne plu estas de ĉi tiu mondo, mi bezonas novajn montojn.

Mia ombro ĉu min vokas? Kiom gravas mia ombro! Li min postkuru! mi — forkuros de li."

Tiel Zaratuŝtra parolis al sia koro kaj forkuris. Sed la homo malantaŭ li lin sekvis: tiel ke baldaŭ tri kurantoj estis en vico: nome antaŭe la libervola almozulo, due Zaratuŝtra kaj trie kaj plej malantaŭe lia ombro. Ne longe ili tiel kuris, tiam Zaratuŝtra ekkomprenis sian stultecon kaj skuis en unu fojo ĉiun naŭzon de si.

„Ĉu, li diris, ĉu ne ĉiam okazis la plej ridigaj aferoj ĉe

ni maljunaj ermitoj kaj sanktuloj?

Vere, mia stulteco kreskis tre en la montoj! Nun mi aŭdas ses maljunajn stultulajn krurojn klakadi en vico!

Sed ĉu Zaratuŝtra rajtas timi ombron! Ŝajnas al mi finfine ankaŭ, ke li havas pli longajn krurojn ol mi."

Tiele parolis Zaratuŝtra, ridante per okuloj kaj intestoj, restis staranta kaj rapide sin turnis — kaj jen ĉe tio li preskaŭ puŝis sian sekvanton kaj ombron surteren: tiel proksime al la kalkanoj li lin jam sekvis, kaj ankaŭ tiel malforta li estis. Kiam li lin ja esploris per la okuloj, li ektimis kiel por subita fantomo: tiel maldika, nigreca, kava kaj vivelĉerpinta tiu sekvanto aspektis.

„Kiu vi estas? Zaratuŝtra demandis kolere, kion vi faras ĉi tie? Kaj kial vi vin nomas mia ombro? Vi al mi ne plaĉas."

„Pardonu min, la ombro respondis, ke estas mi; kaj se mi al vi ne plaĉas, nu, Zaratuŝtra! pro tio mi laŭdas vin kaj vian bonan guston.

Migranto mi estas kaj multe jam iris malantaŭ viaj kalkanoj: ĉiam survoje, sed sen celo, ankaŭ sen hejmo: tiel ke mi malmulte diferencas de l' eterna judo, krom ke mi ne estas eterna, kaj ankaŭ ne estas judo.

Ĉu? Ĉu mi ĉiam devas esti survoje? Kirlata de ĉiu vento, malstabila, plupelata? Ho tero, vi iĝis por mi tro ronda!

Sur ĉiu surfaco mi jam sidis, kiel laca polvo mi ekdormis sur speguloj kaj fenestroj: ĉio prenas de mi, nenio donas, mi maldikiĝis, — preskaŭ similas mi ombron.

Sed vin, ho Zaratuŝtra, mi postflugis kaj postmigris plej longe, kaj kvankam mi min kaŝis por vi, mi estis tamen via plej bona ombro: kie ajn vi sidis, sidis ankaŭ mi.

Kun vi mi vagiris en mondoj plej fridaj kaj foraj, kiel fantomo kuranta libervola sur vintraj tegmentoj kaj neĝo.

Kun vi mi aspiris ĉion malpermesitan, plej malbonan, plej malproksiman: kaj se io ajn en mi estas virto, estas, ke mi timis nenion malpermeson.

Kun vi mi **frakasis**, kion ajn mia koro adoris, ĉiujn limŝtonojn

kaj statuojn mi ĵetis teren, la plej danĝerajn dezirojn mi sekvis, — vere, ĉiun krimon mi iam kuraĝis.

Kun vi mi mallernis la kredon je valoroj kaj vortoj kaj grandaj nomoj. Se la diablo sin senhaŭtigas, ĉu forfalas ne ankaŭ lia nomo? Ĝi ja estas ankaŭ haŭto. La diablo mem estas eble — haŭto.

,Nenio estas vera, ĉio estas permeŝita', tiel mi parolis al mi. En la plej fridan akvon mi plonĝis, kun kapo kaj koro. Aĥ kiel ofte mi staris pro tio nuda kiel ruĝa kankro!

Aĥ, kien iris de mi ĉio bona kaj ĉiu honto kaj ĉiu kredo je l' bonuloj! Aĥ, kien iris tiu mensoga senkulpeco, kiun mi iam posedis, la senkulpeco de l' bonuloj kaj iliaj noblaj mensogoj!

Tro ofte, vere, mi sekvis la veron proksime malantaŭ ĝiaj piedoj: tiam ĝi tretis mian kapon. Ofte mi opiniis mensogi, kaj jen! nur tiam mi trafis — la veron.

Tro multo por mi klariĝis: nun gravas por mi nenio plu. Nenio plu vivas, kion mi amas, — kiel mi devus ankoraŭ ami min mem?

,Vivi, kiel mi emas, aŭ tute ne vivi': tion mi volas, tion volas ankaŭ la homo plej sankta. Sed, ve! kiel mi ankoraŭ — emas?

Ĉu mi ankoraŭ — havas celon? Havanon, al kiu veturas mia velŝipo?

Bonan venton? Aĥ nur kiu scias, kien li veturas, scias ankaŭ, kiu vento estas bona kaj lia vetura.

Kion mi ankoraŭ tenas? Koron lacan kaj brutalan; labilan volon; flugetajn flugilojn; frakasitan spinon.

Tiu serĉado je mia hejmo: Zaratuŝtra, sciue bone, tiu serĉado estis mia turmentado, ĝi min elĉerpas.

,Kie estas — mia hejmo?' Tion mi demandas kaj serĉas kaj serĉis, tion mi ne trovis. Ho eterna ĉieo, ho eterna nenieo, ho eterna — vaneco!"

Tiele parolis la ombro, kaj la vizaĝo de Zaratuŝtra plilongiĝis dum liaj vortoj. „Vi estas mia ombro! li diris fine, triste.

Via danĝero ne estas malgranda, vi libera spirito kaj migranto! Vi havis malbonan tagon: gardu, ke al vi ne venu eĉ pli malbona vespero!

Tiaj labiluloj, kiel vi, juĝas fine ankaŭ prizonon feliĉa. Ĉu vi iam vidis, kiel enprizonigitaj krimintoj dormas? Ili dormas kviete, ili ĝuas sian novan sekurecon.

Gardu vin, ke vin fine ne kaptu mallarĝa kredo, dura, severa iluzio. Vin ja tentas nun ĉio mallarĝa kaj firma.

Vi perdis la celon: ve, kiel vi konsolos vin pri tiu perdo? Pro tio — vi perdis ankaŭ la vojon!

Vi kompatinda vaganto, obsedata, vi laca papilio! Ĉu ĉivespere vi volas havi ripozejon kaj hejmon? Tiam iru supren al mia kaverno!

Jen kondukas la vojo al mia kaverno. Kaj nun mi volas denove forkuri rapide de vi. Jam kuŝas sur mi kiel ombro.

Mi volas iri sola, por ke denove heliĝu ĉirkaŭ mi. Por tio mi devos ankoraŭ longe ĝoje uzi miajn krurojn. Sed vespere ĉe mi — oni dancos!" — —

Tiele parolis Zaratuŝtra.

Tagmeze

— Kaj Zaratuŝtra iris, iradis kaj trovis nenium plu kaj estis sola kaj trovis ĉiam denove sin kaj ĝuis kaj sorbis sian solecon kaj pensis pri bonaj aferoj, — dum horoj. Sed je la tagmeza horo, kiam la suno staris vertikale super la kapo de Zaratuŝtra, li pasis maljunan kurban nodan arbon, tute ĉirkaŭatan kaj kaŝitan por si mem de la riĉa amo de vito: el ĝi flavaj vinberoj abundaj pendis loge por la promenantoj. Deziris li estingi malfortan soifon kaj derompi por si vinberon; sed kiam li jam etendis la manon al tio, deziris li ion alian eĉ pli: nome kuŝiĝi apud la arbo, je l' horo de l' plena tagmezo, kaj dormi.

Tion Zaratuŝtra faris; kaj tuj kiam li kuŝis sur la grundo,

en la silento kaj kaŝiteco de l' bunta herbo, li jam forgesis sian malfortan soifon kaj ekdormis. Ĉar kiel la proverbo de Zaratuŝtra diras: unu estas pli necesa ol la alia. Nur liaj okuloj restis malfermitaj — ili ja ne laciĝis vidi kaj laŭdi la arbon kaj la amon de l' vito. Sed ekdormante Zaratuŝtra parolis tiele al sia koro:

„Silentu! Silentu! Ĉu la mondo ne ĵus iĝis perfekta? Kio okazis al mi?

Kiel gracia vento dancas nevidate sur la plurkolormakula maro, leĝera, plumleĝera: tiel — la dormo dancas sur mi.

La okulon al mi ĝi ne fermas, la animon ĝi lasas vekita. Leĝera ĝi estas, vere! plumleĝera.

Ĝi persvadas min, mi ne scias kiel? Ĝi tuŝetas min interne per **flatanta** mano, ĝi min devigas. Jes, ĝi devigas min, etendi mian animon: —

— kiel iĝis longa kaj laca, mia miriga animo! Ĉu al ĝi venis vespero de sepa tago ĝuste je la tagmezo? Ĉu ĝi jam promenis tro longe feliĉa inter aĵoj bonaj kaj maturaj?

Etendas sin longe, longege, — pli longe! kuŝas senmova mia miriga animo. Tro multon bonan ĝi jam gustumis, tiu ora tristeco ĝin premas, ĝi subenpendigas la buŝon.

— Kiel ŝipo veturinta en sian plej kvietan havenon: — nun ĝi apogas sin sur la tero, laca pro l' longaj vojaĝoj kaj la riskoplenaj maroj. Ĉu la tero ne estas pli fidela?

Kiel tia ŝipo alĥordiĝas, premiĝas sur la tero: — sufiĉas, ke araneo ŝpinas sian fadenon de l' tero al ĝi. Ne pli forta fadeno estas bezonata.

Kiel tia laca ŝipo de la plej kvieta haveno: tiel ankaŭ mi nun ripozas proksima al la tero, fidela, fidanta, atendanta, ligita al ĝi per la plej subtilaj fadenoj.

Ho feliĉo! Ho feliĉo! Ĉu vi volas kanti, ho animo mia? Vi kuŝas en la herbo. Sed tio estas la sekreta solena tagtempo. kiam neniuj **paŝtisto** blovas sur la fluto.

Pudoru! Varmega tagmezo dormas sur la ebenoj. Ne kantu! Silentu! La mondo estas perfekta.

Ne kantu, vi herbflugilaro, ho mia animo! Eĉ ne flustru! Jen — silentu! la maljuna tagmezo dormas, ĝi movas la buŝon: ĉu ĝi ne ĝuste nun trinkas guton da feliĉo —

— malnovan brunan guton da ora feliĉo, ora vino? Ĝi fuĝeme flugas super ĝi, ĝia feliĉo ridas. Tiel — ridas dio! Silentu!

— , Por la feliĉo kiel malmulto jam sufiĉas! Tiel mi iam parolis, kaj juĝis min sagaca. Sed estis kalumnio: tion mi nun lernis. Sagacaj stultuloj parolas pli bone.

Ĝuste la plej malmulta, la plej mallaŭta, leĝera, la susuro de lacerto, ventspiro, ventflugeto, okulrigardo — malmulto konstituas la naturon de l' plej bona feliĉo. Silentu!

Kio okazis al mi: aŭskultu! Ĉu la tempo forflugis? Ĉu mi ne falas? Ĉu mi ne falis — aŭskultu! en la fontojn de la eterneco?

— Kio okazas al mi? Silentu! Pikas — ve! — en mian koron? En mian koron! Ho krevu, krevu, koro, post tia feliĉo, post tia piko!

— Ĉu? Ĉu la mondo ĵus ne iĝis perfekta? Ronda kaj matura? Ho la ora ronda maturo — kien flugas? Postkuru mi ĝin! Rapide!

Silentu — —" (tie Zaratuŝtra etendis sin kaj sentis, ke li dormas.)

„Ek! li diris al si, vi dormanto! Vi tagmeza dormanto! Nu, ek, vi maljunaj kruroj! Tempo estas kaj pli ol tempo, grandan parton de la vojo vi ankoraŭ devos iri —

Nun vi satdormis, kiel longe? Ĉu duonan eternecon? Nu, ek, nun, mia maljuna koro! Kiel longe post tia dormo vi rajtos — vekigi

(Sed jen li ekdormis jam denove, kaj lia animo parolis kontraŭ li kaj defendis sin kaj ree kuŝiĝis)

— „Lasu min! Silentu! Ĉu la mondo ĵus ne iĝis perfekta? Ho la ora ronda globo!" —

„Stariĝu, Zaratuŝtra diris, vi eta ŝtelistino, pigrulino! Ĉu? Ĉiam ankoraŭ sin etendi, gapi, ĝemi, subenfali en profundajn fontojn?

Kiu vi estas! Ho animo mia!" (jen li ektimis, ĉar sunradio subenfalis de l' ĉielo sur lian vizaĝon.)

„Ho ĉielo super mi, li diris ĝeme kaj sidiĝis rekta, vi min

alrigardas? Vi aŭskultas mian mirigan animon?

Kiam vi trinkos tiun guton da roso, subenfalintan sur ĉiujn teretaĝojn — kiam vi trinkos tiun mirigan animon —

— kiam, fontoj de la eterneco! vi gaja tremiga tagmeza abismo! kiam vi retrotrinkos mian animon en vin?"

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj levis sin de sia kuŝejo ĉe la arbo kiel el stranga ebrio: kaj jen la suno staris ankoraŭ vertikale super lia kapo. Sed el tio iu povus prave konkludi, ke Zaratuŝtra tiam dormis ne longe.

La intersaluto

Nur en la malfrua posttagmezo Zaratuŝtra, post longa vana serĉado kaj erarvagado, revenis al sia kaverno. Sed kiam li staris kontraŭ ĉi tiu, ne pli ol dudek paŝojn de ĝi, okazis, kion li nun malplej atendis: denove li aŭdis la grandan krizo-krion. Kaj konsternite! ĉifoje ĝi venis el lia propra kaverno. Sed estis krio longa multobla stranga, kaj Zaratuŝtra distingis klare, ke ĝi kunmetiĝas el multaj voĉoj: kvankam aŭdate de malproksime ĝi sonis kiel la krio el unu sola buŝo.

Jen Zaratuŝtra saltis en sian kavernon kaj jen! kia vidaĵo lin atendis post tiu aŭdaĵo! Ĉar tie sidis kune ili ĉiuj, kiujn li pasis tiun tagon: la reĝo dekstra kaj la reĝo maldekstra, la maljuna serĉisto, la papo, la libervola almozulo, la ombro, la konscienculo spirita, la trista aŭguristo kaj la azeno; sed la plej malbela homo surmetis al si kronon kaj du purpurzonojn, — ĉar li ŝatis, kiel ĉiuj malbelaj, sin alivesti kaj pretendi belecon. Sed meze de tiu trista kunularo staris la aglo de Zaratuŝtra, hirta kaj malkvieta, ĉar li devis respondi pri multo, je kiu lia fiero ne havis respondon; sed la sagaca serpento pendis ĉirkaŭ lia kolo.

Ĉi ĉion Zaratuŝtra rigardis kun granda miro; sed poste li

esploris ĉiun sian gaston unuopan kun afabla scivolemo, legis iliajn animojn kaj miris denove. Dume la kolektitoj sin jam levis de siaj seĝoj kaj atendis respekte, ĝis Zaratuŝtra parolos. Sed Zaratuŝtra parolis tiel:

„Vi malesperaj! Vi mirigaj! Mi do aŭdis vian krizokrion? Kaj nun mi scias ankaŭ, kie estas serĉenda, kiun mi hodiaŭ vane serĉis: la pli alta homo —:

— en mia propra kaverno sidas la pli alta homo! Sed kial mi miras! Ĉu mi mem lin ne logis al mi, per mieloferoj kaj ruzaĵ logovokoj de mia feliĉo?

Sed ŝajnas al mi, vi taŭgas malbone por kunuleco, vi faras al vi la korojn malafablaj, vi krizokriantoj, kiam vi sidas ĉi tie kune? Unue devos veni

— iu, kiu vin reridigos, bona ĝoja ŝercisto, dancisto kaj vento kaj ĉasisto, iu ajn maljuna folulo: — kion vi opinias?

Pardonu al mi, vi malesperaj, ĉar mi parolas al vi per tiaj malgrandaj vortoj, maldignaj, vere, je tiaj gastoj! Sed vi ne divenos, kio trokuraĝigas mian koron: —

— vi mem ĝin faras kaj via rigardo, pardonu al mi! Ĉiu ja iĝas kuraĝa, se li rigardas malesperanton. Por alparoli malesperanton—ĉiu juĝas sin sufiĉe forta.

Al mi mem vi donis tiun forton, — bonan donacon, miaj altaj gastoj. Bonan gastdonacon! Nu, do ne koleru, ĉar mi proponas al vi ankaŭ el la mia.

Jen mia regno kaj mia regado: sed kio estas mia, ĉivespere kaj ĉinokte estu via. Miaj animaloj vin servu: mia kaverno estu via ripozejo!

Ĉe mi hejme neniu malesperu, en mia regiono mi protektas ĉiun kontraŭ ĝiaj sovaĝaj animaloj. Jen la unua, kion mi al vi proponas: sekureco!

La dua estas mia malgranda fingro. Kaj se vi havos nur tiun, prenu nur ankaŭ la tutan manon, nu! kaj la koron krome! Bonvenu ĉi tie, bonvenu, miaj gastamikoj!"

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj ridis pro amo kaj malboneco. Post

tiu saluto liaj gastoj klinis sin refoje kaj silentis respekte; sed la reĝo dekstra respondis lin en ilia nomo.

„Ho Zaratuŝtra, pro la maniero kiel vi al ni proponis manon kaj saluton, ni rekonis vin kiel Zaratuŝtran. Vi humiligis vin por ni: preskaŭ suferigis vi nian respekton — :

— sed kiu povus sin humiligi kun tia fiero kiel vi? Tio nin mem rektigas, balzamas ĝi niajn okulojn kaj korojn.

Nur por tion rigardi, ni grimpus volonte sur montojn pli altajn ol ĉi tiu monto. Rigardemaj ni ja venis, ni volis vidi, kio klarigas trublajn okulojn.

Kaj jen, jam pasis ĉiu nia krizokriado. Jam niaj koro kaj sensoj estas malfermitaj kaj ravitaj. Malmulto mankas por fari nian kuraĝon trokuraĝa.

Nenio, ho Zaratuŝtra, pli ĝuiga kreskas surtere ol alta forta volo: ĝi estas ĝia plej bela kreskaĵo. Tuta pejzaĝo ĝojiĝas pro unu tia arbo.

Al la pinio mi komparas tiun, kiu suprenkreskas kiel vi, ho Zaratuŝtra: longa, silenta, malmola, sola, kun la plej bona fleksiĝema ligno, majesta, —

— sed fine elkaptanta sian regadon per fortaj verdaj branĉoj, demandanta fortajn demandojn por ventoj kaj veteroj kaj kio ĉiam estas hejma sur altaĵoj,

— respondanta pli forte, ordonanto, triumfanto: ho kiu ne grimpus sur altajn montojn por rigardi tiajn kreskaĵojn?

Per ĉi via arbo, Zaratuŝtra, refreŝigas sin ankaŭ la tristulo, la malsukcesinto, pro via rigardo ankaŭ la malfirmulo iĝas sekura kaj kuracas sian koron.

Kaj vere, al viaj montoj kaj arbo turnas sin nun multaj okuloj; granda sopiro aperis, kaj multaj lernis demandi: kiu estas Zaratuŝtra?

Kaj al kiu vi iam gutigis vian kanton kaj vian mielon en la orelon: ĉiuj kaŝitoj, la soluloj, la dusoluloj parolis unufoje al sia koro:

„Ĉu Zaratuŝtra ankoraŭ vivas? La penon ne plu kompensas vivi, ĉio estas egala, ĉio estas vana: aŭ — ni devos vivi kun

Zaratuŝtra!'

„Kial ne venas, kiu tiel longe sin anoncis? tiel demandas multaj; ĉu englutis lin la soleco? Aŭ ĉu ni eble venu al li?'

Nun okazas, ke la soleco mem velkiĝas kaj rompiĝas, kiel tombo, kiu rompiĝas kaj ne plu povas teni siajn mortintojn. Ĉie oni vidas malmortintojn.

Leviĝas kaj leviĝadas la ondoj ĉirkaŭ via monto, ho Zaratuŝtra. Kaj kiel alta estas via alto, multaj devos al vi grimpi; via bargone plu longe restos malseka.

Kaj ke ni malesperantoj nun venis en vian kavernon kaj jam ne plu malesperas: aŭguras kaj antaŭsignas ĝi nur, ke pli bonaj estas al vi survoje, —

— ĉar ĝi mem estas al vi survoje, la lasta restaĵo de Dio inter la homoj, tio estas: ĉiuj homoj kun granda sopiro, granda naŭzo,

— ĉiuj kiuj ne volas vivi krom relerninte esperi — aŭ lerninte de vi, Zaratuŝtra, la grandan esperon!"

Tiele parolis la reĝo dekstra kaj kaptis la manon de Zaratuŝtra, por ĝin kiel; sed Zaratuŝtra deturnis lian honorigon kaj repaŝis timigite, silentante kaj subite kiel forfuĝante en forajn malproksimojn. Sed post mallonga tempo li jam estis ree ĉe siaj gastoj, rigardis ilin kun klaraj, esploraj okuloj kaj respondis:

„Miaj gastoj, vi pli altaj homoj, mi volas paroli kun vi en klara lingvo. Ne vin mi atendis en ĉi tiuj montoj."

(„Ĉu en klara lingvo? Dio indulgu! diris ĉi tie la reĝo maldekstra, flanken; oni rimarkas, ke li ne konas la tiu-lingvulojn, tiu saĝulo el la Oriento.

Sed li intencas „en kruda lingvo' — nu! Tio estas nun eĉ ne la plej malbona gusto!")

„Vi ĉiuj eble vere estas pli altaj homoj, Zaratuŝtra daŭrigis: sed per mi — vi ne estas sufiĉe altaj kaj fortaj.

Por mi, tio signifas: por la senindulgeco, en mi silentanta, sed ne ĉiam silentonta. Kaj eĉ se vi apartenas al mi, tamen ne kiel mia dekstra brako.

Kiu ja mem staras sur kruroj malsanaj malfortaj, kiel vi,

volas antaŭ ĉio, ĉu li ĝin scias aŭ kaŝas por si; ke li estu indulgata.

Sed miajn brakojn kaj miajn krurojn mi ne indulgas: mi ne indulgas miajn militistojn: kiel vi povus taŭgi por mia milito?

Kun vi mi fuŝus ĉiun triumfon. Kaj multaj el vi jam falus teren, se ili nur aŭdus la laŭtan sonon de miaj tamburoj.

Krome vi estas por mi ne sufiĉe belaj kaj noblaj. Mi bezonas purajn glatajn spegulojn por miaj instruoj; sur via surfaco torĉiĝas eĉ mia propra bildo.

Viajn ŝultrojn premas multaj ŝarĝoj, multaj memoroj; multaj malicaj etuloj kaŝas en viaj anguloj. Estas kaŝita plebaĉo ankaŭ en vi.

Kaj kvankam vi estas altaj kaj altaspecaj: multo en vi estas kurba kaj misfigura. Ne estas en la mondo forĝisto, kiu vin por mi forĝus rektaj.

Vi estas nur pontoj: pli altaj sur vi paŝu! Vi signifas nur ŝtupojn: do ne koleru al li, kiu grimpas trans vin en sian alton.

El via semo eble kreskos ankaŭ mia vera filo kaj perfekta heredonto: sed tio **estas** malproksima. Vi mem ne estas tiuj, al kiuj apartenos miaj heredaĵo kaj nomo.

Ne vin mi atendas en ĉi tiuj montoj, ne kun vi mi rajtos lastafoje subeniri. Vi venis al mi nur kiel antaŭsignoj, ke jam pli altaj estas al mi survoje, —

— ne la homoj de l' granda sopiro, de l' granda naŭzo kaj tio, kion vi nomas la restaĵo de Dio,

— ne! Ne! Trifoje ne! Aliajn mi atendas en ĉi tiuj montoj kaj ne volas formovi mian piedon sen ili,

— homojn pli altajn, pli fortajn, pli triumfajn, pli ĝojajn, tiajn ortangule konstruitajn korpe kaj anime: ridantaj leonoj devos veni!

Ho, miaj gastamikoj, vi mirigaj, — ĉu vi aŭdis ankoraŭ neniom pri miaj infanoj? Kaj ke ili estas survoje al mi?

Parolu al mi pri miaj ĝardenoj, pri miaj insuloj feliĉegaj, pri mia nova bela naturo, — kial vi al mi ne parolas pri tio?

Kiel gastdonacon mi petas por mi de via amo, ke vi parolu

al mi pri miaj infanoj. Por tio mi estas riĉa, por tio mi iĝis malriĉa; kion mi ne fordonis,

— kion mi ne fordonus por havi unu: tiujn infanojn, tiun vivan plantadon, tiujn vivoarbejn de mia volo kaj mia supera espero!"

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj subite haltis en sia parolado: ĉar okupis lin lia sopiro, kaj li fermis okulojn kaj buŝon pro sia kortuŝo. Kaj ankaŭ ĉiuj liaj gastoj silentis kaj staris senmovaj kaj konsternitaj: nur la maljuna aŭguristo donis signojn per manoj kaj gestoj.

La vespermanĝo

Dum tiu momento ja la aŭguristo interrompis la intersaltadon de Zaratuŝtra kaj liaj gastoj: li premis sin antaŭen, kiel iu, kiu ne rajtas perdi tempon, kaptis la manon de Zaratuŝtra kaj kriis: „Sed Zaratuŝtra!

Unu estas pli necesa ol la alia, vi diris mem: nu, unu estas por mi nun pli necesa ol ĉio alia.

Vorto ĝustatempa: ĉu vi ne invitis min por manĝo? Jen multaj farintaj longajn vojaĝojn. Vi ja ne volas kontentigi nin per paroladoj?

Krome vi ĉiuj atentis jam tro multe la frostmortadon, dronadon, sufokiĝon kaj aliajn korpajn mizerostatojn: sed neniu atentis mian mizerostaton, nome la malsatmorton —

(Tion diris la aŭguristo; sed kiam la animaloj de Zaratuŝtra aŭdis tiujn vortojn, ili forkuris pro timo. Ĉar ili vidis, ke tio kion ili hejmenportis tage ne sufiĉos por satigi nur la aŭguriston.)

„Inkluzive la soifmorton, la aŭguristo daŭrigis. Kaj kvankam mi jam aŭdas ĉi tie plaŭdi akvon, kiel paroladoj de l' saĝo, nome abunde kaj neelĉerpeble: mi — volas vinon! —

Ne ĉiu estas denaska akvotrinkanto kiel Zaratuŝtra. Krome akvo ne taŭgas por laculoj kaj velkintoj: por ni decas vino, — nur tio donas subitan kuracon kaj tujan sanecon!"

Ĉe tiu okazo, kiam la aŭguristo deziris vinon, okazis, ke ankaŭ la reĝo maldekstra, silentema, iam ekparolis. „Vino, li diris, provizis ni, mi kun mia frato, la reĝo dekstra: ni havas sufiĉe da vino: azenon tute ŝargitan per ĝi. Do mankas nur pano."

„Pano? Zaratuŝtra respondis kaj ridis dum tio. Nur ĝuste panon ermitoj ne havas. Sed la homo vivas ne nur per pano, sed ankaŭ per la viando de bonaj ŝafidoj, kiajn ni havas du:

— ilin oni rapide buĉu kaj pretigu spice, kun salvio. Ne mankas ankaŭ radikoj kaj fruktoj, sufiĉe bonaj eĉ por frandemuloj; ankaŭ ne nuksoj kaj aliaj enigmoj rompendaj.

Tiel baldaŭ ni faros bonan manĝaĵon. Sed kiu volas manĝi, devos ankaŭ mem uzi la manon, ankaŭ la reĝoj. Ĉe Zaratuŝtra ja ankaŭ reĝo rajtas esti **kuiristo!**

Kun tiu propono ĉiuj konsentis: nur la libervola almozulo rezistis kontraŭ viando kaj vino kaj spicoj.

„Nur aŭdu tiun frandemulon Zaratuŝtran! li diris ŝerce: ĉu oni **iras** en kavernojn kaj altajn montarojn por fari tiajn manĝojn?

Nun vere mi komprenas, kion li iam instruis al ni: „Laŭdata estu la malgranda malriĉeco!" Kaj kial li volas forigi la almozulojn."

„Ĝoju, Zaratuŝtra al li respondis, kiel mi faras. Restu ĉe via moro, vi karega, maĉu viajn grenerojn, trinku vian akvon, laŭdu vian kuirejon: se ĝi vin nur ĝojigas!

Mi estas leĝo nur por la miaj, mi ne estas leĝo por ĉiuj. Sed kiu apartenas al mi, devas havi fortajn ostojn, ankaŭ ŝvebajn piedojn, —

— ĝupreta por militoj kaj festoj, ne sombrulo, ne revulo, preta por la plej pena kiel por sia festo, sana.

Ĉio plej bona apartenas al la miaj kaj mi; kaj se oni ĝin al

ni ne donas, ni ĝin prenas: — la plej bonan nutraĵon, la plej puran ĉielon, la plej fortajn pensojn, la plej belajn virinojn" —

Tiele parolis Zaratuŝtra; sed la reĝo dekstra respondis: „Mirige! Ĉu oni iam aŭdis tiel sagacajn eldirojn el la buŝo de saĝulo?

Kaj vere, estas plej mirige en saĝulo, se li estas krome sagaca kaj ne azeno."

Tion diris la reĝo dekstra kaj miris; sed la azeno diris I-A post tiu parolo kun malbona volo. Sed tio estis la komenco de tiu longa manĝo, nomata „la vespermanĝo" en la historiaj libroj. Sed dum tio oni parolis pri nenio alia ol pri la pli alta homo.

Pri la pli alta homo

1.

Kiam la unuan fojon mi venis al la homoj, mi faris la ermitan stultaĵon, la grandan stultaĵon: mi metis min sur la foiron.

Kaj kiam mi parolis al ĉiuj, mi parolis al neniu. Sed vespere ŝnurdancistoj estis miaj kunuloj, kaj kadavroj; kaj mi mem estis preskaŭ kadavro.

Sed kun la nova mateno venis al mi nova vero: tiam mi lernis paroli „Kiom gravas por mi foiro kaj plebaĉo kaj plebaĉa bruo kaj longaj plebaĉaj oreloj!"

Vi pli altaj homoj: tion lernu de mi: sur la foiro neniu kredas je pli altaj homoj. Kaj se vi tie volas paroli, nu ek! Sed la plebaĉo palpebrumas „ni ĉiuj estas egalaj".

„Vi pli altaj homoj, — la plebaĉo palpebrumas — **ne ekzistas** pli altaj homoj, ni ĉiuj estas egalaj, homo estas homo, por Dio — ni ĉiuj estas egalaj."

Por Dio! Sed nun tiu dio mortis. Sed por la plebaĉo ni ne volas esti egalaj. Vi pli altaj homoj, foriru de la foiro!

2.

Por Dio! — Sed nun tiu dio mortis! Vi pli altaj homoj, tiu dio estis via plej granda danĝero.

Nur ekde kiam li kuŝas en la tombo, vi mem reviviĝis. Nur nun venas ĉa ega tagmezo, nur nun la pli alta homo iĝas — mastro!

Ĉu vi komprenis tiun vorton, fratoj miaj? Vi ektimis! Ĉu viaj koroj vertiĝas? Ĉu la abismo ĉi tie malfermiĝas? Ĉu la infera hundo ĉi tie bojas?

Nu! Ek! Vi pli altaj homoj! Nur nun la monto de l' estonto naskontas. Dio mortis: nun ni volas, — ke la superhomo vivu.

3.

La plej zorgemaj demandas nun: „kiel la homo restas konservata?" Sed Zaratuŝtra demandas kiel la ununura kaj unua: „kiel la homo estas venkpasata?"

La superhomo por mi gravas, li estas mia unua kaj ununura, — kaj ne la homo: ne la plej proksima, ne la plej malriĉa, ne la plej suferanta, ne la plej bona. —

Ho fratoj miaj, kion mi povas ami en la homo, tio estas, ke li estas transiro kaj pereco. Kaj ankaŭ en vi estas multo, kio min amigas kaj esperigas.

Ke vi malestimas, vi pli altaj homoj, min esperigas. La grandaj malestimantoj ja estas la grandaj adorantoj.

Ke vi malesperas, estas multe honorinde. Ĉar vi ne lernis rezigni, vi ne lernis la malgrandajn sagacaĵojn.

Nun ja la malgranduloj iĝis mastroj; ili ĉiuj predikas rezignon kaj ~~humilecon~~ kaj sagacecon kaj diligentecon kaj la longan kaj-tiel-plu-on de l' malgrandaj virtoj.

Kiuj estas innaturaj, kiuj devenas de servista naturo kaj preĵipe la plebaĉa miksaĵo: tiu nun volas iĝi mastroj de la

tuta homa sorto — ho aĉe! aĉe! aĉe!

Tio demandas kaj demandadas kaj ne ĉesigas: „kiel la homo konserviĝas plej bone, plej longe, plej agrable?" Per tio — ili estas la mastroj de l' nuno.

Tiujn mastrojn de l' nuno venkpasu, fratoj miaj, tiujn malgrandajn homojn: ili estas la plej granda danĝero por la superhomo!

Venkpasu, vi pli altaj homoj, la malgrandajn virtojn, la malgrandajn sagacojn, la sablerajn prudentojn, la formikan tumultadon, la aĉan plaĉon, la „feliĉon de l' pli multaj" —!

Kaj preferu malesperi ol rezigni. Kaj vere, mi amas vin por tio, ke vi nun ne scipovas vivi, vi pli altaj homoj! Ĉar tiel vivas vi — plej bone!

4.

Ĉu vi havas kuraĝon, fratoj miaj? Ĉu vi estas kuraĝaj? Ne kuraĝon antaŭ atestantoj, sed kuraĝon ermitan kaj aglan, kiun eĉ dio ne rigardas?

Fridajn animojn, mulojn, blindulojn, ebriulojn mi ne nomas kuraĝaj. Kuraĝa estas, kiu konas timon, bridas la timon, kiu vidas la abismon, sed kun fiero.

Kiu vidas la abismon, sed per okuloj aglaj, — kiu kaptas la abismon per ungoj aglaj: tiu havas kuraĝon. — —

5.

„La homo estas malbona" — parolis por min konsoli ĉiuj plej saĝaj. Aĥ, tio nur estu vera nun ankoraŭ! Ĉar la malbono estas la plej bona forto de la homo.

„La homo devas iĝi pli bona kaj malbona" — instruas mi. La plej malbonon oni bezonas por la bono de la superhomo.

Eble estis bone por tiu predikanto de la malgranduloj, ke li suferis pro la peko de l' homo. Sed mi ĝojas pro la grandaj pekoj kiel mia granda konsolo. —

Sed ion tian oni ne diras por longaj oreloj. Krome ĉiu vorto ne decas en ĉies buŝo. Jen subtilaj malproksimaj aferoj: ilin ne ŝafungoj provu kapti!

6.

Vi pli altaj homoj, ĉu vi opinias, ke mi ekzistas por bonigi, kion vi malbonigis?

Aŭ ĉu mi volus enlitigi pli komforte vin suferantojn? Aŭ montri novajn padojn por vi malstabilaj, vojerarintaj, misgrimpintaj?

Ne! Ne! Trifoje Ne! Ĉiam pli multaj, ĉiam pli bonaj de via speco pereu, — ĉar vi devos farti ĉiam pli malbone kaj malmole. Nur tiel. —

— nur tiel la homo kreskas en tiun alton, kie la fulmo lin trafas frakase: sufiĉe alte por la fulmo!

Malmulton, longan, malproksiman celas mia animo kaj mia sopiro: kiom gravus por mi via malgranda, multa, mallonga mizero!

Vi suferis por mi ne sufiĉe! Ĉar vi suferas pro vi, vi suferis ankoraŭ ne pro la homo. Vi mensogus, se vi parolus alie! Vi ĉiuj suferas ne pro tio, pro kio mi suferis. — —

7.

Ne sufiĉas por mi, ke la fulmo ne plu malutilu. Ne forkonduki mi ĝin volas: ĝi lernu por mi — labori.

Mia saĝo jam longe akumuligaŝ kiel nubo, ĝi iĝas pli silenta kaj malluma. Tion faras ĉiu saĝo, kiu iam volas naski fulmojn. —

Por la homoj de nun mi ne volas esti lumo, ne nomiĝi lumo. Ilin — mi volas blindigi: fulmo de mia saĝo! elpiku iliajn okulojn!

8.

Volu nenion super via povo: danĝeran falsecon havas tiuj, kiuj volas super sia povo.

Precipe, se ili volas grandajn aferojn! Ĉar vekas malfidon kontraŭ grandaj aferoj tiuj fajnaj monfalsistoj kaj aktoroj: —

— ĝis ili fine estas falsaj por si mem, strabaj, plastita verromangaĵo, kovrita per fortaj vortoj, per montrovirtoj, per brilaj falsaj laboroj.

Bone prudentu, vi pli altaj homoj! Nenion mi nun ja juĝas pli valora kaj malofta ol sincereco.

Ĉu tiu nuno ne estas de l' plebaĉo? Sed la plebaĉo ne scias, kio estas granda, kio malgranda, kio rekta kaj sincera: ĝi estas senkulpe kurba, ĝi mensogas ĉiam.

9.

Nun bone malfidu, vi pli altaj homoj, vi kuraĝaj! Vi sinceraj! Kaj kaŝu viajn argumentojn! Tiu nuno ja estas de l' plebaĉo.

Kion la plebaĉo iam lernis kredi sen argumentoj. kiu povus — senkredigi al ĝi per argumentoj?

Sur la foiro oni konvinkas per gestoj. Sed argumentoj faras la plebaĉon malfida.

Kaj se tie iam vero triumfis, demandu al vi kun bona malfido: „kiu forta eraro batalis por ĝi?”

Gardu vin ankaŭ por la scienculoj! Ili vin malamas; ĉar ili estas malfekundaj! Ili havas malvarmajn sekigitajn okulojn, por ili ĉiu birdo kuŝas senpluma.

Ili fieras pro tio, ke ili ne mensogas: sed nepovo je mensogo estas nepre ne amo je l' vero. Gardu vin!

Senfebreco nepre ne estas scio! Malvarmiĝintajn spiritojn mi ne kredas. Kiu ne povas mensogi, ne scias, kio estas vero.

10.

Se vi volas leviĝi alte, uzu viajn proprajn krurojn. Lasu vin ne supren porti, metu vin ne sur alies dorsojn kaj kapojn!

Sed vi surĉevaliĝis? Vi rajdas nun rapide supren al via celo? Nu bone, amiko mia! Sed ankaŭ via lama piedo sidaŝ sur la ĉevalo!

Kiam vi estos ĉe via celo, kiam vi desaltos de via ĉevalo: ĝuste sur via alto, vi pli alta homo, — vi stumblos!

11.

Vi kreantoj, vi pli altaj homoj! Oni gravedas nur la propran infanon.

Nenies parolon imitu kaj kreu! Kiu estas via proksimulo? Kaj eĉ se vi agas „por la proksimulo“, vi kreas ne por li!

Mallernu tiun „por“, vi kreantoj: ĝuste via virto volas, ke vi faru nenion kun „por“ kaj „pro“ kaj „ĉar“. Kontraŭ tiuj falsaj malgrandaj vortoj vi fermgluu vian orelon.

Vivi „por la proksimulo“ estas la virto nur de l' malgranduloj: tie validas „egale kaj egale“ kaj „mano lavas manon“: ili havas nek rajton nek forton je via egoismo!

En via egoismo, vi kreantoj, estas la prudento kaj singardo de l' gravedulino! Kion **nenia** ankoraŭ vidis per la okuloj, la embrion: ĝin protektas kaj gardas kaj nutras via tuta amo.

Kie estas via tuta amo, ĉe via infano, tie estas ankaŭ via tuta virto! Via laboro, via volo estas via „proksimulo“: ne lasu vin persvadi al falsaj valoroj!

12.

Vi kreantoj, vi pli altaĵoj homoj! Naskonto estas malsana; sed naskinto estas malpura.

Demandu al la virinoj: oni naskas ne, ĉar ĝi donas ĝuon. La doloro klukigas gekokojn kaj poetojn.

Vi kreantoj, en vi estas multo malpura. Tion kaŭzas, ke vi **devis** esti patrino.

Nova infano: ho kiom da nova malpuraĵo ankaŭ enmondiĝis! Iru flanken! Naskinto lavu pura sian animon!

13.

Ne estu virtaj super viaj **fortoj**! Kaj volu nenion de vi kontraŭ la **verŝajneco**!

Iru en la spuroj, kie jam iris la virto de viaj prapatroj! Kiel vi volus grimpi alten, se kun vi ne grimpos la volo de viaj prapatroj?

Sed kiu volas esti la unua, atentu, ke li ne iĝu ankaŭ la lasta! Kaj kie estas la malvirtoj de viaj prapatroj, en tio vi ne volu esti sanktuloj!

Kies prapatroj ĉasis virinojn kaj fortajn vinojn kaj aprojn: kio estus, se li volus de si ĉastecon?

Stulteco estus! Multo, vere, mi juĝas por iu tia, se li estas la viro de unu aŭ du aŭ tri virinoj.

Se li fondus monaĥejojn kaj skribus super la pordo: „la vojo al sankteco“, — mi dirus tamen: por **kio**! jen nova stulteco!

Li fondis por si mem disciplinejon kaj rifuĝejon: ĝi bone sukcesu! Sed mi ne kredas.

En la soleco kreskas, kion iu en ĝin enportas, ankaŭ la internaj bestoj. Tial por multaj la soleco estas malkonsilinda.

Ĉu ĝis nun estis io pli malpura surtere ol dezertsanktuloj?
Ĉirkaŭ ili estis senbrida ne nur la diablo, — sed ankaŭ la porko.

14.

Timemaj, hontaj, mallertaj, kiel tigro malsukcesinta salti:
tiaj, vi pli altaj homoj, mi ofte vidis vin ŝteliri flanken.
Ĵeto al vi malsukcesis.

Sed, vi ĵetludistoj, kiom tio gravas! Vi lernis ne ludi kaj
moki kiel oni devas ludi kaj moki! Ĉu ni ne ĉiam sidas ĉe
granda luda kaj moka tablo?

Se al vi malsukcesis io granda, ĉu tial vi mem — malsukcesis?
Kaj se vi mem malsukcesis, ĉu malsukcesis tial — la homo? Sed
— se malsukcesis la homo: nu! bone!

15.

Ju pli alta naturo, des pli malofte io sukcesas. Vi pli
altaj homoj ĉi tie, ĉu ne vi ĉiu — malsukcesis?

Estu kuraĝaj, kiom tio gravas! Kiom estas ankoraŭ ebla! Lernu
ridi pri vi mem, kiel oni devas ridi!

Kiel malmulte mirigas ankaŭ, ke vi malsukcesis kaj duone
sukcesis, vi duone rompitoj! Ĉu ne premas kaj puŝas sin en vi
— la homa estonto?

La plej malproksima, la plej profunda, la stele plej alta,
la terura forto de l' homo: ĉu ĉio ĉi ne ŝaŭmas kontraŭ si en
via poto?

Kiel malmulte mirigas, ke multaj potoj rompiĝas! Lernu ridi
pri vi, kiel oni devas ridi! Vi pli altaj homoj, ho kiom estas
ankoraŭ ebla!

Kaj vere, kiom jam sukcesis! Kiel riĉas tiu tero eta:n bona:n

perfektaĵojn, sukcesintaĵojn!

Metu etajn bonajn perfektaĵojn ĉirkaŭ vin, vi pli altaj homoj!
Ilia ora maturo kuracas la koron. Io perfekta instruas esperi.

16.

Kio estis ĉi tie surtere ĝis nun la plej granda peko? Ĉu tio ne estis la vorto de tiu kiu diris: „Ve al ili, kiuj ĉi tie ridas!”

Ĉu li mem ne trovis motivojn por ridi sur la tero? Tiam li nur serĉis malbone. Eĉ infano ĉi tie trovas motivojn.

Li — amis ne sufiĉe: alie li amintus ankaŭ nin, la ridantojn! Sed li nin malamis kaj mokis, plori kaj dentoklaki li al ni ordonis.

Ĉu oni devas tuj malbeni, se oni ne amas? Tion — mi juĝas malbona gusto. Sed tion faris tiu senkondiĉulo. Li venis el la plebaĉo.

Kaj li mem amis nur nesufiĉe: alie li malpli kolerintus, ke oni lin ne amas. Ĉiu granda amo ne volas amon: — ĝi volas pli.

Evitu ĉiujn tiajn senkondiĉulojn! Ili estas kompatinda malsana speco, plebaĉa speco: ili malgaje rigardas ĉi tiun vivon, ili kolere rigardas ĉi tiun teron.

Evitu ĉiujn tiajn senkondiĉulojn! Ili havas pezajn piedojn kaj premvarmajn korojn: — ili ne scipovas danci. Kiel por ili la tero ja povus esti leĝera!

17.

Kurbe ĉiuj bonaĵoj proksimiĝas al sia celo. Kiel katoj ili ĝibigas, ili zumas interne pro sia proksima feliĉo, — ĉiuj bonaĵoj ridas.

La paŝo malkaŝas, ĉu iu paŝas jam sur sia vojo: do vidu min iri! Sed kiu proksimiĝas al sia celo, dancas.

Kaj vere, statuo mi ne iĝis, mi ankaŭ ne staras senmova, muta, ŝtona, pilastro; mi ŝatas rapidan kuraĉon.

Kaj eĉ se estas surtere torfmarĉo kaj grandaj suferoj: kiu havas leĝerajn piedojn, kuras eĉ trans ŝlimon kaj dancas kiel sur balaita glacio.

Levu viajn korojn, fratoj miaj, supren! pli supren! Ankaŭ la krurojn ne forgesu! Levu ankaŭ viajn krurojn, vi bonaj dancistoj, kaj eĉ prefere: vi staras ankaŭ sur la kapo!

18.

Tiun kronon de l' ridanto, tiun rozkoronan kronon: mi mem surmetis tiun kronon, mi mem sanktigis mian ridon. Neniun alian mi nun trovis sufiĉe forta por tio.

Zaratuŝtra la dancisto, Zaratuŝtra la leĝera, kiu signas per flugiloj, flugopretiganto, alsignanta ĉiujn birdojn, preta, feliĉega-facilanima: —

Zaratuŝtra l' aŭguristo, Zaratuŝtra la augirridisto. ne malpacienca, ne senkondiĉa, amanta saltojn kaj flankensaltojn; mi mem surmetis tiun kronon!

19.

Levu viajn korojn, fratoj miaj, supren! pli supren! Ankaŭ la krurojn ne forgesu! Levu ankaŭ viajn krurojn, vi dancistoj bonaj, kaj eĉ prefere: vi staras ankaŭ sur la kapo!

Ankaŭ en la feliĉo estas pezaj animaloj, estas pezapieduloj de l' komenco. Mirige ili penas, kiel elefanto, kiu penas stari

sur la kapo.

Sed prefere esti stulta pro feliĉo ol stulta pro malfeliĉo, pli bone plumpe danci ol iri lama. Do lernu mian saĝecon de mi: eĉ la plej malbona aĵo havas du bonajn flankojn, —

— eĉ la plej malbona aĵo havas bonajn dancokrurojn: do lernu mem, vi pli altaj homoj, meti vin sur viajn bonajn krurojn!

Do mallernu malĝojan kornblovadon kaj ĉiun plebaĉan malgajon! Ho kiel tristaj mi juĝas nun eĉ la ŝercistojn de l' plebaĉo! Sed tiu nuno estas de l' plebaĉo.

20.

La venton imitu, kiam ĝi plonĝas el siaj montaj kavernoj: laŭ sia propra fajfo ĝi volas danci, la maroj tremas kaj saltas sub ĝiaj piedaj paŝoj.

Kiu donas flugilojn al la azenoj, melkas la leoninojn; laŭdata estu tiu bona senbrida spirito, kiu venas kiel ventego por ĉiu nuno kaj ĉiu plebaĉo, —

— malamika al ĉiuj kardaj kaj cerbumaj kapoj kaj ĉiuj velkintaj folioj kaj fiherboj: laŭdata estu tiu senbrida bona libera ventego, kiu dancas sur torfmarĉoj kaj suferoj kiel sur herbejoj!

Kiu malamas la plebaĉajn hundaĉojn kaj ĉiujn malsukcesintajn misgeneritojn: laŭdata estu tiu spirito de ĉiuj liberaj spiritoj, la ridanta ventego, kiu blovas polvon en la okulojn de ĉiuj nigrarigarduloj, pusemuĵoj!

Vi pli altaj homoj; via pleja malbono estas: vi ĉiuj ne lernis danci, kiel oni devas danci — trans vin mem! Kiom gravas, ke vi malsukcesis!

Kiom estas ankoraŭ ebla! Do lernu ridi trans vin mem! Levu viajn korojn, vi dancistoj bonaj, supren, pli supren! Kaj ne forgesu ankaŭ la bonan ridaĉon!

Tiun kronon de l' ridanto, tiun rozkoronan kronon: al vi,

fratoj miaj, mi ĵetas tiun kronon! La ridon mi sanktigis; vi pli altaj homoj, lernu — ridi!

La kanto de l' melankolio

1.

Kiam Zaratuŝtra parolis tiun paroladon, li staris proksima al la enirejo de sia kaverno; sed dum la lastaj vortoj li forŝtelis sin de siaj gastoj kaj fuĝis por momento en la liberan aeron.

„Ho puraj odoroj ĉirkaŭ mi, li ekkriis, ho agrablega silento ĉirkaŭ mi! Sed kie estas miaj animaloj? Ĉi tien, ĉi tien, mia aglo kaj mia serpento!

Diru al mi, miaj animaloj: tiuj pli altaj homoj ĉiuj — ĉu odoras eble ne bone? Ho puraj odoroj ĉirkaŭ mi! Nur nun mi scias kaj sentas, kiel mi amas vin, animaloj miaj.”

— Kaj Zaratuŝtra diris refoje: „mi amas vin, animaloj miaj!” Sed la aglo kaj la serpento premis sin ĉe lin, kiam li diris tiujn vortojn, kaj lin alrigardis. Tiel ili estis trippe silente kune kaj snufis kaj sorbis kune la bonan aeron. Ĉar la aero estis ĉi tie ekstere pli bona ol ĉe la pli altaj homoj.

2.

Sed apenaŭ Zaratuŝtra forlasis sian kavernon, la maljuna sorĉisto leviĝis, ĉirkaŭrigardis ruze kaj diris: „Li eliris!

Kaj jam, vi pli altaj homoj — por ke mi tiklu vin per tiu laŭda kaj flata nomo, kiel li mem — jam atakis min mia malbona spirito mensoga kaj sorĉa, mia melankolia diablo,

— kiu kontraŭas Zaratuŝtran funde: pardonu lin! Nun li volas

sorĉi por vi, li ĝuste havas sian horon; vane mi luktas kun tiu malbona spirito.

Vin ĉiujn, kiujn ajn honorojn vi donas al vi per vortoj, ĉu vi vin nomas ,la liberaj spiritoj' aŭ ,la sinceruloj' aŭ ,la pentfarantoj spiritaj' aŭ ,la senbriduloj' aŭ ,la grandaj sopirantoj',

— vin ĉiujn, kiuj suferas pro l' granda naŭzo kiel mi, por kiuj la malnova dio mortis kaj ankoraŭ ne nova dio kuŝas en la inkunablo, — vin ĉiujn mia malbona spirito kaj sorĉa diablo amas.

Mi konas vin, vi pli altaj homoj, mi konas lin, — mi konas ankaŭ tiun malamindulon, kiun mi amas kontraŭ volo, tiun Zaratuŝtran: li mem ŝajnas al mi ofte simili belan sanktulan maskon,

— simili novan mirigan kaŝveston, per kiu kun plaĉo sin vestas mia malbona spirito, la melankolia diablo:

— mi amas Zaratuŝtran, mi pensas ofte, pro mia malbona spirito. —

Sed jam li min atakas kaj devigas, tiu spirito de l' melankolio, tiu vesperkrepuska diablo: kaj vere, vi pli altaj homoj, li deziras —

— malfermu nur la okulojn! — li deziras veni nuda, ĉu vira, ĉu ina, ankoraŭ mi ne scias: sed li venas, li devigas min, ve! malfermu viajn sensojn!

La tag' silentiĝadas; por ĉiuj aferoj venas nun la vespero, ankaŭ por la plej bonaj aferoj; nun aŭdu kaj vidu, vi pli altaj homoj, kiu diablo, ĉu viro, ĉu ino, estas tiu spirito de l' vespera melankolio!"

Tiele parolis la maljuna sorĉisto, ĉirkaŭrigardis ruze kaj prenis sian harpon.

Ĉe aero malpliheliginta,
Kiam jam la konsol' de l' roso
Subenfluas al la tero,
Nevideble, ankaŭ neaŭdate —
Ĉar senbrujajn ŝuojn portas
La konsolanto roso kiel ĉiuj mildkonsolaj —:
Vi memoras, vi memoras, varma koro,
Kiel iam vi soifis,
Sunelĉerpita laca vi soifis
Ĉielajn larmojn kaj gutadon rosan,
Dum sur flavaj herbopadoj
Malicaj vespersunrigardoj
Tra nigraj arboj vin ĉirkaŭis,
Blindigaj sunoardrigardoj, malice ĝojaj?

„Vi liberulo de la vero? — ili mokis —
Ne! Nur poeto!
Besto ruza, raba, ŝteliranta,
Kiu mensogi devas,
Devas mensogi scie, vole:
Libida je la predo,
Bunte maskita,
Masko por si mem,
Predo por si mem —
Ĉu tio — liberulo de l' spirito?
Ne! Nur stultulo! Nur poeto!
Nur parolanta ion buntan.
Krianta bunte el stultulaj maskoj,
Grimpanta sur mensogaj vortopontoj,
Sur milkoloraj ĉielarkoj,
Vaganta, vagŝvebanta
Inter ĉieloĵ falsaj
Kaj falsaj teroj, —
Nur stultulo! Nur poeto!

Ĉu tio — liberulo de l' spirito?
Ne fiksita, rigida, glata, frida,
Iĝi statuo,
Dia pilastro,
Ne starigita antaŭ temploj,
Pordogardist' de dio:
Ne! Malamanta tiajn verstatuojn,
En ĉiu dezert' pli hejma ol antaŭ temploj,
Plena de kata kuraĝego,
Saltanta tra ĉiun fenestron,
Rapide! snufserĉanta
En ĉiu hazardo,
En ĉiu praarbaro,
Snufserĉanta sopirante
Por kuri peke sana bunta bela
En praarbaroj
Inter buntmakulaj rabobestoj
Por kuri kun libidaj lipoj
Voluptege-moka, voluptege-infera, voluptege-sangaviĝa,
Rabanta, ŝteliranta, mensoganta: —

Aŭ, kiel l' aglo, kiu longe
Fikse rigardas en abismojn,
En siajn abismojn: — —
Ho kiel ili de ĉi tie
Kurbiĝas suben
En profundojn ĉiam pli profundajn! —
Poste,
Subite, rektafluge,
Sagafluge
Sin puŝas sur ŝafidojn,
Krute suben, malsatiga,
Libida je ŝafidoj,
Kolera je ĉiuj ŝafidenimoj,

Kolera kontraŭ ĉio, kio rigardas,
Ŝafe, ŝafidokule, krisplane,
Grize, kun ŝafida ŝafbonvolo!

Tiaj

Aglecaj, panterecaj
Estas la sopiroj de l' poeto,
Estas viaj sopiroj sub mil maskoj,
Vi stultulo! Vi poeto!

Vi kiu rigardis la homojn
Tiel dion kiel ŝafon — :
Disŝiri l' dion en la homo
Kiel la ŝafon en la homo,
Kaj disŝirante ridi —

Tio, tio estas via feliĉego!
Feliĉego de panter' kaj aglo!
Feliĉego de poeto kaj stultulo!" — —

Ĉe aero malpliheliĝinta,
Kiam jam la lunarko
Ŝteliras verdenvia
Inter purpuraj ruĝoj
-- Malamas ĝi la tagon —
Forarklunatikanta
Kun ĉiu paŝo kaŝe
Al rozhamakoj, ĝis ili
Palaj noktsuben sinkas: —

Tiel mi sinkis iam
El mia ver-frenezo,
El miaj tagsopiroj,
Taglaca, lummalsana,
— suben, vesperen, ombren:
Soifa, bruligita
De iu vero:

— Ĉu vi memoras, varma koro,
Kiel vi tiem soifis? —
Ĉar oni min ekzilis
De ĉiu vero,
Nur stultulo!
Nur poeto!

Pri la scienco

Tiele kantis la sorĉisto; kaj ĉiuj, kiuj estis kune, kiel birdoj iris senrimarke en la reton de lia ruza kaj melankolia volupto. Nur la konscienculo spirita ne estis kaptita: rapide li forprenis la harpon al la sorĉisto kaj kriis: „Aeron! Bonan aeron enlasu! Enlasu Zaratuŝtran! Vi faras tiun kavernon premvarma kaj venena, vi malbona maljuna **sorĉisto!**

Vi tentas, vi falsa, **subtila**, al nekonataj deziroj kaj dezertoj. Kaj ve, se homoj kiel vi ekparolas pri la vero!

Ve al ĉiuj liberaj spiritoj, kiuj sin ne gardas por tiaj sorĉistoj! For estas ilia libereco: vi instruas kaj logas retro en prizonojn, —

— vi maljuna melankolia diablo, el via plendo sonas logfajfo, vi similas al tiuj, kiuj kaŝe invitas al libido per sia laŭdo de l' ĉasteco!"

Tion diris la konscienculo; sed la maljuna sorĉisto rigardis ĉirkaŭ si, ĝuis sian triumfon kaj pro tio englutis la doloron, kiun la konscienculo al li faris. „Silentu! li diris per humila voĉo, bonaj kantoj devas bone respondi; post bonaj kantoj oni longe silentu.

Tion faras ĉiuj ĉi, la pli altaj homoj. Sed vi eble komprenis malmulte pri mia kanto? En vi estas malmulta sorĉista spirito."

„Vi laŭdas min, respondis la konscienculo, ĉar vi min disigas de vi, nu bone! Sed vi aliaj, kion mi vidas? Vi ĉiuj sidas ankoraŭ kun voluptaj okuloj —:

Vi liberaj spiritoj, kie estas via libereco! Vi preskaŭ

similas, mi pensas. tiujn, kiuj rigardis knabinojn longajn malbonajn dancantajn nudajn: viaj animoj dancas mem.

En vi, pli altaj homoj, devas esti pli da tio, kion la sorĉisto nomas sia malbona spirito sorĉa kaj mensoga: — mi devas ja esti malsamaj.

Kaj vere, ni kune parolis kaj pensis sufiĉe, antaŭ ol Zaratuŝtra revenis al sia kaverno, por ke mi sciu: ni estas malsamaj.

Ni serĉas ion malsaman ankaŭ ĉi supre, vi kaj mi. Mi ja serĉas pli da sekureco, tial mi venis al Zaratuŝtra. Li ja estas ankoraŭ la plej firma turo kaj volo —

— nun, kiam ĉio ŝanceliĝas, kiam la tuta tero tremas. Sed vi, kiam mi vidas viajn okulojn, kiel vi el ili rigardas, mi preskaŭ pensas, ke vi serĉas pli da malsekureco,

— pli da timtremo, pli da danĝero, pli da tertremo. Vi sopiras, mi preskaŭ pensas, pardonu mian arogon, vi pli altaj homoj, —

— vi sopiras la plej suferan plej danĝeran vivon, kiu min plej timigas, la vivon de sovaĝaj animaloj, arbaroj, kavernoj, krutaj montoj kaj erarigaj abismoj.

Kaj ne la gvidantoj el la danĝero al vi plej plaĉas, sed kiuj vin degvidas de ĉiuj vojoj, la misgvidantoj. Sed, se tia sopirado en vi estas vera, mi juĝas ĝin tamen neebla.

Timo ja — estas la homa hereda kaj funda sento; la timo klarigas ĉion, heredan pekon kaj heredan virton. El la timo kreskis ankaŭ mia virto, kiu nomiĝas: scienco.

Ja al la timo por sovaĝaj animaloj — oni delonge edukis la homon, inkluzive la animalon, kiun li kaŝas kaj timas en si: — Zaratuŝtra nomas tion, la internaj animaloj'.

Tia longa malnova timo, fine iĝinta subtila, spirita — nun, mi pensas, nomiĝas: scienco." —

Tiele parolis la konscienculo; sed Zaratuŝtra, ĵus revenanta en sian kavernon kaj aŭdinta kaj diveninta la lastan paroladon, ĵetis al la konscienculo manplenen da rozoj kaj ridis pro liaj „veroj“. „Ĉu! li kriis, kion mi ĵus aŭdis? Vere, mi pensas, vi estas stultulo aŭ mi mem estas tia: kaj vian ‚veron‘ mi tuĵ

renversas.

Timo ja — estas nia escepto. Sed kuraĝo kaj aventuremo kaj ĝojo pro tio necerta, neprovita, — kuraĝo mi juĝas la tutan antaŭhistorion de l' homo.

Al la plej sovaĝaj ~~plej~~ kuraĝaj animaloj li enviis kaj rabis ĉiujn iliajn virtojn: nur tiel li iĝis — homo.

Tiu kuraĝo, fine iĝinta subtila, spirita, tiu homa kuraĝo kun aglaj flugiloj kaj serpenta sagaco, tiu, mi pensas, nomiĝas nun —

„Zaratuŝtra!“ kriis ĉiuj kunsidantoj kvazaŭ unuvoĉe kaj ridegadis: sed li levis sin de ili kiel peza nubo. Ankaŭ la sorĉisto ridis kaj diris sagace: „Nu bone! Foriris mia malbona spirito!“

Kaj ĉu mi mem ne avertis vin kontraŭ li, kiam mi diris, ke li estas trompisto, spirito mensoga kaj trompa?

Precipe ja, kiam li sin montras nuda. Sed kion mi povas fari kontraŭ liaj ruzoj! Ĉu mi kreis lin kaj la mondon?

Nu bone! Denove ni estu bonaj kaj ĝojaj! Kaj kvankam Zaratuŝtra rigardas malbone — vidu lin! li min koleras —:

— antaŭ ol la nokto venos, li lernos denove min ami kaj laŭdi, li ne longe povas vivi ne farante tiajn stultaĵojn.

Li — amas siajn malamikojn: tiun arton li scipovas plej bone el ĉiuj kiujn mi vidis. Sed tion li venĝas — je siaj amikoj!”

Tiele parolis la maljuna sorĉisto, kaj la pli altaj homoj lin konsentis: tiel ke Zaratuŝtra rondiris kaj skuis la manojn de siaj amikoj kun malboneco kaj amo, — kiel iu, kiu al ĉiuj devas ion kompensi kaj peti. Sed kiam li venis dum tio ĉe la pordon de sia kaverna, jen li jam eksopiris la bonan aeron eksteran kaj siajn animalojn, — kaj li volis elŝteliri.

Inter filinoj de l' dezerto

„Ne foriru! diris la vaganto, kiu nomis sin la ombro de Zaratuŝtra, restu ĉe ni, — alie nin povus denove ataki la malnova obtuza malĝojo.

Ja tiu maljuna sorĉisto regalis nin per sia plej malbono, kaj jen, la bona pia papo havas larmojn en l' okuloj kaj denove enŝipiĝis tute sur la maron de l' melankolio.

Tiuj reĝoj ja por ni povas pozi ĝojaj: tion ili ja lernis plej bone el ni ĉiuj nunaj! Sed se ili ne havus atestantojn, mi vetas, ke ankaŭ ĉe ili komenciĝus denove la malbona ludo —

— la malbona ludo de l' tirantaj nuboj, de l' malseka melankolio, de l' kovritaj ĉielo, de l' ŝtelitaj sunoj, de l' hurlantaj aŭtunoventoj!

— la malbona ludo de nia hurlado kaj krizokriado: restu ĉe ni, ho Zaratuŝtra! Ĉi tie estas multa kaŝita mizeo, kiu volas paroli, multa vespero, multaj nuboj, multa malfreŝa aero!

Vi nutras vin per forta vira nutraĵo kaj fortaj aforismoj: ne permesu, ke nin post la manĝaĵo denove ataku la molemaj virinaj spiritoj!

Nur vi faras l' areon ĉirkaŭ vi forta kaj klara! Ĉu iam surtere mi trovis tiel bonan aeron kiel ĉe vi en via kaverna?

Multajn landojn mi ja vidis, mia nazo lernis flari kaj aprezi multajn aerojn: sed ĉe vi miaj naztruoj gustumas sian plej grandan ĝojon!

Krom, — krom —, ho pardonu malnovan memoron. Pardonu al mi malnovan postmanĝan kanton, kiun mi iam komponis inter filinoj de l' dezerto: —

— ĉe ili ja estis same bona hela Azia aero; tie mi estis plej malproksima de l' nuba malseka melankolia malnova Eŭropo!

Tiam mi amis tiajn Aziajn knabinojn kaj la alian bluan ĉielan regnon, sur kiu ne pendas nuboj kaj pensoj.

Vi ne kredas, kiel belaj ili sidis, kiam ili ne dancis, profundaj, sed sen pensoj, kiel etaj sekretoj, kiel rubandaj enigmoj, kiel postmanĝaj nuksoj —

Buntaj kaj fremdaj vere! sed sen nuboj: enigmoj solveblaj:
pro amo al tiaj knabinoj mi elpensis tiam postmangĝan psalmon."

Tiele parolis la vaganto kaj ombro; kaj antaŭ ol iu lin respondis, li jam prenis la harpon de l' maljuna sorĉisto, krucigis la krurojn kaj rigardis kalme kaj saĝe ĉirkaŭ si: — sed per la nostroj li enspiris l' aeron rapide kaj demandante, kiel iu, kiu gustumas novan fremdan aeron en novaj landoj. Poste li komencis kanti kun ia hurlado.

2.

La dezerto kreskas: ve al tiu kiu kaŝas dezertojn!

— Ha! Solene!

Vere solene!

Inda komenco!

Afrike solene!

Inda je leono

Aŭ morala hurlsimio —

— Sed nenio por vi,

Vi karegaj amikinoj,

Ce kies piedoj mi

Kiel unua eŭropano

Rajtas sidi sub palmoj. Sela.

Mirige vere!

Jen mi nun sidas

Proksima al la dezerto,

Kaj jam tiel malproksima al la dezerto,

Ankaŭ neniel ankoraŭ dezertiĝinta:

Nome subglutita

De tiu plej eta oazo —:

— ĝi ĝuste malfermis gape

Sian belan buŝon,
La plej bonodoran de ĉiuj buŝoj:
Jen mi enfalis
Suben, traen — inter vin,
Karegaj amikinoj! Sela.

Benon, benon al tiu baleno,
Se tiel ĝi regalís sian gaston!
— Ĉu vi komprenas
Mian aludon eruditán?
Benon al ĝia ventro,
Se ĝi estis tia
Bela oaza ventro
Kiel ĉi tiu:
Kion mi tamen dubas,
— mi ja venas el Eŭropo,
Pli dubema ol
Ĉiuj edzinoj maljunemaj.
Dio ĝin plibonigu!
Amen!

Jen mi nun sidas,
En tiu oazeto
Simile al daktilo,
Bruna, tute dolĉa, oraĵura,
Libida al knabina buŝo ronda,
Sed eĉ pli al knabinaj
Glaciaj neĝoblankaj akraj
Morddentoj: ilin ja sopiras
La kor' de ĉiuj varmegaj daktiloj. Sela.

Simile, tro simile
Al la menciitaj fruktoj
Mi kuŝas tie,
Flugantaj skarabetoj

Min snufas, sur mi ludas,
Simile eĉ pli etaj
Pli stultaj kaj pli pekaj
Deziroj kaj ekpensoj, —
Ĉirkaŭtendumas
Vi mutaj, multakaŝaj
Knabinaj katoj
Duĉu kaj Sulejka
— min ĉirkaŭsfinksas,
Por ke en unu vorton
Mi metu multajn sentojn:
(Dio al mi pardonu
Ĉi tiun lingvan pekon!)
— mi sidas tie ĉi, snufanta
La plej bonan aeron,
Paradiz-aeron vere,
Leĝeran luman, orostrian,
Aeron tiel bonan
Kia nur iam falis
De l' luno,
Ĉu okazis pro hazardo
Aŭ ĉu pro kuraĝego?
Kiel rakontas la maljunaj poetoj.
Sed mi dubanto dubas,
Mi ja venas el Eŭropo
Pli dubema ol
Ĉiuj edzinoj maljunemaj.
Dio ĝin plibonigu!
Amen!

Trinkanta ĉi tiun plej belan aeron.
Kun nostroj ŝvelintaj pokale,
Sen **estonto**, sen memoroj,
Jen mi sidas tie ĉi, vi

Karegaj amikinoj,
Kaj rigardas la palmon,
Kiel ĝi dancistine
Fleksiĝas, kokse balanciĝas,
— oni imitas longe rigardante! —
Kiel dancistino, kiu, kiel al mi ŝajnas,
Tro longe jam, danĝere longe
Staris ĉiam, ĉiam nur sur unu kruro?
— pro tio ŝi forgesis, kiel al mi ŝajnas
La alian kruron?
Almenaŭ vane
Mi serĉis la perditan
Ĝemeljuvelon
— nome la alian kruron —
En la sankta proksimeco
De ĝia kara, graciega
Ventumila flirtjupeto.
Jes, se vi volas tute kredi min,
Vi belaj amikinoj:
Ĝi ĝin perdis!
Ĝi estas for!
For por eterne!
La alia kruro!
Ho ve por l' alia bela kruro!
Kie — ĝi ripozas eble, mornas forlasite?
La soleca kruro?
Eble pro timo por
Kolera blondabukla
Leona monstro? Aŭ eĉ jam
Ĝisoste forronĝita —
Ve! Ve! forronĝita! Sela.

Ho ne ploru,
Molaj koroj,
Ne ploru, vi

Daktilaj koroj! Laktobrustoj!

Vi glicirizaj korokaraj!

Ne plu ploru,

Pala Dudu!

Estu vir', Sulejka!

Kuraĝon! Kuraĝon!

Aŭ ĉu eble io

Fortiga, korfortiga

Ĉi tie decus?

Sanktoleita sentenco?

Solena alparolo? —

Hej! Supren, virto!

Virtodigno! Eŭropana digno!

Blovu, blovu denove,

Blovilo de la virto!

Hej!

Ankoraŭfoje hurlu,

Morale hurlu!

Kiel morala leono

Hurlu antaŭ la leonoj de l' dezerto!

— Ĉar virta hurlado,

Vi karegaj knabinoj,

Estas pli ol ĉio

Eŭropana korsopiro, **eŭropana** malsatego!

Kaj jen mi staras jam

Kiel eŭropano

Mi ne povas alie, Dio helpu min!

Amen!

La dezerto kreskas: ve al tiu, kiu kaŝas dezertojn!

La vekigo

1.

Post la kanto de l' vaganto kaj ombro la kaverno iĝis subite plena de bruo kaj rido; kaj ĉar la kunsidantaj gastoj parolis ĉiuj samtempe, kaj ankaŭ la azeno ne plu restis silenta ĉe tia kuraĝigo, Zaratuŝtran okupis malgranda malŝato kaj moko kontraŭ lia vizitanto: kvankam li ĝojis pro ilia gajeco. Ĉar li ĝin juĝis signo de kuraciĝo. Do li elŝteliris en la liberan aeron kaj parolis al siaj animaloj.

„Kie nun restis ilia mizero? li diris, kaj jam li mem respiris de sia malgranda malŝato, — ĉe mi ili mallernis, mi pensas, la krizokriadon!

— kvankam, bedaŭrinde, ankoraŭ ne la kriadon." Kaj Zaratuŝtra tenis la orelojn fermitaj, ĉar ĵus la I-A de l' azeno miksiĝis mirige kun la jubila bruo de tiuj pli altaj homoj.

„Ili estas gajaj, li komencis denove, kaj kiu scias? eble koste de sia gastiganto; kaj se ili lernis ridi de mi, tamen ne mian ridadon ili lernis.

Sed kiom tio gravas! Ili estas maljunuloj: ili kuraciĝas siamaniere, ili ridas siamaniere; miaj oreloj toleris jam multon pli malbonan kaj ne ekkoleris.

Tiu tago estas triumfo: cedas kaj fuĝas jam la spirito de l' pezo, mia malnova malamikego! Kiel bone finiĝos tiu tago, kiu komenciĝis tiel malbone kaj peze!

Kaj finiĝi ĝi volas. Jam venas la vespero: sur la maro alrajdas la bona rajdisto! Kiel balanciĝas la feliĉa hejmvenanto en siaj purpuraj seloj!

La ĉielo rigardas klare, la mondo kuŝas profunde: ho vi ĉiuj mirigaj venintaj al mi, kompensas jam la penon vivi ĉe mi!"

Tiele parolis Zaratuŝtra. Kaj denove venis la kriado kaj ridado de l' pli altaj homoj el la kaverno: komenciĝis denove.

„Ili mordas, mia logilo efikas, fuĝas ankaŭ el ili ilia malamiko, la spirito de l' pezo. Jam ili lernis ridi pri si mem:

Ĉu mi aŭdas bone?

Mia vira nutraĵo efikas, mia suka kaj forta aforismo: kaj vere, mi nutris ilin ne per veziklegomoj. Sed per militista nutraĵo, per konkerista nutraĵo: novajn dezirojn mi vekis.

Novaj esperoj estas en iliaj brakoj kaj kruroj; ilia koro etendiĝas. Ili trovas novajn vortojn, baldaŭ ilia spirito spirokuraĝon.

Tia nutraĵo kompreneble ne estas por infanoj, ankaŭ ne por sopirantaj virinoj maljunaj kaj junaj. Al ili oni persvadas alie la intestojn; ilia kuracisto kaj instruisto mi ne estas.

La naŭzo fuĝas el tiuj pli altaj homoj: nu bone! jen mia triumfo. En mia regno ili iĝas memfidaĵ, ĉiu stulta honto forkuras, ili sin esprimas.

Ili esprimas sian koron, bonaj horoj al ili revenas, ili festas kaj remaĉas, — ili iĝas dankaj.

Tion mi juĝas la plej bona signo: ili iĝas dankaj. Post ne longe ili elpensos festojn kaj starigos memorigajn ŝtonojn por siaj estintaj ĝojoj.

Ili estas kuraciĝantoj!" Tiele parolis Zaratuŝtra ĝoje al sia koro kaj elrigardis; sed liaj animaloj premis sin ĉe lin kaj honoris lian feliĉon kaj lian silentadon.

2.

Sed subite la orelo de Zaratuŝtra ektimis: ĉar la kaverno ĝis tiam plena de bruo kaj ridado iĝis subite tute silenta; — sed lia nazo flaris bonodoran vaporon kaj incenson, kiel de brulantaj pinkonusoj.

„Kio okazas? Kion ili faras?" li demandis al si kaj ŝteliris al la enirejo por povi vidi siajn gastojn nerimarkate. Sed miraklo plej mirakla! kion li devis vidi per propraj okuloj!

„Ili ĉiuj reiĝis piaj, ili preĝas, ili estas frenezaj!" — li diris kaj miris supermezure. Kaj fakte ĉiuj ĉi pli altaj

homoj, la du reĝoj, la papo ekster servo, la malbona sorĉisto, la libervola almozulo, la vaganto kaj ombro, la maljuna aŭguristo, la konscienculu spirita kaj la plej malbela homo: ili ĉiuj sidis sur la genuoj kiel infanoj kaj kredantaj maljunulinoj kaj adoris la azenon. Kaj **jus** la plej malbela homo komencis gargari kaj snufi, kvazaŭ io neesprimebla volu eliri el li; sed kiam li ĝin vere envortigis, jen estis pia stranga litanio laŭdanta la azenon adoratan kaj incensatan. Tiu litanio nu aŭdiĝis tiel:

Amen! Kaj laŭdon kaj honoron kaj saĝon kaj dankon kaj forton havu nia dio, de eterneco ĝis eterneco'

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Li portas nian ŝarĝon, li prenis servistan formon, li estas kore pacienca kaj neniam diras ne: kaj kiu amas sian dion, punas lin.

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Li ne parolas krom ke li diras ĉiam jes al la mondo kiun li kreis: do li laŭdas sian mondon. Lia ruzo estas, ke li ne parolas; tiel li malofte malpraviĝas.

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Senpompa li iras tra la mondo. Griza estas la korpokoloro, en kiu li kaŝas sian virton. Se li havas spiriton, li ĝin kaŝas; sed ĉiu kredas liajn longajn orelojn.

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Kia kaŝita saĝo estas, ke li portas longajn orelojn kaj diras ĉiam jes kaj neniam ne! Ĉu li ne kreis la mondon laŭ sia bildo, nome eble plej stulta?

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Vi iras vojojn rektajn kaj kurbajn, gravas por vi malmulte, kion ni homoj juĝas rekta aŭ kurba. Trans bono kaj malbono estas via regno. Estas via senkulpeco, ne scii, kio estas senkulpeco.

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Jen vi **neniun** puŝas for de vi, nek la almozulojn, nek la reĝojn. La infanĉojn vi lasas al vi veni, kaj kiam vin la

malbonaj knaboj logas, vi simple diras i-a.

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

Vi amas azeninojn kaj freŝajn figojn, vi ne estas manĝaĵo-malestimanto. Kardo tiklas vian koron, ĝuste kiam vi malsatas. En tio kuŝas dia saĝo.

— Sed la azeno tiam blekis i-a.

La azena festo

Sed en tiu parto de la litanio Zaratuŝtra ne plu povis sin regi, mem kriis i-a, eĉ pli laŭte ol la azeno, kaj saltis meze inter siajn freneziĝintajn gastojn. „Sed kion vi faras, vi homidoj? li kriis, dum la preĝantojn li fortiris de la tero. Ve, se vin vidus iu alia ol Zaratuŝtra.

Ĉiu juĝus, ke vi kun via nova kredo estas la plej malbonaj diokalumniantoj aŭ la plej stultaj de ĉiuj maljunulinoj!

Kaj vi mem, vi maljuna papo, kiel estas harmoniigeble kun vi mem, ke vi tiel ĉi tie adoras azenon kiel Dion? —

„Ho, Zaratuŝtra, respondis la papo, pardonu min, sed pri aferoj de Dio mi estas eĉ pli klera ol vi. Kaj tio estas justa.

Prefere do adoru Dion en ĉi tiu formo, ol en neniu formo! Pensu pri tiu sentenco, mia alta amiko: vi divenos baldaŭ, ke en tia sentenco kaŝiĝas saĝo.

Kiu diris ‚Dio estas spirito‘ — faris ĝis nun surtere la plej grandan paŝon kaj salton al la malkredo: tian eldiron oni ne facile korektas surtere!

Mia maljuna koro saltas kaj saltetas pro tio, ke surtere estas ankoraŭ io adorinda. Pardonu tion, ho Zaratuŝtra, al maljuna pia papa koro! —

—,Kaj vi, Zaratuŝtra diris al la vaganto kaj ombro, vi nomas kaj imagas vin libera spirito? Kaj praktikas ĉi tie tian idolan kaj pastran servon?

Pli malbone, vere, vi faras ĉi tie eĉ ol ĉe viaj malbonaj brunaj knabinoj, vi malbona nova kredanto!”

„Sufiĉe malbone, respondis la vaganto kaj ombro, vi pravas: sed kiom mi pri tio respondecas! La malnova dio vivas denove, ho Zaratuŝtra, vi parolu, kion vi volas.

La plej malbela homo kulpas pri ĉio: li lin revivigis. Kaj se li diras, ke li lin iam mortigis: morto estas ĉiam nur antaŭjuĝo de dioj."

„Kaj vi, diris Zaratuŝtra, vi malbona maljuna sorĉisto, kion faris vi! En la nuna libera tempo kiu plu kredos vin, se vi kredas tiajn diajn azenaĵojn?

Estis stultaĵo, kion vi faris; kiel vi, vi sagaca, povis fari tian stultaĵon!"

„Ho Zaratuŝtra, respondis la sagaca sorĉisto, vi pravas, estis stultaĵo, — ĝi por mi ja iĝis sufiĉe prema."

— „Kaj ĝuste vi, Zaratuŝtra diris al la konscienculo spirita, pripensu kaj metu la fingron sur vian **nazon!** Ĉu nenio kontraŭas vian konsciencon? Ĉu via spirito ne estas tro purema por tiu preĝo kaj la incenso de tiuj preĝofratoj?"

„Estas io en ĝi, la konscienculo respondis kaj metis la fingron sur la nazon, estas en tiu rigardaĵo io, kio eĉ bonfaras al mia konscienco.

Eble Dion mi ne rajtas kredi: sed certe estas, ke Dion mi juĝas ankoraŭ plej kredinda en tiu formo.

Dio devas esti eterna, laŭ la atesto de l' plej piaj: kiu havas tiom da tempo, donas al si tempon. Eble plej malrapide kaj stulte: per tio tia tamen povas atingi tre multon.

Kaj kiu havas tro multan spiriton, eble enamiĝus en la stulton mem. Pensu pri vi mem, ho Zaratuŝtra!

Vi mem — vere! ankaŭ vi povus iĝi azeno pro abundo kaj saĝo.

Ĉu ne perfekta saĝulo volonte iras sur la plej kurbaj vojoj? La sperto ĝin instruas, Zaratuŝtra, — via sperto!"

— „Kaj vi mem fine, Zaratuŝtra diris kaj turnis sin al la plej malbela homo, kiu ankoraŭ kuŝis sur la tero, levante la brakon al la azeno (li ĝin ja lasis trinki vinon). Diru, vi nepriskribebla, kion vi faris?

Vi ŝajnas al mi transformita, via okulo ardas, la mantelo de la sublimeco kuŝas ĉirkaŭ via malbeleco: kion vi faris?

Ĉu estas vere, kion ili diras, ke vi lin revivigis? Kaj kial? Ĉu li ne estis prave morjigita kaj forigita?

Vi mem ŝajnas al mi reviviĝinta: kion vi faris? kion vi renversis? Kial vi konvertiĝis? Parolu, vi nepriskribebla!"

„Ho Zaratuŝtra, respondis la plej malbela homo, vi estas fripono!

Ĉu li vivas ankoraŭ aŭ vivas denove aŭ estas tute morta, — kiu al ni du scias tion plej bone? Mi al vi demandas.

Sed unu mi scias, — de vi mem mi ĝin iam lernis, Zaratuŝtra: kiu volas mortigi plej definitive, ridas.

„Ne per kolero, sed per ridado oni mortigas' — vi diris iam. Ho Zaratuŝtra, vi kaŝito, vi detruanto sen kolero, vi danĝera sanktulo, — vi estas fripono!"

2.

Sed jen okazis, ke Zaratuŝtra, mirante nur pri tiaj friponaj respondoj, retrosaltis al la pordo de sia kaverno kaj turniĝinte al ĉiuj siaj gastoj, kriis per forta voĉo:

„Ho vi ŝercistoj ĉiuj kune, vi arlekenoj! Kiom vi vin maskas kaj kaŝas por mi!

Kiel en ĉiu el vi la koro bategis pro ĝojo kaj malboneco, pro tio, ke vi fine iam denove iĝis kiel la infanĉoj, nome piaj, —
— ke vi fine denove faris, kiel infanoj faras, nome preĝis, faldis la manojn kaj diris ‚kara Dio’!

Sed nun lasu al mi tiun infanoĉambron, mian propran kavernon, kie nun ĉiu infanumado estas hejme. Freŝigu ĉi tie ekstere vian varman infanan trokuraĝon kaj koran bruon!

Vere: se vi ne iĝas kiel la infanoj, vi ne venas en tiun ĉielan regnon. (Kaj Zaratuŝtra montris per la manoj supren.)

Sed ni ja tute ne volas iri en la ĉielan regnon: viroj ni

iĝis, — tial ni volas la teran regnon."

3.

Kaj ankoraŭ unu fojon Zaratuŝtra komencis paroli. „Ho miaj novaj amikoj, li diris, — vi mirigaj, vi pli altaj homoj, kiom vi nun al mi plaĉas, —

— ekde kiam vi reĝis ĝojaj! Vi ĉiuj vere reekfloris: mi pensas, tiaj floroj, kiaj vi estas, bezonas novajn festojn,

— malgrandan kuraĝan sensencaĵon, iun ajn diservon kaj azenan feston, iun ajn maljunan gajan Zaratuŝtran ŝerciston, bruventon, kiu blovas helaj la animojn.

Ne forgesu ĉi tiun nokton kaj tiun ĉi azenan feston, vi pli altaj homoj! Tion vi ĉe mi eltrovis, tion mi konsideras bona simbolo, — tiaĵon eltrovas nur kuraciĝantoj!

Kaj kiam vi festos denove tiun azenan feston, faru ĝin por vi, faru ĝin ankaŭ por mi! Kaj por mia memoro!"

Tiele parolis Zaratuŝtra.

La kanto ebria

Sed dume unu post la alia eliris, en la liberan aeron kaj en la malvarman pripensigan nokton; sed Zaratuŝtra mem gvidis la plej malbelan homon ĉe la mano por montri al li sian noktan mondon kaj la grandan rondan lunon kaj la arĝentajn akvofalojn apud sia kaverno. Jen ili fine staris silente kune, nur maljunuloj, sed kun konsolita kuraĝa koro kaj mirante en si, ke ili surtere sentas tiel ĝoje; sed la intimeco de la nokto venis ĉiam pli proksime al ilia koro. Kaj denove Zaratuŝtra pensis en si: „ho kiom ili nun al mi plaĉas, tiuj pli altaj homoj!" — sed li ĝin

ne elparolis, ĉar li respektis ilian feliĉon kaj ilian silenton.—

Sed jen okazis tio plej miriga en tiu miriga longa tago: la plej malbela homo komencis ankoraŭ unufoje kaj lastafoje gargari kaj snufi, kaj post kiam li komencis paroli, jen demando saltis ronde kaj pure el lia buŝo, bona profunda klara demando, kiu tuŝis la koron en la korpo al ĉiuj, kiuj lin aŭskultis.

„Amikoj miaj ĉiuj, diris la plej malbela homo, kion vi opinias? Pro tiu tago — unufoje mi estas kontenta pri tio, ke mi vivis la tutan vivon.

Kaj ke mi atestas tiom, estas ankoraŭ por mi ne sufiĉe. Kompensas la penon vivi surtere: unu tago, unu festo kun Zaratuŝtra instruis min ami la **teron**.

„Ĉu tio estis — la vivo?” mi diros al la morto.. „Nu bone! Ankoraŭ unu fojon!”

Amikoj miaj, kion vi opinias? Ĉu vi ne diros kiel mi al la morto: Ĉu tio estis — la vivo! Pro Zaratuŝtra, nu bone! Ankoraŭ unu fojon!” — —

Tiele parolis la plej malbela homo; sed estis ne longe antaŭ noktmezo. Kaj kion vi kredas, ke tiam okazis? Tuj kiam la pli altaj homoj aŭdis lian demandon, subite ili konsciiĝis pri sia transformiĝo kaj kuraciĝo, kaj kiu ĝin donis al ili: jen ili saltis al Zaratuŝtra, dankante, honorante, karesante, kisante liajn manojn, laŭ la naturo de ĉiu: tiel ke kelkaj ridis, kelkaj ploris. Sed la maljuna aŭguristo dancis pro ĝuo; kaj eĉ se, kiel multaj rakontantoj opinias, li tiam estis plena de dolĉa vino, li estis certe eĉ pli plena de l' dolĉa vivo kaj rezignis ĉiun lacecon. Ekzistas eĉ homoj rakontantaj, ke tiam la azeno dancis: ĉar ne vane la plej malbela homo donis al ĝi antaŭe vinon por trinki. Tio nu povas esti okazinta tiel aŭ alie; kaj se fakte dum tiu vespero la azeno ne dancis, okazis tamen tiam mirakloj pli grandaj kaj strangaj ol estus la dancado de azeno. Koncize, kiel la proverbo de Zaratuŝtra diras: „kiom tio gravas!”

2.

Sed Zaratuŝtra, kiam tio okazis al la plej malbela homo, staris kiel ebriulo: lia rigardo estingiĝis, lia lango balbutis, liaj piedoj ŝanceliĝis. Kaj kiu ajn divenus, kiuj pensoj dum tio iris tra la animo de Zaratuŝtra? Sed videble lia spirito recedis kaj fuĝis antaŭen kaj estis en malproksimaj malproksimoj kaj kvazaŭ „promenanta sur alta spino, kiel staras skribite, inter du maroj,

— inter estinto kaj estonto kiel peza nubo." Sed iom post iom, dum lin la pli altaj homoj tenis en la brakoj, li iom rekonsciiĝis kaj forpuŝis per la manoj la tumulton de la adorantoj kaj zorgantoj; sed li ne parolis. Sed subite li turnis rapide la kapon, ĉar li ŝajnis ion aŭdi: li metis la fingron sur la buŝon kaj diris: „Venu!”

Kaj tuj ĉirkaŭe iĝis silente kaj intime; sed el la profundo malrapide suprenvenis la sono de sonorilo. Zaratuŝtra aŭskultis tion, kiel la pli altaj homoj; poste tamen li metis duafoje la fingron sur la buŝon kaj diris denove: „Venu! Venu! Proksimiĝas la noktmezo” — kaj lia voĉo transformiĝis. Sed eĉ tiam ankoraŭ li ne formovis sin de la loko: iĝis eĉ pli silente kaj intime, kaj aŭskultis ĉio, ankaŭ la azeno, kaj la honoraj animaloj de Zaratuŝtra, la aglo kaj la serpento, ankaŭ la kavernoj de Zaratuŝtra kaj la granda malvarma luno kaj la nokto mem. Sed Zaratuŝtra triafoje metis la manon sur la buŝon kaj parolis:

Venu! Venu! Venu! Nun ni promenu! Estas la horo: promenu ni en la nokton!

3.

Vi pli altaj homoj, proksimiĝas la noktmezo: jen mi diros ion en viajn orelojn, kiel tiu malnova sonorilo diras en miajn orelojn, —

— tiel sekrete, tiel timige, tiel intime, kiel parolas al mi tiu noktmeza sonorilo, kiu spertis pli ol iu ajn homo:

— kiu jam kalkulis la kordolorajn batojn de via patroj — aĥ! aĥ! kiel ĝi ĝemas! kiel ĝi ridas dum sonĝo! **la malnova** profundega noktmezo!

Silentu! Silentu! Tiam oni aŭdas multon, kion oni dumtage ne rajtas aŭdi; sed nun, ĉe malvarma aero, kiam ankaŭ **la tuta bruo** de viaj koroj silentiĝis, —

— nun ĝi parolas, nun ĝi aŭdiĝas, nun ĝi ŝteliras en noktajn sendormajn animojn: aĥ! aĥ! kiel ĝi ĝemas! kiel ĝi ridas dum la **sonĝo!**

— ĉu vi ne aŭdas, kiel parolas al vi sekrete, timige, intime, la malnova profundega noktmezo?

Atentu, homo!

4.

Ve al mi! Kie restis la tempo? Ĉu mi ne sinkis en profundajn fontojn? La mondo dormas —

Aĥ! Aĥ! La hundo hurlas, la luno lumas. Preferas mi morti, morti ol diri al vi, kion mia noktmeza koro pensas ĝuste nun.

Nun mi jam mortis. Foriris. Araneo, kion vi ŝpinas ĉirkaŭ min? Ĉu vi volas sangon! Aĥ! Aĥ! La roso falas, venas la horo —

— la horo, kiam al mi frostas, kiu demandas kaj demandadas: „kiu havas sufiĉe da kuraĝo por tio?

— kiu estu la mastro de l' mondo? Kiu diros: tiel vi fluu, vi grandaj kaj malgrandaj riveroj!"

— la horo proksimiĝas: ho homo, vi pli alta homo, atentu! tiu parolado estas por subtilej oreloj, por viaj oreloj — kion diras la noktmeza fono?

5.

Portiĝas mi tien, mia animo dancas. Taglaboro! Taglaboro! Kiu estu la mastro de l' mondo?

La luno estas malvarma, la vento silentas. Aĥ! Aĥ! Ĉu vi sekvas jam sufiĉe alte? Vi dancas: sed kruro estas ankoraŭ ne flugilo.

Vi bonaj dancistoj, nun ĉiu ĝojo pasis: Vino iĝis feĉo, ĉiu pokalo iĝis malfortika, la tomboj balbutas.

Vi flugis ne sufiĉe alten: nun la tomboj balbutas, „liberigu la mortintojn! Kial tiel longe estas nokto? Ĉu la luno nin ne ebrigas?”

Vi pli altaj homoj, liberigu la tombojn, revivigu la kadavrojn! Aĥ, kiom fosas ankoraŭ la vermo? Proksimiĝas, proksimiĝas la horo, —

— zumas ĉa sonorilo, knaras ankoraŭ la koro, fosas ankoraŭ la lignovermo, la korovermo. Aĥ! Aĥ! La mond' profundas!

6.

Dolĉa liro! Dolĉa liro! Mi amas vian tonon, vian ebrian obtuzan tonon! — de antaŭ kiel longe, de kiel malproksime al mi venas via tono, el la lagetoj de l' amo!

Vi malnova sonorilo, vi dolĉa liro! Ĉiu doloro pikis en vian koron, patra doloro, gepatra doloro, prapatra doloro; via parolo iĝis matura, —

— matura kiel ora aŭtuno kaj posttagmezo, kiel mia ermita koro — nun vi parolas: la mondo mem maturiĝis, la vinbero bruniĝas,

— nun ĝi volas morti, morti pro feliĉo. Vi pli altaj homoj, ĉu vi ĝin ne flaras? Kaŝe suprenfontasodoro,

—odoro de l' eterneco,odoro roze feliĉega bruna **orovina**

de malnova feliĉo,

— de mortofeliĉo ebria noktomeza, kiu kantas: la mond'
profundas, pli ol la tag' imagis!

7.

Lasu min! Lasu min! Mi estas tro pura por vi. Ne tuŝu min! Ĉu
mia mondo ne ĵus iĝis perfekta?

Mia haŭto estas tro pura por viaj manoj. Lasu min, vi stulta
plumpa obtuza tago! Ĉu la noktmezo ne estas pli hela?

La plej puraj estu la mastroj de l' mondo, la plej nekonataj,
la plej fortaj, la noktmezaj animoj, pli klaraj kaj profundaj ol
ĉiu tago.

Ho tago, ĉu vi palpserĉas min? Ĉu vi palpserĉas mian feliĉon?
Ĉu mi estas por vi riĉa, sola, trezorfosejo, ortrezorejo?

Ho mondo, ĉu vi volas min? Ĉu mi estas por vi monda? Ĉu mi
estas por vi spirita? Ĉu mi estas por vi dia? Sed tago kaj
mondo, vi estas tro plumpaj, —

— havu pli lertajn manojn, provu kapti pli profundan feliĉon,
pli profundan malfeliĉon, provu kapti iun ajn dion, provu kapti
ne min:

— mia malfeliĉo, mia feliĉo estas profundaj, vi miriga tago,
sed tamen mi ne estas dio, ne diinfero: profunda estas ĝia ve'.

8.

Dia vero estas pli profunda, vi miriga mondo! Provu kapti dian
veon, ne min! Kio mi estas! Ebria dolĉa liro, —

— noktmeza liro, sonorila bufo, kiun neniu komprenas, sed kiu
devas paroli, por kolomboj, vi pli altaj homoj! Ĉar vi min ne

komprenas!

Tien! Tien! Ho juneco! Ho tagmezo! Ho posttagmezo! Nun venis vespero kaj nokto kaj noktmezo, — la hundo hurlas, la vento:

— Ĉu la vento ne estas hundo? Ĝi vostsvingas, ĝi bojas, ĝi hurlas. Aĥ! Aĥ! kiom ĝi ĝemas! kiom ĝi ridas, kiom ĝi stertoras kaj tusas, la noktmezo!

Kiel parolas ĝuste sobre tiu ebria poetino! Ĉu eble ŝi trinkis trans sian ebriecon? Ĉu ŝi iĝis tro maldorma? Ĉu ŝi remaĉas?

— Sian veon remaĉas en la sonĝo la malnova profunda noktmezo, kaj eĉ pli sian ĝojon. Ĝojo ja, se veo jam estas profunda: Ĝojo estas eĉ pli profunda ol tristeco.

9.

Vi vito! Kial vi min laŭdas? Mi vin ja tranĉis! Mi estas kruela, vi sangas —: kion volas via laŭdo de mia ebria krueleco?

„Ĉio perfektiginta, ĉio matura — volas morti!" vi parolas. Benata, benata estu la vintranĉilo! Sed ĉio malmatura volas vivi: ve!

Ve' diras: „Pereu! For, vi veo!" Sed ĉio suferanta volas vivi por iĝi matura kaj ĝoja kaj sopiranta,

— sopiranta ion pli malproksiman, pli altan, pli helan. „Mi volas heredontojn, parolas ĉio suferanta, mi volas idojn, mi volas ne min," —

Sed ĝojo volas ne heredontojn, ne idojn, — ĝojo volas sin mem, volas eternecon, volas revenon, volas ĉion eterne egalan al si.

Ve' diras: „Rompiĝu, sangu, koro! Promenu, kruro! Flugilo, flugu! Alen! Supren! Doloro!" Nu bone! Nu ek! Ho maljuna koro mia: Ve' diras: „pereu!"

Vi pli altaĵ homoj, kion vi opinias? Ĉu mi estas aŭguristo? Sonĝanto? Ebriulo? Sonĝo-aŭguristo? Noktmeza sonorilo?

Guto da roso? Vaporo kajodoro de la eterneco? Ĉu vi ĝin ne aŭdas? Ĉu vi ĝin ne flaras? Jus mia mondo perfektigis, noktmezo estas ankaŭ tagmezo, —

Doloro estas ankaŭ ĝojo, malbano estas ankaŭ beno, nokto estas ankaŭ suno, — foriru aŭ vi lernos: saĝulo estas ankaŭ stultulo.

Ĉu vi iam diris jes al ĝojo? Ho, amikoj miaj, tiam vi diris jes ankaŭ al ĉiu veo. Ĉiuj aĵoj estas interĉenitaj, interfadenigitaj, interamantaj, —

— se vi iam volis unufojon duafoja, se vi iam diris: „vi plaŝas min, feliĉo! Ĉit! Momento!“ vi revolus ĉion!

— Ĉion denove, ĉion eterne, ĉion interĉenitan, interfadenigitan, interamantan, ho tiel vi amis la mondon, —

— vi eternaj, amas ĝin eterne kaj ĉiam: kaj ankaŭ al la veo vi diras: pereu, sed revenu! Ĉar ĉiu ĝojo volas — eternecon!

Ĉiu ĝojo volas la eternecon de ĉiu aĵoj, volas mielon, volas feĉon, volas ebrian noktmezon, volas tombojn, volas tombolarmkonsolon, volas orumitan vesperruĝon —

— kion ne volas ĝojo! Ĝi estas pli soifa, pli kore malsata, pli timiga, pli sekreta ol ĉiu veo, ĝi volas sin, ĝi mordas en sin, la ringa volo luktas en ĝi, —

— ĝi volas amon, ĝi volas malamon, ĝi estas superflue riĉa, donas, forĵetas, almozpetas, ke iu ĝin prenu, dankas la prenanton, ĝi volonte estus malamata, —

— tiel riĉa estas la ĝojo, ke ĝi soifas veon, inferon, malamon, malhonoron, kripoleon, mondon, — Ĉar tiun mondon vi ja konas!

Vi pli altaĵ homoj, vin sopiras la ĝojo senbrida, feliĉega, —

vian veon, vi malsukcesintoj! Ion malsukcesintan sopiras ĉiu eterna ĝojo.

Ĉar ĉiu ĝojo volas sin mem, tial ĝi volas ankaŭ kordoloron! Ho feliĉo, ho doloro! Ho, rompiĝu, koro! Vi pli altaj homoj, lernu, ĝojo volas eternecon,

— Ĝojo volas la eternecon de ĉio, volas profundan, fundan eternecon!

12.

Ĉu vi nun lernis mian kanton? Ĉu vi divenis, kion ĝi intencas? Nu bone! Nu ek! Vi pli altaj homoj, kantu al mi nun mian rondokanton!

Kantu nun mem la kanton, kies nomo estas „Ankoraŭ unu fojon”, kies senco estas „ĝis en eterneco!” — kantu, vi pli altaj homoj, la Zaratuŝtran rondokanton!

Atentu! Homo!

Kion diras la noktmeza fono?

„Dorm’ min inundis —

„Post songprofundo por mi tagis: —

„La mond’ profundas,

„Pli ol la tag’ imĝis.

„Profunda estas ĝia ve’ —

„Goj’ — pli profunda ol tristeco:

„Ve’ diras: Al pere’!

„Sed ĉiu ĝojo volas eternecon —,

„ — profundan, fundan eternecon!”

* *

*

La signo

La matenon post tiu nokto Zaratuŝtra saltis el sia lito, zonis siajn lumbojn kaj venis el sia kaverno, ardanta kaj forta, kiel matena suno, venanta el mallumaj montoj.

„Vi granda astro, li diris, kiel li iam diris, vi profunda feliĉokulo, kio estus ĉiu via feliĉo, se vi ne havus homojn, por kiuj vi lumus!

Kaj se ili restus en siaj ĉambroj, dum vi jam maldormas kaj venas kaj donas kaj distribuas: kiom pro tio via fiera pudoro kolerus!

Nu! dormas ankoraŭ tiuj pli altaj homoj, dum mi maldormas: ili ne estas miaj veraj kunuloj. Ne ilin mi atendas en ĉi miaj montoj.

Al mia laboro mi volas iri, al mia tago: sed ili ne komprenas, kio estas la signoj de mia mateno, mia paŝo — estas por ili ne vekovoko.

Ili dormas ankoraŭ en mia kaverno, ilia sonĝo ankoraŭ trinkas el miaj ebriaj kantoj. Sed la orelo aŭskultanta min, — la obeanta orelo mankas en iliaj membroj.”

— Tion Zaratuŝtra estis dirinta al sia koro, kiam la suno leviĝis: jen li rigardis demandante supren, ĉar super si li aŭdis la akran krion de sia aglo. „Nu! li kriis supren, tiel plaĉas kaj decas al mi. Miaj animaloj maldormas, ĉar mi maldormas.

Mia aglo maldormas kaj honoras kiel mi la sunon. Per aglaj ungegoj ĝi kaptas la novan lumon. Vi estas miaj veraj animaloj; mi amas vin.

Sed mankas al mi ankoraŭ miaj veraj homoj!” —

Miele parolis Zaratuŝtra; sed jen okazis, ke subite li aŭdis sennombrajn birdojn svarmi kaj flugeti ĉirkaŭ li, — sed la zumado de tiel multaj flugiloj kaj la tumulto ĉirkaŭ lia kapo estis tiel grandaj, ke li fermis la okulojn. Kaj vere, kiel nubo ĝi falis sur lin, kiel nubo da sagoj disŝutiĝantaj sur novan malamikon. Sed jen, ĉi tie estis nubo da amo, kaj sur nova amiko.

„Kio okazas al mi?" Zaratuŝtra pensis en sia miranta koro kaj malrapide sidiĝis sur la granda ŝtono, kuŝanta apud la elirejo de lia kaverno. Sed dum li kaptis per la manoj ĉirkaŭ si kaj super si kaj sub si kaj forpuŝis la mildajn birdojn, jen okazis al li io eĉ pli stranga: li ja kaptis dum tio senrimarke en densan varman hirtan hararon; sed samtempe eksonis por li hurlo, — mallaŭta longa hurlo leona.

„La signo venas", Zaratuŝtra diris kaj lia koro transformiĝis. Kaj vere, kiam heliĝis por li, flava potenca animalo kuŝis ĉe liaj piedoj kaj premis la kapon ĉe lian genuon kaj ne volis lin forlasi pro amo kaj agis kiel hundo retrovanta sian delongan mastron. Sed la kolomboj estis ne malpli fervoraj en sia amo ol la leono; kaj ĉiun fojon, kiam kolombeto tuŝetis la nazon de l' leono, la leono skuis la kapon mirante kaj ridante.

Ĉe ĉio ĉi Zaratuŝtra diris nur unu vorton: „miaj idoj estas proksimaj, miaj idoj" —, poste li tute mutiĝis. Sed lia koro estis liberigita, kaj el liaj okuloj larmoj subengutis kaj falis sur liajn manojn. Kaj li atentis nenion kaj sidadis, senmova kaj ne defendante sin kontraŭ la animaloj. Flugis la kolomboj alen kaj elen kaj metis sin sur lian ŝultron kaj karesis lian blankan hararon kaj nelaciĝis de mildeco kaj jubilado. Sed la forta leono ĉiam lekis la larmojn falantajn sur la manojn de Zaratuŝtra kaj dume hurlis pudore. Tiel agis tiuj animaloj.—

Ĉi ĉio daŭris longan tempon aŭ mallongan tempon: ĉar verdire por tiaj aferoj surtere ne estas tempo — . Sed dume la pli altaj homoj en la kaverno de Zaratuŝtra vekiĝis kaj kune sin vicigis por renkontiri Zaratuŝtran kaj proponi al li la matenan saluton: ĉar ili trovis, kiam ili vekiĝas, ke li jam ne plu estas inter ili. Sed kiam ili atingis la pordon de la kaverno, kaj la bruo de iliaj paŝoj kuris antaŭ ili, la leono ege konsterniĝis, tuj sin forturnis de Zaratuŝtra kaj saltis, sovaĝe hurlante, al la kaverno; sed la pli altaj homoj, kiam ili aŭdis ĝin hurli, ĉiuj ekkriis kiel unuvoĉe, kaj retrofuĝis kaj malaperis en momento.

Sed Zaratuŝtra mem, svenante kaj konsternite, levis sin de sia sidilo, rigardis ĉirkaŭ si, staris mirante, pridemandis sian

koron, renkontiĝis kaj estis sola. „Kion mi aŭdis, fine li diris malrapide, kio ĵus al mi okazis?”

Kaj jam venis al li la memoro, kaj li komprenis per unu rigardo ĉion okazintan inter hieraŭ kaj hodiaŭ. „Ĉi tie ja estas la ŝtono, li diris kaj glatigis sian barbon, sur ĝi mi sidis hieraŭ matene, ĉi tie la aŭguristo paŝis al mi, ĉi tie mi aŭdis unue la krion, kiun mi ĵus aŭdis, la grandan krizokrion.

Ho vi pli altaĵ homoj, pri via mizero hieraŭ matene tiu maljuna aŭguristo aŭguris al mi, —

— al via mizero li volis min tenti: ho Zaratuŝtra, li diris al mi, mi venas por tenti vin al via lasta peko.

Ĉu al mia lasta peko? Zaratuŝtra kriis kaj ridis kolere pri sia propra vorto: kio restis al mi ŝparita krom mia lasta peko?”

— Kaj ankoraŭ unu fojon Zaratuŝtra ekmeditis kaj denove sidiĝis sur la granda ŝtono kaj pripensis. Subite li saltis staren.

„Kompato! La kompato kun la pli alta homo! li ekkriis, kaj lia vizaĝo ŝanĝiĝis en ereon. Nu bone! Tio — havis sian tempon!

Mia sufero kaj mia kompato — kiom tio gravas! Ĉu mi aspiras feliĉon? Mi aspiras mian laboron.

Nu bone! La leono venis, miaj idoj estas proksimaj, Zaratuŝtra maturiĝis, mia horo venis: —

Jen mia mateno, mia tago komenciĝas: aperu nun, aperu, vi ega tagmezo!” — —

Tiele parolis Zaratuŝtra kaj forlasis sian kavernon ardanta kaj forta, kiel matena suno, venanta el mallumaj montoj.

NOTOJ

(de Walther Linden: nur tiuj markitaj per V estas de Verloren van Themaat)

Tiele parolis Zaratuŝtra

Unua parto

La prologo de Zaratuŝtra

P. 1. :Dekjara soleco de Zaratuŝtra, dum Jezuo estis nur 40 tagojn en la dezerto. Zaratuŝtra estas pli matura ol Jezuo.

1. : Aglo: (simbolo de la fiereco) kaj serpento (simbolo de la sagaceco), la animaloj ĉiam akompanantaj Zaratuŝtran.

1... kaj sekvantaj: Sopiro de Zaratuŝtra profitigi aliajn pro siaj spiritaĵoj konkeroj. La saĝuloj ekĝoju pro sia stulteco (ke ili estas sufiĉe stultaj por ankoraŭ povi lerni ion novan), la malriĉuloj pro sia kaŝita anima riĉeco.

P.. Renkontiĝo kun la kristokreda ermito.

1. ,„Tiam vian cindron vi portis al la monto": kiam Zaratuŝtra iris en la solecon, la fajro de liaj ĝistiamaj konvinkoj estis forbrulintaj. Nun la fajro de nova kredo ekflamis en li.

P. 1. :„Por tio mi ne estas sufiĉe malriĉa": la transfluanta pleneco de la interna riĉeco de Zaratuŝtra al li ne permesas disdoni nur poere. Zaratuŝtra ne povas akcepti la mondsagaĵajn konsilojn de l' kristana asketo: li estas homo pli riĉa kaj tial pli malŝparanta. La abundo kaj ne la malsato en li iĝis kreanta.

1. 16 k.s.: la malfido de la homoj kontraŭ la ermitoj — kontraŭ la homoj kiuj metis sin solaj.

P.22 1.10: Funda sento de Nietzsche ne voli preni ilian kredon al la kredantaj kristanoj kontentaj en si.

1. 14: Dio estas morta — la transa, metafizika mondo montriĝis senbaza fikcio. La nova kredoforno baziĝas sur la ateismo.

1. 16 k.s. Zaratuŝtra iras inter la homojn. Li faras sian unuan predikon publikan („sur la foiro" 1.). Enhavo de tiu prediko: la superhomo estu kreita kiel pluevoluigo de la homo al nova specio (forte Darwinisma formuligaĵo en tiu loko: simio → homo → superhomo).

P.23 1.7: „hibrido de plant' kaj fantomo": la nuna homo estas senkohere kunmetita el partoj natura-ĉimonda („planto") kaj transmonda-supertera („fantomo").

1. 9: La superhomo kiel morala postulo (per tio parta venkpass de 1' antaŭa Darwinisma formuligo).

1. 12 : Alvoko al klara ĉimondismo, al malakcepto de ĉiuj metafizikaj esperoj, kiuj nur fuŝas la realan fortan vivon.

P.23 1.20 : Ĉimondo („celo de la tero"), ne transmondo („intestoj de 1' neesplorebla").

- 1.24 : Malakcepto de la kristana askezo malestimanta la korpon.

P.24 1.9 k.s. : „La horo de la granda malestimo" = la horo, kiam la homo ekkonas sian nunan neperfektecon, kiam li venkpasas sin mem en la penso pri io pli alta, aspirinda.

1.11 k.s.: Eknaŭzas lin tiam la kutima feliĉeca plaĉo, la senpasia racio, la memkontenta virto, la neardiĝinta justeco, la kompato, kiu ne iĝis disturbanta malespero pri la tuta mizero de la mondo.

- P.24 1.17 k. sekv.: Alvoko al pasie-libida vivo, al la krea frenezo, al la Dioniza ebrio, al la granda malmoraleco.

P.24 1.15 k.s.: Dua parolado de Zaratuŝtra. La homo kiel transiro en novan specion kaj pereco en ĝi. La plej grandaj homoj estas tiuj, kiuj komprenas sian neperfektecon kaj serĉas la ponton al io nova: la pereantoj, t.e. la transirantoj (1.), la grandaj malestimantoj (komparu P... 1.. kaj la noton ĉe tio), tiuj, kiuj amas la teron kaj serĉas siajn celojn ne transmonde („malantaŭ la steloj", P.26 1.4

P.26 Daŭrigo: Al tiuj homoj grandaj, estontogarantiantaj apartenas tiu, kiu dediĉas sian konon al la kreo de la superhomo (do al celo krea, leĝodona) (1.7), tiu kiu praktike laboras por tiu celo (1.9), la virtulo (1.12), sed la virtulo en senco vere „malegoisma", kiun lia virto tute konsumas (1.17), kiu

dediĉas kaj oferas sin al sia fatalo (l. 17), kiu havas unu grandan virton, sed ne multajn malgrandajn (l. 19), la malŝparanto (l. 22), la homo pudora en la feliĉo kaj ne brutala (l. 24), tiu kiu pli plenumas ol promesas (l. 27 k.s.), kiu kiel valora homo „savas" siajn antaŭstupojn (ĉar nun ili transiris en ion fekundan) kaj „pravigas" siajn sekvontojn (ĉar ili devenis el io valora) (l. 3), tiu kiu prenas plej serioze („disciplinigas") siajn idealojn („sian dion"), tiel ke li devas pereii pro ili (l. 5), la homo anime profunda kaj sentema (l. 7), la homo spirite libera kaj libere sentanta, en kiu intelekto kaj koro harmonias (l. 11). Ili ĉiuj estas preparantoj de la superhomo (l. 14); pezaj gutoj en la nubo super la homo, el kiu la superhomo sensargiĝas kiel fulmo.

P.28 l. 5 k. sekv.: la obstaklo por la akcepto de la parolado de Zaratuŝtra de la popolo kuŝas en ilia kulturo, per kiu ili kredas distingiĝi de la ordinaraj kapropaŝtistoj.

l. 9 La tria parolado de Zaratuŝtra: pri la lasta homo.

P.28 Nun la homo havas ankoraŭ fermentantan vivoforton („ĥaoson") en si por povi naski la superhomon el si. Tiu ebleco estus malaperinta, se la homo estus degenerinta al la ekstrema malforteco: al la tedo pri ĉiuj idealoj (l. 16), al la senpasia feliĉodeziro (p. 29 l. 6), al la evito de ĉiu danĝero (l. 7), al la prudenteco en ĉio (l. 10), al la rezigno fari, krei, regi (l. 14). „Malmultan venenon fojfoje" (l. 12): alkoholo, nikotino. Ĉie la „verda herbeja feliĉo" de l' grego. Pleja klareco de la kono, sobreco kaj moderiteco (l. 20) — homaro rigidiĝinta, interne mortigita, plena ĥinumado.

P.30. La efiko de la parolado de Zaratuŝtra tute kontraŭ lia atendo: oni ne ektimas lian bildon de la lasta, degenerinta homo — oni vokas la feliĉon, kiun tiu homo ĝuas!

P.31: Simbola okazintaĵo: la ŝnurdancisto kiel simbolo de la nuna homo, kiu volus evolui al superhomo (komparu p. 25 l. 15: „la homo estas ŝnuro streĉita inter animalo kaj superhomo"). Tiun ŝnurdanciston transsaltas arlekeno kaj kiam li vidas triumfi sian rivalon, li perdas la pripenson kaj la ekvilibron kaj plonĝas frakasite en la profundon. La arlekeno=la falsa transamondo-proklamanto, kiu la homon volas ne venkpasii (plukulturi en ĉi

tiu mondo), sed transsalti (per la salto trans la naturon de la homo en transan fikcian mondon).

P.31 l.23. Zaratuŝtra konsolas la mortantan ŝnurdanciston per la ĝoja sciigo, ke ekzistas nur ĉi tiu mondo, sed ne transmonda vivo (ne „infero“, l.23).

P.32 l.20: Ripeto de la bildo de p.25 l.7 k.s.

P.33. La arlekeno (= la transmonda profeto) avertas sian rivalon, la ĉimondan profeton Zaratuŝtran, por persekutoj, por tiel forpeli lin el la urbo.

La enterigistoj (=la historiistoj de la morta pasinteco) renkontas Zaratuŝtran, portantan la kadavron, forlasantan la urbon (kiam ĉio okazinta pasis) kaj mokas lin, kies internan vivon ili ne scipovas ekkoni. Zaratuŝtra ilin tute ne respondas.

P.34 l.11: „la malsato“ — ne la korpa, sed tiu je ekkono kaj vivoformado, la malsato filozofia. Li frapas sur la domon de l' ermito, la filozofia pensanto kaj cerbumanto, kiu proponas sian nutraĵon egale al vivantoj kaj mortintoj — ne granda fekunda moŝdoformanto, sed pensanto rigide ligita, senfara. Zaratuŝtra forlasas ankaŭ lin malkontenta.

P.35: nova ekkono de Zaratuŝtra: ne nemonstarajn kunulojn (simbolo la morta ŝnurdancisto) li bezonas, sed kunulojn vivantajn, proprafortajn, homojn elektitajn, fortajn, vokitajn al libereco, povantajn prepari la superhomon. Siajn predikojn li faros ne plu por la senkomprena homamaso, sed por la elektitaj unuopuloj, siaj disĉiploj.

P.36 l.23: la „kreanto“ de l' novaĵo ĉiam estas samtempe „detruanto“ de l' malnovaĵo.

P.38 l.12: vorto antaŭaŭguranta la propran sorton de Nietzsche.

P.40 k. sekv. Komenco de la „paroladoj de Zaratuŝtra“; la agado ĉi tie ĉesas ĝis la kvara parto kun malmultaj interrompoj.

Pri la tri transformoj (P. 40 k. sekv.)

Tri transformoj de la spirito:

1. la ŝtupo de ĝia portiveco, ĝia respekto por ĉio, ĝia humileco,

memhumiligo, rezignacia sciencoservo, amo je la malestimantoj (simbolo „kamelon" — devizo „vi devas").

2. leviĝo al libereco kaj regado, al la sankta neo kontraŭ ĉiuj ĝisnunaj valoroj, ankaŭ kontraŭ la devo, frakaso de ĉio ĝisnuna (simbolo „leono" — devizo „mi volas").

3. lasta perfektigo, leviĝo de l' neo al la sankta jesdirado, al la senkulpeco kaj vivocertejo (simbolo „infano" — devizo „mi estas").

Pri la katedroj de l' virto

Satiro kontraŭ la tradicia moraldoktrino, kiu nur invitas al dormo kaj antaŭ ĉio avertas disturbi tiun dormon (p. 43 l. 4: „Malhontas tamen la noktgardisto...").

P. 43. Admono al ĉiam nova sinvenkpasado kaj repaciĝado kun si mem. „Dek fojojn": preciza aranĝo de ĉiuj devoj. Kvieto, obeo, grega feliĉo, limiĝo (l. 24-25).

P. 44. Eduko al la filistra „boneco kaj justeco" (komparu la similan pentron de la „lasta homo", p. 29 kaj la notojn ĉe tio). La feliĉeca moralo de la gregano — nekunigebla kun la tragika fataleco de la nova homo.

Pri la malantaŭmondoj

P. 45-46. Ankaŭ Zaratuŝtra iam kredis transmondan dion, kiu pro sia dia malkontenteco kreis malperfektan ŝajnan mondon (tiu mondkoncepto tute en la spirito de la Schopenhauer metafiziko, kun kiu tamen la transmonda dio estas nekunigebla). Tiun konvinkon li forlasis (kiel Nietzsche mem adiaŭis la Schopenhaueran metafizikon de sia unua periodo).

P. 46. La tuta transmonda estaĵaro (la „malantaŭmondo") estas homa fikciaĵo. „Hinterweltler" („Malantaŭmondano") kun ironia aludo al „Hinterwäldler" („Malantaŭarbarano").

P. 47. La sinceriĝinta mio ekkonas la korpan kaj

kaj teran kiel la ununuran veran kaj realan.

Ĉiuj transamondaj pensoj estas la eltrovaĵoj de homoj malsanaj kaj degenerintaj, volantaj forfuĝi el sia tera mizero.

P.48.- Sincerecon de la kono, klare pensantan dubon tiuj malsanuloj kontraŭbatalis kaj deklaris „peko”. La sana korpeco ne kredas la transan mondon, sed honoras la sencon de l' tero.

1.13 „sangogutojn savantajn”: la savanta morto de Kristo.

Pri la malestimantoj de l' korpo

P.48-49. Korpo kaj animo malprave disigitaj; vere ekzistas nur la korpa-anima unuo, en kiu la animo estas parto, funkcio de la korpo. La racio estas „instrumento” de la korpo, ne ĝia reganto, la konscian pensadon determinas la senkonscia instinkta vivo.

P.49. „Senso” kaj „spirito” ne memstaraj kaj fermitaj en si, sed enordigitaj kaj subordigitaj al la fiziologiaj procezoj (baza penso de Nietzsche). La „memo” (la nekonscia korpa-anima vivounuo) regas la konscian „mion” (la „spiriton”, la „animon”), ĝi ĝim unue kreis.

P.51. La malestimantoj de l' korpo iĝis tiaj malestimantoj, ne ĉar ilia „spirito” tiel volas, sed ĉar ilia korpo estas malsana, ilia vivimpulso perdis sian forton. La malestimo de la korpo devenas nur de la korpo, la malsaniĝinta korpo!

Pri la pasioj kaj ĝojigoj

P.50. Kontraŭeco al la moralo iĝinta abstrakta kaj ĝenerala, la virto de la granda homamaso — havi sian virton propran, individuan, havatan de neniu alia! (baza penso de la morala Nietzsche). Ne nomi nomon (1.-7), sed konservi la neeldireblan, sentregatan individuecon en la virto! Ne facilanima spekulacio en la moralo (1.-6: „vi volas pluki ĝian oreilon kaj kun ĝi ŝercludi”).

P.51+5. Virto kiel dia leĝo aŭ homa leĝigo malakceptata. Ne virto kiel regulo de la ĝenerala racio (1.+8), male virto kiel io propraforte

instinktkreskinta (simbolo: alfluginta birdo, 1.9) —tiam valora kaj fekunda (simbolo: la „oraj ovoĵ" de tiu birdo, 1.10). Origino de tiu vera virto: la „malbonaj" pasioj, servigitaj al la „plej alta celo" kaj tial transformitaj al „virtoj kaj ĝojigoj".

L.29: la batalo de la virtoj inter si pri la regado — plej granda danĝero por la homo, kiam lin distiras malsamaj volo-direktoj. „Unu virto", unu celdirekto: jen la vojo al grandeco.

P.52 1.8-9: per la virtoj fortaj kaj heroaj la superhomo estas kreata, la homo per ili estos venkpasita („pereos").

Pri la pala krimisto

P.35. Kritiko kontraŭ la moralisma interpreto de la faroj, precipe la krimoj, kontraŭ ĉiuj mondkalumniantaj nocioj de „peko", „kulpo", „misfaro". La krimanto ne estas „pekanto", „fiulo", „malbonulo", sed malsanulo, stultulo, malamiko de la aliaj homoj.

P.53. Supraĵa psikologia klarigo („tiun animon vi sondis ne sufiĉe profunde", 1.10 k.s.) nur el la konscio: tiu homo mortigis por rabi! Pli profunda fiziologia klarigo: tiu homo estas korpe malsana, degenerinta laŭ vivosento, li suferas kaj deziras — li sencigas siajn suferojn kaj dezirojn kiel „murdvolupton kaj deziron je la feliĉo de l' tranĉilo" (P.53 1.30 k.sekv.). Jen la frenezo antaŭ la faro. Poste la frenezo post la faro: li, kiu toleris la faron, ne povas toleri la bildon de la faro; kiel la kokinon hipnozas streko tirita ĉirkaŭ ĝin, li fiksrigardas sian faron. Faro kaj penso pri la faro estas du: „La rado de l' kaŭzeco inter ili ne ruliĝas, 1.2); nekonscia instinkta vivo kaj konscia penso ĉi tie sin ne tuŝas. Inverse ĉe la juĝisto: li toleras la penson pri la faro (p.52 1.30 k.s.), sed ne kuraĝas ĝin efektiviĝi. Konscia pri tiu sia tordiĝo, la juĝisto mortigu la kriminton kaptitan kaj turmentatan de lia faro („el lia okulo parolas la granda malestimo", nome je lia mio, p.52 1.14) nur pro kompato, ne pro venĝemo.

Ŝanĝiĝo de la moralaj konceptoj dum la jarcento — tion ne volas aŭdi la bonuloj, kiuj kredas la „bonon en si", la

neŝanĝeblan bonon. Ne sankta frenezo pereigas tiujn bonulojn; ili vivas plu en sia virto racia kaj komforta. Por tiuj mez-niveluloj Zaratuŝtra ne venis: „Sed via lambastono mi ne estas" (1.13), sed por la homoj vivoplenaj kaj plenfortaj („Mi estas pavezo apud rivero", 1.12).

La baza koncepto de Nietzsche: krimo estas nur malsano, vivo-degenero, pasio, kiu ne povis esti metita en la servon de pli altaj celoj, de la sana vivo (ĉi tie la idea alkroĉiĝo al la antaŭa ĉapitro). Redoni al la vivo ĝian senkulpecon, juĝi la aferojn fiziologie=nature — for la moralisman „peko"-teorion!

Pri legi kaj skribi

P.54. Kontraŭ la „literaturo", la sensangaj libroj, la legantaj neniofaruloj.

P.54. La spirito transdonita al la plebaĉo — la plej granda danĝero por la pensado.

Veraj libroj estu verkataj per sango. „Sentencoj estu pintoj" (1.29): pintoj en la alta montaro, solaj, altaj, malfacile atingeblaj — atingeblaj nur por la pensanto, kiu sciopovas venki spiritajn pintojn per longaj kruroj (1.29). Altmontara aero de l' spirito: libera moviĝo, kuraĝo, senzorgeco, volupto en danĝeroj — militista spirito!

P.55 1.21. Ni amas la vivon, ĉar ni ja kutimas ami. Nova akcentigo: ni amu la vivon!

P.55. Preni la vivon serioze — sed samtempe preni la vivon leĝere! Venki ĝin en libereco kaj moka forto! Kontraŭmeti al la spirito de l' pezo, la diablo, la dian leĝerecon, la ridemon, la dancemon, la flugon kaj ŝvebon! Plej alta dieco: povi danci, tio estas stari super la vivo en spirita libereco.

Polusa baza postulo de ĉi tiu ĉapitro: verki siajn librojn per sango kaj pasio kaj tamen povi ŝvebi en dancema libereco super la pasia vivoseriozeco! (Funda sopiro de Nietzsche, kiu sopiris ludan leĝerecon pro premanta seriozeco).

Pri la arbo sur la monto

P. 56. Pri la danĝeroj minacantaj tiun, kiu liberigis sin de la malnovaj valoroj. Li estas leviĝanta, sed kun la klareco de la spirito evoluas ankaŭ la mallumo kaj malbono de l' pasio. Danĝeroj de la tro rapida ŝanĝiĝo, de la malespero, se la leviĝo okazas ne sufiĉe rapide, de la envio je pli alte leviĝintoj (Zaratuŝtra mem).

P.58. Danĝero de la liberigitaj impulsoj de la nobla kaj forta homo (1.14).

P.58. Danĝero por la heroo sin liberiginta iĝi libidulo. Instigo de Nietzsche al sinregado kaj sinpurigo! Avertu kontraŭ morala senbrideco!

Tuŝpunktoj kun poemoj: ĉe p.56 l.29 komparu „Meine Härte“ („Mia malmoleco“), ĉe p.57 l.16 komparu „Pinie und Blitz“ („Pinio kaj fulmo“).

Pinio kaj fulmo

Alte mi kreskis sur la mont',
Se mi parolas — ne respond'.

Mi solas kaj altkreskis tro —
Atendas mi: sed kion do?

Proksimas tro la nuba kap' —
Atendas mi je l' fulmofrap'.

Pri la predikantoj de l' morto

Kontraŭ la pesimistoj, kiuj kalumnias la vivon kiel nevivindan. Ili ĉiuj malsanemaj: lepruloj animaj; rabobestaj homoj, al kiuj restas nur la elekto inter libido kaj sinsenkarnigo; labormaniuloj, kiuj volas forgesi sian internan senkvietecon en la laboro, k.t.p.

P.59 l.25 k.s. Riproĉo de Nietzsche kontraŭ Schopenhauer, neniam esti konkludinta la veran konsekvencon el sia doktrino

de la neado de la vivovolo.

P.60 1.6 k.s. Kompato de la pesimistoj absurda en si mem: pro kompato voli konservi la homojn en la malbona vivo, anstataŭ liberigi ilin de ĝi!

Pri la milito kaj militistaro

P.61. Milito kiel vivokrea, vivokonserva. Milito pro si mem (1.2 k.s.). Kuraĝo al la milito, kuraĝo al la malamo kaj envio, ne honto pro tiuj vivokonservaj pasioj (p.61 1.4). Ĉiu militisto estu vivoplena individuo, portu sian „unuformon“ (uniformon) nur ekstere, ne interne — sed lia ĉefa virto estas la libera obeo de la nobela homo (P.62 1.11 k.s.). Ne kompato, sed kuraĝo (1.28). Fiero je la granda malamiko: alia militista virto (p.62 1.8).

P.62: Sindono al la vivo, oferpreteco en la batalo, malestimo de la vivodanĝero: per tio la militisto preparas la superhomon!

Sanktuloj de 1' ekkono (p.61 1.7 k.sekv.) la militistoj ne povas esti (t.e. ne filozofoj, ne viziuloj, leĝdonantoj, voj-indikantoj de la superhomo), sed ja militistoj de 1' ekkono: praktikaj helpantoj en la kreado de la nova homospeco.

Pri 1' nova idolo

Kontraŭ la idolo „ŝtato“. Ŝtato kaj popolo havas nenion komunan. Ŝtato kiel vivodetruanto, kiel rifuĝejo por la multuloj, kiuj tiel priŝtelas la malmultulojn (p.64 1.10).

Pri la muŝoj de 1' foiro

La grandulo, la kreanto, la eltrovanto de novaj valoroj vivas en la soleco, ne atentanta gloron kaj tagokriadon — malrapide laborante, en profunda koncentriĝo de 1' spirito (p.66 1.20). Sed sur la foiro ĉirkaŭvagas la malsinceruloj kaj eksteruloj, la aktoroj kaj gloremuloj, kiuj volas atingi sian celon per revolucio kaj perforto („sango por li validas kiel la plej bona de ĉiuj argumentoj“, p.66 1.6). Ili estas la senkondiĉuloj (1.15 k.s),

kiuj ĉiam devigas al jes kaj ne, la dogmemuloj, kiujn Nietzsche tiel malamis, la malkvietuloj kaj urĝatoj. Sub la simbolo de la muŝoj de l' foiro Nietzsche nun komprenas la plebaĉon ĝenerale, la multulojn, kiuj ne povas toleri la liberan unuopulon kaj lin tial persekutas, kiuj lin turmentas eĉ per laŭdo, flatado kaj amindeco, la malamantoj de lia senvorta fiereco, ili, kiuj aliinterpretas ĉiun senkulpan estadon kiel kulpon kaj estas plenaj de envio kontraŭ la grandeco. La grandulo ilin evitu: „via sorto ne estas tiu de muŝventumilo" (p.66 l.30).

Pri la ĉasteco

Malamo de Zaratuŝtra kontraŭ ĉiuj libidaj deziroj. Sed natura juĝo de tiuj demandoj. Kiu nature estas ĉasta, restu ĉasta. Sed kiu nature estas libida, ne devas voli devigi sin al ĉasteco kaj per tio transformi en eĉ pli teruran malnaturecon kaj animan libidon. Tiam la sana korpa libido transformiĝas en patologian animan libidon (kompaton k.t.p.). Zaratuŝtra laŭdas la ĉastecon kiun li mem posedas: la denaskan, senkulpan ĉastecon.

Pri la amiko

La profunda sopiro de Nietzsche al amikoj. La plej bona amiko kiel „plej bona malamiko" (p.70 l.16) — Distanco, spirita batalo, luktado pri la regado: ne simpla transiro al li (l.15), ne konsumiĝo en li, pasiva sindono. Ankaŭ ne komforta senkaŝeco (p.70 l.18 k.s.), male rezervo, koncentriĝo, flugilizo de l' sopiro, reciproka instigado en la pluevoluado al la superhomeco (p.70 l.23). Subtileco en la divenado kaj takto en la silento, ne kompatio, sed malmoleco, celindiko al la eterneco. Nek la sklavo nek la tirano povas havi amikojn (tial ankaŭ ne la virino, en kiu estas iom el ambaŭ), nur la viro vivoplene libera, fortoplana, sana.

Pri mil kaj unu celoj

La homo estas la „mezuranto“; li kreas valorojn kiel esprimon de sia mondkoncepto, de sia sopiro. Nietzsche mencias plurajn idealojn, t.e. valorigojn: 1 p.72 l.17 k.s. tiujn de la grekoj (Homero), 2. l.20 k.s. tiujn de la persoj, 3. l.23 k.s. tiujn de la judoj, 4. l.26 k.s. tiujn de la ĝermanoj. Nur la homo metas la nociojn „bona kaj malbona“ en la aferojn (komparu en alia verko „Ne ekzistas moralaj fenomenoj, sed nur morala interpreto de tiuj fenomenoj“). Sed la ĝuo pro la greko estas pli malnova ol la ĝuo pro la mio (p.73 l.12); do ĉiu ĝisnuna moralo estas greka moralo de bono kaj malbono, malsama por mil popoloj. Kie restas la unu homara celo, la mastra moralo de la nova unuopulo libera de l' greko?

Pri la proksimula amo

Proksimula amo ne „neegoisma“ sento, sed tute determinita de la memo. Malfortula sento: kiu ne havas fortan memon, kiu devas eviti sin mem, fuĝas al la proksimulo. Pli alta sento: malproksimula amo, amo al io estonta kaj aspirinda, amo al afero kaj al ideoj („fantomoj“ p.74 l.12), antaŭ ĉio al la ideo de la superhomo.

P.74. Ne la proksimulo, sed la amiko: kia lin pentras la ĉapitro „Pri la amiko“, la forte altkreskanta, kiu povas doni novan mondkoncepton kiel kreanta leĝdonanta (estiĝo de io fekunda el io malluma-malbona, de senco al „sensencaĵo“), la preparanto de la superhomo.

P.74 l.32. Proksimulan „amon“ nutras kalumnio de la neĉeestantoj.

Pri la vojo de la kreanto

La vojo de la granda solulo, liaj turmentoj kaj liaj danĝeroj. Li devas sin esplori, ĉu li estas matura por la vera libereco — libereco en la jeso kaj ne en la nura neo (p.76 l.15), libera ne nur de kio?, sed ankaŭ por kio? (l.14 — 15). Fundamenta eldiro

de Nietzsche, l.12: „Multaj forĵetis sian lastan valoron forĵetante sian servuton." La homo kreanta, sola, libera devas toleri malamon kaj maljustecon de aliaj, devas kaŝi sian amon por ili, devas transformi siajn pasiojn, sian malbonon (siajn „sep diablojn", p.77 l.31) al fekunda forto, devas malestimi sin mem por krei la superhomon en la propra pereco. La propra konfeso de Nietzsche pri sia malfacila vojo en soleco kaj malagnosko kaj interna luktado.

P.77 l.16. Sankta simpleco „Sancta simplicitas": eldiro de Huss sur la brulŝtiparo pri pia maljuna virino alportanta lignon por lia brulŝtiparo.

Pri la inĵoj maljunaj kaj junaj

Nietzsche vidas la rilaton inter la seksoj en ĝia tuta senkaŝa natureco. La viro kiel militisto de l' vivo, la virino kiel lia distro. Ĉiujn enigmojn de l' virino solvas ŝia baza tasko: naski sanajn infanojn. La plej alta por la virino: naski la superhomon. La honoro de l' virino estas ŝia amo, nome la amo fluanta el abundo, plej forta. La feliĉo de l' virino estas tiu amo, estas la feliĉo povi obei la pli fortan viron (kontraŭ la emancipa movado: la sana virino tute ne volas esti egaligita al la viro, male volas submeti sin al li kiel la pli forta — stranga formuligo p.79 l.25). La virino estas pli forta en amo, sed ankaŭ en malamo kaj malboneco (se ŝin ne la pli forta viro submetas kaj interne devigas al amo), ŝi estas pli supraĵa ol la profunda kaj tamen infana viro. La viro devas montri al la virino sian forton, devas ŝin interne submeti per sia plia forto, ŝin rabi kaj konkeri. Simbole esprimas tion la eldiro multe citata kaj multe kontraŭbatalata: „Vi iras ĉu al inoj? La vipon ne forgesu!" (ne, kiel naivaj animoj kelkfoje opinias, instigo al korpa puno de l' virinoj!).

Pri la mordado de la vipuro

Kritiko je la ordono de Jezuo en la montprediko, ami sian

malamikon. Estas malnature kompensi malbonon per bono — jes, ĝi estas nur pli elektita, pli malhoma formo de venĝo! Ĝi estas malnobla, ĉar ĝi hontigas la malamikon! Prefere koleri ol hontigi! Kiel nobla homo oni ne transdonu la tutan maljuron al alia, sed kunportu la duonon („Dividita maljuro estas duona juro", p.81 l.8).

En tia spirito oni ankaŭ punu. Ne malvarma justeco de la ekzekutisto, sed „justeco, kiu estas amo kun okuloj vidantaj" (p.81 l.17).

Fina admono: la ermiton, kiu sentas ĉion plej profunde, ne maljuru!

Pri la infano kaj edzeco

La idealo de la edzeco kiel kreo de la superhomo. Pri la respondeco de tiu kiu generas infanojn kontraŭ la estonteco.

Pri la libera morto

La doktrino de Nietzsche, kiun li defendas ankaŭ en la „Götterdämmerung" („Dia krepusko"): ne lasi dikti al si la morton kaj la ĝustan horon, sed ĝin mem elekti! Ne transvivi sian ĝustan aĝon kaj entombigi en morta maljunula aĝo, kiom da famo kaj faroj freŝa fortaĝo donacis! Ankaŭ por siaj heredontoj oni ne estu obstaklo.

„Pacienco kun ĉio tera" estas falsa doktrino de Jezuo, kiu mortis tro frue, por atingi la veran maturecon de la vivakcepta vireco.

Pri la virto donacanta

Zaratuŝtra adiaŭas siajn disĉiplojn por reveni en sian montan solecon. Lastaj admonoj:

1. Plej alta virto „virto donacanta", t.e. forto kaj anima riĉo de la homo sukcesinta plena de l' plej forta vivo, kiu povas donaci kaj distribui al aliaj el tiu vivoplenaĵo. Li rabas

al si la valorojn, por donaci al ili tiun sian malŝpareman vivoplenaĵon: sankta, fekunda egoismo — tute malsama laŭ naturo kaj efiko de tiu egoismo de l' interna malriĉeco, de la mal-sanuloj kaj degenerintoj, kiu nenion povas doni. Akra kaj karakteriza refuto de Nietzsche: „Naŭzas nin la degeneranta aspiro, kiu parolas: „Ĉio por mi" (p.87 l.22). Originas la vera virto (p.87 l.3 k.s.) el valoriganta vivoporto, sed vivo-orto disciplina, streĉavola, mizerofrakasanta — „nova bono kaj malbono", senvalorigita valoro (p.88 l.12), potenco, reganta penso (l.14).

2. Resti fidelaj al la tero, doni novan homan sencon (la superhomon) al ĝi predigita al la hazardo (malsenco, „sen-senceco", p.89 l.6) estas la dua admono (komparu la prologon).

3. Admono lasta kaj plej urĝa: leviĝi al individueco, al interna libereco kaj memstareco. Ne resti disĉiploj, sed forlasi kaj venkpati la majstron! Al la memstarigintaj anoj de sia doktrino Zaratuŝtra volas reveni kaj festi kun ili la egan tagmezon: la egan horon, kiam transiros la homo en la superhomon. Kun tiu testamento Zaratuŝtra liberigas siajn disĉiplojn.

Dua parto

La infano kun la spegulo

Zaratuŝtra batalas en la multjara monta soleco kontraŭ sia sopiro distribui, li praktikas la plej malfacilan virton: „pro amo fermi la apertan manon" (p.92 l.5). Jen montras al li sonĝo (infano montranta lian misformitan vizaĝon en la spegulo), ke lian doktrinon liaj malamikoj herezigas kiel malmoralan kaj egoisman. Zaratuŝtra decidas reiri en la mondon, disŝuti sian ŝtormantan animon, disdonaci sian „sovaĝan saĝon" (p.94 l.1). Donaci ĝin al siaj amikoj en amo kaj sindono!

Sur la insuloj feliĉegaj

Aŭtunotempo, maturopleno: la plej kara tempo de Nietzsche en la naturo (komparu „Ecce homo”, Prologo § 4, kie tiun ĉapitron li citas). Kiel maturaj figoj de la arbo la instruoj de Zaratuŝtra falas al la disĉiploj.

Kritiko de la dioideo: Dio pura supozo, ĉar 1. ne kreebla por homoj, 2. ne pensebla por homoj — pensebla nur ĉio transdonita de la sensoj, 3. ĉar la ideo „Dio” nur limigus la homon („kio estus ja kreenda, se dioj — ekzistus!”, p.96 l.15). Tempo kaj pereiveco estas la sola konebla kaj tial reala — „Ĉio senperea — estas nur simbolo” (p.95 l.24, renversanta la eldiron en la „Ĥoro mistika” en la fino de Faust II „Ĉio pereiva estas nur simbolo”). En tempo kaj pereiveco nia kreado kaj nia volado trovu sian spacon kaj sian taskon — sian taskon homan-ĉimondan: la superhomon. Tasko, kiun Nietzsche nun klarigas per Michelangela skulptista simbolo: liberigi per la martelo la bildon de beleco (la superhomon) enfermitan en la marmoro (la homo).

Pri la kompatemuloj

Kompato estas senpudoreco. La homo pudora nobla evitas penetri en alies suferon per avidaj rigardoj. Pudoro estas la karakteriza signo de l’ homeco (kiun Zaratuŝtra ne, kiel oni lin torde imitparolas, rigardas kiel „animalojn” el sia superhoma doktrino); tial Zaratuŝtra difinas la homon kiel „la animalon, kiu havas ruĝajn vangojn” (p.97 l.3). Pli alta ol kompato staras kunĝojo. Ne malgrandaj pensoj — prefere sincera malbona faro. Pudoro, silentemo, rezervo — la amikon ne kompute dorloti, sed lin evoluigi, lin krei pli alta, lin pliperfektigi per malmoleco. „Ĉiuj kreantoj estas duraj” (p.99 l.17). La superhomo ne rajtas kompati, alie li oferus la pli altan celon de l’ homaro. La kristana dio mortis, perdis sian agnoskon, ĉar li estis dio kompatema, kiu ne povis doni al la homaro pli altajn celoj de si mem.

Pri la pastroj

Malakcepto de la asketaĵaj pastroj, ilia korpomalestimo kaj mondoĝojorezigno. Ili implikiĝis en la stultecon de la kompato, sed ili ne aspektas „savitaj“, kiel ili volas esti. Iliaj sangaj perfortaĵoj ne estas pruvoj por la kristanismo. Ankaŭ ilia kuraĝa martireco (p.101 l.24) pruvas nenion. Nur propra konvinko pruvas; nur la varma koro kaj la malvarma kapo kuniĝinte faras la „savanton“ (Zaratuŝtran). Sed ne batali kontraŭ la pastroj, sed pasi ilin „kun dormanta glavo“. „Mia sango“ — Nietzsche kiel deveninto de pastora familio, „parencas la ilian; kaj mian sangon mi volas vidi honorata eĉ en la ilia.“ (p.99 l.32), pruvo por la forta tradicia sento de Nietzsche.

Pri la virtuloj

Kontraŭ la doktrino de la transmonda-dia rekompenco de la virto; kontraŭ la tuta konsidermaniero, kiu mensogis la nociojn „venĝon, punon, rekompenson“ en la senkulpajn naturajn aferojn. P.103: prezento de la plej malsamaj specoj de falsa virto. Vera virto: propra individueco, libera memstareco, forta morala farado el propra naturo, kiu portas sian rekompenson en si mem! Jen la nova valoro, kiun Zaratuŝtra povas doni al la homoj por cent malnovaj valoroj rabitaj de ili.

V: p.103 l.26: „Kaj kiam ili diras: „mi estas justa“, ĉiam ~~sonas~~ kvazaŭ „mi estas venĝita“. Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo „gerecht“ („justa“) kaj „gerächt“ („venĝita“) sonas preskaŭ same.

Pri la plebaĉo

Kontraŭ la plebaĉo, t.e. kontraŭ la homamaso malnoblanima, kontraŭ la multaj, kiuj perdis la kredon kaj nun volas vivi en sendisciplina libereco („libido“ en senco miskomprenata). Kontraŭ eksteraj potencaviduloj (politikistoj), kontraŭ

senrespondecaj literaturistoj kaj ĵurnalistoj, kontraŭ sendisciplinaj voluptoserĉantoj — „plebaĉo potenca, skriba kaj voluptaĉa" (p.106 l.9) — la sopiro de Zaratustra en la liberan aeron de l' altaĵo, al la idealoj de la superhomo.

Pri la tarantuloj

Kontraŭ la tarantuloj, t.e. la predikantoj de la egaleco de ĉiuj homoj. La doktrino de la egaleco estas la maskita venĝo de la submetitoj je siaj venkintoj, la fortaj, sukcesintaj homoj. Nietzsche-Zaratustra malamas la porbatalantojn de la ideoj demokraciaj-liberalaj: kun tiuj akceptantoj de la vivo li ne volas esti konfuzata (p.108 l.5 k.s.). Laŭ la doktrino de Nietzsche la homoj ne estas egalaj, kaj ili ankaŭ ne devas iĝi tiaj, tiam la idealo de la superhomo ne povus esti realigita. Vivo estas malegaleco, estas batalo, estas kontraŭstrebado kaj eterna memvenkpasado. Devas ekzisti distingo kiel bona kaj malbona, riĉa kaj malriĉa, alta kaj malalta — distingo kiel ŝtupoj por suprengrimp! Sed beleco en la batalo, en la kontraŭstrebado, en la triumfo (simbola bildo de l' antikva templo, p.109 l.30 k.s.).

P.110 l.7: la tarantulo mordas Zaratustran, t.e. la predikantoj de la modernaj ideoj lin kaptas kaj lezas — sed ne turniĝadigos ili la animon de Zaratustra per venĝo; al ili li sin ne volas egaligi. Lia esenco estas ne venĝo de l' homo pli forta, sed ĝoja triumfo de iu pli alta, de dia dancisto.

Pri la famaj saĝuloj

La grandaj filozofoj neniam estis porbatalantoj de la vero, sed male porbatalantoj de la popola saĝeco kaj grega mentaleco. Ilia malo: la libera, forta, sendependa solulo, kiu donis al la vero ĉiujn amarajn koroferojn, „kiu iras en sendiajn dezertojn kaj frakasis sian adoran koron" (p.111 l.16), la membridinto, kiu lukt-

atingas la veron per turmento, kiu konas la veran spiritom turmentantan, eterne serĉantan, varmegan, fieran, timigan. Nietzsche sentas sin tute alia ol ĉiuj ĝistiamaj filozofoj, varmega, vivoplena kaj libera kontraŭ tiuj malvarmaj pensantoj, kiuj neniam kuraĝis frakasi la katenojn de la komuna opinio, kiuj neniam estis gvidantoj al io nedireble nova.

La noktokanto

Erupcio de l' solecaj sentoj de la granda kaj riĉa solulo. Li havas tro multan riĉaĵon, tro multan lumon, li estas laca ĉiam donaci kaj transfluigi. Li deziras preni, povi ricevi, sin doni anstataŭ la daŭra fara kaj vola streĉiteco — al „io nokta“. Ĉu li scias, ĉu la homoj scipovas aprezi liajn donacojn? Ĉu li ankoraŭ sentas la pudoron, kun kiu ili akceptas tiujn donacojn (p.114 l.10). Malfeliĉo kaj forlasiteca sento de la malvarma grandeco sin levanta super ĉio! Sapiro al simpatio, partopreno, sindono — molaj sentoj de la granda homara gvidanto, kiuj liberigas sin en la nokto kaj ĝia sentoliberiganta mallumo.

V: Citata en „Ecce homo“, parto pri „Also sprach Zaratuŝtra“, § 7.

La dancokanto

La spirito de la pezo, t.e. de la severa nemildigita seriozeco, estas la diablo (komparu la paĝon 55an — kaj la notojn ĉe tio). Kiel kontraŭpezo por tio estas dezirata la dancemeco, la libera leĝereco de l' spirito, kiu scipovas de l' spirito, kiu scipovas ŝvebi super la vivo. Tial Zaratuŝtra instigas la knabinojn danci kun la malgranda dio, kiun ili plej amas, kun la ama dio Kupido. Sed lia dancokanto estas interparolo kun la vivo pri la saĝeco, en kiu montriĝas, ke tiu saĝeco kaj la vivo estas unu sama afero. Malluma tono en la fino: vespera sento, sento de malpleneco kaj senvaloreco, de senceleco, kia kelkfoje okupas la grandan batalanton — pro

Tiaj sentoj li bezonas „la dancemecon”.

La tombokanto

Kortuŝa plendo pri la malaperintaj idealoj de lia juneco; la mondo, liaj malamikoj ilin detruis. Feliĉo kaj fido de la juneco foriris. (Detale: „strigaĉon” p.119 l.9=Ulrich von Wilamowitz-Möllendorff? — mian plej karan kantiston p.119 l.29=Richard Wagner — „obtuzan tristan melodion” l.31=Parsifal). Sed restis io granda, liberiganta: la rokeksplodiga, vivakcepta, estontoliboriganta volo. En ĝi vivas ankoraŭ „la nesavito de mia juneco” (p.120 l.15), vivas junecaj espero kaj vivoforto. Ĝin neniu malamiko povas mortigi.

Pri la memvenkpaso

Pri la fundamenta ideo de la vivofilozofio de Nietzsche li ĉi tie parolas: ĉiu vivo estas volo je potenco. Temas ne nur pri „volo je vivo” (p.123 l.1 k.s.), kiel Schopenhauer instruis, aŭ pri volo je ekzisto, je sinkonservo, kiel la naturscienca teorio akceptas — ĉiu vivo volas suprenleviĝi, konkuri spacon en la batalo inter si, sin venkpasi al pli altaj formoj. Sur tiu volo je potenco baziĝas la filozofio kaj logiko (kiuj estas ne „volo je l’ vero”, sed „volo je l’ pensebleco de ĉio ekzistanta”, p.120 l.26 k.s. — volo submeti al si ĉion ekzistantan per pensa ago), sur tio baziĝas la moralo kaj ĝiaj ŝanĝigantaj valorigoj. En la potencbatalo temas pri obei kaj ordoni. „Ĉio vivanta estas obeanta” (p.121 l.26). Sed pli danĝere kaj malfacile ol obei estas ordoni: plenumi la leĝojn de l’ vivo el plene propra decido, je la risko iĝi „juĝanto, venganto kaj viktimo” (p.121 l.35), sin oferi al pli altaj celoj. Leĝo de la vivo: per la potenco tio plej granda riskas la vivon (p.122 l.13 k.s.). Sed ankaŭ kompato kaj oferpretenco kaj proksimula amo estas vere volo je potenco (l.125 k.s.). La sekreto de la vivo kuŝas en la eterna potencovolo, en la daŭra memvenkpaso, t.e. en la suprenstrebado super sin mem al novaj pli perfektaj formoj. Ĉio vivanta oferas sin ĉiam al sia plej alta ideo!

Pri tiu ĉapitro komparu la tutan libron „La volo je potenco”.

Komparu ankaŭ „Pri la genealogio de la moralo”, § 11.

Pri la sublimuloj

Kontraŭ la asketo, la „pentfaranto de l' spirito" (p.124 1.3), kiu portas malbelajn verojn en solena sublimeco, kiu malestimas la teron kaj ĝiajn logojn. Kontraŭ liaj pezo, mondo-malestimo kaj malbeleco Zaratuŝtra proklamas ion alian kiel necesan komplementon: leĝerecon kaj belecon, senkulpecon kaj rideton. „Ja mi amas en li la nukon de l' taŭro: sed nun mi volas vidi ankaŭ la okulon de l' anĝelo." (p.125 1.4). Heroeco kaj beleco, forto kaj leĝereco, seriozeco kaj gracio kune: jen la idealo de Nietzsche de la granda homo, de la super-heroo, kiu scipovas venkpasi la unuflankecon de la nura heroo.

V: p.125 1.7 „levita estu li, ne nur sublima". Vortludo malfacile tradukebla. En la germana lingvo levita estas Gehobener, sublima Erhabener.

Pri la land' de l' civilizo

Tro malproksimen Zaratuŝtra penetris en la estontecon per la pentro de sia superhoma bildo: li revenas al la homoj de l' nuno. Sed li tremas pro ilia historia kulturo, tiu ornamiteco per ĉiuj stiloj kaj mondkonceptoj de la pasinteco, tiu malfekunda, nekreipova konoŝarĝiteco de la „kulturuloj". Kredo, vivopotenco, kreivolo — ĉio ĉi tie mortis. Restas por Zaratuŝtra nenio alia: li, sola kaj forpelita en ĉiuj patrujoj kaj patri-nujoj, en la tuta nuntempo, devas denove direkti sian okulon al la estonteco, devas esperi estontajn generaciojn plenumontajn liajn idealojn.

Pri la senmakula kono

Denove speco de malfekunduloj: la reprezentantoj de la „pura",

seninteresa, t.n. „objektiva" konsidero de l' aferoj, la rigardantoj sen „subjektivisma" almiksaĵo (simbolo: la luno, hipokrita, libida ŝtelpaŝanto, sen vira kuraĝo kaj generoforto). Kontraŭ tiuj kalumniantoj de l' deziro, kiuj nur ne konas senkulpan deziron, tiuj sekrete libidaj Zaratuŝtra metas la fortoplenajn vivoformantojn, kiuj ne hontas pro sia generoforta pasio, kiuj formas la vivon en „senkulpeco kaj kreodeziro" (p.130 l.31), ĝin suprenformas al si (simbolo: la suno, la astro ardanta, levanta la maron al si).

Pri la sciencistoj

Denove li malakceptas specon de nefekundaj nuntempuloj: la sciencistojn ordinaraĵn. Iam Nietzsche estis simila al ili, sed jam tiam li sentis sin interne supera al ili, tiel ke ili lin ekkoleris (p.132 l.28). Nun li disiĝis de ili, ne atentante iliajn honorojn kaj dignojn („respektindojn", p.131 l.27); la senkomprenaj plenkreskuloj lin ne plu konsideras kiel scienciston, nur la infanoj konsideras lin kiel tian. Li volas scii nenion plu pri tiuj sciencistoj, kiuj pensimitas la pensojn de aliaj, kiuj sidas en la freŝa ombro kaj evitas la sunon de la faro, kiuj konas nur sian tradician metodon („tiel ili fabrikas la ŝtrumpojn de la spirito", p.132 l.12) kaj atakite (p.132 l.4) ĵetadas polvan sciencecon ĉirkaŭ sin. Lertaj sciencistoj — sed sen kreoforto, sen profundeco!

Pri la poetoj

Daŭrigo de la penso de la ĉapitro „Pri la insuloj feliĉegaj" kaj la tiea eldiro, ke ĉio senperea estas simbolo kaj la poetoj mensogas tro (p.95 l.24 k.s.) [Vidu la tieajn notojn. Atentindaĵ [la pluraj citaĵoj el Faŭst: p.134 l.13, p.134 l.34]. Zaratuŝtra] kondamnas la poetojn, ĉar ili direktis siajn rigardojn al fikciitaj superteraj aferoj. „Ĉiuj dioj estas poetaj simboloj, poetaj paraboloj!" (p.134 l.27, komparu ankaŭ la poemon „Al Goethe"). Ili estas duonaj harmoniigantoj de tio tera kaj tio supertera, vantuloj, kiuj montras sian arton al la tuta plebaĉo

(ĉiu „bufalo“, p.135 l.27), senhonte-malnoblaj. Zaratuŝtra vidas veni kaj sopiras la tempon, kiam tiuj vantuloj kaj parademuloj transformiĝos en „pentofarantojn de l' spirito“ (p.136 l.8), en lacajn kaj satvivintajn mondomalestimantojn.

Pri grandaj okazintaĵoj

Denove limigo kontraŭ speco de nefekundaj homoj, kun kiuj li povus esti konfuzata, la „diabloj fliaĉaj kaj renversaj“ (simbolo „la fajrohundo“ el la antikva infero), la revoluciemuloj de la socialismo, kiuj hurlas „libereco“ kaj parolas pri „grandaj okazintaĵoj“. Stato, eklezio kaj tiuj revoluciemuloj — ĉio samspeca. Tute alie la vera valorulo. „La plej grandaj okazintaĵoj — estas ne niaj plej laŭtaj, sed niaj plej silentaj momentoj.“ La plej silentaj momentoj, en kiuj la revolucianto fekunda, akceptanta tion valoran laŭ la spirito de Zaratuŝtra elpensas siajn novajn valorojn! Ekzistas alia fajrohundo (p.139 l.4 k.s.), kiu parolas el la koro de l' tero, kun la vera ardo de la pura strebado, kun la oferpreta pureco de la granda solulo, ridanta akceptanto. „La koro de la tero estas ora“ (l.11): gravas valoro, vereco, interna baziteco, profundeco. Ankaŭ li estas renversanto el varmega kora ardo, sed ne al la nenio, sed al novaj valoroj, al krea konstruado de la homaro.

Zaratuŝtra postpensas pri la enigma krio: „Estas tempo! Estas la plej urĝa tempo!“ Sed por kio estas — la plej urĝa tempo?

La aŭguristo

La aŭguristo de la mortlaceco de la homaro (Schopenhauer) faras Zaratuŝtran trista kaj tri tagojn malsana. En tiu malsaneco Zaratuŝtra sonĝas sonĝon pri la montkastelo de la morto kaj ĝiaj tomboĉambroj, pri la liberiganta ventego, kiu ruinigas la sarkofagojn kaj liberigas la ridantan vivon el ili. Disĉiplo klarigas la sonĝon: Zaratuŝtra mem estas tiu ventego detruanta la mortolacecon. Zaratuŝtra skuas la kapon dum tiu klarigo, sed ne malkaŝas sian veran opinion.

Pri la savo

Sur la granda ponto (kondukanta al la superhomo) Zaratuŝtran haltigas la kripluloj (t.e. la homoj malsanaj kaj degenerintaj laŭ vivoforto): ankaŭ ilin li persvadu pri sia doktrino. Li rifuzas ilin kuraci; li volas neniel rilati ankaŭ al tiuj eĉ pli malbonaj homoj, kiuj ne nur ne havas ion bezonatan, sed ankaŭ havas ion alian senbezonan — ekzemple grandegan oreilon kun iom da homa apartenaĵo kaŝita sub ĝi, kiun la popolo konsideras geniulo. La nuntempa homaro estas unuflankigita, disigita ĝis degenero, perdis la veran homan unuecon kaj fermecon. „Mi promenas inter la homoj kiel inter la fragmentoj kaj membroj de homoj“, Zaratuŝtra diras triste (p.144 l.22). Lia espero estas, kion li atendas de la estonteco: la restarigo de la nature nedividita homo. De la mallarĝiganta pasinteco liberigas nur la estontokreanta volo. „Voli liberigas“ (p.145 l.19), ĝi donas al la sensenculo novan sencon, ĝi savas la senkonsolan „Estis“ en klaran „Tia mi ĝin volis!“ Sed ĝi ne povas ŝanĝi la pasinton kaj en tiu kolero proksimiĝas al ĝi kiel tentanto la spirito de l' venĝo (p.146 l.5). Ĝi estas la malespero pri ĉio pasinta kaj nuna, la malkredo je la estonteco, la Schopenhauera „fabla kanto de l' frenezo“, ke ĉiu ekzisto estas kulpo kaj la homo devas liberigi sin de tiu kulpo per vola neado. La kreanta volo venkas tiun tenton kaj donas al si plenan liberecon, ĉar ĝi akceptas ankaŭ la mizerplenan pasintecon, ĉar ĝi decidas retro-voli: kaj tiel la tuta vivo estas pravigita kaj liberigita. — Sur tiu loko Zaratuŝtra haltas timigite, kvazaŭ li estus mal-kaŝinta tro: li deturnas la atenton, kaj oni rimarkas, ke li kaŝas ion por la disĉiploj.

P.145 l.4 — l.11: memportreto de Nietzsche kiel sinteza figuro, kuniganta en si ĉiujn kontrastojn: bonon kaj malbonon, liberigon kaj bridadon, veron kaj poezion, plenumon kaj promeson, tradicion kaj novan konkeron, detruon kaj konstruon, malsanecon kaj sanigoforton. Konfeso de sia duoblanimeco kaj siaj interna

pleno ka unueca potenco kunen devigantaj la kontrastojn.

Pri la homa saĝeco

Tio timiga en la vivo de la granda solulo estas ne la suprenrigardo al la superhomo, sed la subenrigardo al la ordinaraj homoj (p.147 l.31). Por ilin toleri oni devas ilin ne koni. Tial la reguloj de la homa saĝeco: 1. lasi sin trompi, 2. indulgi la vantulojn, la aktorojn de ilia tromemfido, 3. ne malĝoji pro la rigardo de la malbonuloj (en tio montriĝas ekzemplo de la terureco kaj profundeco de la superhomo!), 4. inter la homoj esti alivestita (surhavi maskon) kaj mistaksi ilin kaj sin.

La plej silenta tagtempo

En tiu ĉapitro, unu el la interne plej profundaj kaj animaj, la simileco al la kristana evangelio estas eksterordinare klara: Ĝi estas la terigita Getsemano, la kontrasto de la homeco de la savinto kun lia tasko. La adiaŭanta Zaratustra rakontas pri tiu tagtempo plej silenta kaj malfacila, kiam li rifuzas instrui al la homoj sian plej profundan doktrinosekretan: obstino, malforto, mankanta fido en si mem, timo por moko, honto kaj aliaj motivoj lin detenas. Li devas ankoraŭ unu fojon iri en la solecon de sia montaro, por akiri la lastan maturecon kaj esti preta kaj kuraĝa al la instruo lasta kaj plej malfacila. Ĝi estas la sekreto, kiun jam la ĉapitroj „La aŭguristo“ kaj „Pri la savo“ aludis. La tria parto ĝin malkaŝos.

Tria parto

La paŝvaganto

Forta interna kaj ekstera spertopleneco en tiu ĉapitro. Adiaŭante la disĉiplojn Zaratustra grimpas trans la montspinon de l'

insulo (prototipo: promenado de Nietzsche sur Riviero) por atingi la alian bordon kaj reveni ŝipe en sian montaron. Kompreno: „Mi estas paŝvaganto kaj montgrimpanto" (p.155 l.9) — tiel en senco ekstere-biografia kiel en senco interne-simbola (eterna iĝanto, suprengrimpanto al novaj altaĵo de l' homaro) [komparu la poemon de C.F. Meyers „Pilgrimo": „Estas mi pilgrimo kaj vaganto"]. Dum sia vojo al la altaĵo li trovis sin mem: neniuj eksteraj hazardoj plu povas lin erarigi. Sed li scias: li staras nun antaŭ sia tasko lasta, plej malfacila, antaŭ la „neebilaĵo" (p.155 l.33). Sed antaŭe li devos ankoraŭ unu fojon subeniri, suben en la plej profundan suferon, suben al la senkuraĝiganta nuntempa homaro (simbolo: la nigra maro sub li). Sed li scias ankaŭ: nur el la profundo oni supreniras al la altaĵo (p.157 l.1). Ne ekzistas altaĵo sen la profundaĵo, t.e. oni devas kromakcepti la homojn malgrandajn kaj malfortajn, se oni volas ebligi la superhomon. La vivo vivas nur en la kontrastoj de tio granda, forta kaj de tio mizera, senforta. Sed al la plej grandaj danĝeroj por la solulo apartenas la amo al tiuj malgranduloj, kiu povas deturni lin de la necesa malmoleco.

Per la kompreno, ke alteco kaj profundeco, granda kaj malgranda homo devas ekzisti kune, la lastan restaĵon de Darwinaj subtonoj, kia troviĝis en la „prologo", li forĵetis. La „superhomo" ne estas nova specio, sed homa tipo eterne revenanta, la homo granda, forta, unuopa, kia ekzistis en ĉiuj tempoj de la historio kaj ĉiam revenos. Li estas la eterna idealo de alteco, al kiu la homo devas suprenstrebti.

Pri la vizaĝo kaj enigmo

La granda ideo, pri kiu li parolis en la fino de la dua parto kiel pri granda sekreto kaj kiu ĉeestis neeldirite ankaŭ en la antaŭa ĉapitro (plej granda doloro: eterna reveno de ĉio plej malgranda), la dua granda ĉefa ideo de „Zaratuŝtra" (la unua: la superhomo), la eterna reveno, nun klare videbliĝas.

Sur Zaratuŝtra sidas, en gnomofiguro, premante la spirito

de l' pezo, lia diablego kaj flustras al li, ke lia suprenstrebado estas neutila: kiel alte li leviĝis per siaj superhomaj idealoj, tiel profunde li devos refali en la ordinaran homecon. Sed kun kuraĝo venkanta ĉion (nova difino de Zaratuŝtra p.159 l.23: „Sed la homo estas la plej kuraĝa animalo“) Zaratuŝtra liberigas sin de tiuj lamigantaj pensoj kaj proponas al la gnomo penson pli timigan, pli detruan: ĉio malgranda kaj mizera ne nur ekzistas, sed eterne revenos! Jen la plej lamiganta penso! Jen la naŭzo pri la homo, pri la vivo ĝenerale — simboligas tion la dua sonĝvizaĝo, la juna paŝtisto, en kies gorgon rampis nigra serpento (la vivonaŭzo Schopenhauerdevena). Laŭ la konsilo de Zaratuŝtra li demordas la kapon de l' serpento kaj ĝin elkraĉas; poste, liberigite, transformite li ridas la ridon de triumfa nova homo, venkpasinta la pesimismon, fortiĝinta pro la timiga penso de la eterna reveno al la lasta alteco de la superhomo.

Pri la feliĉego kontraŭvola

Zaratuŝtra sur la maro. Li pensas pri la forlasitaj kunuloj: li scias, ke ili estas ankoraŭ ne maturaj, ke li ankoraŭ devos gvidi ilin al ilia plej forta propra forto (p.163 l.31). Sed unue li devas perfektigi sin mem, la plej malfacilan penson, tiun de la eterna reveno, li devas lerni ne nur toleri, sed ami. Li devas iĝi la triumfa leono, kiu vokas ĉi tion teruran kun ĝojo. La plej profundaj suferoj lin atendas — la feliĉegan horon de l' vespero sur la maro li forpuŝas de si kiel feliĉegon „kontraŭvolan“.

Antaŭ la sunleviĝo

La hela lumoplena matena ĉielo (antaŭ la leviĝo de la suno) estas la simbolo de Zaratuŝtra por „la impona senmezura jes-kaj amendi“ (p.167 l.3), por la kredo je la senkulpeco de

ĉiuj aferoj trans bono kaj malbono („baptitaj ĉe la font' de l' eterneco" p.167 l.29), je la memstara baziteco de la mondo en si mem kiel grandioza „sencelaĵo" sen la influo de transmonda volo. Sed la nuboj, mallumigantaj la luman ĉielon, estas simbolo de la duonuloj, ŝtelirantoj, moraldefendantoj, simbolo de la eterne ŝanĝigantaj nocioj de bono kaj malbono, kulpo kaj puno.

Plej alta feliĉeco de Zaratuŝtra: la mondo ne estas gvidata de dia antaŭvido, sed dancopodio por ĉiuj hazardoj, libera spaco por ĉiuj novaj kreaĵoj de la homa volo.

Pri la virto malpli grandiganta

Zaratuŝtra denove revenis de la insuloj feliĉegaj sur la kontinenton. Kaj li vidas: „Ĉio iĝis malpli granda" (p.169 l.16), domoj kaj animoj de la homoj. Kaŭzas tiun malgrandecon: la malfortema „virto", la sopiro je komforta „feliĉo", la modereco, kiu estas nur mezniveleco, la kristana doktrino de la rezigno pri la volo de Dio. Kontraŭ tio Zaratuŝtra: nur la propra volo reganta la hazardon, malmoleco kaj decideco povas grandigi la homon kaj liberigi lin de lia malgrandeco!

Sur la oleomonto

La vintro, ĝiaj ventegoj, ĝia klara ĉielo simbolo por la malmoleco kaj klareco de la granda solulo. Kiel tiu vintra ĉielo li devas kaŝi sin en glacio kaj neĝo, por ke la enviantaj homoj ne rimarku lian someran kaj sunan feliĉon, kiun ili ne povas toleri en li. Ili ne sciu, ke li havas sian sunan „oleomonton" (p.177 l.12), sian „ĉieliron" — denove trajton de la kontraŭevangelio. Alia „ĉieliro" ol kiun Jezuo spertis: diiĝo en la suna vivofeliĉo, en la voldecida jesdiro al la tera vivo.

P.174 l.32: „la dikventra fajridolo"=la varma ĉambroforno.

Pri la preteriro

La folulo de Zaratuŝtra (ano miskomprenanta lian veran spiriton) insultas la grandan urbon kaj ĝiajn mizeraĵojn (sentomalpliriĉiĝon, spiriton kiel komercon, oficialan virton de la oficistoj, oficialan piecon de la pastroj, negocistan regadon en la ŝtato) kaj instigas Zaratuŝtron malbeni kaj kontraŭbatali la urbon. Zaratuŝtra riproĉas lian kritikon kiel devenintan el venĝemo. Sed la granda homo estas libera de etanimaj venĝosentoj (resentimentoj, komparu „Pri la genealogio de la moralo"); lia rigardo estas turnita al tio vere valora, li estas jesdiranto. Eldiro profunda kaj nobla: „Kie oni ne plu povas ami, oni devas — preteriri!” [Nur en sia lasta jaro, 1888, Nietzsche malobeis tiun sian propran leĝon per „La kazo Wagner” kaj „La antikristo” .

V. p.178 l.26: La luno havas sian kortegon: kaj la kortego havas siajn misnaskitojn. Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo misnaskito=Mondkalb, laŭvorte lunbovido.

Pri la eksaniĝintoj

Kontraŭ tiuj, kiuj revenas al la kristana kredo kun komenciĝanta maljunaĝo pro malkuraĝo. Estas hontinde preĝi (p.182 l.2), ne por ĉiuj, ne por la kredantaj kristanoj, kiuj ĉiam estis kaj restis tiaj, sed ja por tiuj, kiuj jam posedis la pli profundan scion. Estas denove la tempo, „kiam la noktobirdoj elflugas” (l.10), la tempo de la romantiko, de la reveno al la kristanismo, de la serĉado je io supertera (spiritismo p.182 l.35). Eĉ nun ankoraŭ la teologoj (l.5 k.s., „noktogardistoj”) kverelas pri la problemoj de la dio malnova, longe mortinta. Ne plu ekzistas iu dio, ekzistas ankoraŭ nur la dieco de ĉiuj teraĵoj, ĉiuj grandaj kaj fortaj homoj (p.184 l.5).

V: p.182 l.16 „por ĉaso je animplenaj hipokrituloj: ĉiuj koromuskaptuloj estas nun repretigitaj.” Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo Maus=muso, Duckmäuser=hipokritulo.

La hejmenveno

Zaratuŝtra revenis en sian montaran hejmon, feliĉe en sia soleco, kie la mizera homa tumulto kuŝas malproksime malantaŭ li kaj kun tio la plej granda danĝero por la solulo, indulgemo kaj kompatato. Soleco estas feliĉeco — malkiel la turmento de l' forlasiteco. P.184 l.33 „ili volas rajdi sur via dorso": ili volas, ke vi ilin uzu kiel parabolojn, kiel simbolojn de la plej altaj teraj kaj homaraj idealoj.

Pri la tri malbonoj

Zaratuŝtra pesas la mondon, li ekzamenas ĝiajn valorojn. Tri ĉefaj demandoj al li proponiĝas, tri „malbonajn" ecojn li devas ekzameni.

1. „Sur kiu ponto la nuno iras al la estonto?" (p.189 l.7) — per la libido, sed ne per la libido degenerinta, malsana sendisciplina, sed per la celoscia, memreganta vivogenerimpulso.

2. „Per kiu devigo la alta devigas sin al la malpli alta?" — per la regemo, sed ne kiel malmoleco kaj malboneco, sed kiel impulso al pli altaj spiritaĵoj, kiel volo je potenco de la granda homo.

3. „Kaj kio ordonas, eĉ tion plej altan — supren kreski?" — la egoismo, sed nur la sana egoismo, la „virto" de la forta kaj libera homo, kiu venkpasas ĉion malfortan kaj savas en si la pasintecon.

Repeso, alivalorigo de la valoroj!

Pri la spirito de l' pezo

Denove kontraŭ la spirito de l' pezo, — por la dancemo de la spirito, por kiu ĉi tie kiel nova simbolo la birdo estas enkondukata. Sed leĝerecon kreas nur la propreco kaj propra forto, kiu liberigas de la premanta ŝarĝo de la fremdaj valoroj

(„murioj”=malnovaj sekigitaj homkonceptoj, „fantomoj”=palaj abstrakta generalaj idealoj, p.194 l.33). Individua moraleco estas kio liberigas.

V: p.194 l.28. „Ciam diri I-A — lernis nur la azeno.” Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo „Ja”= jes, sed sonas ankaŭ preskaŭ kiel „Ia”, azenblekado.

Pri tabuloj malnovaj kaj novaj

Resumo de la bazaj doktrinoj de Nietzsche, jam konataj al ni kaj trovantaj sian eksplikon en ĉio antaŭa.

P.212 l.21. „La homa socio”, t.e. la ŝtato estiĝis ne pro „interkonsento”, kiel instruis la ŝtata doktrino de la 18a jarcento (la „contrat social”= socia interkonsento de Rousseau), sed kiel „provo”: submetiĝo de la obeantoj sub la ordonantoj — oni „provas”, kiu povas ordoni, kiu estas forta unuopulo.

V: p.201 l.5. „Bretoj kaj spaliroj estas ja super la fluo”. Vortludo perdita pro la traduko. La germana lingvo havas la saman vorton por „fluo” kaj „rivero”.

V: p.209 l.25. „Ekzemplo mi estas”. Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo Beispiel (=ekzemplo) estas kunmetaĵo de Spiel=ludo.

V: p.211 l.19. En la germana lingvo ehebrechen (laŭvorte: rompi la geedzecon) signifas adulti.

La kuraciĝanto

Zaratuŝtra iĝis sufiĉe forta por voki sian „plej abisman penson” (p.216 l.19), la penson de la eterna reveno, el propra volo — sed kiam ĝi aperas, li konsterniĝas venkite de naŭzo. Ĉar la alia flanko de tiu penso malkaŝiĝas al li tuj kune kaj puŝas lin en ronĝantan pesimismon: „eterna reveno ankaŭ de l’ plej malgranda!” (p.220 l.14). Kiel ĉio granda kaj forta ja ankaŭ ĉio malgranda kaj mizera devos reveni, ĉar la vivo eterne renoviĝanta vivas ja nur en tiuj kontrastoj. Liaj animaloj — nun liaj solaj akompanantoj, liaj

solaj anoj — konsolas Zaratuŝtran kaj atentigas lin pri la loganta, ridanta vivo de l' ekstera mondo; sed kiam ili siaflanke ripetas la doktrinion de l' eterna reveno kiel pretan konvinkon („refrenan kanton", p.218 l.34), Zaratuŝtra denove devas senti, kiel ĉiuj nememstaraj anoj („foluloj kaj gurdoj", l.30) alprenas nur la eksteraĵon de l' doktrino, sed ne kunspertas ĝian koroskuan animofundon. Liaj animaloj konsolas lin denove, rekomendas al li la kantadon kiel la grandan kuracilon kaj salutas lin kiel la grandan instruanton de la eterna reveno, kiel la unuan, kiu travivis kaj toleris tiun teruran penson. Sed li kuŝas senmova, absorbite en siajn pensojn.

Pri la granda sopiro

Zaratuŝtra, puriĝinta kaj fortiĝinta, mastriĝinta pri „sia plej abisma penso", elfluigas sian animon en kantoj. Li interparolas kun tiu sia animo, li diras al ĝi ĉion, kion li al ĝi donis; sed nun li donis al ĝi sian lastan: li faris ĝin tiel forta kaj riĉa, ke li povas ĝin ordoni kantante revelacii sian plej altan riĉon. Kantante revelacii, ke ĝi atendas sian pli altan transformiĝon, sian pereon; ĉar venas jam la vintranĉisto, kiu tranĉas per diamanta vintranĉilo (p.224) — nome la superhomo, en kiu la ĝisnuna homo pereos. Antaŭ la plej granda okazintaĵo staras la animo de Zaratuŝtra.

Denove karakteriza por la noblaj animoj eldiroj de Nietzsche la interparolo inter Zaratuŝtra kaj lia animo, kiu el ili devas danki. „Ĉu ne l' doninto devas danki, ĉar la preninto prenis? Ĉu doni ne estas bezono? Ĉu preni ne estas — kompati?" (p.223 l.27)

La alia dancokanto

Komparu „la dancokanton" p.115 k.s. (La komenco „En vian okulon mi vidis ĵus..." egala al p.116 l.1): Zaratuŝtra, triumfe leviĝinte, dancas kun la vivo, kun ĉi tiu vivo, tiel ambigua kaj kontrasta,

loganta kaj malloganta, sovaĝa kaj mildiga, moke-trokuraĝa kaj sendanka, la vivo, kiun oni povas bridu nur per forto kaj mal-moleco (simbolo [kiel p.80] la vipo p.226 l.23). „Envias“ ĉi tiu vivo la saĝon de Zaratuŝtra (p.226 l.33); ĝi amas lin tiel forte ĝuste tial, ĉar ĝi envias lian saĝon (pli profunda senco: inter la konanto kaj la vivo estas la plej profunda amo). Jen la vivo akuzas Zaratuŝtran, ke li volas iĝi malfidela al ĝi, ĝin forlasi, sed Zaratuŝtra flustras sian revenopenson en ĝian orelon: mi forlasas vin nur por eterne reveni.

Ĉi tie sekvas nun la „noktmeza kanto“, kiu metas kontraŭ la supraĵa taga aspekto la pli profundan noktan konon de la mondo: la komprenon, ke la mondo konsistas el profunda veo, sed ke eĉ pli profunda estas la ĝojo akcepti tiun timige kontrastan vivon. Sed ĝojo volas eternecon, volas eternan revenon: la jesdirado al la vivo kaj la revena ideo estas nedisigeble ligitaj.

La sep sigeloj

Feliĉan vivakcepton, vivoleĝerecon, vivotrokuraĝon, kreaĵon jesdiradon al la kontraŭtracieco de la vivo kune kun la rigardo al la eterneco, la eterna reveno de ĉiuj aferoj — tiun harmonion, kiun Zaratuŝtra ankoraŭ vane serĉis en la fino de l' dua kaj la komenco de l' tria parto, li nun atingis kaj proklamas en jubilantaj kantoj. Tiel finiĝas la tria parto: ĝia reganta temo estis la interna lukto de Zaratuŝtra kun la timigaj konsekvencoj de la revena ideo (eterna reveno ankaŭ de l' plej malgranda!) kaj lia fina triumfo en la harmonio de ĝoja vivakcepto kaj reveno. Zaratuŝtra agnoskas: ĉio granda estas ligita kun la malgranda kaj nur en tiu poluseco de grandeco kaj mizereco, ĝojo kaj mal-ĝojo vivas la tuta vivo. Tiel retrorigarde ankaŭ la unua granda ĉefa ideo de „Zaratuŝtra“, la superhoma ideo, estas pliklarigita kaj pliprcfundigita.

Kvara kaj lasta parto

Oni atentu la moton de tiu parto, kiu parolas pri la kompato. Enhavo de la kvara parto: Zaratuŝtra devas ankoraŭ venki sian plej grandan danĝeron, la kompaton kun la „pli altaj homoj”, por esti tute preta por sia granda tasko.

La mielofero

Zaratuŝtra maljuniĝinte loĝas en sia soleco, matura en sia kona feliĉo (simbolo: „mielo en la vejnoj” p.234 l.25). Al siaj animaloj, lin ne tute komprenantaj, li parolas pri la mielofero sur alta monto; sed li mem ridas pri tio. Li iras sur la monton por denove rigardi en la riĉan, nesondeblan vivon. Ankoraŭ ne venis la signo, ke li denove malgrimpu al la homoj. Sed li povas atendi, ĉar lia doktrino parolas nek al la nuno nek al la neniamo, sed al ĉiu tempo (p.236 l.15). La miljara regno de Zaratuŝtra, la hazaro, la regno de la superhomo, devos veni. En la sento de tiu sia certeco kaj vivoregado Zaratuŝtra atendas la signon.

V: p.235 l.34. Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo „Geduld”=pacienco estas derivaĵo de „dulden”=toleri.

La krizokrio

La aŭguristo (simbolo de Schopenhauer kaj reprezentanto de lia mondneada doktrino, komparu p.140 k.s.) venas al Zaratuŝtra por tenti lin al lia plej granda peko, al kompato. La krizokrio de la pli altaj homoj eksonas kaj Zaratuŝtra ĝin sekvas, sed ne en malluma kompato, sed en klara kaj faroĝoja vivakcepto.

V: p.239 l.23. „Ĉu vi min juĝas malĝentila? Sed ĉi tie estas mia kortego.” Vortludo perdita pro la traduko. En la germana lingvo „höflich”=ĝentila estas derivaĵo de „Hof”=kortego.

Interparolo kun la reĝoj

La pli altaj homoj nun penetras en la regionon de Zaratuŝtra, t.e. ili ekstudas lian doktrinion: la homoj pli altaj, t.e. pli spiritaĵoj, pli ideale strebantaj, sed kiuj ankoraŭ ne evoluis al la vivomalmoleco kaj interna mondomatureco de Zaratuŝtra. Al tiuj pli altaj homoj apartenas la aŭguristo de l' antaŭa ĉapitro kaj la du reĝoj, kiujn naŭzas regi la plebaĉan miksaĵon de la nuntempa homaro (simbolo: la azeno, kiun ili kun si kondukas), kiuj decidis rezigni sian senvalorigintan reĝecon kaj cedi al esperata reĝaro pli forta kaj vera. Ili estas lastaj devenintoj de malnova registara familio, iĝintaj aĝaj kaj malfortaj, kaj Zaratuŝtra ridetas pri ili, kiam ili fervore parolas pri lia milita kaj kuraga doktrino. Ili scias la pli altan, sed ne havas la internan forton por ĝi. Zaratuŝtra sendas ilin en sian kavernon por lin atendi, dum li esploras la krizokrion plue.

La hirudo

Refoje Zaratuŝtran sur lia vojo al la helpkrianto haltigas pli alta homo: la konscienculo spirita, kiu volas koni nur unu, sed tion plej detale (la cerbon de la hirudo!), do faksciencisto tute specialiĝinta, rigidiĝinta en sia unuflankeco, sed kiu posedas pli altan valoron en la severeco kaj konscienciteco en sia esplorado (simbolo: li lasas sian brakon mordi de la hirudo). Ankaŭ li estas sendata en la kavernon de Zaratuŝtra.

La sorĉisto

Denove Zaratuŝtra trafas sur sia vojo pli altan homon, la sorĉiston, la pentfaranton de l' spirito, ne veran asketon, sed male aktoran naturon, artiston, ĉe kiu Nietzsche kiel ĉiam lasas plej klare travualiĝi la konstantan modelon de siaj eldiroj pri la artisteco, Richard Wagner. Tiu sorĉisto aktoras en miriga figurigo-forto la frakasigon de la homo pro la nekonata dio (la lasta, „pia“

periodo de Wagner), kaj kiam Zaratuŝtra koleriĝinte lin riproĉas, konfesas sian aktoradon. Ĉiuj liaj sentoj estas malsinceraĵoj, li prezentas, kion li neniam sentis, nur unu sento estas sincera: la kompreno de siaj malgrandeco kaj malsincereco, la sopiro je pli granda homo (p.252 l.16 — 17). En tiu lia memkonfeso estas en li iom el vera pentfaranto de l' spirito (kiu pentofaras pro sia malvera spirito), kaj tial Zaratuŝtra lin honoras kaj invitas kiel pli altan homon en sian kavernon. Sed la laŭdon de l' sorĉisto kiel „granda homo” li malakceptas moke — li venkis la tenton konsideri sin jam kiel la plenumon anstataŭ kiel ĉiaman serĉanton.

Ekster servo

Ankoraŭ unu fojon Zaratuŝtra trovas pli altan homon sur sia vojo: la lastan papon. Li iĝis „ekster servo”, ĉar la kristana dio, kiun li servis, estas morta. La lasta papo mem lin ne plu kredas. Li konsentas kun la vortoj de Zaratuŝtra, kiuj nekrologas tiun satvivintan dion, mortintan pro sia kompato kun la homoj, sed li sentas ankaŭ, kiel tiu „malpieco” de Zaratuŝtra estas nur alia, pli alta pieco. „Vi estas pli pia ol vi kredas, kun tia malkredo!... Ĉu ne estas via pieco mem, kiu vin ne lasas kredi dion?” [Profunda rigardo de Nietzsche en sian propran animon.] Ankaŭ la lasta papo estas sendata en la kavernon de Zaratuŝtra.

La plej malbela homo

La sekventa pli alta homo, kiun Zaratuŝtra renkontas, estas la plej malbela homo, la murdinto de Dio: ateisto, kiu detruis la idealan bildon de sia dio pro honto pro la propra mizereco kaj degenero, pro miksaĵo de memamo kaj memmalestimo. Zaratuŝtra, kiu scias sian ateismon alidevena, havas kun li nenion komunan. Sed li, agnoskanta ĉion pozitivan, vidas ankaŭ en la memamo kaj memmalestimo de tiu plej malbela homo pli altan homecon, impulson trans la malgrandan homecon (p.262 l.16) kaj sendas lin en sian kavernon.

La libervola almozulo

La sekvanta pli alta homo estas la libervola almozulo, kontraŭulo kaj malamanto de la troigita civilizo de la nuntempo, homo transdoninta sian aman bonan koron de la riĉuloj kaj potenculoj, unue al la malriĉuloj kaj, kiam ankaŭ tiuj lin ne komprenis, al la animaloj, la naturo. Lia idealo estas nun la paca, sendisturba planta feliĉo de la naturo, idealo de ripozo kaj senmoveco (la remaĉado). Li estas pli alta homo, ĉar li deturnas sin ame-intime de la eksteriĝinta civilizo de la modernuloj, sed ne kreanto, ne malmola faranto, ne fortulo. Li honoras Zaratuŝtran, sed estas interne malproksima de li. En multaj trajtoj Nietzsche ĉi tie pentris la apostolojn de l' reveno al la naturo (sendube ne unue Rousseau, al kiu li male atribuis kaŝitajn venĝosentojn). Ankaŭ la libervola almozulo estas sendata en la kavernon.

P.263. Parodio je la montprediko; en la sekvonta parto akumuliĝas la parodiaj trajtoj de la kontraŭevangelio.

La ombro

La sekvanta pli alta homo estas la ombro de Zaratuŝtra, malperfekta imitparolanto, kiu ja lasis sin liberigi de Zaratuŝtra de tio malnova, sed ne kreskis al nova celo kaj al la nova vivosinteno de malmoleco kaj forteco. Li estas klera, li scias ĉion — sed la celon li pro tio nur perdis, la eterna „vaneco" lin ĉirkaŭas kaj malesperigas. Zaratuŝtra lin avertas, ke li, kiu ne scipovas uzi kaj valore apliki sian spiritan liberecon, ne iam refalu en la eklezian kredon. Ankaŭ li estas sendata en la kavernon.

Tagmezo

Tagmeza tempo, horo de la matura perfekteco kaj de la perfekta feliĉo. Nur unu momenton Zaratuŝtra ripozas sur sia farovojo, li

ekdormas, li ĝuas la leĝeran, ŝvebantan feliĉon de l' tagtempo, li sentas la perfektecon de la mondo (simbolo: la „ora ronda maturo", p.272 l.17-18, komparu ankaŭ l.29). Ĝi estas unu el la maloftaj feliĉaj momentoj de l' granda, sola homo, momento, kiam li unu fojon sentas la plej malmultan, la plej mallaŭtan, la venteton de la nuro kiel silentan feliĉecon (komparu ekzemple ĉe Nietzsche mem „Ecce homo", „Warum ich so klug bin", § 10). Poste li devas plubatali: „Nur kiel longe post tia dormo vi rajtas — vekigi?"

La intersaluto

Longe vane serĉinte Zaratuŝtra revenas en sian kavernon, el kiu al li nun la krizokrio renkonten sonas. Li agnoskas: de la pli altaj homoj, kiuj ĉiuj tie kolektiĝis, eliris tiu krizokrio, kaj al li. Kaj tiel malkaŝas al li ankaŭ la reĝo dekstra: ili serĉas Zaratuŝtran kaj lian altan fortan volon, la plejbonon ekzistantan surtere. Zaratuŝtran li komparas al la pinio (komparu la poemon „Pinio kaj fulmo"), al la forta, altkreskinta arbo. Al Zaratuŝtra venas nun ĉiuj homoj, kiuj portas ankoraŭ ion pli altan en si, „la lasta restaĵo de Dio inter la homoj, tio estas: ĉiuj homoj kun granda sopiro, granda naŭzo." (p.275 l.13 — antaŭsento de Nietzsche de lia posta granda sukceso inter la serĉantaj kulturitoj). Sed Zaratuŝtra malakceptas la parolanton kaj metas precizajn limojn. Li ne povas uzi tiujn homojn duone perfektajn, duone malsukcesintajn, kiuj estas tro molaj, tro malmilitistaj, tro indulgobezonaj: li bezonas la homojn „pli altajn, pli fortajn, pli triumfajn, pli ĝojajn", „ridantajn leonojn" (p.276 l.29 kaj 30). La krizokrio de la pli alta homo estas tento por li: helpi kaj apogi lian grandan laboron ili ne povos. Ili estas nur pontoj, sur kiuj la pli altaj homoj pasos (p.276 l.16).

La vespermango

Ĉi tie kaj en la sekvonta parto la plej fortaj parodioj je la evangelio kaj la doktrino de Kristo. Vespermango de Zaratuŝtra kun la pli altaj homoj.

P.278 l.9 — 11. Zaratuŝtra havas ne panon, sed rabitan viandon: simbole por lia malmola doktrino. Pri la vegetaranismo de la libervola almozulo komparu p.265.

P.276 l.12: malmilda ironio kontraŭ la filozofoj.

Pri la pli alta homo

Denove resumo de ĉiuj ĉefaj doktrinoj de Zaratuŝtra, kiun ni jam konas.

La kanto de l' melankolio

Zaratuŝtra fuĝas el la kaverno, kie ne bone odoras pro la pli altaj homoj, tiuj duone malsukcesintaj, duone degenerintaj. Tuj la kontraŭfortoj mobiliziĝas. La sorĉisto, denove atakite de sia pesimismo, komencas en la vespera krepusko la „kanton de l' melankolio", kanton esprimantan la internan batalon de l' veroserĉanto: ĉu tio, kion li kredas esti agnoskinta kiel novan veron (la nova forta kredo de Zaratuŝtra) ne estas nur fikciaĵo, malplena stultaĵo? Kiel mensogo kaj vero estas distingeblaj en ĉi tiu vivo, tute bazita sur la ŝajno? — Tiel la sorĉisto denove poezias, aktorante sin en la animan staton de Zaratuŝtra.

Pri la scienco

Ĉiuj pli altaj homoj lasas sin tenti de la melankolia kanto de la sorĉisto; nur la konscienculo spirita restas netentita kaj metas kontraŭ la senbrida vivo- kaj aventurinklino de la aliaj sian deziron al pli granda certeco, al kompreno kaj spiritiĝo

en la scienco. Tiu aventuremo incitas la sovaĝecon, la bestecon en la homo; sed la scienco evoluis el timo por tiu besteco, el la multjarcenta batalo kontraŭ ĝi. Zaratuŝtra, revenante en sian kavernon kaj aŭdante la lastajn vortojn de la konscienculo, kontraŭdiras lian laŭdon de la timo kaj laŭdas anstataŭe la kuraĝon kaj la aventuron. Belega propra difino de la interna sinteno de Nietzsche kaj antaŭ ĉio lia Zaratuŝtra-idealo: „Tiu kuraĝo, fine iĝinta subtila, spirita, tiu homa kuraĝo kun aglaj flugiloj kaj serpenta sagaco" (p.297 l.10). Dum la vortoj de Zaratuŝtra vaporigas la melankolia nubo de la kunularo de la pli altaj homoj; la tento fare de la sorĉisto malaperas.

Inter filinoj de l' dezerto

La ombro de Zaratuŝtra, la ĉioscianto kaj neniopovanto, la nefekundulo de l' spirito (simbolo de tiu nefekundeco „la dezerto") kantas kanton Heine-e ironian, laŭteme influitan de Freiligrath en liberaj ritmoj. Li, la trospirita eŭropano, sidas inter la rase fortaj knabinoj de la Oriento (sentante sin komforta kaj komparante sin al Jonas en la balenovenro, p.300 l.7), sed li scipovas ilin nur distri per malplena babilado, nefekundaj ŝercoj, miksaĵo de poezio kaj sengusta sensencaĵo kaj fine refalas en sian Eŭropan moralan fanatikismon. Ĉio burleska satiro je la interna fenditeco kaj spirita senapogeco de la kulturitaro nur imitanta Zaratuŝtran-Nietzschen.

La vekigo

Plej forta parodio de la kristana diokredo. La pli altaj homoj, kiujn Zaratuŝtra jam kredis kuracitaj, subite refalas en sian malnovan kredon kaj adoras la azenon kiel dion (la azeno antaŭe simbolo de la grego kaj grega mentaleco: nun la dio kreita

el la grega mentaleco). La litanio kantata por ĝia honoro ripetas parodie ĉiujn kristanajn doktrinojn.

La azena festo

Zaratuŝtra finas la azenadoron kaj paroligas la unuopulojn. La papo respondas, ke la doktrino „Dio estas spirito” kondukas al malkredo; „Prefere do adoru Dion en ĉi tiu formo, ol en neniu formo!” (p.307 l.31 k.s.). La ombro de Zaratuŝtra klarigas, ke la diokredo neniam povos esti ekstermita (opinio de la supraĵe kulturitoj). La sorĉisto konfesas malkaŝe sian faron stultaĵo (atako kontraŭ Wagner!). La konscienculo spirita instruas science, ke eble tute ne ekzistas Dio; sed ke se li ekzistas, tiu formo estas la plej bona: la azeno kiel simbolo de la malrapideco (supertempeco, eterneco!). Sed la plej malbela homo, la ateisto pro honto kaj venĝemo, memorigas Zaratuŝtran pri lia propra doktrino, ke ridi mortigas — ankaŭ Dion.

Tion Zaratuŝtra ankaŭ fakte faras. Li trarigardas siajn gastojn kaj iliajn ambiguajn friponajn respondojn tute akurate kaj scias, ke estis vera refalo en ilian infanan kredon, iliajn infanajn sentojn. Do li prezentas al ili serioze sian doktrinon, la novan teran regnon de la viroj, kaj samtempe atentigas pri la ĝojo kaj gajeco kaj starigas la azenan feston kiel parodian feston por sia memoro. Jen forto kaj ridanta trokuraĝo de la granda triumfanta homo: tiu renegatiĝo ĉiam estu festata kiel gaja parodio de la venkita malnovaĵo. Denove renkontiĝas la plej forta satiro je la kristanismo: kontraŭ la starigo fare de Kristo de la vespermanĝo kiel memoriga festo Zaratuŝtra prezentas sian starigon de la azena festo.

La kanto ebria

La azena festo estis liberiĝo, kuraciĝo de malnovaj malsanoj; la pli altaj homoj per ĝi purigis sin de malnovaj sentoj. Dume la nokto komenciĝis, ĉiuj elpaŝas en la liberan aeron. La plej malbela

homo laŭdas la momenton lin levantan: „Unuafoje mi estas kontenta, ĉar mi vivis la tutan vivon" (p.311 l.8). En tiu feliĉa sento li levas sian animon al la alta ideo de la eterna reveno, al la kuraĝa, vivakceptanta decido, travivi tiun sian vivon ankoraŭ unu fojon. Tiam Zaratuŝtra elgvidas la kuraciĝintojn en la profundan silenton de la sankta noktmezo kaj malkaŝas al ili en perifraza klarigo de sia „noktmeza kanto" sian plej abisman sekreton: la polusan kunligitecon de la kontrastoj ĝojo kaj malĝojo en la mondo, la eternecodeziron de la ĝojo, de la vivakcepto, nedisigeble ligita kun la eterna reveno. Tiel Zaratuŝtra unuafoje revelaciis sian plej intiman kaj maturan doktrinon al homa rondo.

La signo

Forta kaj kuraĝa post tiu nokto Zaratuŝtra saltas de sia lito, sed la pli altaj homoj ankoraŭ dormas ĝis en la forto-liveranta mateno (analogiĝo de la dormantaj disĉiploj de Jezuo en Getsemano!): Zaratuŝtra agnoskas, ke ili ja taŭgas por la akcepto de lia doktrino, sed ne kiel liaj farhelpantoj. En tiu tempo venas la signo dumvive atendita: la leono ridanta kun la kolombo (komparu p.196, ankaŭ p.235), la simbolo de la kuniĝo de kuraĝega forto kaj pura senkulpeco. Vidante la leonon la vekiĝintaj pli altaj homoj ekfuĝas; ili ne povas toleri la aktualan vidon de la spirito de Zaratuŝtra kaj la faro de Zaratuŝtra. Tiam Zaratuŝtra komprenas, ke li venkpasis lastan bremson: la kompaton kun la pli altaj homoj, la lastan kaj plej grandan danĝeron por la solulo pure kaj mole sentanta. La vojo de Zaratuŝtra estas libera: la vojo al lia granda laboro, al la faroforta nova kreo de la nova homaro.

<u>Enhavo</u>	<u>Paĝo</u>
Enkonduko	2
<u>Tiele parolis Zaratuŝtra. Libro por ĉiuj kaj neniu</u>	18
<u>Unua parto</u>	18
<u>La prologo de Zaratuŝtra</u>	19
<u>La paroladoj de Zaratuŝtra</u>	39
Pri la tri transformoj	40
Pri la katedroj de l' virto	42
Pri la malantaŭmondanoj	45
Pri la malestimantoj de l' korpo	48
Pri la pasioj kaj ĝojigoj	50
Pri la pala krimisto	52
Pri legi kaj skribi	54
Pri la arbo sur la monto	56
Pri la predikantoj de l' morto	59
Pri la milito kaj militistaro	60
Pri l' nova idolo	62
Pri la muŝoj de l' foiro	65
Pri la ĉasteco	68
Pri la amiko	69
Pri mil kaj unu celoj	71
Pri la proksimula amo	74
Pri la vojo de la kreanto	75
Pri la injoj maljunaj kaj junaj	78
Pri la mordo de la vipuro	80
Pri la infano kaj edzeco	82
Pri la morto libera	83
Pri la virto donacanta	86
<u>Dua parto</u>	91
La infano kun la spegulo	92
Sur la insuloj feliĉegaj	94
Pri la kompatemuloj	96

	Paĝo
Pri la pastroj	99
Pri la virtuloj	102
Pri la plebaĉo	105
Pri la tarantuloj	107
Pri la famaj saĝuloj	110
La noktokanto	113
La dancokanto	115
La tombokanto	117
Pri la memvenkpasoj	120
Pri la sublimuloj	123
Pri la land' de l' civilizo	126
Pri la senmakula kono	128
Pri la sciencistoj	131
Pri la poetoj	133
Pri grandaj okazintaĵoj	136
La aŭguristo	139
Pri la savo	143
Pri la homa saĝeco	147
La plej silenta tagtempo	150
<u>Tria parto</u>	154
La paŝvaganto	155
Pri la vizaĝo kaj enigmo	158
Pri la feliĉego kontraŭvola	162
Antaŭ la sunleviĝo	166
Pri la virto malpli grandiganta	168
Sur la oleomonto	174
Pri la preteriro	177
Pri la eksaniĝintoj	180
La hejmenveno	184
Pri la tri malbonoj	187
Pri la spirito de l' pezo	192

Pri tabuloj malnovaj kaj novaj	Paĝo
La kuraciĝanto	196
Pri la granda sopiro	216
La alia dancokanto	222
La sep sigeloj (aŭ: la jes- kaj amenkanto)	225
	229
<u>Kvara kaj lasta parto</u>	
La mielofero	233
La krizokrio	234
Interparolo kun la reĝoj	237
La hirudo	240
La sorĉisto	244
Ekster servo	247
La plej malbela homo	254
La libervola almozulo	258
La ombro	262
Tagmeze	266
La intersaluto	269
La vespermanĝo	272
Pri la pli alta homo	277
La kanto de l' melankolio	279
Pri la scienco	290
Inter filinoj de l' dezerto	295
La vekiĝo	298
La azena festo	304
La kanto ebria	307
La signo	310
	319
<u>Notoj</u>	322
<u>Enhavo</u>	364

